

Основна школа
IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН
Традиција кроз векове

Мр Славољуб Васојевић

Др Драгољуб Даниловић

ОСНОВНА ШКОЛА

IV

КРАЉЕВАЧКИ
БАТАЉОН

ТРАДИЦИЈА КРОЗ ВЕКОВЕ

УВОДНА РЕЧ

ОШ „IV краљевачки батаљон” има вишевековну традицију у просветним системима српске културе. Утемељена на почецима српског образовања у првој половини XIX века у вароши Карановцу, када је учитељски позив био један од најпоштованијих и најхуманијих, Школа постаје у XX и на почетку XXI века елитна образовно-васпитна институција у српској и југословенској држави. „Краљевска школа”, како се звала од краја XIX века све до 1945. године, прошла је кроз изузетно тежак период светских ратова, настајања и нестајања држава. Многи ученици, учитељи, наставници и професори страдали су у ратовима, а многи нису ни имали прилике да започну своје школовање. Управо због свих трагичних догађаја прошлог века, образовно-васпитна мисија Школе је постала је један од примарних циљева живота у граду Краљеву. Револуционарни режим власти је 1945. године донео одлуку да Школа добије назив ОШ „IV краљевачки батаљон”. Од 1945. па све до 2006. године, када је Република Србија постала самостална, назив Школе се није мењао а тако је и данас када она обележава 125 година постојања.

Поносни на богату традицију и вредносни систем које су успоставиле генерације професора и ученика у Краљеву, намера нам је била да објавимо монографију Школе која би служила за пример и обогатила локалну историографију града Краљева. Одлуком Школског одбора професор руског језика, мр Славољуб Васојевић, именован је за истраживача и аутора монографије. Редакцијски одбор је дао сагласност на ову одлуку. Професор Васојевић је уложио велики напор и извршио детаљна истраживања у Историјском архиву Краљево и прегледао значајан број школске документације. Помоћ су му пружили и појединци, који су уступили фотографије и драгоцене документа. На више стотина страна Славољуб Васојевић је сакупио документа и изворе, значајне за историју ОШ „IV краљевачки батаљон”. Његов труд је неизмеран и велики део посла је био завршен, али је нажалост мр Славољуб Васојевић преминуо 2016. године а одређена истраживања су морала да се наставе. Изражавамо захвалност професору историје у краљевачкој гимназији, др Драгољубу Даниловићу, што је прихватио да настави истраживања и преузео обавезу да буде коаутор монографије о ОШ „IV краљевачки батаљон”. Професор Даниловић је обавио неопходна истраживања у Историјском архиву Југославије, Историјском архиву Србије и црквеној архиви

Епархије жичке. Иако је рад на писању монографије завршен, сматрамо да ће тек будућа истраживања подстаћи проучаваоце локалне историје да употпуне ову монографију.

Овом приликом изражавамо захвалност свим пријатељима Школе и људима добре воље који су помогли да монографија ОШ „IV краљевачки батаљон” буде објављена. Надамо се да ће сваки читалац пронаћи интересантан део из богате историје ове установе, а истовремено да ће и добронамерни критичари указати на недостатке који ће у следећем издању бити кориговани. Јубилеј наше школе је најбоља прилика да понудимо краљевачкој јавности књигу докумената и неизбрисивих сведочанстава о једној од најбољих српских основних школа.

Марина Вучинић, директорка
ОШ „IV краљевачки батаљон”

I

ТРАДИЦИЈА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА У КРАЉЕВУ – КАРАНОВЦУ, ВРЕМЕ СРПСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

У средњем веку су у Манастиру Студеници постављени темељи школства и просвете у Срба. Поштујући традицију и културу, српски народ је у новом веку добио своје прве школе у срединама у близини манастира Жиче и Студенице. Прве нововековне школе су радиле у складу са историјским околностима и тадашњим народним животом. Из данашње перспективе све изгледа прескромно али су те школе биле клица из које је израсло данашње моћно образовно дрво.

Школа у Карановцу је постојала и пре Првог српског устанка. То тврди више аутора. Један од њих, Милан Ђ. Милићевић у Поменику из 1888. године, где помиње попа Николу Костића из Мрсаћа и каже да је „Књигу учио у Карановцу... у неког учитеља Тодора Рапе”. Тај Никола је Карановачку школу похађао крајем XVIII века. Рођен је 1769. године у селу Мрсаћу, недалеко од Карановца. Запопио се у Манастиру Моравици. Службовао је и у Манастиру Жичи. Помиње га и Сима Милутиновић Сарајлија, као попа Николу Драгачевца, који се истакао као „полководац у време Карађорђево”. Поп Никола је најпре служио при цркви жежевичкој, па је касније прешао у Манастир Жичу. О њему је Сима Милутиновић Сарајлија писао као о „витезу и мудрацу” а зна се да је војевао уз Антонија Ристића Пљаку.¹ Поп Никола је био активни учесник и Другог српског устанка и постао поверљив човек кнеза Милоша. Сазидао је цркву у Врдилима, посвећену Богојављењу. Изнад врата цркве и данас стоји записано: „Мјесеца септемвра, ден 20, 1818, писа поп Стеван”. „С Божијеју помоштију поче се изнова, а на старо(м) мест(у) божествени храм сеј с трудом кир Попа Николе Костића из села Мрсаћа сам (с) својим трудом поче и сврши и ништа у вилајет не дерзну помоћи ради, нити му ко поможе и једну пару, но сам својим трудом, за свој вечни спомен, и за опроштење грехова јего на втором пришествију и дома јего опште за опроштење их.” Поп Никола је умро у селу Мрсаћу 13. априла 1819. године. Сахрањен је код врдилске цркве, с јужне стране, до самог олтара. На гробу му је плоча са овим записом: „Се лежить тјело кир свештенојереја Николаја Костића от села Мрсаћа, создатеља храма сего; храм сеј сочини за свој вечни спомен о свом труду на 1818. года, месеца априла.”²

¹ Антоније Ристић Пљакић – вођа Првог устанка у Карановцу и Карађорђев зет.

² Милан Ђ. Милићевић, *Кнежевина Србија*, фототипско издање 2005, 668.

ШКОЛЕ У СРБИЈИ У ПРВИМ ДЕЦЕНИЈАМА XIX ВЕКА

С обзиром на чињеницу да је писмених људи у Србији било веома мало и да су били врло тражени и цењени, „народ се и онда, у највећој ратној вреви, сећао да му треба школа и просвета, и он се трудио и подизао школе колико му је допуштало време”.³ И пре Првог српског устанка су постојале школе, које су организовали и издржавали ђачки родитељи. Око 1800. године помињу се школе у Београду, Карановцу, Лозници, Пожарвцу, Неготину...⁴ Према подацима Андре Гавриловића, крајем 1813. године, пред пропаст устанка, у Србији је било око 40 школа и око 1500 ученика. Између осталих се наводи и постојање основне школе у Карановцу. Нема довољно учитеља, нема клупа, нема наменских школских зграда, све је импорвизација и сналажење у складу са околностима. О учитељу Јовану Ранчићу из Смедерева је записано: „До његовог доласка деца су у школи седела на земљи као Турићи. Кад он дође онда се дозову дунђери и начине клупе, а деца заседну и наместе се како треба.”⁵

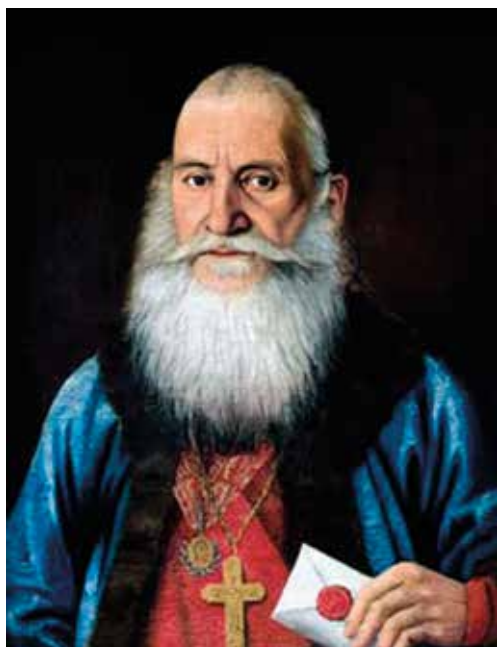
Посебан проблем је представљао кадар. У Србији није било учитеља, па су они долазили из Војводине. То су били људи различитих занимања, већином са недовршеним образовањем за тај посао, али и као такви су били од користи и постепено су подизали ниво образовања младих нараштаја. Учитељске плате су такође представљале проблем, који је решаван на више начина. Попечитељство је имало добру намеру и задатак да побољша материјални положај учитеља, али им историја и друштвене околности нису биле наклоњене. Нису постојали план и програм наставе а уџбеници су били права реткост. Набављани су из Војводине. Ученици су писали су по кори, лишћу и другим глатким површинама. Хартија је била драгоцен, скупocen и ретка роба. Писало се гушчијим пером. „Мастило” је прављено од чађи, барута, угљена и разних боја из природе. Школска година није имала ни краја ни почетка. Ученици су били разног узраста; од 7 до 20 година. Женска деца нису ишла у школу. Телесне казне су биле редовна појава.

Хатишерифом из 1830. године, Турска је одобрила Србији, „да може имати власт постављати у земљи својој печатање књига... и школе ради воспитанија дјеце своје”. Тако је Милош и ту бригу пребринуо и могао је другачије да се односи према школама. Очито је да је основно школство стагнирало после Првог

³ Миленко Вукићевић, *Школе и школовање за време Првог устанка 1804–1813*. Државна штампарија Краљевине Србије, 1893, 8.

⁴ Тихомир Р. Ђорђевић, *Србија пре сто година*, Београд, 1946, 88.

⁵ Срећко Ђунковић, *Школство и просвета у 19. веку*, Београд 1971, 7.

Прота Матеја Ненадовић

Доситеј Обрадовић,
први министар просвете
у нововековној Србији

устанка све до Хатишерифа. До тад је кнез Милош водио рачуна да му Турци не замере што оснива српске школе. Чак је и изјавио: „Деца сваког од нас имаће се где учити читању и писању и просвештавати”.

После хатишерифа 1830. и 1833. године, поред осталог, посебна пажња је поклоњена школству. У тачки 8 је писало: „Срби ће имати власт постављати у својој земљи печатање књига, болнице за своје болеснике и школе ради васпита- нија дјеце своје”. Ново време је тражило све више писмених људи. После тога на- гло се повећао број школа и учитеља, а радило се и на школском законодавству. Тако је 1833. донет Устав народних школа у Кнежевини Србији. Овим законом су биле предвиђене две врсте основних школа: мале и редовне (нормалне). Мале школе да се отварају у селима и варошицама. У њима је радио по један учитељ. У тим школама ђаци су учили читање, писање, веронауку и рачун. Редовне школе су откриване у окружним центрима. Оне су имале три разреда и три учитеља. За сваки разред по једног. У њима су се поред предмета који се уче у малој школи учили још и српска граматика, земљопис, историја света и немачки језик. Сле- деће године је основано Попечитељство просвештенија. Први попечитељ је био Лазар Тодоровић. Већ 1835. године га је заменио Димитрије Давидовић. Он је направио попис основних школа и учитеља у ондашњој Србији. На том списку

Вук Караџић

Буквар из 1836. године

је било 48 варошких и сеоских школа и 54 учитеља. Забележио је тада да ради и Основна школа у Карановцу. Учитељ је био Михаило Гашпаревић.⁶

Књаз Милош Обреновић је 1832. године за татора школе у Крагујевцу поста-вио трговца Стојка Стојановића, а за директора београдске школе професора Атанасија Теодоровића. До тада су школе биле без икаквог стараоца (надзора). Милош је чак доносио одлуку о постављању учитеља. Димитрије Давидовић, пише у *Забавнику*, 1833. година: Укупно има 38 школа и 43 учитеља и наводи места у којима постоје школе. Међу њима је била и школа у Карановцу.

Министар просвете или попечитељ просвештенија, Стефан Стефановић Тен-ка и директор школа, Петар Радовановић, обилазили су 1838. године школе по Србији. Том приликом су боравили и у Студеници. Из манастира су послали 24. јула 1838. године извештај кнезу Милошу где су предложили да се отвори школа у Студеници. Тада су написали да у Карановцу постоје два учитеља, „од који ста-рији више од седам ученика нема, а правитељство од 200 талира за годину плаћа. Покорног сам мненија да се иста та друга школа у Карановцу будући је излишна сасвим укине и да од 200 талира будућем учитељу студеничком 100 талира у име плате годишње даде”.⁷

⁶ Димитрије Давидовић, *Забавник* за 1834, Крагујевац, 1834, стр. 4–8.

⁷ Архив Србије, КК – XXXVIII – 97.

СПИСАК Обществене карановачке школе о успеху у наукама и о наравима ученика У Карановцу, 1. августа 1840 лета, II теченија Јован Бранковић, учитељ (АС, МПС, Н-343)							
	Име и презиме ученика	Године	Место рођења	Отац, мати, татор и њихово стање	Ко ли ко...*	Где је до сада учио	О успеху у наукама и о наравима
1.	Алекса Петровић	15	Поповићи	Писар отац доброг стања	4	У Карановцу	Добро се учи добро се влада
2.	Вуле Јаковљевић	15	Поповићи	Стриц Радивоје средњег стања	4	У Карановцу	Добро се учи добро се влада
3.	Арсениј Ристић	12	Кривовац	Отац средњег стања	4	У Карановцу	Добро се учи добро се влада
4.	Јован Новаковић	10	Кривовац	Отац доброг стања	4	У Карановцу	Добро се учи и влада се лепо
5.	Вуле Петровић	13	Кривовац	Татор Петар доброг стања	5	У Карановцу	Добро се учи добро се влада
6.	Димитрије Стефановић	18	Горгили	Стриц слабог стања	4	У Карановцу	Прихватљиво се учи добро се влада
7.	Тимотеј Костић	14	Кривовац	Отац слабог стања	4	У Карановцу	Добро се учи и миран је
8.	Василиј Георгијевић	15	Вранеша	Отац слабог стања	4	У Карановцу	Добро се учи и миран је
9.	Марко Веселиновић	15	Студеница	Отац слабог стања	4	У манастиру Студеница	Добро се учи добро се влада
10.	Георгиј Симић	14	Рајковац	Отац слабог стања	4	У Карановцу	Добро се учи и миран је
11.	Трифон Јевгенијевић	9	Кривовац	Отац слабог стања	4	У Карановцу	Добро се учи и миран је
12.	Радован Милуновић	15	Кривовац	Отац слабог стања	4	У Карановцу	Средње се учи добро се влада
13.	Стоилко Милинковић	14	Карановац	Мати слабог стања	4	У Карановцу	Средње се учи и миран је
14.	Јован Радовановић	14	Рибница	Стриц средњег стања	4	У Карановцу	Средње се учи и слабо се влада
15.	Георгиј Павловић	11	Кривовац	Мати слабог стања	4	У Карановцу	Прихватљиво се учи и миран је
16.	Милан Танастијевић	11	Милавчићи	Отац средњег стања	4	У Карановцу	Слабо се учи и миран је
17.	Петар Јовановић	12	Милочај	Отац средњег стања	4	У Карановцу	Добро се учи и миран је
18.	Јаков Јовановић	13	Кривовац	Татор Стефан доброг стања	5	У Карановцу	Добро се учи и добро се влада
19.	Анђелко Миловановић	11	Грдица	Отац доброг стања	2	У Карановцу	Добро се учи и миран је
20.	Марко Лазаревић	11	Кривовац	Отац доброг стања	3	У Карановцу	Добро се учи и миран је
21.	Јосиф Стефановић	15	Кривовац	Отац доброг стања	3	У Карановцу	Добро се учи и миран је
22.	Марко Стефановић	15	Рибница	Татор Јевгениј доброг стања	3	У Карановцу	Слабо се учи и прихватљиво се влада
23.	Милан Милинковић	13	Закута	Отац средњег стања	3	У Карановцу	Слабо се учи и миран је
24.	Обрад Поповић	11	Ратина	Отац парох	2	У Карановцу	Добро се учи и миран је

25.	Милан Тодоровић	10	Кривовац	Мати слабог стања	3	У Карановцу	Средње се учи и миран је
26.	Милан В Поповић	12	Кривовац	Мати доброг стања	3	У Карановцу	Добро се учи и кротак је
27.	Лазар В. Поповић	10	Кривовац	Мати доброг стања	3	У Карановцу	Добро се учи и миран је
28.	Милован Јовановић	15	Тавник	Отац доброг стања	3	У Карановцу	Добро се учи и лепо се влада
29.	Михаило Миловановић	13	Кривовац	Отац слабог стања	4	У Карановцу	Слабо се учи и миран је
30.	Павле Пешовић	13	Кривовац	Отац доброг стања	3	У манастиру Студеница	Кудо се учи и миран је
31.	Димитрије Димитријевић	12	Студеница	Браћа средњег стања	3	У Карановцу	Добро се учи и миран је
32.	Богосав Николић	11	Кривовац	Отац доброг стања	2	У Карановцу	Добро се учи и кротак је
33.	Анддреј Радовановић	16	Сирча	Отац доброг стања	4	У Карановцу	Средње се учи и миран је
34.	Павле Качаревић	14	Рајаш	Стриц средњег стања	4	У Карановцу	Добро се учи и добро се влада
35.	Петар Пауновић	10	Кривовац	Отац средњег стања	4	У Карановцу	Слабо се учи и миран је
36.	Вуле Ристић	12	Кривовац	Отац средњег стања	4	У Карановцу	Слабо се учи и добро се влада
37.	Миленко Стефановић	12	Подунавци	Мати слабог стања	4	У Карановцу	Кудо се учи и слабо се влада
38.	Георгиј Стефановић	13	Кривовац	Отац доброг стања	4	У Карановцу	Слабо се учи и миран је
39.	Василиј Мишић	11	Рајковац	Отац доброг стања	2	У Карановцу	Кудо се учи и слабо се влада
40.	Митар Јосовић	9	Кривовац	Отац доброг стања	3	У Карановцу	Слабо се учи и миран је
41.	Милош Ристић	8	Кривовац	Отац средњег стања	2	У Карановцу	Средње се учи и миран је
42.	Милан Антонијевић	10	Кривовац	Отац слабог стања	2	У Карановцу	Добро се учи и миран је
43.	Андреј Весковић	15	Дракчићи	Отац слабог стања	2	У Карановцу	Слабо се учи и миран је
44.	Стефан Ковинић	9	Кривовац	Отац доброг стања	2	У Карановцу	Добро се учи и кротак је
45.	Анђелко Радовић	15	Заклопача	Брат слабог стања	4	У Карановцу	Слабо се учи и миран је
46.	Милутин Петронијевић	14	Годачица	Отац средњег стања	3	У Карановцу	Слабо се учи, средње се влада
47.	Јован Петровић	12	Годачица	Стриц доброг стања	3	У Карановцу	Слабо се учи и миран је
48.	Јован Савић	9	Кривовац	Отац слабог стања	2	У Карановцу	Примерно се учи и миран је
49.	Душан Анђелковић	9	Кривовац	Отац средњег стања	2	У Карановцу	Средње се учи и миран је
50.	Тодор Савић	9	Кривовац	Отац слабог стања	2	У Карановцу	Слабо се учи и добро се влада
51.	Радован Србовић	8	Кривовац	Итац слабог стања	2	У Карановцу	Слабо се учи и добро се влада
52.	Вукша Лазовић	8	Милочај	Отац доброг стања	2	У Карановцу	Кудо се учи и миран је
53.	Сава Радовић	11	Кривовац	Отац слабог стања	2	У Карановцу	Кудо се учи имиран је
54.	Јован Андрић	7	Кривовац	Мати слабог стања	2	У Карановцу	Добро се учи и миран је
55.	Василиј Петровић	7	Кривовац	Отац средњег стања	2	У Карановцу	Слабо се учи и миран је
*Колико је година учио школу							

Јован Стерија Поповић

Податак који сведочи о врло лошем стању школске зграде у Карановцу изнео је 1844. године начелник Карановачког среза који пише начелнику Чачанског округа, говорећи *да је школа у Карановцу слаба и да је засада за учећу младеж тесна*. У обраћању начелнику Карановачке општине дато је обећање да ће се после изградње цркве *ново зданије за училишће подићи*.⁸ Те исте године донет је закон о школама, познат као *Устројеније јавној училишној настави* школа *државних*. Тадашњи попечитељ просвете и црквених послова, Јован Стерија Поповић, саставио је закон по коме су школе биле подељене на основне, трговачке, гимназије и више школе (лицеје). Карановачка школа је спадала у основне, четвороразредне.⁹

У Чачанском округу је 1845/1846. године било 5 школа, 6 учитеља и 216 ученика. Учители су били дужни да направе списак ђака и воде евиденцију о уредном похађању наставе, као и да им на крају године издају сведочанство. Оснивање школа за женску децу било је 1846. У Карановцу је тада радила основна четвороразредна школа.¹⁰ „Карановац 1846. године има 303 куће и 1125 житеља. У месту има једна црква и једна школа.”¹¹

⁸ Ковиљка Летић, *Основне школе у Чачанском округу 1804–1914*, Горњи Милановац 2000, 24.

⁹ Радомир Ристић – Вера Филиповић, „Школство у Карановцу – Краљеву током XIX века”, *Зборник радова Рудо Поље – Карановац – Краљево*, Краљево 2000, 185.

¹⁰ *Зборник закона и уредби Кнежевине Србије*, књига 2, 315.

¹¹ Исто, 215.

КАРАНОВАЧКЕ (КРАЉЕВАЧКЕ) ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА

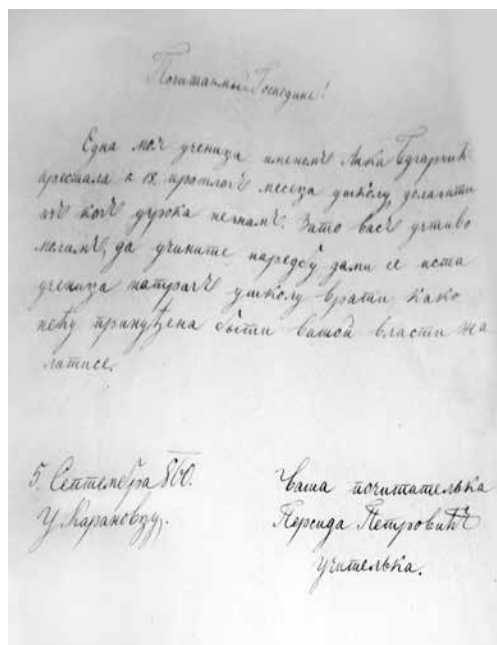
По *Устројенију основних школа у Кнежевини Србији* из 1857. године учитељи су подељени на шест класа, а основни критеријум је био место и важност општине. Карановачка општина се налазила у другој класи, где је учитељ добијао годишњу плату од 100 до 200 талира. Од 1857/1858. године учитељица женске деце у Карановцу је била Персида Петровић, док је у мушкој школи учитељ био њен супруг Лука.¹² У Карановцу је школске 1858/59. године било 123 ђака.¹³ Према попису житеља у Карановцу забележена су имена учитеља: Луке Петровића, 40 година, Персиде Петровић 31 година (Имају децу: сина Косту и кћери – Васу и Кату). Породицу издржавају са 26,5 талира месечно. Учитеља Саве Јовичића, 28 година, жене му Драгиње (19) и ћерке Росе. Они месечно имају 12 талира прихода. Толика је његова плата. Још мање је имао учитељ Тимотије Поповић, који жену Јовану и кћер Анастасију издржава са 11 талира месечно.¹⁴

Један од најугледнијих Карановчана у 19. веку био је Константин Коста Лазаревић Цукић рођен 13. 4. 1826. г. Његов отац Петар Лазаревић био је посинак војводе из Другог српског устанка Павла Цукића, члана Совјета. Мајка Ана била је кћер познатог војводе из Првог и Другог устанка, Петра Николајевића Молера. Основну школу завршио је у Карановцу и Крушевцу а нижу гимназију у Крагујевцу. У Беч је отишао 1838/39. г. Ту је започео студије државних наука, чији је централни део представљала економија. Затим је прешао у Хајделберг и код професора Карла Рауа завршио „филозофичне и политично-правословне науке” и стекао титулу доктора филозофије. Био је један из првог кола српских ђака који су отишли на студије на Запад. Као вршилац дужности министра просвете, претворио је Лицеј у Велику школу са три факултета, реформисао је основне школе, гимназије и богословију и створио реалку и вишу женску школу. У школским програмима дао је више места природним и техничким наукама и увео у средње школе музичко и ликовно образовање. Како је заблежио тадашњи лицејац Јеврем Грујић, предавања Косте Цукића (и Димитрија Матића, касније министра просвете), „разговор и начин на који нас водише” побуди „мисли... о политичкој слободи и либералним законима”. Била је то прва појава либералних

12. Радомир Ристић, Вера Филиповић, „Школство у Карановцу – Краљеву...”, 186.

13. Извор: АС, МПС, ф. IV, р 1/1859.

14. Бранко Перуничкић, *Једно сјолеће Краљева*, Београд 1966, 270.

Једна моја ученица по имену Анка Бугарчић престала је од 18. прошлог месеца у школу долазити због ког узрока неznam. Зато вас учтиво молим да учините наредбу да ми се иста ученица натраг у школу врати како нећу принуђена бити вишој власти жалити се

5. септембра 1860. Ваша почитатељка
У Карановцу Персида Петровић
учитељка

Писмо учитељице Персиде Петровић
од 5. септембра 1860. године¹⁵

идеја у оновременој Србији. Врло брзо су почела оговарања да „нови професори кваре ђаке” и, како лепо описа Милан Ђ. Милићевић, „влада нађе да је млади доктор веома бујан па, бојећи се да не пали место да осветљава”, премести Цукића у администрацију. Припадао је најужем кругу повереника кнеза Михаила. Када је кнез Михаило саставио Владу од најјачих људи тога времена, Коста Цукић је, у кабинету Илије Гарашанина, постао министар финансија као најбољи економски стручњак кога је Србија имала. Убрзо му је придодат положај вршиоца дужности министра просвете. Ова је влада трајала све до кнежеве погибије маја 1868. године. Савременик Димитрије Маринковић тврди да је „Коста Цукић, после Гарашанина, најјачи у кабинету”, јер „био је човек и као стручњак и као политичар врло спреман”. Био је озбиљан и скроман, вредан чиновник, који ради од јутра до мрака, посвећен свом послу, старовременски солидан и поштен. Служио је Србији на многе начине: трудио се око оснивања Народног позоришта, један је од оснивача Првог певачког друштва, „многа је помогао” да Миша Анастасијевић подигне зграду Велике школе, одиграо је битну улогу приликом стварања књижевног фонда Илије Коларца, свога пријатеља, родоначелник је теоријске демографије у Србији.

Стање школства 1864. г. је остало непромењено. У Карановцу су радила три учитеља, а у селима по један. Карановачки срез је 1866. године имао 15.720

15. Архив Жичке епархије (АЖЕ), Намесништво, септембар 1860.

Коста Цукић

Надежда Петровић

становника у 39 насеља и 5 основних школа (Карановац, Жича, Врба, Врдила, Грачац). То стање у основним школама је остало непромењено и следећих петнаестак година. У вароши Карановцу су биле 523 куће и око 1870 житеља од којих је 481 знао да пише.¹⁶

Карановчани су 1862. године упутили молбу да им се одобри да подигну школу о свом трошку, а дефинитиван одговор су добили 1864. година, када им је Коста Цукић, тадашњи министар просвете и црквених послова, одобрио да могу градити нову школску зграду. За будућу школу план је урадило Министарство грађевине. Школа је дефинитивно завршена 1873. године а њено подизање коштало је преко 6000 дуката цесарских.¹⁷ Била је то величанствена грађевина за оно време. Са црквом, конаком Васе Поповића и здањем Окружног суда, чинила је градско језгро Карановца. Милићевић хвали нову школску зграду. „Карановац је начинио красну зграду за школу.” Даље каже да варош има основну школу, мушку и женску. У мушкој раде три учитеља са 134 ђака, а у женској једна учитељица са 42 ученице.¹⁸ Јула 1870. године, секретар Министарства просвете, Милан Ђ. Милићевић, предложио је министру да похвали 11 учитеља, а међу њима

¹⁶ Државопис Србије, III, Београд 1966, 90.

¹⁷ АС, МПС, ф III, р 460/1870

¹⁸ Милан Ђ. Милићевић: *Кнежевина Србија*, Београд, 1876, 685.

су били и учитељи из Карановца – Сава Јовичић и Тимотије Поповић, као и учитељ из Жиче, Василије Укропина и студенички учитељ Драгутин Јовановић. Те исте године сиромашној Карановачкој општини је бесплатно уступљено „једно место од црквене авлије”, где је почела изградња нове школске зграде. Да би се довршила школска зграда, било је потребно 3000 цесарских гроша, али Управа фондова није испунила своје обећање Карановачкој општини. Због свега тога Карановачка општина је упутила молбу министру просвете да издејствује позајмицу од 800 гроша из црквене касе „под интерес 6% а на исплату за пет година како би се могло мајстору на квартове исплата учинити”.¹⁹

У првој години српско-турског рата (1876–1878) у школској згради у Карановцу је била смештена војна болница а потом и стамбено војна зграда. Школске 1877/1878. године, испражњена школска зграда требало је да буде окречена и припремљена за предавања али у Карановачкој општини су сматрали да је реновирање зграде задатак и обавеза државе. Како нико није могао да издвоји 600 гроша за реновирање зграде, министар војни је наредио да се школска зграда „узме за магацин логорске хране”.²⁰

Септембра 1879. године из Чачка у Карановац прелази учитељ Димитрије Мита Петровић. Он је у школи остао до 1884. године,²¹ а у том периоду је основну школу у Краљеву завршила његова ћерка Надежда Петровић, славна српска сликарка и хероина Великог рата.

У име општине Карановачке је 3. септембра 1881. године упућен захтев министру просвете и црквених послова, да се због повећања броја ученика формирају нови разреди. Број ученика је повећан и у мушкој и у женској основној школи. Овдашње грађанство општине у захтеву је истакло да има вредне, ваљане и неуморне наставнике у својој средини. Тако је један учитељ радио са III и IV разредом, који заједно имали 65 ученика, а учитељица је радила од првог до четвртог разреда са 61 ученицом. Зато су грађани најучтивије упутили молбу да се што пре одели III разред мушке школе од IV разреда и да се подели женска школа на два одељења, као и да се пошаље још један учитељ и једна учитељица. Нарочито тешко је било радити у женској школи у којој су сва четири разреда спојена и у којој радила само једна учитељица. „Већ је трећа година од када је дошла садашња учитељица г-ђа Милева Петровићка.” Број ученица је нагло порастао (61). То је што она својим узоритим понашањем, својим опхођењем у школи и ван ње, неуморно ревносним радом у својој настави и још материнском бригом око оне слабачке и њежне женске деце, успела сваком да омили школу и науку, то је било највеће задовољство и за сваког родитеља и за овдашње становништво. Суд је скромног мњења да овој узоритој учитељици треба

¹⁹ Ковиљка Летић, *Основне школе...*, 59.

²⁰ Исто, 60.

²¹ Мита Петровић, *Рајине белешке*, Чачак, 1955, 23–25.

№ п/п	Име и презиме	месесто установе школа	Возраст и квалифика- ция	класе	Примечания
	<u>Варош Чаган</u>				
1	учитељ Радивоје Тодоровић	Чаган	I разред	II	+
2	" Димитрије Петровић	"	III	VI	+
3	" Лукас Јовановић	"	IV	IX	+
4	" Симо Акимовић	"	II	VI	+
5	учитељ Јелена Калитра	"	I	X	+
6	" Емилија Анђеловић	"	II III IV	учитељ	+
	<u>II Срез Карановски</u>				
7	учитељ Саво Јовановић	Каранов	III и IV	II	+
8	" Фрнко Младеновић	"	II	V	+
9	" Димитрије Петровић	"	I	VI	+
10	учитељ Милена Петровић	"	I II III IV	VIII	+
11	учитељ Милан Ђурковић	Чаган	I II III	учитељ	+
12	" Милош Милосевић	Чаган	I II III	IX	+
13	" Милош Милошевић	Чаган	I II III	X	+
14	" Ђуро Живковић	Чаган	I II III	учитељ	+
15	" Димитрије Јовановић	Жура	I II III	X	+
	<u>III Срез Савице</u>				
16	" Јован Радуковић	Савица	I II III IV	X	+
17	учитељ Софија Петровић	"	I II III	X	+
18	учитељ Владо Поповић	Савица	I II III	VI	+
	<u>IV Срез Штрпски</u>				
19	" Никола Ристић	Штрп	I II III	VII	+
20	" Радомир Петровић	Штрп	I II III	VIII	+

Списак учитеља Чачанског округа²²

№	Име и Презиме	посреду како је изабран	Потпису како је постављен доје	највеће број	државна
21	Јованка Јовановић Милић	Мотива	I II + III	VII	+
22	Јован Вукотић I Врх Драгославски	Јовановић	I II + III	VII	+
23	Јован Јовановић	Јовановић	I II + III	VII	+
24	Јован Јовановић	Јовановић	I II + III	VII	+
25	Јован Јовановић	Јовановић	I II + III	VII	+
26	Јован Јовановић	Јовановић	I II + III	VII	+
27	Јован Јовановић	Јовановић	I II + III	VII	+
28	Јован Јовановић	Јовановић	I II + III	VII	+
29	Јован Јовановић	Јовановић	I II + III	VII	+
30	Јован Јовановић	Јовановић	I II + III	VII	+
31	Јован Јовановић	Јовановић	I II + III	VII	+

№ 3650
 М. Маја 1880.
 Јован
 Вукотић,
 Јовановић

за
 Јовановић
 Јовановић,
 Јовановић

Препоручује ваши Кош.
 зисаторија, да ви од стране
 неке извесног свештеника
 Горачићког Милију Поповића
 упути сева упути сева ондашњег
 димитрије Стефановића, да је
 од стране срепке власти упу-
 тити предлог Т. Министру
 да се исти упути сева димитрије
 одпусти из државне службе због
 неморалног владања.

KK 1715

11. Септембра 1880 год. Јан Кошисаторије
 Караковић
 Писар

Јерез
 М. Стефановић

Предлог срепких власти да се отпусти из службе учитељ Димитрије Стефановић
 Црквени архив Жичке епархије – Жичко намесништво 11. септембар 1880.

што пре олакшати, школу јој поделити и послати јој помоћ у још једној наста-
 вници, желећи да нам и она друга буде оваква.”

Министар просвете и црквених дела, Стојан Новаковић, тражио је тачан број
 ученика, да би крајем септембра начелник Среза карановачког известио надлеж-
 не: У овдашњим основним школа има 226 ученика и ученица: у женској школи:
 у првом разреду 32, другом разреду 20, трећем разреду 5 и четвртом разреду 4,

укупно 61 ученица. У мушкој школи: у првом разреду 49, другом разреду 49, трећем разреду 34 и четвртном разреду 33, укупно 165 ученика. У даљој преписци се потврђује да је немогуће радити у III и IV разреду, јер 98 ученика не може ни да стане у једну просторију, а о ваљаном раду учитеља са њима, нема ни говора. На крају су дозволили поделу у мушкој школи, а у женској је све остало као и раније. Преписка је настављена и крајем октобра. У Карановцу нису мислили да спајају III и IV разред, него да I разред буде одвојен, а остала три спојена. Тада је министру писао Суд општине Карановачке. Прво је све усмерено на начелника Окружја чачанског а он нову организацију није одобрио за текућу школску годину већ је обећао да ће је размотрити за наредну.²³

Из године у годину број ђака се повећавао. Обе школе, мушка и женска, 1881. године већ су имале 226 ученика, па су тражиле још једног учитеља за мушке и учитељицу за девојчице. Учитеља су одобрили, тако да је сваки разред имао свог учитеља, а учитељцу нису, тако да је једна учитељица водила сва четири разреда женске деце. Наредне 1882. г. за учитељицу је постављена Јелена Димитријевић, која је на том месту радила до 1884. Како је остала без оца, морала је да преузме старање о породици. Старала се о баби, мајци, сестри и петогодишњем брату Драгутину. Драгутин Димитријевић Апис био је један од вођа Мајског преврата, српски официр и трагична личност историје, осуђен 1917. године на чувеном Солунском процесу.²⁴

Од априла 1882. године Карановац је благодарећи краљу Милану Обреновићу добио ново име – Краљево. Револуционарна промена у Краљевини Србији, када је у питању образовање, одиграла се децембра 1882. године доношењем *Закона о основним школама*. Овај закон је требало да буде *радикалан лек њојшив необразованостии и народне нейисменостии*, а у његовом 34. члану записано је да је *свако дете које у Србији живи дужно школу њохађаиши*. Закон је припремио и образложио у Народној скупштини Стојан Новаковић. Знаменити српски историчар и један од првака Напредне странке предвидео је овим законом шесторазредно основно школство. Прва четири разреда су сачувала назив основна школа, а пети и шести разред су именовани у вишу основну школу. Према Закону основна школа је била обавезна за сву децу од 6 до 11 година. Нису више постојали „надзирачељи” школа а уместо њих је предвиђено формирање школских одбора, чиме је омогућено да више људи управља радом школе.²⁵ На основу тог закона у Краљеву је у септембру 1883. године уписано једно одељење петог разреда од 20 ученика.²⁶

Учитељи краљевачких основних школа су својим радом и залагањем уживали велики ауторитет у граду. Школски одбори краљевачких основних школа

²³ АС МПс Ф-ХIV р 214, 1881.

²⁴ Владета Тешић, *Морално васпитање у школама Србије 1830–1878*, Београд, 1974, 42.

²⁵ Зборник закона и уредаба Краљевине Србије, 38, Београд, 1883, 213.

²⁶ АС, МПс, ф XV, р 150/884.

поднели су 19. јула 1884. године захтев Министарству просвете и црквених послова да се отвори шести разред више основне школе и да се одреде наставници. Неколико дана касније Министарство је одобрило отварање шестог разреда *Краљевске основне школе*. Школске 1884/1885. године Краљево је имало мушку (шесторазредну са 229 ученика) и женску (четворазредну) основну школу, у којима је радило осам учитеља и учитељица.²⁷ У основним школама у том периоду предавали су врсни учитељи и учитељице као што су били Мијаило Милошевић, Лука Петровић, Димитрије и Милева Петровић, Сава Јовичић, Витомир Јестровић, Сима Аћимовић, Софија Вујић, Круна Ковановић, Џаја Веснић и Милева Трифуновић.²⁸ По подацима из 1884. године Краљево је имало 2692 житеља, од којих је 1127 било писмено, 834 мушкарца и 293 жене.²⁹

У опису историјата основне школе „IV краљевачки батаљон” из 1945. године као година оснивања помиње се 1894.³⁰ То је највероватније година када су краљевске основне школе почеле да раде у приватној згради трговца Црвчанина. Две године касније зграда је купљена и „преправљена и у њој је било 8 учионица хигијенских”.³¹

Управитељ основних краљевских школа Јован П. Лазаревић обавестио је министра просвете и црквених послова школске 1889/1890. године да у Женској основној школи раде учитељице Лепосава Јовановић, Драга Убавкић и Џаја Веснић. Од 1892. године у школи су радиле Софија Вујић и Милева Трифуновић. Како је записао Коста Ђ. Николић, школски надзорник све наставнице су марљиво обрађивале женски рад (*с ићлом*).³²

Законом о народним школама из 1898. године укинуте су шесторазредне основне школе и опет су враћене четвороразредне школе. На основу тога укинута су пети и шести разред, односно виша основна школа. Основну мушку школу у Краљеву је 1898/1899. школске године похађало 157 ученика и 120 ученица разврстаних у четири разреда. У Основној мушкој школи предавали су учитељи Димитрије Марковић, управитељ, Сима Аћимовић и Џаја Веснић, а Основној женској школи предавали су Лепосава Марковић и Персида Нешић.³³

²⁷ Радомир Ристић, Вера Филиповић, „Школство у Карановцу – Краљеву...”, 189–190.

²⁸ Ковиљка Летић, „Основне школе...”, 132–137.

²⁹ Радомир Ристић, Вера Филиповић, „Школство у Карановцу – Краљеву...”, 190.

³⁰ АС МПС Ф-58 р 13, 4.

³¹ Исто, 5.

³² Ковиљка Летић, „Основне школе...”, 136.

³³ Исто, 183.

СА ОГРОМНИМ ОПТИМИЗМОМ У 20. ВЕК

УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ У СРБИЈИ КРАЈЕМ 19. И ПОЧЕТКОМ 20. ВЕКА

Из данашње Војводине, некадашњег Аустријског царства а од 1867. године и Аустроугарске царевине, долазили су разни учитељи. Прва учитељска школа је основана 1812. године у Сент Андреји, у данашњој Мађарској. Она је 1816. године премештена у Сомбор. Учитељска школа у Сомбору је била једина школа за образовање српских учитеља. Још од владавине Александра Карађорђевића (1846) тражено је да се отварају учитељске школе у Србији. Тај захтев је појачан за владавине Михаила Обреновића, али ће он бити остварен тек после доношења Закона о уређењу учитељске школе (октобар 1870). На основама тог закона почела је да ради 27. јануара 1871. године Учитељска школа у Крагујевцу. У овој школи је био професор Стева Поповић, касније министар просвете. Он је студирао педагогију у Цириху и Берлину. Ту је упознао многе идеје које је касније заступао у својим радовима о васпитању. Отуда не чуди што је Учитељска школа у Крагујевцу спочетка под јаким утицајем педагошке мисли из Аустрије и Немачке. Главна литература и смернице за рад су стизале отуд. Већину учитеља благодејанаца (стипендиста) Кнежевина Србија је слала у немачке и аустријске градове. Они су отуда пренели у Србију главне карактеристике и тежње немачке школе. Немачка школа тог времена је тражила васпитање и образовање као јединствен и истовремен процес са посебним редом ствари и схватање у тој области, са бројним ограничењима и строгим правилима. Било је ту и најстрожих правила, али и превише формализма. Часови из свих предмета су поштовали исту форму, тако је било за сваки предмет и сваког наставника. У школама је „преовладавала национална еуфоричност у васпитању, образац преузет из Немачке, где је школама био задатак да васпитају доброг, успешног, надасве дисциплинованог и послушног Немца”.³⁴ После отварања Учитељске школе у Крагујевцу, сличне школе отворене су у Нишу, Београду, Алексинцу и 1898. године у Јагодини. Почели су да пристижу учитељи са разних страна, школовани под различитим утицајима. Поред наведених, отворена је Учитељска школа у

³⁴ Велизар Недовић и други, *Основна школа у Вишњковцу 1904–2004*. Краљево, 2004, 82.

Краљевска гимназија, четврти разред 1912. године

Неготину, затим Женска учитељска школа у Београду. На територији Отоманске империје у Старој Србији отворена је Богословско учитељска школа у Призрену. Било је учитеља у Србији који су школу завршили у Сарајеву, у Задру или у Скопљу. Временом су преиспитиване поједине поставке и ставови у педагогији основних школа у Србији. Појавили су се педагози који су заговарали нове методе и садржаје образовања. Они су критички преиспитивали дотадашњи рад и давали нове идеје и смернице за рад. Најпознатији педагози су били: Јован Миодраговић (1854–1926) и Сретен Адић (1856–1933). Обојица су били ученици Учитељске школе у Крагујевцу. Нешто касније су деловали Вићентије Ракић (1881–1969) и Милош Милошевић (1870–1940). Јован Миодраговић је био велики противник тзв. „старе школе” у којој се превише учило напамет, процес образовања био превише формализован, а у дисциплиновању ученика се примењивало насиље. Он је био заговорник слободе у раду за ученике и наставнике, присталица иницијативе код ученика и учитеља, игре као елемента васпитања. Тражио је од својих ученика да проучавају менталитет и обичаје народа у Србији, као и народног живота, веровања и другог. Сви су они на неки начин били настављачи Вуковог дела и других прегалаца у проучавању народног живота. Тај приступ ће до савршенства довести касније Јован Цвијић. Сви учитељи тог

времена били су захваћени овим таласом и сматрали својом дужношћу да на тај начин делују у средини у којој раде. Професор Миодраговић је послао писмо на адресу 300 учитеља и тражио од њих да проучавају физичке и духовне особине српског народа. По Миодраговићевој замисли, из свега овога требало је да поникне нова народна педагогија, тако да се српски учитељи ослањају на духовно биће сопственог народа, уместо „што увозе страну педагошку медицину”. Сматрао је да су другачије околности у Србији, другачији менталитет и односи међу људима и зато се не могу слепо копирати европски узор. Захтевао је да се учитељи ослоне на новине и педагошке идеје стваралаца из Србије. На иницијативу Јована Миодраговића одазвала су се седамдесет и четири учитеља. Овом приликом Миодраговић је прикупио доста грађе и објавио књигу: *Народна педагогија у Срба или како српски народ васпитава њорог свој*. Књига је објављена 1914. године у Београду.³⁵ Велики утицај на образовање у Србији имали су поред поменутих педагога и познати српски интелектуалци, представници интелектуалне елите оног времена: Милан Ђ. Милићевић, Димитрије Матић, Стојан Новаковић, Стева Д. Поповић, Светозар Марковић, Јосиф Панчић, Јован Цвијић и други. образовање у Србији је било европске оријентације. Школа је била и народна и националана и европска. „Основна школа тог времена, по свом карактеру и примарним обележјима је европска школа.” Тако су створени темељи основне школе у Србији који су у основи и данашње, савремене школе.

Петар Радовановић је у извештај из 1851. забележио: „Жалосна је судбина наши учитеља основни школа; јадно је и чемерно стање њихово.”³⁶ Вићентије Ракић је сматрао да је школско васпитање и образовање временом занемаривало значај игре и уметности, чија је улога у подизању васпитног нивоа, потпомагању духовног и телесног развоја и одржавању унутрашње равнотеже у животу. То се, према његовом мишљењу одржавало на појаву беживотности школског знања. У својим предлозима за побољшање школског система Рајић предлаже увођење игре и уметности.

Димитрије Марковић је био учитељ школе у Краљеву од 1896. до 1902. године. Рођен је у Параћину 1844. године. Завршио је престижну Гимназију у Београду. Јасно је каква је то школа била када је у њој Стојан Новаковић радио као секретар школе. Димитрије је право из те гимназије, у 21. години живота, постављен за „движатељног” (покретног и привременог) учитеља у Закути. Уверење му је потписао 1865. године др Коста Цукић. У Закути остаје 13 година. Квалитетно је радио у Закути и имао низ унапређења: од десете класе је стигао до седме. Његов рад је најчешће оцењиван високим оценама. Учионице у Закути у његово време су имале: школске табле, географске карте, слике краља Милана, школски

³⁵ Исто, 90.

³⁶ АС, Б, МП, Ф II 159/1852

сат, ормар за учила, пригодне слике за потребе наставе, књиге и новине. И још „скамије³⁷, столице и столове”. Ученици из удаљених места су ноћевали у школи. При школи се налазио Интернат и у њему ђачка кухиња. Димитрије Марковић је у Закути добио сина Драгољуба. Димитрије је био болешљив, али га то није спречило да буде изванредан учитељ. Из Закуте је премештен у Гучу, затим у Чачак, Брђане, Љутовницу, Ковиље и Брезну да би у Краљево стигао 1896. године и ту остао до пензионисања 1902. године. Био је управитељ Основне школе у Краљеву 1898/99.³⁸ Школске 1882/83. године постао је непожељан у Чачку због политике и премештен је у Брђане. Краљ Александар Обреновић га је одликовао за просветно-педагошки рад Орденом Светог Саве петог реда. У потпису Ордена стајало је име и презиме министра Љубомира Ковачевића. Била је то реткост. Димитрије Марковић је био почасни члан Певачког друштва „Свети Сава”. „Ценећи Ваше заслуге и труд за напредак ове друштине, као дугогодишњег председника, изабрали смо Вас за почасног члана.”³⁹

Ако је основна школа имала више од једног одељења, добијала је управитеља. Председници суда сеоске општине и стараоци школе су помагали учитељу и вршили контролу над њим.⁴⁰

СЕЋАЊА (1898–1902)

Прикупљајући грађу за монографију школе у Жичи, забележили смо сећања некадашњих ђака на школске дане при крају 19. и почетком 20. века. Овде наводи-мо само оно што карактерише стање и односе и у Краљевачкој основној школи оног времена.⁴¹ Јован М. Ружић, родом из Крушевице, сећа се својих школских дана на размеђу два века, оног индустријског пуног разних научних достигнућа и препорода и овог новог, двадесетог за који су многи очекивали да ће бити још бољи и напреднији. Ружићева сећања се односе на последње две године XIX века и прве две године XX века (1898–1902). Имао је осам година када је пошао у први разред. Сваки ђак је у школу морао да донесе по један прут и да га остави код прозора. Када ученик нешто погреши, морао је да оде до прозора и да донесе прут. После тога, знало се шта следи. Није било дана а да неко није добио батине. Родитељи су сматрали да то тако треба и подржавали су учитељицу, а ђаци су се мрштили и трпели. Свака побуна је сасецана у корену и била би

³⁷ Скамија – ђачка клупа

³⁸ Уверење бр. 27667 од 10. новембра 1896. године, ИАК, ЛФ Д. М.

³⁹ Велизар Недовић и други, *Основна школа у Вишковицу 1904–2004*. Краљево, 2004, 75.

⁴⁰ АС, МПс, фIV п 438/1863.

⁴¹ Више о томе у књизи Славољуба Васојевића, *Од манастирској училишћу до савремене основне школе у Жичи*, Жича, 2004, 108–124.

брзо и немилосрдно угушена. Дешавало се да неко пре тих батина побегне из школе, али је други дан морао да дође, па би добио батине и за бежање и за несташлук. Владало је опште сагласје да је батина из раја изашла и то су прихватили сви: учитељи, родитељи, па чак и ђаци. Батине су биле нормална појава. За хришћанске празнике ђаци би рецитовали различите песме. Декламовање је практиковано за Светог Саву, Божић и још неке празнике. Ученици су тада певали химну и рецитовали песме: *Ускликнимо с љубављу, Боже љравде, Ко удара љако љозно* и сличне, за оно време, пригодне песме. Учитељи су их васпитавали да поштују родитеље и старије, да скину капу и поздраве сваког поред кога прођу и да се свуда лепо и културно понашају. Књиге су и све друго што им је било потребно за школу куповали су им родитељи, који су се трудили и да их лепо обуку, да се не постиде пред другом децом. Волели су књигу и читање. Омиљени писци су им били: Вук Караџић, Јован Јовановић Змај, Бранко Радичевић, Љуба Ненадовић и други. Нису се много удаљавали од школе. На излет би ишли до оближњих брда и ливада. „Учитељи су пекли јагањце, а ми бисмо се играли покрај воде. Увек би учитељ тамо одржао понеко предавање.” Ишли су у Краљево кад је краљ Александар Обреновић долазио 1898. године у јесен и „сачекали га у шпалиру. После, док је краљ био у цркви, учитељ нас је одвео да посетимо Пољопривредну школу, одмах иза цркве и тамо ка гробљу. То је било огледно добро, најлепше за то време. Све је то водио доктор Ђорђе Радић”. Учитељи оног времена су много учинили да народ у школском окружењу буде што напреднији и просвећенији – присећао се Ружић. По завршетку основне школе Јован Ружић се уписао у Занатлијско-трговачку школу у Краљеву.

ДЕСЕТ УЧЕНИЧКИХ ДУЖНОСТИ

Иако су писане за ученике средње школе 1912. године, свакако су се односиле и на друге ученике. Дужности је осмислио В. Минх.

1. Сматрај школу као малу државу; буди у њој добар грађанин, та да што ваљано урадиш за своју велику отаџбину.
2. Мисли да у школи имаш да примаш велика наслеђа, па буди захвалан свим племенитим људима који су ти га завештали, свим великим људима који су радом у свом животу створили за тебе непролазне ствари.
3. Научи се у маломе бити вредан, да некад можеш бити и у великоме. Учи се спољашњем реду, који ће ти помоћи и за унутрашњу ваљаност. Не пропуштај на своја уста ружну реч за коју се не можеш оправдати, а псовке никако.
4. Тежи за истинитошћу. Немој само по форми да испуњаваш своје дужности и

не буди задовољан спољним успехом. Немој учити другима за љубав, него мисли на себе самог и шта би ти хтео да вредиш.

5. Немој лагати, ни као робови који немају смелости за истину, ни као притворице које хоће да се вину у висине, ни као варалице у речима који позајмљене издају за своје. Тако исто не смеш бити дволичан: да се издајеш за смиреног пред родитељима, а дрзак и неуљудан пред својим учитељима и друговима.

6. Буди добар друг међу својим парњацима, поуздан и веран; али не допуштрај ни једном другу који је гори од тебе да тобом овлада. Не старај се да друге у учењу претичеш само из таштог честољубља, но пази да све урадиш што твоја снага од тебе тражи.

7. Не злоупотребљавај своју јачину према слабима, и не буди охол према малима. Знај да се већ и у младим годинама може дати доказ о великом срцу.

8. Гледај да будеш ваљан и у својим младићским играма, и да останеш чио и весео кроз све младо доба твоје. Воли природу са свим створовима и не дај да ти икакв собни рад помути уживање у томе.

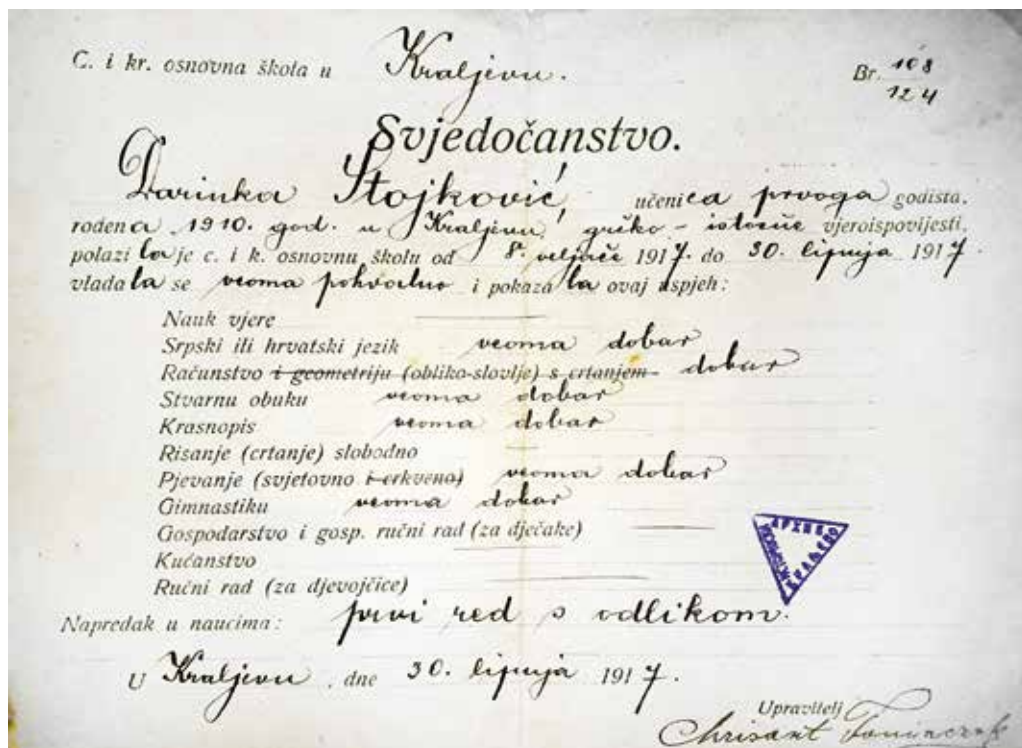
9. Не клони духом, ако си што погрешιο и морао казну отрпети. Отпочни чило с нова како те уче, па ћеш брзо моћи обрисати све трагове минулог. Не дај да се неповерење усели у тебе и не мисли ништа зло о својим наставницима; напротив буди вазда убеђен да су они само твоји пријатељи.

10. Чини што добро драговољно и поред обавезног рада, да би и доцније спадао међу оне што сами себи постављају циљеве, а не међу полуробове који раде само што им се заповеди.

ШКОЛА У ВРЕМЕ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

Заједничком војном операцијом Немачке, Аустроугарске и Бугарске, запоседнуте су територије Србије (1915) и Црне Горе (1916). Краљевина Србија је подељена на две управно-административне области: аустроугарску и бугарску, док је Црна Гора била под аустроугарском управом. Када су освојили Краљевину Србију 1915. године, немачко-аустријски окупатори су формирали Царско-краљевски генерални гуверман. Подручје Краљева је било под управом окружног заповедника са центром у Чачку.

Генерални гувернер окупиране Србије, од 7. јануара 1916. до 7. јуна 1916, био је фелдмаршал гроф Салис-Зевајс, да би га наследио генерал Адолф фон Ремен. Они су остали познати по томе што су имали запажену улогу у ратним операцијама у лето и јесен 1914. године. Гувернман је био подељен на војну, политичку, економску и правну секцију. Политичка секција састојала се од обавештајног

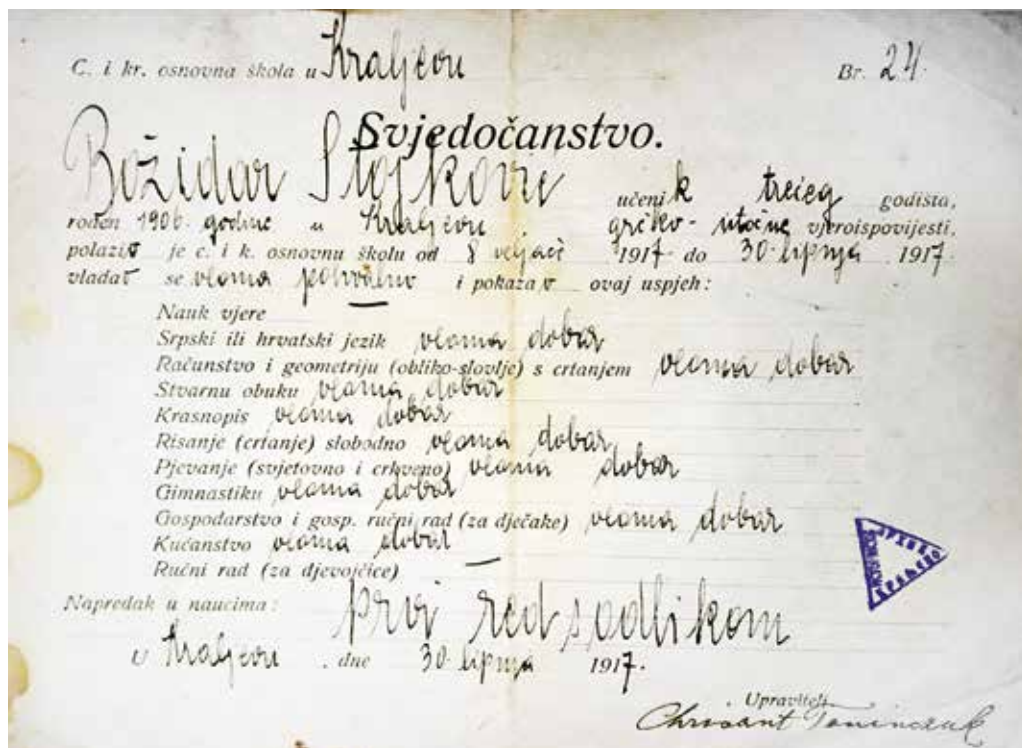

Сведочанство Даринке Стојковић, ученице првог разреда
Царске и краљевске школе у Краљеву, издато 30. јуна 1917. године
Историјски архив Краљево, лична документа Јовице Стојковића, кутија бр. 2, 124

одељења – за прикупљање и прослеђивање вести – и политичко-полицијског – одговорног, поред осталог, за школство и културу.

Службени језик био је немачки, а језик штампе, школства и комуникације са грађанством српскохрватски: „У налогу Војне команде од 23. јула 1916, бр. 7, налаже се: §2. Наставни језик у јавним школама је српско-хрватски; §3. Настава ће се спроводити искључиво уз примену латиничних слова.”⁴² У аустријској штампи с почетка 1916. чести су огласи у којима се за службу у окупираној Србији траже „војно неспособни официри са знањем српскохрватског језика и заставници који се разумеју у пољопривреду”. Основни медиј за спровођење пропаганде биле су окупацијске новине – у Србији *Belgrader Nachrichten/Beogradske novine*. О значају који је дат пропагандном рату у Србији и Црној Гори говори и избор сарадника у Гувернману и у новинама које су представљале његово гласило: Ернст Клајн, Вилим Стипетић, Франц Дубски, Хуго Грајнц, Роберт Милер,

⁴² Reichspost, 1916/08/09: 4

Сведочанство Божидача Стојковића, ученика трећег разреда
 Царске и краљевске школе у Краљеву, издато 30. јуна 1917. године
 Историјски архив Краљево, лична документа Јовице Стојковића, кутија бр. 2, 124

Франц Ксавер Капус, Ото Хаузер, гроф Јурај Оршић-Славетићки и Милан Огризивић. Садржаји су били намењени становништву окупираних области. Чести су наводи примера о Аустроугарској као „добром и праведном господару у Босни и Херцеговини” и о „захвалности муслиманског становништва”.

Представници окупаторске власти су се трудили да успоставе „нормално стање” у Краљеву и зато су обновили рад основне школе. Наметање латинице и својеврсна кроатизација српског језика показује се и у издатим „свједочанствима” ђацима који су били „грчко-источне вјероисповести” и који су похађали наставу од „8. вељаче до 30. липња 1917. године”, слушајући предмете: „српски или хрватски језик, рачунство, стварну обуку, краснорис, пјевање свјетовно, гимнастику, господарство, кућанство”. Успех који су ђаци остварили звао се „први ред са одликом”.⁴³

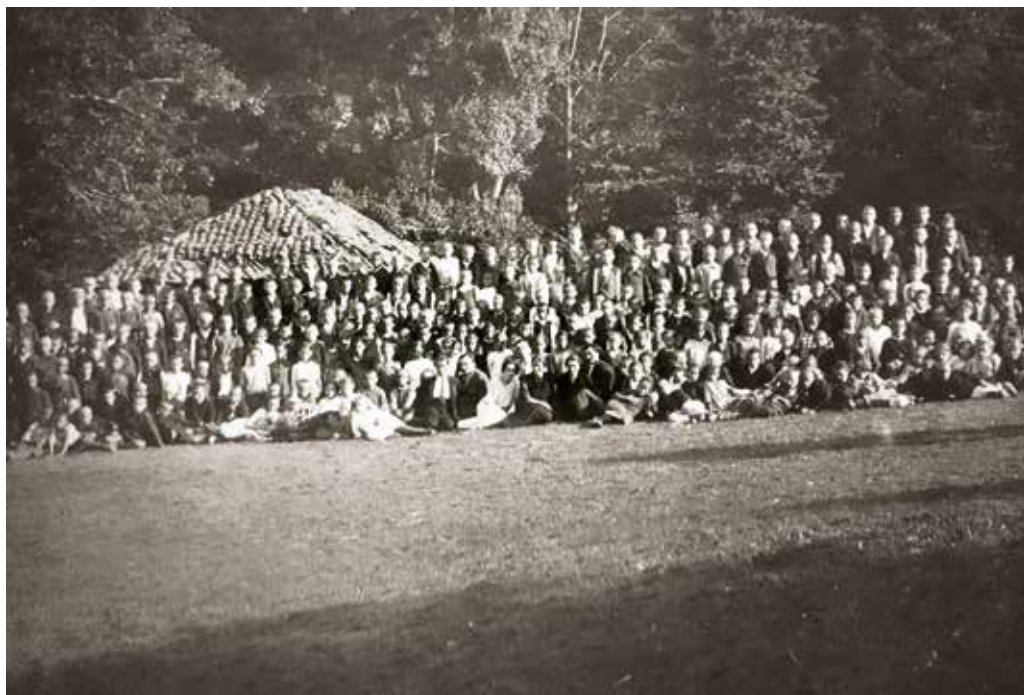
43. Историјски архив Краљево, лична документа Јовице Стојковића, кутија бр. 2, 24, 124.

Основна школа Краљево, Игралиште 1914–1915.
AT-OeStA/KA BS I WK Fronten Serbien 3431

Основна школа Краљево, трећи разред, 1917. година
Сигнатура у Бечком архиву: AT-OeStA/KA BS I WK Fronten Serbien, 3410

Деца из основне школе у Рођевићима 1925. године

РАД КРАЉЕВСКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА 1918–1941.

ШКОЛА ОД 1918. ДО 1941. ГОДИНЕ

Аустроугарска окупациона власт је у пролеће 1916. године спроводила просветну политику која је имала за циљ да од српске деце направи добре поданике Хабзбуршке монархије.⁴⁴ Док је окупатор у поробљеној и разореној Србији покушавао 1916. године да успостави какав-такав ред и направи привид нормалног стања у коме ће спроводити своју вољу и свој ред, па и отварањем основних школа, дотле су на Крфу, с вером у Бога и вером у победу, Срби већ стварали планове за обнову рада школа. У том циљу је 22. маја 1917. године, при Министарству просвете и црквених послова, основано Одељење за припремне радове. Одељење се бавило питањима учбеника и наставним плановима и програмима у новонасталим околностима уз истовремени рад на реформи дотадашњег образовања, између осталог, и у основним школама.

По ослобођењу су искрсли многобројни проблеми на путу ка поновном нормализованом раду основних школа. Основна је била обнова школских зграда. Оне су служиле окупатору као простор за смештај војске, за болнице, за магацине или као коњушнице. Окупатори су у повлачењу уништили све што су могли и стигли да униште. „Па чак ни зидове од школа није поштедео. Школски намештај, наставна средства, књиге и архиве, све је то разграбљено, уништено или предато пламену. Рушевине, згаришта и пустош, скоро је једино што се могло видети на месту некадашњих основних школа после ослобођења.”⁴⁵ Школска зграда у Краљеву, иначе у општинском власништву, налазила се у Рајићевој улици. Зграда школе је била приземна и грађена од тврдог материјала. Посеђовала је једанаест учионица и у извештајима је означена као „здрава и удобна” и да „важи као пример удобних и уредних школских зграда”.⁴⁶

Поред недостатка школских зграда, појавио се и проблем недовољног броја учитеља. И пре Великог рата их није било довољно а многи су и погинули у рату. Зато је Влада Краљевине СХС донола одлуку да се учитељи школују по

⁴⁴ Божица Младеновић, *Град у аустроугарској окупационој зони у Србији од 1916. до 1918. године*, Београд, Чигоја штампа, 2000, 112.

⁴⁵ Момчило Исић, *Сељаштво у Србији 1918–1925*, Београд, 1995, 303.

⁴⁶ Владан Вирејевић, *Краљево, град у Србији 1918–1941*, 172.

скраћеном поступку. Велики проблем је био и старосно доба ученика. Многи су пропустили четири године због рата. Имајући то у виду, нове власти Краљевине су већ у јануару 1919. године послале распис основним школама по којем су све ученике разврстале у шест категорија. У првој категорији су се налазила деца која је требало до пођу у школу 1914, 1915, 1916. и 1917. године. Они су радили по скраћеном програму. Било је предвиђено да градска деца заврше 4 течаја за 18 месеци (сваки течај трајао је по 4 и по месеца), а сеоска деца 4 зимска течаја од по 4 месеца. У другој категорији су се налазили ученици које је требало уписати у школу 1918. године. Код њих ће се настава одвијати у нормалном временском циклусу. Њима ће се омогућити да се по завршетку трећег разреда могу уписати у средње школе. У трећу категорију су спадали ученици, који су пре рата завршили први или други разред, али после 1918. године нису желели да настављају школовање. Њихова је обавеза била да заврше основну школу кроз три обавезна тромесечна течаја, док су сеоска деца могла да заврше школу после два течаја у трајању од по четири месеца. Четврту категорију су чинили ученици који су пре или током рата завршили трећи или четврти разред. Они су морали да заврше „продужену школу” у трајању од четири месеца. У пету категорију су спадали они ученици који су током рата завршили било који разред. Њима је омогућено да се без сметњи упишу у наредни разред. Шестој категорији су припадали они ученици који су током рата завршили мање разреда него што би завршили да рата није било.

У првој деценији Краљевине плате учитељима су исплаћиване из државног буџета. Све остало је падало на терет општинског буџета. Чак су и плате школских послужитеља падале на терет општина, као и поправке и одржавање школских зграда, набавка канцеларијског материјала, књига и школског прибора сиромашној деци, организовање школских свечаности и друго. Обезбедити средства за све ово није било нимало лако јер је владало опште сиромаштво. Србија се обнављала из пепела и рушевина. Из године у годину материјална ситуација се поправљала, али је то још увек било далеко од потребног и неопходног.

Децембра 1929. године донет је Закон о народним школама. Законом је прописано да локалне самоуправе подижу и издржавају школе. Општине су бирале свој Месни школски одбор. Њега су чинили: председник управне општине, управитељ народне школе, општински лекар и пет угледних грађана. Општина је обезбеђивала земљиште за подизање нове школе, као и за школско двориште, игралиште, учитељски врт, практичну наставу из пољопривреде. Било је предвиђено да поред школске зграде Општина изгради и станове за учитеље. Када изгради школску зграду, Општина је дужна и да обезбеди одговарајући намештај, набавља књиге и прибор за сиромашну децу, да обезбеђују огрев, брине о раду школских кухиња, да отвара обданишта, школска купатила и децје поликлинике. Општине помажу ширење просвете и културе на својој територији. Свака

Преузето из књиге: *Рудо Поље – Карановац – Краљево*. Научни скуп.
Балканолошки институт САНУ и Народни музеј Краљево, Београд–Краљево, 2000.

школска општина је дужна да има свој буџет, који је брига Школског одбора Општине. Како је у претходном периоду било злоупотреба и небриге у вези са радом школа и стварањем нормалних материјалних услова, законодавац је предвидео оштре казне, ако се не створе неопходни услови за рад школа.⁴⁷

У Краљеву су имућнији грађани помагали школу мимо редовног прилива новца из буџета Општине. Министарство је зато, на предлог управитеља школе, издавало захвалнице „великим пријатељима” школе. Међу њима су се посебно истицали Крста Петровић, Стеван Радовић, Божидар Црвчанин, Михаило Илић, Михаило Петровић, Маргарита Симић, Стаменко Јоксимовић и председник општинске управе Милан Јовичић. Највећи добротвори у то време су били трговац Анђелко Савић, који је Школи поклонио имање у вредности од 200.000 динара и Милан Белопавлић, који је даривао Школу некретнинама у вредности од 80.000 динара.⁴⁸

Када је створена Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца наслеђени су различити системи образовања и било је потребно да се ускладе. У Србији је непосредно

⁴⁷ Више о томе: Љубодраг Димић, *Култура и политика Краљевине Југославије 1918–1941*. Књига II, Београд 1996, стр. 133.

⁴⁸ Владан Виријевић, *Краљево, град у Србији 1918–1941*, 176–177.

после Великог рата важио Закон о народним школама из 1904. године са допу-
нама које су извршене у јулу 1919. године. Тај закон је важио и за Војводину и
Црну Гору. Још увек се примењивао наставни план и програм из 1889. године.
У првом и другом разреду ученици су имали следеће предмете: Српски језик
са словним читањем (8ч), Рачуница са геометријским облицима (4ч), Веронаука
(Наука хришћанска), цртање и лепо писање, певање, гимнастика и дечије игре
и ручни рад – све са по 2 часа недељно. У трећем разреду су ђаци имали исте
предмете као и у прва два, само је сада српски језик са словним читањем имао
два часа мање. И из Рачунице је био час мање. Нови предмети су били: Земљопис
са српском историјом (3ч), Познавање природе са пољопривредним поукама и
поукама за домаћице (3ч). У четвртном разреду је све било исто само је Земљопис
са српском историјом имао час више.

У августу 1925. године приступило се састављању јединственог наставног
плана и програма за целу територију Краљевине СХС, што се показало као не-
могуће у школској 1925/1926. години. Следеће 1926. године у октобру донет је
привремени наставни план и програм за народне школе, који је примењиван све
до школске 1934/35. године. Занимљиво је навести шта је прописано у том нас-
тавном плану и програму из 1926. године:

Први и други разред:

Српскохрватско-словеначки језик (8 часова)

Рачун са геометријским облицима (4 часа),

Веронаука, почетна стварна обука и ручни рад са по 2 часа

Цртање и лепо писање (1 час), певање и гимнастичке дечије игре – два пута по
пола часа недељно.

Трећи разред

Српскохрватско-словеначки језик (7 часова),

Рачун са геометријским облицима (4 часа),

Познавање природе и поуке о здрављу (3 часа),

Веронаука, почетна стварна обука и ручни рад, као и историја Срба, Хрвата и
Словенаца са по 2 часа;

Цртање и лепо писање (1 час), певање и гимнастичке дечије игре – два пута по
пола часа недељно.

Четврти разред

Све исто као и у трећем разреду, само је Историја Срба, Хрвата и Словенаца
повећана за један час.⁴⁹

⁴⁹ Саит Качапор, *Школство у Новом Пазару и околини 1918–1941*. I, Нови Пазар, 1987, 36.

⁵⁰ Љубодраг Димић, *Култура и политика Краљевине...*, 123.

⁵¹ *Службене новине Краљевине Југославије*, 9. 12. 1929, 289.

Од 1929. године краљ Александар је желео да ојача темеље Краљевине Југославије, па је предузео низ корака у том правцу. Важан сегмент тих настојања је уједначавање школског законодавства. У том смислу је донет и Закон о народним школама 1929. године. На њему је радио велики број стручњака из професорских и учитељских редова.⁵⁰ „Народне школе су државне установе, чији је задатак: да наставом и васпитањем у духу државног и народног јединства и верске трпељивости, спремају ученике за моралне, одане и активне чланове државне, народне и друштвене заједнице, да шире просвету народну непосредно и посредно сарадњом са културним установама за народно просвећивање.”⁵¹

Настава у народним школама је према тадашњем закону била обавезна за све грађане Југославије. Уведене су оштре казне за оне који не шаљу децу у школу. Основна школа је обавезна од првог до шестог разреда. Као резултат свих тих настојања, у јулу 1932. године донет је Привремени план и програм за вишу основну школу, а годину дана касније, у јулу 1933. године, усвојен је Наставни план и програм за основне школе у Краљевини Југославији, чија је примена почела у септембру 1934. године

Табела Наставни предмети и недељни фонд часова
у Краљевини Југославији 1934. г.

Р.б.	Назив наставног предмета	Недељни фонд часова			
		I р.	II р.	III р.	IV р.
1.	Наука о вери са моралним поукама	1	1	2	2
2.	Народни језик (српскохрватскословеначки)	10	9	6	5
3.	Земљопис	-	-	2	3
4.	Историја	-	1	3	-
5.	Познавање о природи и поуке о здрављу	-	-	3	3
6.	Рачун са основама геометрије	5	5	4	4
7.	Цртање	-	1	1	1
8.	Лепо писање	-	-	-	1
9.	Практична привредна знања и умења (домаћинство са ручним радом)	-	-	3	3
10.	Певање	2/2	2/2	1	1
11.	Телесне вежбе по соколском систему	4/2	4/2	1	1
Свега часова недељно		19	20	26	27

По мишљењу Љубодрага Димића, „закон о народним школама је био чудна мешавина идеологије интегралног јединства, савремене просветне праксе, жеља, нада и хтења, да се у што краћем периоду превазиђу културне неравнотежности и културни примитивизам, који су оптерећивали свакодневни живот, мешавина централизације просветног живота и покушаја да се школа прилагоди потребама народа, илузија коју је пројектовала ауторитарна власт и сурова реалност живота, који је на резултатима народне школе, најчешће темељио свој културни напредак. Прокламовано просветном политиком отуда се битно разликовало од онога што називамо просветна стварност”.⁵²

Школска година је почињала 1. септембра. Годишњи испит је полаган од 15. до 28. јуна, а потом је организована школска свечаност на Видовдан са „певањем и декламавањем”. Просветни надзорници су највећу пажњу посвећивали матерњем језику и рачуну и инсистирали на „слободном причању” и да писање буде што правилније. Када је у питању рачунање, требало је да деца „савладају претходне рачунске усмене и писмене операције, које су потребне за логичко решавање задатака”. Од учитеља се тражило „да рачунску наставу повежу са наставом осталих предмета и да обрате пажњу на практичну страну”. Часови земљописа и историје су одржавани изван учионице како би се избегло учење напамет и обично набрајање чињеница и појмова. Тако се радило и у настави познавања природе. Тражило се да учитељи формирају збирке минерала и руда и да ставарају неку врсту хербаријума од биљака из природе. Код цртања је требало развијати кретаивност и машту, а у тренду су биле соколске вежбе, слободне дечје игре, такмичарски дух, развијање физичких способности, нега тела и хармонија духа. У васпитању су главни захтеви били формирање моралних личности, чврстих карактера. Позитивним примерима из живота учитељ је пружао образац понашања и проводећи време са децом исправљао је грешке у њиховом васпитању.

У Распису Министарства просвете Краљевине СХС од 26. марта 1927. године стајало је: „Учитељи има да испуне важно место у задатку народног просвећивања. А да би одговорио свом високом значају у животу свога народа, дужност је учитеља да уредно долази на предавање, да ради по прописаном програму, да се стара да му школски рад буде смишљен, успешан и да му истином одговара стварним потребама народног живота, при чему треба посебно истаћи писменост и све оно што ће му доцније корисно послужити у животу. Поред овог, дужност је учитеља да учионицу, школски намештај и учила, као и све школске просторије одржава у таквом реду и чистоти, да то одговара свим хигијенским и естетским захтевима. У раду учитеља ван школе треба да се огледа његова културна мисија у свим правцима у којима се креће и развија живот нашег народа. Поред овог треба својим целокупним животом у породици и у друштву, да

⁵² Љубодраг Димић, *Култура ђолићика Краљевине Југославије...*, 134.

служи као узор честитости и оданости према раду на народном напретку у свом месту и да неуморно ради на оснивању народне књижнице (библиотеке) и читалонице, певачког друштва, земљорадничке задруге, соколства, да организује и недељом одржава популарна предавања народу и његовој омладини, да организује просветне течајеве и од школе створи просветну жижу.”

У Краљеву је 1895. живело 3493 становника и тај број се углавном није мењао све до Првог светског рата, када је страдао велики број грађана. У првим годинама после рата, тачније 1921, у Краљеву је било 3570 мештана. Број становника у односу на 1921. удвостручио се у наредних десет година, и 1931. износио је 7022. Број становника се увећавао, па је 1941. у Краљеву живело око 16.000 становника.⁵³

У Краљеву је између два рата значајно промењена национална и верска структура становништва. Странци су долазили у Краљево из два правца. Прво су у Србију, па и у Краљево стигли прогнаници из Русије после Октобарске револуције. Неки од њих су се запослили у Гимназији, други су радили као инжењери или лекари, трећи су у малу средину донели велике уметности водили хороове, свирали клавир, подучавали сликарству, утицали на књижевност и позоришну уметност. Други талас странаца дошао је у Краљево, после изградње Фабрика вагона и Фабрике авиона, из Западне Европе. Отуда су пристигли инжењери и власници фабрика са својим породицама и населили Француску колонију. Они су донели са собом нову моду, другачије понашање, други вид забаве, спорта и рекреације. Са њима је пристигло и неколико знаменитих Чеха, који су битно утицали на спортски живот града, на музику и сликарство. Краљевчани су се зближили са Маржиковима. Брат Новак и Владимир Маржик су оставили неизбрисив траг у спортској и уметничкој историји Краљева. Чех Амброж је радозналој омладини показивао вратоломије гимнастике, која се негде тамо, у великом свету практиковала на Олимпијским играма и другим великим такмичењима. Рус Фјодор Рајевски је у Гимназији предавао географију. Иван Веденски је свој живот посветио певању. Нови појмови и нови звуци улазе у задимљене ониске краљевачке кафане и кафанице. Омладина се дивила необичним звуцима и другачијем певању. Рус Шестаков је многе младе и радознале људе учио математици и лепом писању.

⁵³ Драгољуб Милановић, *Краљево и његово уже територијско подручје*, Српско географско друштво, Београд, 1973, 54.

ДРЖАВНА НАРОДНА ШКОЛА
DRŽAVNA NARODNA ŠKOLA

Број уписнице
Број уписнице

у Краљеву
44

Бр. 336

СВЕДОЧАНСТВО — SVEDOČANSTVO

Модоровић М. Милош син Модоровића Милована
рођен 4 марта 1935 у Краљеву
вере исти православно свршио је IV разред основне
школе 1935 године и показао овај успех:
школе године и показао овај успех:

Наука о вери с моралним поукама	<u>дobar (4)</u>
Наука о вери с моралним поукама	<u>дobar (3)</u>
Народни (српскохрватскословеначки) језик	<u>дobar (3)</u>
Народни (српскохрватскословеначки) језик	<u>дobar (3)</u>
Народна повесть (историја) са најзначајнијим догађајима из опште повести	<u>дobar (3)</u>
Народна повесть (историја) са најзначајнијим догађајима из опште повести	<u>дobar (3)</u>
Земљопис	<u>дobar (3)</u>
Земљопис	<u>дobar (3)</u>
Рачун са основима геометрије и геометријског цртања	<u>дobar (3)</u>
Рачун са основима геометрије и геометријског цртања	<u>дobar (3)</u>
Познавање природе	<u>дobar (3)</u>
Познавање природе	<u>дobar (3)</u>
Практика одговорног знања и уметња	<u>дobar (3)</u>
Практика одговорног знања и уметња	<u>дobar (3)</u>
Хигијена	<u>дobar (3)</u>
Хигијена	<u>дobar (3)</u>
Домашинство	<u>дobar (3)</u>
Домашинство	<u>дobar (3)</u>
Ручни рад мушки и женски с нарочитом применом народних мотива	<u>дobar (3)</u>
Ручни рад мушки и женски с нарочитом применом народних мотива	<u>дobar (3)</u>
Цртање	<u>дobar (4)</u>
Цртање	<u>дobar (4)</u>
Лепо писање	<u>дobar (4)</u>
Лепо писање	<u>дobar (4)</u>
Певање	<u>дobar (5)</u>
Певање	<u>дobar (5)</u>
Телесне вежбе по соколском систему	<u>дobar (5)</u>
Телесне вежбе по соколском систему	<u>дobar (5)</u>

Владње одлично (5)
Vladanje
Имао изостанака: оправданих 1 , неоправданих
Имао изостанака: оправданих неоправданих
Напомена
Napomena

Учитељ М. Вујић разреда
Ucitelj razreda

1935 год.
god.

Управитељ
Upravitelj

Милош Модоровић

Милош Модоровић

ОЦЕНЕ:

За учење: одлично (5), врло добро (4), добро (3), слабо (2), рђаво (1)

За понашање: одлично (5), врло добро (4), добро (3), лоше (2)

ОЦЕНЕ:

За учење: одлично (5), врло добро (4), добро (3), слабо (2), рђаво (1)

За понашање: одлично (5), врло добро (4), добро (3), лоше (2)

*) У овој рубрици уписивало се мањински језик — *) U ovoj rubrici upisivalo se manjinski jezik

МАРТОВСКЕ ДЕМОНСТРАЦИЈЕ У КРАЉЕВУ 1941.

Када је објављена вест да ће у Бечу 25. марта 1941. бити потписан споразум о приступању Краљевине Југославије Тројном пакту, епископ жички, др Николај Велимировић је, са Удружењем српских ратника, организовао протестни збор. Скуп је организован у дворишту цркве, по подне, на дан потписивања. Комунисти су проценили да је то добра прилика да изразе своје протест против фашизма. Настојали су да збор буде што масовнији. Поред радника и грађана на протест су изашли и ученици Гимназије и Пољопривредне школе, ка и неки њихови професори. На збору је прво говорио владика Николај. Док је он говорио, комунисти и њихови симпатизери су узвикивали борбене антифашистичке пароле. Они су владичин говор оценили као неодређен и недовољно револуционаран, па су скуп окренули на своју страну. Владика је позвао присутне да се мирно разиђу кућама, а сам се повукао у свој конак. Тада је на сто пред црквом стао професор Гимназије Ђорђе Рашовић и позвао народ да пође до трга у центру града. Окупило се око 3000 људи. Он је и одржао први говор у центру града.

У име омладине говорио је Момчило Петровић Трша. Било је још говорника. Ученици и професори су били узнемирени и ратоборно расположени, тако да ни следећег дана није било наставе. Протести су настављени и 27. марта 1941. године. На скупу су били радници Фабрике авиона, Фабрике вагона, ученици средњих школа и сељаци из околних села. На брзину су писане пароле и прављени транспаренти. Из стотине грла одјекивале су патриотске песме, узвикиване пароле. Читав дан су се смењивали говорници. У име напредних интелектуалаца говор је одржао Љубиша Петровић, а у име радника Цветко Ристић из Фабрике вагона.⁵⁴

⁵⁴ *Сто година Пољопривредне школе у Краљеву, Краљево, 1882–1982*, 280.

КРАЉЕВСКА ОСНОВНА ШКОЛА У ГОДИНАМА НЕМАЧКЕ ОКУПАЦИЈЕ 1941–1944.

Немци су ушли у Краљево 14. априла 1941. „Била сам први разред основне школе када је почео рат. Школска година се завршила у априлу пошто нам је учитељица Добрила Крстић поделила ђачке књижице и пустила нас кућама. Нашу школу и све веће зграде у граду заузели су немачки војници. Ми деца смо трчали да чујемо добошара... јавио је о увођењу полицијског часа...”⁵⁵

„Била је блокада и нигде из куће нисмо могли да изађемо. Пуцњава се чула издалека. Отац се спремао за посао после дужег времена, јер због опсаде фабрике нису радиле. Сви смо будни. Отац седи с мајком крај шпорета и шапуће тако да ми не чујемо, да се не уплашимо. На крилу држи најмлађу сестру. Немци на врата лупају, отац отвара... Грубо га гурају на улицу, где су постројили комшије са рукама изнад главе. Немци носе око врата металне плочице. Чини ми се да сам истог дана угледала тенкове крај наше куће. Један је продужио поред Страховог дућана. Знам да се други окренуо и ударио у ћоше наше куће... Чуо се тресак. Страшно је било, из кухиње се видела улица. Мајка нагло отвори врата и завриска: Децо моја, погинућемо. Хвата најмлађе дете, а ми крећемо испред, кроз двориште према Малој пијаци, ка теткином дворишту. Са Грдичког брда ракете и гранате падају свуда око нас...”

„Бугарски војници, чија је касарна била у Ратарској школи, ручали су испред, у подне... Деци из комшилука и нама, са понетим лонцима, обични војници давали су своје порције. Било је опасних ситуација, као када се један официр на коњу залетео на нас, грдећи војнике... Мајка прекува храну коју смо донели, из лонца извади маст и користи је наново. У кућерку где смо живели као подстари, у великом дворишту у Улици кнеза Михаила, Немци су пред крај рата сместили кухињу, а једна немачки војник донео нам је џак пшенице јер је видео много деце.”⁵⁶

„На пролеће 1942. окупили смо се у црквеној порти. Свако одељење је имало свој бор испод кога су се одржавали часови. Добили смо нову учитељицу, Кристину Мачкић, избеглу из Битоља. Приметила сам да мали број мојих другарица има живог оца.”⁵⁷

⁵⁵ Михаило М. Симић, *Краљево 1941 – сведочанства и сећања*.

⁵⁶ Сведочење Бисеније Грбић Перуткић, рођене 1932. Било их је петоро деце. Отац, Петар Перуткић стрељан је 1941.

⁵⁷ Сведочење Олге Селаков Ђорђевић, ћерке стрељаног железничара Љубомира Ђорђевића.

Августа 1941. године генерал Милан Недић је у окупираној Србији формирао владу Народног спаса. Први министар просвете у Влади Милана Недића био је Ристо Јојић, након месец дана именован је др Милош Тривунац, али се и он кратко задржао. На месту министра просвете најдуже је био Велибор Јонић, од 1941. до 1944. године.

У другој половини 1941. године школе у Краљеву нису радиле. Опсада Краљева од стране четника и партизана и одмазда немачког Вермахта чији су војници спровели стрељање невиних цивила довели су до великог страдања и обустава редовних активности.

На наставничкој конференцији у Краљеву, одржаној 12. априла 1942. године начелник Министарства просвете, Бранимир Малеш, одржао је предавање. Још једна конференција исте године, 7. маја, одржана је у кафани „Париз”. У Краљевачком округу радило је 99 школа. У свим срезovima су организовани срески просветни одбори. Одбор је организовао предавања са циљем одржавања реда и мира, о заразним болестима, о сетви, о сеоским књижницама и читаоницама.⁵⁸

Начелник Среза жичког, Мирослав Аћимовић, спровео је акцију обавештавања народа о захтевима нових власти у којој су добровољно учествовали многи учитељи и наставници. После пољских радова, народ је одлазио на аналфабетске⁵⁹ течајеве. По школама је свуда било исписано: Мир, ред, рад и слога то је спас Србије; Само слога Србина спасава; Бог чува Србију. Октобра 1942. године Министарство просвете Србије је донело одлуку да се из свих уџбеника избаце пасуси којима се вређа немачки народ.⁶⁰ Наставу су организовале и контролисале немачке власти. Организована су предавања и захтевано од управитеља школа да позивају родитеље ученика на та предавања.

За време рата просветни систем у окупираној Србији се базирао на предратним основама. Прве две ратне године школе су радиле на основама Уредбе о уређењу Министарства просвете из 1937. године. Тих година Министарство је вршило контролу и надзор над радом школа. Посебном уредбом промењен је назив Министарства у Министарство просвете и вера. Оно је водило све послове у просвети и целокупну просветну политику прилагођену датим условима. Министарство је формирало Просветни одбор чији је циљ био да се бави питањима образовања. Предсеник Одбора је био Владимир Велмар Јанковић. Рад школа се одвијао према инструкцијама и под контролом окупатора. Задатак школа и школских програма је био да подржавају, пропагирају и величају идеологију Трећег рајха. Окупационе власти су извршиле проверу наставника. Министарство је добило налог да преконтролише уџбенике у складу са датим

⁵⁸ *Ново време*, 9. октобар 1942, 4. година II, бр. 44.

⁵⁹ Анафалбетски течајеви – обука за неписмене људе.

⁶⁰ ИАК, Фонд ОШ Печеног, Деловодни протокол 1941–1942.

инструкцијама. Главна новина била је обавезно учење немачког језика. Сви они који би добро савладали немачки језик добијали би извесне привилегије. Знање тог језика је било неопходно у будућој немачкој империји. Влада Милана Недића тражила је од школа да се врате српској традицији, српству, вери и Цркви.

После две године рада у ратним условима, донета је *Уредба о уређењу Министарства просвете и вера* 9. фебруара 1943. године, која је објављена у *Службеним новинама* бр. 11, 9. II 1943.⁶¹ године. Школе ће се звати народне зато што их је народ подигао. Упркос настојањима окупатора и Недићеве владе, рад у просвети је био импровизован, јер није било услова за нормалан рад. Свега је недостајало: школских зграда, учитеља, наставних средстава, уџбеника, мира. Окупатор је тражио да рад школа изгледа што нормалније. Школом су управљали управник и Школски одбор. Обавеза управника је била, поред осталог, да води списак књига које се користе у настави, инвентар ствари у школској згради, записник са састанака Школског одбора и летопис школе. Захтевало се да наставници одржавају родитељске састанке и убеђују народ да је окупатор ту за његово добро и да их чека боља будућност. И све то у Краљеву у коме су војници Вермахта 1941. године извршили масовно стрељање цивила.

Основни циљ окупатора је био да се створи привид нормалног стања. Градио се „нови и бољи свет”, а рад школа је био најбољи показатељ тога. У том смислу је Одељење за народне школе обављало све послове од значаја за образовање. При школама су формирани месни школски одбори. Њима је тадашња српска влада дала налог да школама дају имена великана из српске прошлости. Нарочито за оне који су на неки начин везани за дато место. Наставници су полагали заклетву. Вршен је редован преглед школа у јуну и децембру сваке године. У Краљеву, као седишту округа, држани су и учитељски зборови. Одлучено је да ученици који нису редовно и адекватно завршили разред у 1941. години то надокнаде до децембра те године и потом се упишу у наредни разред. Уведен је свечани испит на крају школске године.

Формиран је Општи народни фонд, чији је задатак био да се брине о сиромашној и напуштеној деци. Народне школе су биле опште, обавезне и бесплатне. Школовање трајало осам година. Главни предмети су били: српски језик, историја и земљопис.⁶² У статистици за 1941. годину је забележено да у Србији има 2133 школе и у њима 365.583 ђака. Две године касније, према статистици, стање је много боље. У Србији 1943. године ради 2155 школа, а у њима је 390.715 ученика. После слома Ужичке републике у наставу су могли само они који су се истакли у борби против комуниста. Остали су хапшени и прогањани.⁶³

⁶¹ АС, Г-3, ГПС, к. 580, 99-211/1943.

⁶² АС, Г-3, ГПС, к. 588, 108-203/1942.

⁶³ Више видети у: Мирјана Богосављевић, „Школе у Краљевачком округу за време окупације 1941–1944”. *Наша прошлост* 13.

Недић је настојао да што више деце буде у школама. Тако је, осим стварања привида нормалног стања, било лакше контролисати децу и омладину. Све напред наведено је условило да се школске године завршавају по скраћеном програму уз доста импровизације.

Школство у Краљевачком округу је функционисало у складу са системом окупационих власти које су у Србији формирале 14 округа. Један од њих је био и Краљевачки округ, Срез жички.⁶⁴

Школама су руководили управитељи и школски одбори. Надзирано је понашање ученика. Неговани су солидарност и заједништво међу њима. Радиле су поједине секције. Формиран је Фонд за помоћ сиромашним ученицима. Радиле су школске библиотеке и уведена је претплата на поједине часописе. У настави се величао Велики немачки рајх.

Као и велики број градова у Србији, тако је и Краљево у току 1944. године више пута бомбардовано од стране англо-америчке авијације. У једном од историјских извора из тог времена забележено је: „Када је засветлело бака је донела спасоносну одлуку да бежимо из куће, из Обилићеве улице према Сијаћем пољу. Чуле су се јаке експлозије... Када је свануло вратили смо се, али смо уместо куће затекли рушевине. На улици је погинула Десанка Костић, студенткиња од 20 година. Куће иза наше све су биле порушене. Још увек нисмо знали шта је са нашом мајком Милицом, која је тада била код рођака у другом делу града. Када је почело бомбардовање, потрчала је Улицом војводе Путника, да види шта је са нама и ту је рањена...”⁶⁵

„Моја мајка негде иза поноћи 11. августа, видевши све осветљено у соби, крикнула је... Било је касно да склониште потражимо у Марка Трипковића улици, јер је било пуно људи, па смо ушле у једна недовршен ров... У тој рупи пуној воде, преживели смо стравичне тренутке. Бомбе су падале у непосредној близини. Чим се разданило, кренули смо ка Жичи, јер се очекивало ново бомбардовање. Одједном је Жича била пуна Краљевчана. У склоништу у Трипковићевој улици, где мајка и ја нисмо стигле да се склонимо, погинула је моја другарица Гинче Здравковић... У Краљево смо се вратили после 29. новембра. Снег је рано пао, нигде ништа у кући. Уместо стакла смо на прозоре лепили пак-папир. Тако започех своје гимназијско школовање. До мене је седела другарица Роса Зорић са штакама, јер је у савезничком бомбардовању остала без ноге.”⁶⁶

⁶⁴ АС ГЗ ГПС ф. 11 р 32/42-43 99

⁶⁵ Сведочење Душана Јанићијевића, рођеног 1933. Отац му је стрељан 1941. а мајка рањена 1944.

⁶⁶ Добрила Лазић Марић, *Сећање на савезничко бомбардовање*. Рукопис, 2008.

ОСНИВАЊЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН”

Борбе за ослобођење Краљева водиле су се крајем новембра 1944. године. Јединице НОВ и ПОЈ ушле су у град 29. новембра 1944. године. Већ 10. децембра исте године формиран је Градски народноослободилачки одбор (ГНОО) града Краљева. На његовом челу био је Душан Јовичић – председник Окружног НОО. Одбор су чинили: Милош Симић, учитељ (председник), Петар Ристић, трговац (подпредседник), Вујадин Ћетковић, судијски приправник (секретар) и чланови: Милош Цветичанин – радник, Радомир Јововић – бивши секретар градског поглаварства Краљева, Борка Поповић – радница, Милентије Младеновић – кројач, Драгутин Брозовић – грађевинар, Марко Пантелери – столар, Вера Тимотијевић – учитељица, Драгомир Милошевић – председник Духовног суда, Димитрије Петровић – бравар, др Александар Томић – градски лекар и Миодраг Тодосијевић – хотелијер.

Одлучивало се о важним свакодневним проблемима тек ослобођеног града. Намирнице за град су колективно набаљане преко постојећих задруга. Предложено је да се купе два пара коња и кола за потребе града, „јер се не може вршити служба у погледу чистоће и избацавања смећа”. Такође, да се тражи од Команде 3. српске бригаде да врати два коња и кола, која су била својина бивше општине Краљевске, а које је узела у децембру од општинског кочијаша Вељка Перовића из Дракчића. Коњи су били код њега на чувању у време блокаде Краљева.

Док је рат још трајао у Србији и у Југославији, приступало се обнови школа и одржавању наставе. Учитељи су распоређивани по наредби Националног комитета ослобођења Југославије. Председник ГНОО Краљево је био учитељ Милош Симић, а чланови: трговац, радник, судски приправник и бивши секретар градског повереништва, затим радница, кројач, грађевинар, столар, учитељица Вера Тимотијевић, па председник Духовног суда, бравар, градски лекар и хотелијер. Они су одмах по ослобођењу Краљева 29. новембра 1944. године, представљали новоформирану власт и одлучивали о свим важнијим питањима.

Прва им је брига била да набаве намирнице за становништво у разореном и тек ослобођеном граду. Намирнице су се набављале преко постојећих задруга. Извршени су пописи породица чији су чланови погинули у току рата. Том приликом су пописане 874 породице са укупно 2515 чланова. За 741 породицу издвојено је 2.199.000 динара. После тога се пријавило још 56 сиромашних породица са 340 чланова. Њима је подељено 288.000 динара. До половине децембра,

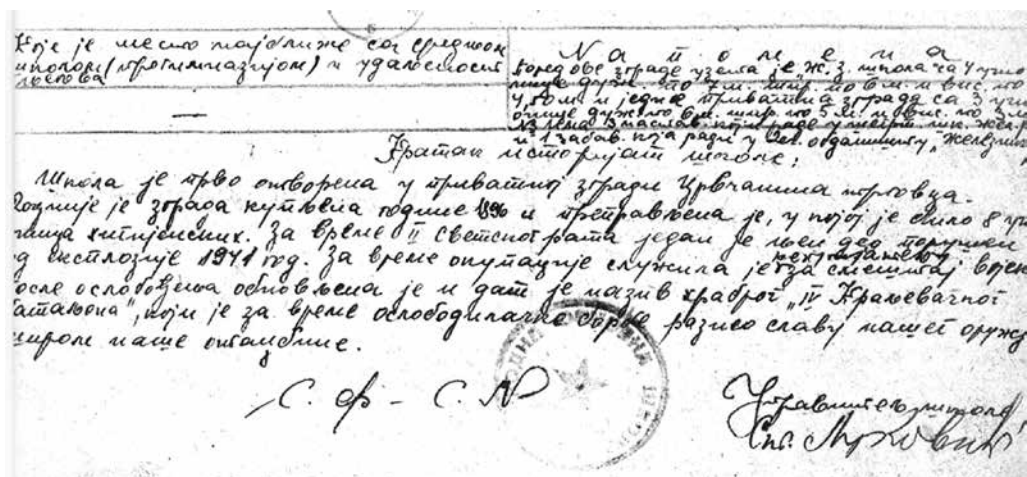
петнаест дана по ослобођењу, Одељење за обнову је поправило кровове свих важних државних и „самоуправних” зграда. Поправљена је Основна школа „Краљ Александар” (данашња ОШ „Димитрије Туцовић”) и у њу је усељена болница, оспособљена је велика стара касарна за потребе радног батаљона. У хранилиште за децу је смештен један број деце. Поправљена је зграда Црквеног суда и у њу је смештен Градски народно ослободилачки одбор. Извршена је поправка Дома народног здравља. Уређена је зграда Женске занатске школе за потребе основне школе. Оспособљена је једна зграда железничких станова уз зграду нове основне школе. Оправљена је приземна зграда уз Гимназију. Зграда нове касарне код коњушнице је стављена у функцију. Извршена је поправка неколико зграда за радничке кухиње. Вршена је оправка Опште и Старе болнице и Гимназије, као и на зградама за војне потребе. У току је била оправка старе основне школе, која се преуређивала. Тих дана су оспособљена и купатила, као и више магацина за војне потребе. У току је била и поправка Хотела „Париз” за јавне приредбе. Делимично је реконструисана и зграда Пољопривредне школе на Ратарском имању за војне потребе.

Учитељица Вера Тимотијевић, у име Просветног одсека у Краљеву, известила је да су у току припремни радови на поправци зграда, које би требало да се оспособе за извођење наставе. Радило се на обезбеђивању дрва за грејање учионица. Учитељица Вера предложила је да се из Основне школе „Краљ Александар” (данашња ОШ „Димитрије Туцовић”) исели болница, која је ту била привремено смештена. Болница је премештена у војне касарне на Пљакином шанцу. Истовремено захтевало се обезбеђење школске послуге. Она је почела са радом 13. јануара 1945. године.

У Србији и Југославији су представници нове власти већ 1945. године износили идеја о увођењу седмозразредне основне школе. Тако је у септембру 1945. године у одељењу Министарства просвете Демократске Федеративне Југославије изграђен План о „седмогодишњем основном школовању и послат Председништву привремене народне скупштине, али до данас није потписан”.⁶⁷

У Краљеву су почеле са радом Основна школа, Грађанска школа и Гимназија. Настава се изводила без школског намештаја – скамија. Деца су доносила од куће столице. Железничка радионица се обавезала да направи скамије. У граду су радила само три лекара и једна апотека, а Жички срез је имао око 65.000 становника. Извршен је попис становништва града. Састављени су војни и други спискови и обављене потребне евиденције. Пописани су сви погинули у току рата. Таквих породица у граду било је 874. „Успостављена је статистика сиротиње око које треба да се старају народно ослободилачке власти.” Подељени су одећа и обућа и 2.710.000 динара.

⁶⁷ Архив Југославије, Министарство просвете... 4, 4-718.

Школа је одмах после ослобођења обновљена и дат јој је назив
храброг IV краљевачког батаљона (ИАС)

Почетком априла 1945. године ослобођена је целокупна територија Србије, али се рат још водио у западним деловима југословенских земаља. У Краљеву је свечано отворен мост на Морави код Камицоре.

Прва седница по завршетку рата одржана је 3. јуна 1945. године. Скупштина је одржана у сали „Синдиката”. Милош Симић је отворио седницу одајући пошту жртвама палим за слободу. Затим су извештаје о раду прочитали представници просвете, здравства, Социјалног одсека и унутрашњих послова. „Примећено је” да у граду има доста просјака и да их треба збринути. Представница Просветног одсека, Вера Тимотијевић, обавестила је Градски одбор да до краја школске године ученици све време нису имали клупе. Железничка радионица није успела да уради скамије, јер није било грађе.

Тих дана је очекивано да Краљево добије статус града. У исто време су организовани избори за одборнике Скупштине, Градски народни суд и јавног тужиоца. Дотадашњи Градски одбор је поднео оставку. За председника Скупштине је изабран апотекар Момчило Радовић а изабрано је и четрдесетак нових одборника. Међу њима су били учитељица Вера Тимотијевић и два свештеника, Милован Благојевић и Бошко Миленковић. Претходни председник, учитељ Милош Симић, захвалио се истичући како је дотадашњи Градски народноослободилачки одбор имао много тешкоћа, „али се у ипак у раду предњачило и била је једнодушна снага и ударнички рад”. Потом се клицало великом вођи словенског народа, „Другу Стаљину”, „непобедивој Црвеној армији”, „другу маршалу Титу”, „Југословенској армији и Демократској Федеративној Југославији”.

Непосредно по ослобођењу земље град Београд и Округ београдски су имали укупно 217 школа, док је Округ чачански, у који је улазило и Краљево, имао 186 школа са 494 наставника.⁶⁸

Краљево није проглашено за град, али су постојала извесна обећања у Влади. Представници Владе су закључили „да Краљеву предстоји велика будућност и има изгледа да ће бити велики индустријски центар”.

После извесног затишја у раду Градског одбора 27. септембра 1945. поново је сазван пленум Градског народног одбора. На том пленуму Вера Тимотијевић је указала на велике тешкоће око отпочињања нове школске године. У школским зградама су биле смештене војска и болница. Набављена је грађа за скамије. Школа за шегрте није радила. Социјални одсек је организовао Интернат за сиромашне ђаке. Дом за смештај старих особа још није био отворен. Просјачење „је узело маха и требало би га сузбијати”.

⁶⁸ Архив Југославије, Министарство просвете и наука 313, 7–8, 4.

У ПРВИМ ПОСЛЕРАТНИМ ГОДИНАМА

У Пописном листу основних народних школа у Србији⁶⁹ налазе се драгоцени подаци о „Народној школи IV краљевачки батаљон”. Пре свега, Школа је добила службени назив 1945. године. Била је „државна, мешовита, полудневна и редовна” школа. Забележено је да наставља традицију школске установе из 1894. године, када је купљена зграда од трговца Црвчанина. У њој је тада било укупно „осам учионица хигијенских”. Нова зграда је подигнута 1938. године а подизањем је руководила педагошка општинска управа Краљева. За време Другог светског рата, тачније 1941. године, један део школске зграде је порушен у експлозији, а немачка окупациона војска Вермахта користила је остале просторије за сопствени смештај. У Пописнику се наводи и износ ратне штете од укупно 2.000.000 динара, а за поправку школе је уписано 300.000 динара. Један део школске зграде је 1944/1945. године користила Државна болница. Намештај, учила, књижнице и школску архиву је уништио окупатор. После рата, школске просторије су делимично обновљене, а Школи је дат назив „IV краљевачки батаљон”. У школи је било укупно 25 одељења, четири мушка и двадесет и једно мешовито. Национални састав је био следећи: 849 Срба, 49 Црногораца, 5 Хрвата и један Словенац. Од укупно 904 ученика, током Другог светског рата страдали су родитељи 407 ученика.⁷⁰

Сваки учитељ је у првим послератним годинама морао приликом ступања у службу да одговори на врло деликатна питања:

1. Где је провео време од капитулације Југославије до ослобођења и у ком својству?
2. Је ли унапређен, похваљен или новчано награђен за време окупације и зашто?
3. Је ли кажњаван и премештан за време окупације?
4. Да ли је имао неког од чланова уже породице у редовима четника, недићеваца и љотићеваца?
5. Има ли кога од уже породице у НОВ и када је ступио?
6. Да ли је активно сарађивао и од када са Народноослобилачким покретом и када је ступио у његове редове?

⁶⁹ Архив Србије, Ф 58, 13.

⁷⁰ Архив Србије, Ф 58, 13, Статистички лист за основне школе 1945/1946.

У овом времену било је актуелно давање карактеристика. Вера Тимотијевић је предложила, а сви су је одборници у томе подржали, да се сви ђаци стасали за школу сместе у учионице, али оправке морају што пре да се „доврше”, „Јер услови под којима деца уче, више су него очајни”. Због недовољно учионица, уведена је полудневна настава. Деца су углавном била без одеће и обуће. Стакло је добављено за школе да би се прозори што пре застаклили. Неопходно је било 50 м3 дрва за огрев. Школа је требало да отвори аналфабетски течај. Социјални одсек је предложио да се помоћ од Министарства дели само у новцу. Предложено је да се за Дечји дом изабере један поштени учитељ или професор.

Дана 28. новембра 1945. одржана је свечана седница. Присутан је био и директор Гимназије, Радослав Веснић. Слављено је заседање Уставотворне скупштине, као и Дан ослобођења Краљева. Навршила се година дана у слободи. Послат је телеграм маршалу Титу и Уставотворној скупштини. Предложене су промене назива улица у Краљеву. Петар Ристић предлаже да се улице зову „по најзаслужнијим људима који су се истакли као руководиоци наше НОБ”. Лука Лазаревић је предложио да се замене називи свих улица које носе имена „бивших царева и краљева”. Сматрао је да су цареви и краљеви одиграли кобну улогу у нашем народу и да нови називи улица треба да буду по именима најзаслужнијих људи новог доба. После неких дискусија и предлога Одбор је одлучио:

Да се Трг краља Александра убудуће зове Трг маршала Тита; Улица краља Петра ће носити име улица генерала Ранковића; Генерала Станојловића улица ће се преименовати у Улицу генерала Коче Поповића; Улица Марка Трифковића биће од тог дана Улица хероја Маричића. Простор између Среског одбора, Градског одбора, Гимназије и цркве (данашњи трг Светог Саве), са парком испред њих носиће назив Сквер 29. новембра. Накнадно ће се донети одлука која ће од улица носити име Црвене армије, Едварада Кардеља и генерала Јакшића.

Децембра 1945. године одржана је редовна седница Градског одбора. Одборници су извештавали да су ишли у Чачак по питању снабдевања града. У Окружном одбору су им рекли да ће Краљево добијати месечно осам вагона жита, али да им до тог дана није ништа испоручено. Морало се утврдити ко има вишкова да би органи власти могли да одузму вишкове. По мишљењу нових власти, тако би се извршила правилна расподела и добили би храну само они којима је најпотребнија. Требало је извршити и расподелу робе која се налази у задрузи. Сматрали су „да је то мртав капитал”. У магацину се у том тренутку налази „велика количина робе, млека и друго”. Вишак би требало да се одузме свим богаташима. Да свако добије макар по конзерву, а не да се некима дели по 5, некима по 3, а некима ништа. „Конзервисано млеко да се дели деци”, а млеко у кутијама да се подели болницама, Хранилишту и Дечјем дому. Млеко „у прашку да се подели свим грађанима. Резерва пшенице које се чува у магацинима Градског народног одбора требало је да се подели грађанима који немају хране.

Из Просветног одсека учитељица Вера известила је о томе колико је новца за клупе прикупљено добровољним прилозима. Та сума је 104.552 динара, а скамије су плаћене 100.480 динара. Клупе нису биле у употреби, јер још нису биле офарбане. Одбор није био сагласан са учитељицом Тимотијевић и предложио је да се фарбање истих остави за „на лето”, када фарба може прописно да се осуши.

Свако ко је био у заробљеништву морао је да попуни један образац и одговори на питања: Шта је радио и чиме се бавио од окупације Југославије до ослобођења? У ком је логору био? Који му је био ранији чин у војсци? Министарство просвете било је једино надлежно да врши премештај наставног особља. Просветни одборник: Вера Тимотијевић, учитељица, поднела је следећи извештај:⁷¹ „Извештај Женске занатске школе се односи на месец децембар 1945. године. Тамо пише да школа ради од 15. децембра 1945. године. Школа располаже са једном таблом и без клупа је. Немају довољно столова и столица. Нема осветљења у згради. Служитеља немамо. Наставници раде у антифашистичким организацијама за добро народа. С.Ф.-С.Н. Управитељ школе Горољуб Катанић.”

Уочи саме Нове 1946. године, Окружни народни одбор из Чачка послао је Градском народном одбору Краљева одговор на извештај, тврдећи да се мало урадило на отварању књижица (библиотека) и читаоница, а тамо где су отворене, оскудевају у књигама. Тражила се помоћ од Министарства просвете, али Министарство није располагало са буџетом за помоћ књижицама, те она није ни могла бити додељена. Министарство је препоручивало акцију за прикупљање књига.

У Краљеву су се већ давала упутства о томе како треба организовати УСМЕНЕ НОВИНЕ. Упутства су давали шеф Одсека за народно просвећивање – Нада Јемуовић и начелник Просветног одељења – Вукола Госпић, обоје из Чачка.

Крајем 1945. године радило се и на очувању старина. У том смислу је захтевано да се ступи у контакт са уметничким музејем у Београду, те да се изабере референт за чување старина „у оним местима где старина има”.

Из Извештаја Женске занатске школе, од фебруара 1946. године, упућеног Градском народном одбору Краљева, види се „да су се привремено снабдели клупама (22 комада) из Народне школе „IV краљевачки батаљон”. „Како ова школа нема осветљене учионице и наставничку просторију за ударнички рад, то су се другови са аеродрома примили и увели светлост у четири учионице.” Ученици су се хранили у кујни Црвеног крста.

Марта 1946. године просветни одборник Вера Тимотијевић известила је Одбор да је у згради Основне школе смештена Стручна продужна школа, а да је у новој школској згради (данашња ОШ „Димитрије Туцовић”) још увек смештена Болница. Настава у Стручној школи је реализована и недељом пре подне по

⁷¹ Извештаји школа 1945–1950. Инв. бр. 61 111.

старом наставном програму. Уместо веоронауке одржавао се час руског језика. У тој школи је радило 10 наставника. Имали су укупно 68 ученика.

За подрезивање дрвећа у парку ангажовани су ђаци и наставници Пољопривредне школе. Набављене су и саднице за живу ограду у парку преко пута Гимназије.

У извештају од 9. марта 1946. године⁷² може се прочитати да је Женска занатска школа имала своју зграду, али да је располагала са мало одељења, јер су у тој згради налазила и Народна основна школа. Школа није имала намештаја а клупе и таблу је добили на позајмицу од Основне школе.

Наставу су им држали учитељи и учитељице из других школа. Из Народне основне школе предавали су им: учитељ Вукајло Бандовић, предавао им је рачуницу, учитељ Тихомир Маринковић – историју са земљописом, учитељица Лана Мијушковић – предавала им је српски језик у свим разредима без хонорара.

Према обавештењима којима је располагало Министарство просвете, „извесни” учитељи су водили ученике својих школа у цркву на причешће. Наређено је да се провере сви такви случајеви у округу и да се достави списак школа из којих су ученици ишли колективно на причешће, као и име наставника који су их водили. Плашећи се утицаја Цркве и хришћанства, Министарство просвете је предузело све што је потребно да се наставници обавесте, да се у односу према Цркви морају једино руководити одредбама Устава, којим је извршено одвајање Цркве од школе. Према томе, поступак учитеља који би водио ученике у цркву се сматрао неумесним. То није било у складу са 33. чланом Устава. Школе су биле у обавези да обавесте просветне власти ако би учитељи и даље водили ђаке у Цркву.

Одељење просвете из Краљева је обавестило да је ученике основних школа колективно из школског дворишта водио вероучитељ Владимир Ивановић, иако је било саопштено да ученици, који желе да се причесте, могу да се окупе у порти цркве. Ученици Гимназије и Женске занатске школе ишли су на причешће са родитељима. Учитељи и професори нису учествовали у причешћу – завршила је свој извештај просветни одборник, Вера Тимотијевић – учитељица.

Министарство НР Србије обавестило је преко Окружног народног одбора у Чачку Градски народни одбор Краљева о завршетку школске 1945/46. године. Пошто је извештај број деце одмах по завршетку школског рада одлазио у Лагери или на летовање, а велики број ученика и на рад Омладинској прузи, то је Министарство просвете прописало да се ова школска година заврши тако што ће се годишњи испит ученика основних школа обавити од 20. до 25. јуна. Томе је требало дати свечани карактер. Свечани део завршетка школске године у свим основним и средњим школама предвиђен је за 28. јун 1946. године.

Како је велики број ученика гимназија и учитељских школа планирао да учествује на радовима на Омладинској прузи, управа школе могла је одмах по

⁷² Историјски архив Краљево, Извештај о раду Занатске школе, 116.

завршетку школског рада саопштити успех ученицима. Одобрени су кречење и поправка Гимназије. До првог маја морали су бити завршени радови на пијаци. До тада се калдрмисала Главна улица.

Од Окружног народног одбора у Чачку, 28. маја 1946, тражена је сума од четири милиона динара за поправку:

1. Основне школе.....	1.500.000 дин.
2. Женске занатске школе.....	200.000 дин.
3. Зграде Министарства финансија.....	400.000 дин.
4. Две зграде Команде ваздухопловства.....	125.000 дин.
5. Довршење Мале пијаце.....	200.000 дин.
6. За калдрмисање града.....	900.000 дин.
7. Регулациони план.....	350.000 дин.
8. За оправку зграде Гимназије.....	300.000 дин.
9. Уређење Болнице.....	75.000 дин.

Четири милиона динара су тражена из Фонда за обнову. Градски одбор је сматрао да је најважније да се тај новац употреби за водовод, уређење једног крила Основне школе, калдрмисање улица и изградњу капела на гробљу. Окружни одбор из Чачка то није одобрио. Одустало се од бунара и капеле. Ишло се на што конкретније и што видљивије послове.

Из извештаја Женске занатске школе види се да је Школа радила у „својој згради”, која је располагала са само три „просторна” одељења и канцеларијом. Четири просторије је уступила Основној школи али је за рспуст била планирана детаљнија поправка зграде која је била „исувише (је) сиромашна са школским намештајем”. Помоћ у клупама и таблама је стигла из Основне школе.⁷³ У Стручној школи Стојан Луковић, управитељ Основне школе, предавао је историју и географију, а учитељица Радмила Радовић предавала је српски језик. Јула 1946. године одржана је ванредна седница Одбора на којем је затражено да се подигне нова основна школа на простору где је Ратарска башта (на данашњем земљишту између цркве и гробља). Учитељица Вера Тимотијевић је враћена на редовну одборничку дужност. Додељен је кредит за поправку зграде Гимназије (данашњи Музеј) и за Пољопривредну школу.

Урбанистички институт је дао предлог да се нова основна школа зида на плацу Црквене управе. Одбор се састао са Црквеном управом ради одређивања места. Било је очигледно да се одустало од подизања нове школе у Ратарској башти. Припремао се попис социјално угрожене деце. Из Социјалног одсека су јавили да ће да отпусте куварицу, „јер је примећено да износи храну”. Секретар ГНО,

⁷³ Записници: Извршни одбор Градског народног одбора, Краљево, инв. бр. 67, 118.

Саво Вајић, требало је да путује до Новог Сада, да се упозна са организовањем снабдевања града, да би потом позвао руководиоце магацина, задруга и приватнике да се договоре око снабдевања Краљева. Закључак је био да би требало поправити зграде за које је потребно мало улагања, ради бржег и бољег решавања стамбеног питања Краљевчана. Проблеми су постојали и у вези са одржавањем чистоће града.

Почетком септембра 1946. одржана је Седница Извршног одбора. У току су били радови на згради Гимназије, као и на Женској занатској школи. Зграда Основне школе није била „у раду”, јер пројектни биро није послао план. Пијаца још није била довршена. Калдрмисано је око 50% планираног.

Управни народни одбор био је смештен у „Рижиној” згради. Хотел „Национал” се преуређивао у Синдикални дом. Поправљено је 35 зграда и радило се на десет нових. Журило се са радовима на Гимназији а за Основну школу није добијен пројекат.

У свим школама у Краљеву је био проблем са наставним кадром. Директор Гимназије, Радослав Веснић, известио је 4. 9. 1946. Окружни и Градски народни одбор да наставнице Јегда Маринковић и Станислава Марковић не предају предмете из своје струке, али су неопходне за наставу цртања. Школа није имала довољно наставника и „нема таквих који су сувишни по својој струци у овој школи”.

На седници Савета Индустијске школе истакнуто је да ће ученици учити за столаре, браваре, кројаче, бербере, коваче, фотографе, лимаре, поткиваче, каменоресце, абације, зидаре, штампаре, књижничаре, трговце и друге. Стручна продужена школа известила је Градски народни одбор и Просветно одељење да је 16. септембра 1946. године отпочела редован рад. Настава се реализовала „у овдашњој основној школи ‘А.Ф.Ж.’ у времену од 6–9 часова по подне”. Стручна школа имала је три разреда, четири одељења и укупно 68 ученика.⁷⁴

Сава Вајић је 25. септембра 1946. године предложио да се изврши набавка огрева за Основну школу и Гимназију. Утврђен је списак социјално угрожених којима је требало доделити „зимску помоћ”.

Женска занатска школа радила је у згради Основне школе. Користиле су се све четири учионице, а приправно одељење је смештено у Основној школи „IV краљевачки батаљон”. Школа није располагала никаквим намештајем, већ се користила гостопримством Основне школе.

Између осталих, као предавач за српски језик, ангажован је и Стојан Луковић – управник Основне школе. Градски народноослободилачки одбор Краљева је 8. новембра 1946. известио Персонално одељење Окружног народног одбора у Чачку да у Краљеву у Основној школи раде 2 учитеља и 2 учитељице, који се не налазе на дужности, јер су болесни и препоручују их за пензионисање. Један учитељ је боловао од астме а други учитељ је имао проблема са срцем, док је једна

⁷⁴ Записници: Извршни одбор Градског народног одбора, Краљево, инв. бр. 67, 121.

учитељица имала туберкулозу. Алекса и Добрунка Јовановић, учитељи из Матарушке Бање, задржани су на раду у Краљеву, јер су се указала два празна места.

Министарство Народне Републике Србије је преко Окружног народног одбора у Чачку доставило Градском народном одбору Краљева упутство о празничним данима у школама. Државни празници су били обавезни у свим школама Федеративне Народне Републике Југославије. Школе у Србији су славиле: Први мај, 9. мај и 29. новембар, као дане које је Влада ФНРЈ прогласила државним празницима, те Нову годину, Дан Ђирила и Методија и један дан крајем јуна (вероватно је то требало да буде Видовдан, прим. Д. Даниловић), који ће Министарство просвете НР Србије накнадно одредити као Дан завршне школске свечаности. Влада НР Србије је 7. јули⁷⁵ прогласила државним празником и Даном устанка. Затим су одређени верски школски празници за православне и римокатолике: Бадњи дан, два дана Божића, Богојављење, Велики петак, Велика Субота, први и други дан Ускрса, први и други дан Духова (Св. Тројица) и Спасовдан. Поред тога за православне је одређен још и: Дан Светог Саве, Ђурђевдан и дан крсне славе (само за ученике и наставнике који славе). За римокатолике нерадни дани били су Тјелово и Сви свети. За Муслимане три дана Рамазанског бајрама, три дана Курбан-бајрама и један дан Мелвуда. За Јевреје – Дан Пасхе, два дана Рош Кошана и Дан Јом Кипура. Школе у којима су били ученици различитих вероисповести, нису радиле за време наведених верских празника ако је више од половине ученика те школе припадало вероисповести на које се дотични празник односио. „Школска обука престајала је даном 20. јуна.”

Ванредна седница градског Извршног одбора одржана је 27. децембра 1946. године, а једина тачка је била проглашење бившег фотографа из Краљева, Љубомира Вукашиновића, за народног непријатеља, зато што је за време рата сарађивао са окупатором и био у служби Гестапоа. Љубомр Вукашиновић је стрељан у Крушевцу као народни непријатељ.

Управитељ Основне школе у Краљеву, Стојан Луковић, поднео је Просветном одсеку извештај за школску 1946/1947. годину. Назив школе на печату је био „Основна школа Краљево, НР Србија”. У њој је радио 21 наставник и 2 забавиље. Од њих је четворо имало вишу школску спрему. Две наставнице су биле неударе а осталих 17 живело је у брачној заједници. Сви наставници „живели су од плате”. У школи је било укупно 21 одељење. У првом разреду било је 5 одељења, као и у другом, у трећем је било највише – седам одељења а у четвртном разреду било је четири одељења. Први разред похађало је 278 ученика. Број ученика по одељењу се кретао од 53 до 58. У другом разреду било је укупно 267 ученика, а број ученика у једном одељењу такође је био велик и кретао се од 52 до 56. У трећем разреду је ситуација била нешто повољнија. Ту је било укупно 260 ученика, распоређених у 7 одељења, тако да се број ученика по одељењу кретао од 34 до 41. Четврти разред имао је

⁷⁵ Црквени празник Рођења Светог Јована Крститеља, а 7. јула 1941. године партизани Жикица

свега 164 ученика и они су били распоређени у 4 одељења, тако да је по одељењу било од 39 до 44 ученика. Те године је у Основној школи Краљева било је укупно 947 ученика од 1 до 4 разреда и још 73 ученика „за забавиље”. Интересантно је да је било 8 ученика старијих од 18 година. Свеукупно Основну школу „IV краљевачки батаљон” похађало је 1057 ученика. У извештају за 1946/47. годину наведено је да школских зграда има укупно три, једна државна и две приватне. Настава се изводила полудневно, по новом наставном плану за 1946/1947. годину.

Списак наставника Основне школе у Краљеву школске 1946/47:

1. Радмила Радовић
2. Планика Митровић
3. Зора Ђетковић
4. Рајка Вучић
5. Вјекослава Јовић
6. Алекса Јовановић
7. Љубица Меденица
8. Десанка Нектаријевић
9. Василија Кнежевић
10. Росанда Зекић
11. Ружица Давидовић
12. Катарина Дубовик
13. Катарина Петровић
14. Катарина Опачић
15. Стана Јовановић
16. Магдалена Зечевић
17. Јелисавета Шаљић
18. Миладин Шаљић
19. Добрунка Јовановић
20. Милица Вукадиновић
21. Вукајло Бандовић
22. Милица Петровић – забавиља
23. Војислава Новаковић – забавиља

У Школи су постојале ђачке организације „Пионир”, Црвени крст и „Ђачка задруга”. Као највећи узрок непохађања наставе наводило се да ђаци немају одећу и обућу. За наставнике је наведено „да се труде да што правилније методски пруже ученицима градиво у школи” али да се труде и ван школе.⁷⁶ Те школске године,

⁷⁶ Јовановић Шпанац и Цветин Солдатовић су убили два српска жандарма, Богдана Лончара и Миленка Браковића. Тај датум су представници послератног режима увели у празнике. (прим. Д. Даниловић) Архив Србије, Ф 58, 13.

Биографија

Добривоја Ђ. Петровића, учитеља у Основној школи у Ранковићеву.

Рођен сави 22. 12. 1923. год. у Београду, кроз удружење у породици: родитељи: породица, од оца Добривоје Петровића, који је био рођен 1841. год. у Ранковићеву, и од мајке Јасне Петровиће, која је рођена у Ранковићеву као Петровић.

У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик. У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик. У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик.

После завршетka основne школе у Београду, а затим после завршетka основne школе у Ранковићеву, где је био ученик. У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик. У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик.

У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик. У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик. У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик.

У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик. У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик. У основној школи учио је у Ранковићеву, где је био ученик.

22. јануара 1956.

Ранковићеву

Добривоја Петровић с.р.
учитељ.

одлуком Министарства просвете, више учитеља је премештено у друга места. Учитељица Станија Новаковић је премештена за Београд у Министарство просвете. Роксанда Вукобратовић је премештена у Матарушку Бању а учитељ Бошко Терзић је стављен на „расположење” Министарству привреде. Просветни одсек је добио задужење да убудуће информише о свим разрешењима и увођењима у дужност наставника Гимназије и Основне школе, по добијању података из Персоналног одељења у Чачку – каже просветни одборник Вера Тимотијевић.

У месечном извештају за фебруар 1947. године, који је поднео управитељ Школе Просветном одсеку Градског народног одбора, детаљно су описани подаци о ученицима, подаци о наставницима, као и стање школске зграде.

Од 1945. до 1948. године основна школа „IV краљевачки батаљон” је претрпела бројне промене. Послератна историја ове краљевачке школе била је предређена револуционарним одлукама нових комунистичких власти, које су прешле пут од дивљења Совјетском Савезу и обожавања његовог вође Јосифа Висарионовича Стаљина до њиховог потпуног оспоравања и прогона следбеника Стаљиновог политичког курса у Југославији. У послератној социјалистичкој Југославији било је ово прво велико идеолошко размимоилажење. После идеолошког разлаза са СССР-ом, следбеници Јосипа Броза настојали су у свему да докажу своју приврженост изворном социјализму.⁷⁷ Интензивна партијска активност била је заступљена на свим фронтовима, природно и у школама. Иако су се сукобили са Стаљином, његовим виђењем интернационалне социјалистичке револуције и даље изградње социјализма, Брозови комунисти су се трудили да покажу да нису скренули са социјалистичког правца. Чврсто су веровали да ће Америка и Енглеска бити пролетерске земље. Откад је избио сукоб са Стаљином његове слике су уступиле места Лењиновим. У школској читаоници се налазио велики број књига које више нису биле за читаоце: мноштво Стаљинових дела, која је требало *избацивати из читаонице*.

У Савет за просвету при Градском народном одбору у Ранковићеву ушли су: Стана Јовановић – учитељица, Милосав Милосављевић – службеник, Светозар Митић – наставник, Александар Томић – лекар, Ружица Давидовић – учитељица, Никола Красојевић – професор, Момир Синобад – професор, Марија Скерлић – наставница, Момчило Радовић – апотекар, Милош Луковић – службеник, Душанка Петровић – наставница, Лазар Јовановић – службеник, Обрен Лекић – радник, Радош Анђелић – радник и Добрила Рудњанин – домаћица.

⁷⁷ Драгољуб Даниловић, „Пола века гимназије у социјализму”, *Гимназија у Краљеву 1909–1999*, Краљево 2000, 215–216.

САМОУПРАВЉАЊЕ И ОШ „IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН”

У Летопису за 1951/1952. школску годину наведено је да су ученици уписивани у школу од 1. до 5. септембра. Три дана касније, 8. септембра, на Наставничком већу подељени су предмети и разредна старешинства наставницима. Прозивање ученика и саопштавање распореда је обављено 11. септембра. Тада је одржан и општи родитељски састанак, на коме је управитељ Школе говорио о циљевима савременог васпитања.

Редовна настава је почела 12. септембра. Од 4. до 18. септембра настава није извођена, јер је школска зграда била уступљена за потребе Југословенске армије.

Зато је 18. септембра изведен једнодневни излет до Ратарског имања. Тога дана су ученици посматрали бициклическу трку. Наставници школе су 21. септембра обишли Пољопривредну изложбу у Новом Саду. Наредног дана, 22. септембра, изведена је екскурзија до Манастира Жиче. При школи је 23. септембра основана Пионирска органазација. У Школи је 27. октобра одржано предавање о Његошу поводом стогодишњице смрти песника. Месец дана касније, 28. новембра, ученици су били на баклади у част Дана Републике. Наредна два дана наставе није било због државног празника.

По завршетку првог класификационог периода, 1. децембра, одржане су седнице већа. На Дан ЈНА, 22. децембра, ученици су положили венце на хумке и споменике палих бораца. Наставе није било ни за Нову годину. Од овог времена то је био један од најважнијих празника.

Прво полугодиште је завршено 14. јануара. Већ следећег дана ученицима је саопштен успех и они су отишли на двонедељни зимски распуст. Настава у другом полугодишту почела је 1. фебруара. На општем родитељском састанку управитељ школе је говорио о резултатима рада у првом полугодишту. Седница Удружења наставника и професора одржана је 3. марта. Крајем марта завршен је и трећи класификациони период, после чега су подељене ђачке књижице и направљен је излет у околину Краљева. На митингу 16. априла 1952. протествовало се због Трста, а за Први мај се празновало три дана. Дан победе је слављен 15. маја. Тог дана су ученици вођени на излет преко Ибра, где им је одржано предавање о значају тог датума. Почетком маја је извршен систематски преглед ученика. Наставе није било ни 24. маја, због генералне пробе слета. Почетком јуна ученици су извели једнодневну екскурзију до Овачара и Каблара. Ни 9. јуна није било наставе, јер је Школа заузета за потребе Југословенске армије.

Следећег дана одлични ученици школе су ишли на излет до Врњачке Бање. Настава у школи је завршена 11. јуна. Завршна школска свечаност је организована 15. јуна, када су ученицима подељене књижице, сведочанства и награде. Од 1. јула до 23. августа трајао је летњи школски распуст. Крајем августа су одржани поправни испити.

Школске 1952/1953. године у Осмогодишњој школи број 1 биологију и хемију предавала је наставница Славјанка Вукићевић, а директор Школе је био Горољуб Катанић. Стана Јовановић информисала је Одбор о успеху Просветног савета. Два инструктора из Савета су отишла у Гимназију. Наставни кадар у осмолетки је био нешто слабији у односу на Гимназију. У Савет за просвету улазили су одборници: Боро Радовановић – председник и чланови: Јован Кричковић – професор, Станиша Барловац – професор, Љубинко Ђорђевић – лекар, Ружица Виторовић, Стеван Басарић, Гордана Аврамовић, Саво Ракочевић, Михаило Ђорђевић и Стана Јовановић.

Директор Осмолетке број 2 била је Ружица Давидовић. Дана 27. маја 1953. године седница Градског одбора била је посвећена раду Савета за просвету, науку и културу, као и раду просветних установа. Покренута је иницијатива за оснивање Музичке школе. Коча Јончић предложио је да се покрене јавна дебата о низу просветних проблема. Питање стручних кадрова са датом линијом – стручни кадрови на своја места. „Потребно је да Осмолетка број 1 и 2 промене свој назив у имена научних радника и књижевника.” Директор Осмолетке 1, Горољуб Катанић, сматрао је да још ништа није учињено на припреми просторија за ову школу. Треба имати у виду да су осмолетке радиле у три смене и да се то добрим делом одражавало на наставу. Недостатак школског намештаја је представљао озбиљан проблем који је требало брзо решавати. Разговарало се тада о исељењу Интерната Индустријске школе и пресељењу Гимназије у ту зграду.

Никола Красојевић, директор Више гимназије, изнео је мишљење да од ослобођења до тада није ништа урађено на подизању зграда за школе. Та чињеница је негативно утицала на развој школства у граду. Одлука да се Виша мешовита гимназија исели из досадашње зграде (зграда данашњег Народног музеја), по његовом мишљењу, „није на свом месту, јер је досадашња зграда ипак боља од Интерната Индустријске школе, који се замишља за будућу Гимназију”. Актом Савета за просвету од 17. јуна 1953. године, начелно је дата сагласност за оснивање Треће осмолетке у граду. Коначно решење питања Треће осмолетке одложено је до следеће седнице. Одборник Коча Јончић предложио је да се више пажње посвети Стамбеном фонду и рекао да треба прићи правилнијем коришћењу слободних стамбених капацитета те навео пример да школа „IV краљевачки батаљон” ради у четири смене, а цео спрат Индустријске школе је слободан. Предложио је комисију из Комуналног и Просветног савета која би ово питање обрадила и предложила Одбору решење. Приметио је да су планиране велике суме за

хонорарне часове по школама и да то треба умањити. Као и у претходној години обављен је упис ученика и настава је почела 8. септембра. Тридесетог октобра сви су били у биоскопу и гледали филм „Где лешинари не лете”. Већ 4. новембра одржана је Градска конференција Савеза пионира. Следећег дана су ученици били на изложби шумарства. Рад у школи није могао да се одвија без дисциплинских проблема, па је Веће морало да се бави тим питањима средином новембра. Преткрај године припреман је дочек нове. Ученицима је требало на примамљив начин показати да је Нова година важнији празник од Божића. Пошто је требало да се раскрсти са „мрачном прошлошћу”, Наставнички савет је 7. јануара увео нови предмет за све разреде – морално васпитање.

Није случајно 14. јануара одржана седница Школског савета у вези са завршетком првог полугодишта. Почетком другог полугодишта, 17. фебруара изведено је спортско поподне за све ученике. Од 12. до 23. марта наставе није било због епидемије грипа. Тог последњег дана епидемије, наставници су били на семинару у вези са пописом становништва. Наставе није било ни 11. априла, јер су наставници били на конференцији Удружења наставника и професора. Средином априла су сви трчали на кросу. Двадесет и првог маја су сви радосно дочекали и испратили Штафету. Настава за ученике 8. разреда је завршена 31. маја. Осам дана касније завршена је настава и за остале разреде.

У школској 1953/1954. години одржан је, 26. јануара 1954, састанак Народног одбора Градске општине у Ранковићеву. На овој седници одлучивало се о промени имена града и неких улица. Тог дана је на Збору бирача предлагано да се град назове Жича или Краљево, „а у првом реду, ако може, да остане Ранковићево”. Одборник Михаило Ђорђевић је предлагао да се град назове Нови Град, „јер је стварно постао нови град”. Неки предлози су стигли и путем „анонимних” писама. Сматрало се да не би било прикладно да се град зове Жича. На предлог бирача отворена је Трећа осмолетка и донекле је решено питање школског простора. Ипак је проблем око недостатка школског простора и даље био врло актуелан. Музичка школа још није отворена, иако су то тражили зборови бирача. Под тачком развоја одборници су једногласно донели одлуку да се назив града Ранковићево промени у Краљево. Ова ће одлука ступити на снагу када је одобри Извршно веће Народне Републике Србије. Буџет Гимназије и Прве осмолетке је био приближан. Постојао је предлог „да се деца основне школе одвоје од деце гимназијског доба, јер је негативан утицај једних на друге”. Савет за просвету града је консултовао по овом питању Републички Савет за просвету преко својих делегата – Станише Барловца и Јована Кричковића, који су „добили објашњење да је то ствар комуне како ће да реши”. Након овог одговора и дискусија: Градски одбор је решио да се у граду Ранковићеву формирају две пуне гимназије и основна школа уместо дотадашњих осмолетки.

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ - КРАЉЕВО

Основна школа „IV Краљевачки батаљон“ - Краљево
(назив фонда, одељења и група којима књига припада)

Уписница V-VIII одељења

(назив књиге)

1953/54 од V-VIII одељења
(година - почетни и крајњи датум)

(од бр. до бр. - код деловодног протокола, од слова до слова код регистра)

318 + 42

(Страна + празни листови)

27

(кн. број)

Уписница за

ОШ „IV краљевачки батаљон“ из 1953/1954. године

Историјски архив Краљево

У школској 1954/1955. години Просветни одсек је заседао 18. марта 1955. године. Професор Гимназије Јован Кричковић замерио је Савету за просвету што његови представници никада нису обишли школе, нити су присуствовали неком родитељском састанку. Мало су водили рачуна о потребама школа. Гимназију су више помогли Фабрика вагона и Армија, него Савет. Народни универзитет уопште није радио.

Те 1955. године Савет за просвету су чинили:

1. Момчило Радовић – председник,
2. Душанка Ђорђевић, професор,
3. Душанка Јончић, професор,
4. Кира Емерик, учитељ,
5. Предраг Мијатовић, одборник,
6. Милоје Димнић, наставник,
7. Раде Ђорђевић, лекар,
8. Добривоје Говедарица, радник и
9. Мија Миливојевић, омладинац.

Градски одбор је донео одлуку о броју чланова Школског одбора: за Основну школу „IV краљевачки батаљон” – 15 чланова.

Те школске године су постојале две основне школе и две гимназије. Градски одбор је 26. августа 1955. године донео одлуку да се од две дотадашње потпуне гимназије у Краљеву образују три осмогодишње школе и једна виша гимназија. Одбор је на предлог Савета за просвету и културу донео одлуку да се у Краљеву отвори Средња економска школа, која је почела са радом школске 1955/56. године.

Савет за школство Народног одбора општине Краљево је 1. септембра расформирао Осмогодишњу школу бр. 1, па су ученици те школе пребачени у Основну школу „IV краљевачки батаљон” и у Прву мешовиту гимназију...⁷⁸ Нижа радничка гимназија је смештена у згради Основне школе „IV краљевачки батаљон”. Имала је 3 одељења првог разреда Школе за опште образовање радника и једно одељење трећег разреда Ниже радничке гимназије. Настава се одржавала од 17 h до 21 h. Први разред похађало је 50 радника и 56 службеника. У трећем разреду било је 12 радника и 21 службеник.

У годишњем извештају ОШ „IV краљевачки батаљон” забележена је одлука Народног одбора општине Краљево, донета 1. септембра 1955. године да се од две постојеће мешовите гимназије оформе две осмогодишње школе и једна Виша мешовита гимназија. Ова школа је добила назив: Основна школа „IV краљевачки батаљон”.⁷⁹ Упис ученика у школу је извршен до 6. септембра, а редовна настава је почела 12. септембра исте године. Прекид у настави на нивоу целе школе био је од 8. до 12. фебруара 1956. године због хладноће, а у нижим разредима од 3. до 8. фебруара због грипа. За осми разред настава је завршена 31. маја, а за остале 17. јуна 1956. године.

Одлуком Народног одбора општине Краљево од 1. септембра 1955. године формирана је Основна школа „IV краљевачки батаљон” у Краљеву од ученика основне школе и нижих разреда Прве мешовите гимназије. Тако је кренула са радом ова „нова” школа. Уписани су ученици, одржане су потребне седнице, подељени предмети и старешинства и кренуло се са наставом 13. септембра. Крајем септембра у Школски одбор су изабране наставнице Љубица Петковић и Нада Стојков. Прво полугодиште је завршено као и обично. Овог пута мраз није спречио ученике да дођу у школу после зимског распуста и да крену са радом 1. фебруара. Због епидемије грипа није било наставе од 3. до 8. фебруара. У тој неочекиваној паузи, 5. фебруара одржан је општи родитељски састанак у биоскопу „Сутјеска”. Одмах иза епидемије грипа је наступила фебруарска

⁷⁸ ИАК, Извештаји школа 1945–1950. год. Инвентарни број 61.

⁷⁹ Годишњи извештај Осмогодишње школе „IV краљевачки батаљон” из Краљева за школску 1955/56. годину. Школска архива.

Ученици ОШ „IV краљевачки батаљон” са Јосипом Брозом Титом
(из албума Николе Крпића)

Ученици ОШ „IV краљевачки батаљон” са Јосипом Брозом Титом
(из албума Николе Крпића)

Ученици ОШ „IV краљевачки батаљон” на екскурзији у Београду
(из албума Николе Крпића)

хладноћа, а са њом и прекид наставе. Уочи Првог маја ученици су уживали палећи ватре. Било је то њихово „учешће у бакљади”. Наставници су се лепо дружили на излету на Тари. Наставници су 3. јуна направили излет до Манастира Жиче, а 10. јуна ученици су учествовали у карневалској поворци.

Управитељ школе је у извештају записао да је ове школске године у потпуности остварено „друштвено управљање школом”. Између појединих органа управљања није било никаквих несугласица, напротив, било је доста координације у раду. Наставничко веће се ангажовало до максимума. Успех је био задовољавајући. Програм је остварен по плану, без већих проблема, „нити пак каквих идеолошких или материјалних грешака”. Инспекција није имала никаквих значајнијих примедби. Поред тога, ради зближавања и разоноде, колектив је организовао две врло успеле другарске вечери. Поред рада са ученицима на редовним часовима било је и других активности у циљу постизања вишег нивоа знања и умења ученика.

„Захваљујући том раду, ученици су били одвојени од улице и њених лоших утицаја.” Литерарна секција била је једна од тих форми ваннаставног рада. Вођили су је Вера Стевић и Владислав Басекић. Хорска секција са наставницом Ружицом Давидовић на челу, радила је успешно и окупљала око 70 чланова. Они су учествовали на школским приредбама, родитељским састанцима, завршној

Наставничка књижница је крајем године имала 942 књиге. Библиотека је била претплаћена на часописе: *Природа*, *Летњојис Мајнице српске*, *Књижевност*, *Настава и васпитање*, *Физичка култура* и *Књижевност и језик у школи*. У току године коришћено је 170 књига.

За директора Осмогодишње школе „IV краљевачки батаљон” изабран Милоје Димнић, наставник хемије и физике из Друге мешовите гимназије у Краљеву, на основу решења НОО у Краљеву од 28. новембра 1955. године.

Из Прве мешовите гимназије у Осмогодишњу школу „IV краљевачки батаљон” су прешли:

1. Владислав Басекић, професор српског језика
2. Јегда Маринковић, стр. учитељица, ручни рад
3. Вјекослава Јовић, наставница српског и руског језика
4. Росанда Зекић, учитељица
5. Мирослава Костић, професорка географије
6. Ружица Давидовић, учитељица
7. Сперанца Николић, наставница цртања
8. Даница Ђирковић, наставница биологије и хемије
9. Југослав Максимовић, наставник математике и физике
10. Радмила Стојановић, наставница француског и српског језика
11. Живота Пешић, секретар Прве мешовите гимназије
12. Душанка Сотировић, професорка географије.

Из Друге мешовите гимназије у Осмогодишњу школу „IV краљевачки батаљон” прешли су:

1. Стана Митровић, професор историје
2. Драгомир Ракић, професор историје
3. Вера Стевић, професорка српског језика
4. Славка Поповић, стручна учитељица, ручни рад
5. Љубица Петковић, професор француског језика
6. Стеван Милутиновић, учитељ.

Из Основне школе у Краљеву су прешли:

1. Милица Јанков, учитељица
2. Горољуб Катанић, учитељ
3. Борка Мињевић, учитељица
4. Лепосава Михаиловић, учитељица
5. Станка Маркићевић, учитељица
6. Добрила Крстић, учитељица
7. Кристина Николић, учитељица
8. Лепосава Тодосијевић, учитељица

9. Даница Радосављевић, учитељица
10. Кристина Милошевић, учитељица
11. Вукосава Јанковић, учитељица
12. Радмила Мићић, васпитачица
13. Нада Стојков, учитељица
14. Дана Борисављевић, учитељица
15. Надежда Митић, учитељица
16. Зора Ђекић, учитељица.

Из других школа прешли су:

1. Радмила Поповић, учитељица Индустријске школе у Краљеву
2. Смиља Тепавчевић, учитељица Прве осмогодишње школе у Краљеву
3. Наталија Крсмановић, наставница математике и физике, из Школе ученика у привреди
4. Јосипа Вучетић, учитељица Индустријске школе у Краљеву
5. Милица Петровић, учитељица Школе ученика у привреди
6. Видосава Поповић, васпитачица Дечјих јасли и обданишта у Краљеву
7. Ненад Виторовић, наставник математике и физике, из Друге осмогодишње школе у Краљеву
8. Олга Домазет, учитељица на раду у Градској библиотеци у Краљеву
9. Бранка Грујић, наставница српског и руског језика, из Школе ученика у привреди
10. Владета Луковић, наставница историје, постављена уговором о хонорарној служби 1. марта 1956. године
11. Предраг Јеремић, учитељ, на боловању безмало читаво прво полугодиште школске 1955/56.
12. Татјана Милојевић, хонорарана наставница хемије и физике.

Помоћни службеници су били: Која Штављанин, Светислав Мушовић, Косовка Кочовић, Живота Миладиновић, Стаменка Пешић и Драга Живковић.

И на крају школске године од првог до осмог разреда био је укупно 1321 ученик. Од тог броја било је 260 одличних (19,68%), а разред је понављао 91 ученик (6,89%). Првог новембра 1955. на дневном реду Одбора било је именовање чланова Школског одбора. У Школски одбор Осмогодишње школе „IV краљевачки батаљон”, од стране зборовца бирача, радничких савета, удружења и Наставничког већа, изабрани су: Ђорђе Павићевић, Дара Растовац, Јованка Мирић, Мица Штулић, Живорад Лековић, М. Новак, Живорад Лековић, Драга Савић, Витомир Радомировић, Радован Ивановић, Лука Цвијовић, Љубица Петковић, Нада Стојков и Милоје Димић.

Поред наведених Градски одбор именовао је и Обрена Јовића, лекара, и Стевана Басарића.

У осмогодишњој школи „IV краљевачки батаљон” школске 1956/1957. године директор је био Милоје Димнић – наставник хемије и физике.⁸¹

Школа је оскудевала у намештају. То је нарочито важило за ђачке клупе, које су биле старе и расклиматане. Око 20 клупа је позајмљено од других школа. Све то није било довољно, па су ученици били принуђени да седе по троје, по четворо у клупи са два седишта.

И ове школске године при Школи је радила млечна кухиња, у којој је редовно добијало оброке (млеко, сутлијаш, сир и погачице) око 300 ученика.

Поред пространих дворишта, Школа је имала и ђачко игралиште, које је добро послужило за извођење наставе „телесног” васпитања. У школи је радило 46 наставника, рачунајући и две васпитачице из забавишта. Од тог броја било је 6 професора, 10 наставника, 23 учитеља, двоје стручних учитеља, две васпитачице и три хонорарна наставника. Добар део наставника учествовао је у ваншколском раду; у Друштву пријатеља деце, Социјалистичком савезу, Планинарском друштву, Спортском друштву „Партизан”, Друштву жена, као и у појединим организацијама народне власти.

Једна од новина у наставно-васпитном процесу било је увођење кабинета-учионица. Оформљени су кабинети за географију, биологију, физику и хемију, „затим за цртање и певање”. Формирана је и школска радионица за ручни рад. Формирање кабинета у радионицама било је могуће, јер је Школа већ располагала са довољно наставних средстава и учила. Осим редовне наставе, ученици су користили и друге форме рада за подизање нивоа свог знања и умења. Једна од тих форми био је и рад у Литерараној секцији, са значајним бројем ученика виших разреда који су радили врло успешно. Музичка секција окупила је око 60 ученика. Њоме је руководио „наставник певања” Бранко Младеновић. Хор је учествовао на више приредби у граду и имао један успешни концерт. Учествовао је на Среском фестивалу пионирских хорова у Краљеву. На зонском такмичењу у Чачку заузео је прво место и тако се пласирао на Републички фестивал у Београду, где је од Савеза друштава пријатеља деце НР Србије добио диплому.

Нарочито успешно је радила Секција примењене уметности, којом је руководила Сперанца Николић. На крају школске године њени полазници приредили су изложбу ђачких радова. Та изложба је била најпосећенија и „изазвала је дивљење посетилаца и добила највише похвала”. Велики број предмета је откупљен. „Радови ученика ове секције прелазе оквире аматеризма”, забележено је у Извештају: „Добија се утисак да су све те предмете радили прави уметници.”

⁸¹ Годишњи извештај Осмогодишње школе „IV краљевачки батаљон” за школску 1956/57. годину. Школска архива.

Добре резултате је показала и Секција ручног рада. Секција за моделарство је постигла запажене успехе. Окупљала је око 40 ученика. За свој рад секција је користила просторије Аеро-клуба „Фрањо Клуз”. Ова је секција показала изузетан успех на Републичком такмичењу у Београду, освојивши друго место у пуштању балона, змајева и једрилица. Секцијом је руководио наставник Југослав Максимовић.

Школа је имала 1400 ученика распоређених у 35 одељења. Због великог броја ђака рад се одвијао отежано у две смене. Позитиван успех имало је 76,29% ученика. Наставници су редовно држали родитељске састанке, а одржан је и један општи, на коме је било присутно око 600 родитеља. На њему је наставница Радомила Поповић одржала предавање: „О васпитању у породици”. Поред тога изведен је и пригодан програм.

Школски одбор је имао 15 чланова. Изабран је у новембру 1955. године. Оно што је било нормално у том времену већину Одбора чинили су чланови Савеза комуниста Југославије. Социјални састав Школског одбора је био: 2 радника, 3 просветна радника, 1 официр и 1 лекар. Осталих 8 чланова су били службеници разних предузећа и установа у граду. Председник је био Живорад Лаковић, радник Графичког предузећа „Слово”. До краја 1956. године Одбор је одржао 9 седница. Одржане су две заједничке седнице са Наставничким већем, на којима се расправљало о дисциплини и успеху ученика, о организовању прославе 22. децембра и „празника школе”, као и о уређењу школских зграда и дворишта. У Годишњем извештају је написано да је Школски одбор успешно решио многа питања и „може да буде добар ослонац у решавању многих питања који се тичу школе”.

У Школи је радило више актива: Актив српског језика, Актив страних језика (руски, француски и немачки), Актив географа, затим Актив математичара, Актив физичара и хемичара. Ови активи су се посећивали са активима школе из Рибнице и Друге осмогодишње школе у Краљеву.

Кабинети су били солидно опремљени. Кабинет за географију је имао све потребне карте: континента, света, ФНРЈ, физичке и привредне карте. Кабинет за физику располагао је са солидном збирком учила. Биолошки кабинет имао је доста учила из ботанике и науке о човеку. Током године ученици су сакупили и израдили доста збирки и цртежа, који су се могли користити у настави. Хемијски кабинет је располагао са свим потребним наставним средствима. Наставничка књижница имала је 943 књиге. У току ове школске године набављена је само 1 књига. Библиотека је била претплаћена на велики број часописа.

На крају свог извештаја, управитељ Милоје Димнић, истакао је да Школа има два велика проблема, која ометају њен правилан рад, а то је непостојање нове и модерне школске зграде и школског намештаја.

Будући да Школа није имала пространу салу за свечани завршетак школске године, свечаност је обављена у школском дворишту. У присуству свих ученика и већег броја родитеља, говорио је управитељ Школе о условима рада у њој и о

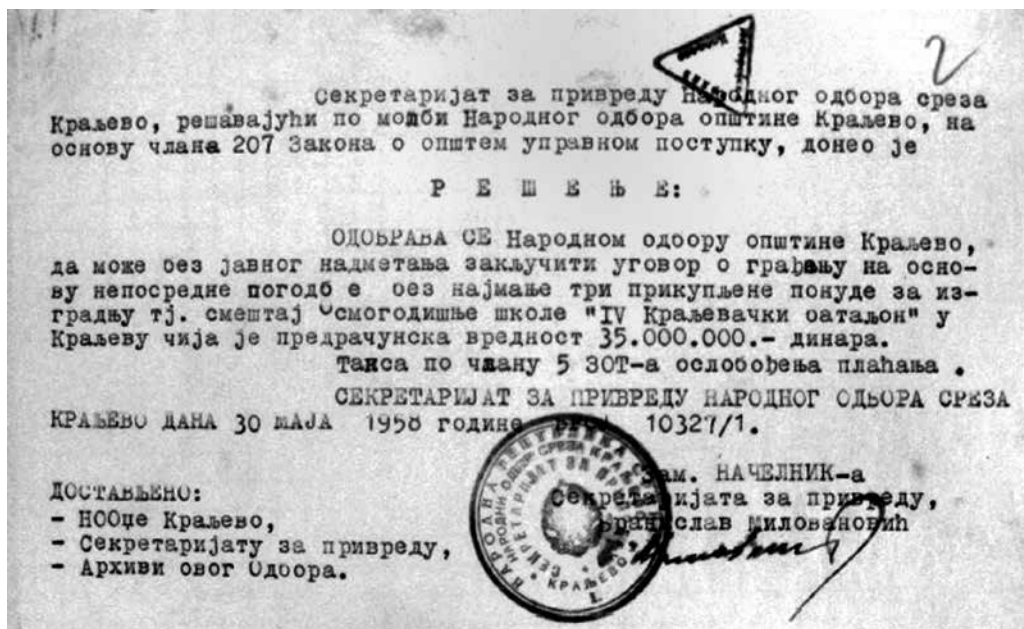

Учитељ Добривоје Петровић са ученицима 1957. године

успеху ученика. Затим је изведен краћи програм и на крају су подељене награде и сведочанства ученицима.

Школске 1957/58. године директор Основне школе „IV краљевачки батаљон” био је Прибислав Лазаревић. У Извештају⁸² се наводи да је настава почела 5. септембра 1957. године. У ниже разреде је тада уписано 916 ученика, а у више разреде 733, што је укупно било 1649 ученика. При овој школи су уписана и 4 одељења у забавишту, са укупно 146 полазника. У нижим разредима је било 21 одељење са преко 40 ученика по одељењу. Највећи проблем су представљала одељења првог и другог разреда јер је требало да им се посвети посебна пажња, а број ученика у одељењу се кретао од 45 до 48 ученика. Толико ученика није могло да се комотно смести у релативно мале учионице. У вишим разредима је било 18 одељења. У сваком одељењу уписано је између 42 и 44 ученика. У више разреде су уписивана деца из Адрана, Грдице и Јарчујака. На десетине ученика из тих школа није уписано из разних разлога, „а ова школа морала је да их прими”. Деца из Опланића и Поповића такође су скоро сва уписана у више разреде ове школе, јер су прелазила преко Мораве у висини Грдице и она им је била најближа. Због свега наведеног нека одељења су морала да раде у три смене. Укупно је било 20 учионица. Две учионице користило је забавиште, тако да су први и други разред радили

⁸² Годишњи извештај Осмогодишње школе „IV краљевачки батаљон” из Краљева за школску 1957/58. годину. Школска архива.

Одлука о изградњи зграде за потребе ОШ „IV краљевачки батаљон”

у три смене, а остали разреди у две смене. Уобичајено, 5. септембра ученици су се окупили у дворишту школе. Окупљеним ученицима се обратио директор и извршена је прозивка по одељењима. Саопштено им је које уџбенике треба да набаве. Директор је приметио да је „већина чланова колектива ушла у ову школску годину са жељом да се у школи постигне што бољи успех. Међутим, неке разредне старешине нису озбиљно схватиле свој задатак. Није његова дужност само администрација. Он мора да се саживи са разредом и уочи све његове проблеме”. Директор није био задовољан радом неких наставника који су радили по шаблону и нису се удубљивали у проблеме. „Ученици немају хигијенске навике и навике лепог понашања”, каже управитељ Лазаревић.

Још тада је на Школском одбору тражено да деца не троше новац на куповину непотребног прибора и опреме, нарочито за ручни рад, цртање и фискултуру. Неки су истицали да не треба потцењивати те предмете.

Било је мањих промена у наставном кадру. Из Школе су отишли: директор Милоје Димнић и учитељице: Христина Милошевић и Милица Јанков. Наставница српског језика Лепа Илић је прешла на дужност шефа Одсека за просвету и културу општине Краљево. У Школу су дошли: директор Прибислав Лазаревић, наставница српског језика Вера Вученовић, наставник цртања Чедомир Павловић, наставник биологије Миодраг Крсмановић, наставница географије Милица Зуковић и учитељи Добривоје Петровић и Божидар Златковић.

Свеукупно на буџету ове школе било је 46 одељења. У Извештају је наведено да се „исплата припадљивости врши уредно, а материјални расходи плаћају на време”. Пред почетак школске године зграде су доведене у ред. Све учионице су окречене, а кречење спољне фасаде је извршено само према улицама. Белом бојом замагљена су стакла на прозорима до улице, „да би се одвратила дечја пажња од догађаја на улици”. Ограда школе бр. 1 је била неугледна и пропала, тако да двориште и није ограђено у правом смислу речи. То је био велики задатак за Управу школе и Школски одбор, јер су имали бројне проблеме, нарочито када су се одржавале игранке у сали „Партизана”. Дотрајао је и школски намештај. Нарочит проблем су биле клупе. Новина је била да су табле офарбане зеленом бојом, а не црном као до тада, „јер је зелена боја пријатнија за очи и што ова боја одлично прима креду. Свака учионица је обезбеђена сунђерима и мастионицама”. У погледу намештаја Школа је највише оскудевала у катедрама за подијуме и орманима, сазнајемо из Извештаја управитеља Школе Прибислава Лазаревића.

Списак наставног особља 1957/58. године

1. Прибислав Лазаревић – директор,
2. Вера Стевић, професор
3. Владислав Басекић, професор
4. Предраг Јеремић
5. Надежда Митић
6. Видосава Поповић
7. Добрила Митровић
8. Радмила Поповић
9. Радмила Јеремић
10. Роса Вукобратовић
11. Станка Маркићевић
12. Лепосава Михаиловић
13. Христина Николић
14. Милица Петровић
15. Борка Мињевић
16. Вера Вученовић, наставник
17. Вјекослава Јовић
18. Љубица Петковић, професорка
19. Драгомир Ракић, професор
20. Мирјана Божић, наставница
21. Мирослава Костић, професорка
22. Душанка Сотировић, професорка
23. Даница Ћирковић, професорка
24. Миодраг Крсмановић, професор

25. Олга Дубовик, професорка
26. Југослав Максимовић, наставник
27. Наталија Крсмановић, наставница
28. Смиља Тепавчевић, учитељица
29. Горољуб Катанић, учитељ
30. Божидар Златковић, учитељ
31. Јегда Маринковић, учитељица
32. Чедомир Павловић, наставник
33. Сперанца Николић, наставница
34. Бранко Младеновић, стручни учитељ
35. Стеван Милутиновић
36. Дана Радосављевић
37. Лепосава Тодосијевић
38. Јосипа Вучетић
39. Радмила Вуковић
40. Милица Зуковић
41. Радмила Михић
42. Милка Барловац
43. Зора Ђекић
44. Нада Марковић
45. Вукосава Јанковић
46. Олга Домазет
47. Дана Борисављевић
48. Добривоје Петровић
49. Радмила Вучелић
50. Јелена Рудњанин
51. Ненад Виторовић
52. Вера Срећковић
53. Наталија Савић

У полугодишњем извештају школске 1957/58. наводи се да је Школа два пута прекидала рад због грипа. Први пут од 27. септембра до 7. октобра, а други пут, после свега недељу дана, од 14. до 21. октобра. Највећи проблем су представљала школска дворишта. На том простору је за време кишних дана била блатњаво, тако да просто није могло да се пролази. Због оваквог стања дворишта и наношења блата у школске просторије, врло је тешко било одржавати хигијену, поготову што се у неким учионицама радило у три смене. Школа бр. 1 имала је 14 учионица, а школа бр. 2 свега 6. У Школи је било 40 одећења, плус 4 одећења забавишта. За физкултуру се зими користила сала „Партизана“, али она је могла да се користи само до 16 часова. У згради бр. 2 није било канцеларија у којима би наставници

држали дневнике. У току хладних дана постављало се питање грејања учионица. У неким учионицама пећи су биле мале и дотрајале, тако да није било могуће загрејати учионице. Учитељи су радили у зимским капутима, а може се претпоставити како је било деци да активно мисле и раде у хладним просторијама, које су често биле и задимљене. Управитељ Лазаревић се жалио на велики проблем који се није могао искоренити – закашњавање ученика и бежање са часова. Било је ученика који су долазили у Школу из места удаљених и 10 км и који су пешачили и по невремену, али било је и оних који станују близу школе, па су каснили. У Школи се радило у три смене и деца нису могла нормално да слушају наставу, јер је морало свакога дана да се изгуби најмање два часа, најчешће из физичке културе. Током школске године управитељ је тражио да има у резерви два учитеља, јер у оволикој школи увек је неко од наставника одсутан, па су биле неопходне замене. Било је проблема у настави немачког језика и фискултуре. Професорка Василија Стријелић је могла да узме хонорарно само 5 одељења за немачки језик. Остали часови нису могли да се реализују. Телесно васпитање је било сведено на 1 час недељно. У погледу стручне заступљености, најтеже је било реализовати часове математике. Радило се доста на уређењу Школе и дворишта. У ходницима је постављено више саксија са цвећем и слика, уређен је простор око спомен-плоче. У току ове године двориште је било ограђено солидном оградом. У дворишту је уређен један кутак који се звао парк цветњак. „Од једног запуштеног каменитог терена, створена је зелена површина, која пријатно делује и освежава суморни изглед дворишта.” У дворишту је постављено 8 клупа. Ту је импровизовано и стрелиште за гађање ваздушном пушком. Ученици су били укључени у све активности око уређења дворишта. Тако је развијан правилан однос ученика према „мануелном раду”, који су многи потцењивали. Ученици су сами чували парк и често сами кажњавали преступнике. При Школи је почела да ради ђачка кухиња од 1957. године али није имала одговарајуће просторије, па је храна дељена по учионицама и дворишту. У школи су радили пионирска и омладинска организација, подмладак Црвеног крста и ђачка задруга.

Формирано је више одбора и комисија: Одбор за ђачке приредбе, за уређење Школе, за руковођење ђачком и наставничком библиотеком, растурање дечије штампе. Постојала је посебна Комисија за прославе. Радиле су секције примењене уметности, ручног рада, хорско-музичка, драмско-рецитаторска, литерарна, стрељачка, шаховска и секција младих биолога. Организоване су посете Пољопривредној школи, све са циљем да се деца упознају са процесом производње.

Рад на педагошком и стручном усавршавању наставника одвијао се једним делом кроз удружење, али је Наставничко веће организовало пет „дискусионих састанака” на актуелна питања у вези са васпитањем и наставом. Биле су то опште теме за учитеље и наставнике.

Ученици су највише читали листове *Пионир*, *Полетјарац*, *Здравље* и *Биолошки лист*. И ове године се много дискутовало о дисциплини ученика, њиховом раду и незаинтересованости, као и недостатку радних навика, што нам говори да је ова тема и тада била присутна. Било је и даље много ђака путника а саобраћајне везе су биле лоше. Тражено је од родитеља да деци из удаљених крајева нађу стан у граду. Наставак школовања ученика по завршетку четвртог разреда је био обавезан. Већина ђака је прихватила обавезу, али је било и присилног довођења у школу. Таква деца су била терет за Школу; били су незаинтересовани, ометали су наставу. Управитељ је констатовао да већина ученика не зна да се изражава, те да има и неписмених. Наставници су се жалили да ученици уопште не читају и да немају код куће ни једну књигу. То је нарочито било карактеристично за децу са села. На селу није било позоришта, биоскопа и библиотека. Постојећа школска библиотека је оскудевала у књигама. Сеоска деца нису имала времена за учење, а градска су шетала улицама и чекала пред благајнама биоскопа. Деца су, по речима наставника, била аљкава и несташна, нису доносила блокове, свеске и прибор. Један наставник је тврдио да је ова школа највећа по броју ђака у Србији. Тражено је да се организује школа за родитеље, „јер је истина да су наши родитељи размажени. Они очекују да наставници буду дадиље у школи”.

Омладина је одлазила на игранке, које су се одржавале у нехигијенским просторијама. У записницима са седница Наставничког већа помињу се празне шетње по граду, те да све то треба контролисати и спречавати. Због свега наведеног постојала је подела на сеоску и градску децу а задатак наставника је био да се та подела превазиђе. Тражило се да се чешће организују одласци у биоскопе и позориште те да се у те посете укључе и сеоска деца. Препоручивао се филм „Два дечака”.

Осмогодишња школа из Крушевца заказала је 28. марта 1958. године такмичење свим школама у Србији. Циљ такмичења је био да се побољша рад у школама, да се унапреди школство и подстакне реформама у образовању. ОШ „IV краљевачки батаљон” је прихватила изазов и такмичила се у оснивању ђачке задруге, као и у уређењу школског дворишта и опремању школске радионице.

У склопу реформе Школе и унапређења наставе, требало је уредити школску радионицу, школско двориште, уредити чесму и терен, поставити клупе, посадити цвеће, украсно шибље и уредити травњаке. Организована је и школа шаха. У помоћ су позвани другови из Шах-клуба Краљево. Расписан је конкурс за „пртачку секцију”. По завршетку такмичења најбољем одељењу је додељено 10.000 динара за екскурзију.

Те године се у ђачким кухињама се хранило око 1000 ученика. Приредбе су организоване поводом Празника школе, Нове године, Дана младости, а логорска ватра је паљена поводом прославе годишњице Битке на Сутјесци. Организован је дочек пионира из Македоније, а Хор је певао на академијама поводом

Дана младости и Првог маја. На пролећном кросу могла се видети најмасовнија Школа. Двориште је обезбеђено и ограђено. Клупе у парку распоређене. „Нема више јурњаве.” „Чесма није урађена. У току лета ће се покушати.” На Гочу организовано зимовање за време зимског распуста. Свечаност поводом завршетка наставе организована је 22. јуна.⁸³

Школску годину успешно је завршио 1341 ученик или 83,71%. Разред су поновила 83 ученика. Закључак је био да је оцењивање потпуно реално и да је успех далеко бољи него претходне године, када је од 1401 ученика понављало чак њих 155.

Школска 1958/1959. година била је прекретница за све основне школе града Краљево.⁸⁴ Формиране су нове осмогодишње школе. Наставничко веће је 3. септембра 1958. године одржало веома важну седницу. На њој је утврђен распоред наставника у новоформираним школама. Том приликом је речено да ће са радом почети четири осмогодишње школе у Краљеву: ОШ „4. краљевачки батаљон”, ОШ „Јово Курсула”, Трећа и Четврта осмогодишња школа, из којих ће касније настати ОШ „Светозар Марковић” и ОШ „Димитрије Туцовић”.

Осмогодишња школа „IV краљевачки батаљон” је почела са радом 5. септембра. Том приликом је организована децја парада у част прославе почетка школске године. Савет за просвету је препоручио да се та свечаност одржи 16. септембра. Поворка је кренула са Пљакиног шанца, а завршила свој дефиле у дворишту III осмогодишње школе. После тога ученике првог разреда су повели у биоскоп. За остале ученике биоскопска представа је била од 13 сати. У току школске године није било прекида, тако да је са наставом завршено 20. јуна 1959. године.

У школи је било 26 одељења, у нижим разредима 15, у вишим 11. Укупно је на крају школске године било 974 ученика. Школа је на располагању имала 14 учионица и једну радионицу. Настава се одвијала у две смене. Смањењем броја одељења и ученика у овој школи у односу на прошлу годину, одвајањем 20 одељења, створени су много бољи услови за рад и то се одразило на квалитет наставе и бољи рад. Крајем првог полугодишта пензионисан је помоћник управитеља школе, Горољуб Катанић.

Школа је добијала средства из буџета Општине Краљево. Та средства су задовољавала само најнужније потребе. Највећи део средстава је утрошен на адаптацију Школе, а најмање на школска учила. Захтевано је да се оствари уштеда од 4%. У 5 учионица под је био толико пропао да је претила опасност да се провали, те су морали да га замене.

Електричне инсталације су биле толико дотрајале да је претила опасност да дође до пожара у школи. Врло често је долазило до нестанка светла, што је

⁸³ ИАК, Фонд ОШ „IV краљевачки батаљон” Краљево. Књига записника са седница Наставничког већа 1957–1960. Инв. бр. 6.

⁸⁴ Годишњи извештај о раду Школе за школску 1958/59. Архива Школе.

ометало нормалан рад поподневне смене и вечерње школе. Инсталације су у потпуности реновиране и доведене у потпуно исправно стање. Офарбане су столарија и цокла. „Цокла је офарбана масном светло плавом бојом, тако да је зграда добила лепши и светлији изглед.”

Схватајући проблеме Школе Школски одбор се оријентисао на прикупљање помоћи од стране родитеља и неких предузећа. Родитељи су ситуацију разумели и одазвали се у акцији прикупљања добровољних прилога. Само у априлу је прикупљено 236.000 динара. (У буџету је за ту намену било предвиђено 40.000 динара.) Средства су трошена на учила и алат.

У Школи је постојала радионица за мушки ручни рад. Ова радионица је оспособљена за рад са дрветом, металом и картоном. Највише алата је било за обраду дрвета и метала. Радионица је имала довољно тезги, радних столова, ормара и орманчића за смештај алата. Била је смештена у највећој учионици. У тој радионици је радила и Секција моделара и Секција књиговезаца. „Радионица је постала стециште рада наставника и ученика.” Радионицом је успешно руководио учитељ Војислав Петровић. Новац за опрему радионице су прикупили родитељи, и по подацима из Извештаја, може се сматрати да тек од те године Школа има добру радионицу. У току ове године отворена је и радионица за домаћу радност. Шиваћу машину је дао на послугу ђачки родитељ.

Ђачка кухиња је почела са радом 12. октобра 1958. године. Кухиња је била смештена у једном одељењу Школе. То одељење је подељено једним параваном иза кога је био магацин за смештај хране, јер Школа није имала других просторија. Највећи проблем представљао је недостатак трпезарије, те се храна делила по учионицама и у дворишту. Број ученика који су се хранили те године кретао се од 377 до 533. Ученици су за исхрану плаћали по 150 динара месечно. Главни расходи су били за куvariцу, осигурање, дрва, шећер, какао, чај и пренос хране и хлеба. Школа је купила посуђе, лонац од 80 л, канте за млеко, ђевђир и друго.

Те године је основан и успешно радио ђачки оркестар. У њему је било 26 ученика, који су свирали на разним инструментима. Сви су они били почетници, али су успели да учествују на фестивалу и буду без конкуренције, за шта су добили похвалу. Са успехом су учествовали на завршној свечаности у Школи. Хор је наступао на свим школским приредбама, као и на среском фестивалу са песмама из борбе и са темом изградње земље, а биле су заступљене и уметничке композиције са клавирском пратњом. Од школске 1956/57. године, па до ове, Хор ове школе добио је пет првих места. Поред Хора повремено је радила и група певача с хармонијом, која је наступала на разним академијама у градским организацијама.

После паузе од годину дана, почео је рад Оркестра у Школи. У њему су били заступљени: дует виолина, пет хармоника, две флауте, три кларинета, две трубе, два тромбона, једно чело и један клавир. Јавност је лепо примила и поздравила појаву школског оркестра, јер је он унео освежење и новину у програм.⁸⁵

Одељење 6/3, 19. мај 1959 (Из албума Аранђела Бабића)

Пионери Школе су учествовали и на такмичењу Радио-телевизије Београд у емисији „Играјте са нама”. Ђачка библиотека је почела са радом 1955. године. Имала је 1370 књига. Ове школске године набављене су 74 нове књиге. У Библиотеку је било учлањено 276 ученика. Углавном млађег узраста. Старији ученици су се оријентисали на градску библиотеку. Током године позајмљена је 3531 књига. Књижницом су руководили наставници, а помагали су им ученици. Ученици су плаћали годишњу чланарину, по 30 динара. Извештај о раду књижнице поднеле су: Радмила Јеремић, учитељица, и Радмила Петровић. Наставничка библиотека је имала 1085 књига и један број часописа. Коришћено је 378 књига и часописа.

Наставничко веће је током године одржало 20 седница са уобичајеним темама у вези са образовањем, васпитањем и дисциплином ученика. Ван тих тема Веће се бавило организовањем прослава и парада у вези са почетком школске године, деčјом недељом, радом ђачке кухиње, такмичењем школа, прославом 29. новембра, 22. децембра, Нове године. Одржано је предавање: „Мобилисати све снаге на реформи школства”.

Школски одбор је одржао 6 седница на којима се бавио разним питањима у вези са радом Школе. Одбор је имао 15 чланова. „У ШО било је 10 чланова СКЈ.”

⁸⁵ Извештај је поднео Бранко Младеновић, 22. јуна 1959.

Поред уобичајених контаката с родитељима, наставници су обилазили станове у којима живе ученици. Одржан је један општи родитељски састанак на крају школске године. Присутно је било око 400 родитеља. Овакве састанке нису могли чешће држати, јер нису имали подесне сале за то, а изнајмљивање је било скупо. На редовним родитељским састанцима држана су предавања, а најчешће су теме које су се бавиле васпитањем деце.

Настава се одвијала нормално. Неко време није била заступљена настава немачког, јер није било наставника. Успех се постепено побољшавао. Од 974 ученика на крају године је 820 ученика завршило разред са позитивним успехом. Понављала су 54 ученика. У односу на претходну годину успех је био бољи за 1%. Закључено је да је до побољшања рада и успеха дошло је зато што су услови за рад у школи били много бољи. Укинута је трећа смена и број ученика у одељењу је био нормалан. Дисциплина у Школи је много поправљена. Виши разреди су стално радили пре подне. Било је и сметњи у раду. Обавезно школовање довело је до тога да се у Школи нађу и ученици који не могу нормално да прате наставу, који нису хтели да раде, као и они о којима родитељи не брину.

Маја 1959. године просветни саветник је посетио часове три учитељице у ОШ „IV краљевачки батаљон”. Његове импресије са часова су углавном биле коректне и формалне. Констатовао је да су радиле по плану и програму и „држале се уџбеника”. У наставу су унеле извесне новине и повезале градиво „са развитком наше земље а посебно места и околине”. Градиво је правилно тумачено у свим одељењима. Градиво из историје и географије повезано је са традицијом завиचाја. Једина примедба је била да таблица множења није довољно савладана. Рачун је у целини добро савладан. Саветник је посетио и часове ручног рада и певања у неким одељењима и био задовољан показаним. Био је и на часовима руског и српскохрватског језика.

Посебне похвале Школа је добила издавањем листа који „објављују наша деца”. Испуњен је и план уређења Школе, њених ходника и парка у дворишту. Директор Лазаревић је закључио да је упрва Школе испунила постављене задатке, а у неким деловима и премашила планирано. Као што је уобичајено, на крају школске године је организована завршна свечаност. Приказан је кратак уметнички програм за ђачке родитеље, подељене су награде ученицима. Ђачки родитељи су разгледали изложбу ученичких радова. Изложба је приказала резултате рада Школе и била је „минијатура постигнутог успеха”. У августу су организовани поправни испити. Директор је констатовао да су резултати били добри и да су се ученици спремили добро, изузев једног броја ученика са села који нису имали много услова за учење. Те 1959. године неки од наставника су унапређени и прешли у наредни платни разред.

У школској 1959/1960. години директор ОШ „IV краљевачки батаљон” – Краљево био је Прибислав Лазаревић.⁸⁶ Настава је уобичајено почела 5.

септембра, а завршена је 20. јуна 1960. године. Школа је ове године радила нормално, није било неких сметњи ни прекида у раду. Према реонизацији, Школа је обухватила територију: део Краљево, чија је граница са јужне стране ишла обалом Ибра, а затим се граничила улицама: Топлице Милана, Тргом маршала Тита, Октобарских жртава до Улице цара Лазара, улице 7. јули до старе пруге за Скопље, затим старом пругом до улице Танаска Рајића и пута за Чачак, Насеља Ђуре Ђаковића и читавог простора према Чибуковцу. Са овог простора у Школу су долазила деца нижих разреда. Ученици виших разреда, осим са овог терена, долазили су и из околних сеоских четвороразредних школа. Ову школу су обавезно уписивали ученици из Адрана, Поповића и Опланића. Укупно је у Школи било 30 одељења са 1100 ученика.

Велика је била навалица деце у ову школу. У одељењима има много прекобројних, одељења броје од 40 до 47 ђака. Из овог 6 ученика је пребачено у ОШ „Димитрије Туцовић”. Опет се радило у три смене. Број ђака путника из околних села био је: из Јарчујака – 19, Дракчића – 10, Грдице – 18, Адрана – 49, Поповића – 8, Сирче – 11, Мрсаћа – 10 и из осталих села – 27. Укупно 152 или 31% од укупног броја ученика у вишим разредима. Поред тога што много пешаче, често по рђавом времену и слабо одевени, они најчешће и немају потребне услова за учење код својих кућа. Та деца постижу много боље резултате у пролеће, када могу да уче и ван куће. Ученици петог разреда из Адрана, Поповића и Опланића уписивани су у „IV краљевачки батаљон”, док су петаци из Јарчујака и Грдице уписивани у ОШ „Светозар Марковић”.

Ова школа је била самостална и није имала друге школе у својој матичности. По броју одељења и ученика ово је највећа школа у „комуни” Краљево. Школа ради у згради која је озидаана 1873. године. Осам учионица је окренуто северу и готово никад немају сунца. Учионице нису довољно простране, а ходници су сувише уски. Зграда нема потребних помоћних просторија. Рад у три смене је отежавао нормалну наставу, нарочито за прваке који су долазили у школу од 11 до 14 часова, „баш када су деца навикла на ручак и одмор”. Од 18 часова до 21 часа радио је и курс вечерње школе. Све је то много оптерећивало и овако претрпан школски простор. Школа би нормално могла да ради са 24 одељења.

Општетехничком образовању је те године посвећена посебна пажња, јер се ту ранијих година заостајало. Улагањем веће суме средстава, радионица је „стала на своје ноге” и преуређена је за 25 „радних места”. У току ове године у склопу радионице изграђена је фото-лабораторија са потребном опремом; апаратом за увећавање и копирање фотографија, као и са потребним судовима за развијање филмова.

⁸⁶ Историјски архив Краљево, Годишњи извештај о раду за школску 1959/60.

Школа је од Ауто-мото друштва купила један расходован мотор, који је оправио наставник Југослав и који је касније коришћен за обучавање деце „у вожњи моторних возила”.

Школа је задовољна понашањем својих ученика. Упрва је Сматрала да је највећи успех постигнут у васпитном раду. Кроз рад, односно увођењем могућности да деца раде у Школи и за Школу, измењен је из основа однос ученика према установи, школској имовини и наставницима. Деца су сама уредила парк и користе га за одмор. Кроз паркић дневно прође на стотине деце, али трава није угажена. Расцветане руже нису обране. Свуда по ходницима у Школи има цвећа, али није било случајева да је саксија срушена или да је цвеће покидано.

У целини, каже управитељ Лазаревић, постепено се ствара једна традиција доброг реда у Школи и нове генерације се полако уводе у режим те сваки ученик зна шта се сме, а шта не сме учинити у школи. У стварању доброг реда у Школи много је помогло и договорено такмичење за Дан младости. Циљ такмичења је био да се ученици заинтересују за одељење као колектив, које ће као целина утицати на понашање несавесног појединца. Такмичење је почело 23. марта и трајало до 25. маја. Тражено је које ће одељење имати највећи проценат пролазности, које ће имати мањи број изостанака, које је одељење најдисциплинованије, које ће одељење лепше уредити двориште или учионицу, које ће најбоље чувати школску имовину, из којег одељења су ученици најактивнији у секцијама. Најбоље одељење је добијало награду у новцу за извођење екскурзије. Победник је проглашаван сваких 15 дана. Старији разреди су добијали тада једна слободан дан да могу са својим разредним отићи на излет по сопственом избору. Проглашење победника је вршено пред свим ученицима. Ђаци путници, који су стизали рано аутобусима или возовима имали су учионицу у којој су се грејали и учили.

Часови телесног васпитања нису одржавани редовно. У Школи је радио само један стручни наставник. Проблем је увећан и чињеницом да су салу „Партизана” користили и ученици из ОШ „Светозар Марковић”. У малом дворишту час физкултуре се сводио на игру „између две ватре”. Наставник телесног васпитања је организовао пролећни крос и на њега извео 100 ученика. Организовано је фудбалско првенство одељења и првенство девојчица у игри „између две ватре”. Екипе Школе учествовале су на првенству града у кошарци. Да би се побољшало здравствено стање ученика, у наредном времену требало је обезбедити школска игралишта и полигоне, као и наставника физкултуре, средити водовод у Школи и побољшати исхрану. У нижим разредима су ученици редовно, једанпут недељно, имали организоване изласке у природу.

Културно-просветни рад у школи се одвијао кроз „Ђачку дружину”. Ђачка дружина је обједињавала рад хора, оркестра, драмске групе, ритмичке групе и рецитатора. Све ове секције окупиле су 320 ученика. Ученици су се слободно

Учитељица Христина Николић, четврти разред, 1959. година

опредељивали у складу са својим склоностима и способностима. Врло активна је била Литерарна секција, која је тесно сарађивала са редакцијом пионирског листа *Будућности*. Окупила је око 40 ученика. Чланови секције су на састанцима читани своје радове. Најуспешнији радови су штампани у поменутом листу. Планирано је било да изађу три броја листа у школској 1959/1960, а изашао је само један број – за Дан републике. Шести број те календарске године није изашао иако је све било уређено и спремно. Штампарија у Краљеву је била много заузета и нерадо је штампала овај лист јер је са сваким бројем била на губитку – забележио је управитељ. Редакција листа је имала материјала за неколико бројева, али је проблем представљало штампање. Иако су деца радо сарађивала у листу и радо га читала, већ трећу годину лист не излази редовно. Активна је била и Рецитаторска секција. Највећи успех су имали на „Смотри младости” када су за хорско-сценску рецитацију „За Титом” добили прву награду. Овим секцијама су руководили наставници: Крсто Љубеновић, Вјекослава Јовић и Владислав Басекић. Ритмичка секција је имала успешан наступ 22. децембра са представом „Сан девојчице”. Секцију је водила наставница Сперанца Николић. Хор и оркестар је поново био најактивнија секција у Школи. Хор је имао и ужи хор и солисте. Њима је руководио наставник Бранко Младеновић. Осим на школским приредбама, Хор је наступао на свечаној академији поводом Првог маја, а такође и приликом откривања спомен-бисте Олге Јовичић Рите за 8. март.

Хоровођа Бранко Младеновић са члановима школског оркестра и хора (1959)

Драмска секција је ове године имала врло успеле наступе. Од како постоји Школа, драмска група није спремилa успелији комад, него што је то учинила те године са дечјом бајком у пет слика „Биберче“. Сопственим снагама комад су припремиле учитељице Рајка Вучковић и Јелена Рудњанин. Сликарска секција је урадила врло успеле костиме и маске. Изведене су три представе за ученике, што је публика примила са одушевљењем. На Смотри младости Секција је заузела су друго место. Нижи разреди су имали своје мале драмске групе. Драмске групе су имале свој наступ на прослави Нове године. У целини, истакао је управитељ Лазаревић, рад са ученицима на културно-уметничком пољу у овој школској години је био плодоносан и разноврстан. Све секције су биле активне и успешне и достојно су репрезентовале Школу.

У нижим разредима радило је 16 учитеља (два учитеља и 14 учитељица), а у вишим 18. Од тог броја 3 су професора, 8 наставника, 3 учитеља и 3 стручна учитеља. У вишим разредима недостаје наставник телесног васпитања, а професор историје, Драгомир Ракић, слабог је здравља и често је одсутан са наставе.

У септембру се прешло на рад по новом програму. Тешкоће су настале са увођењем нових предмета. По речима директора, добар део методских јединица се сада обрађује ван учионице, у парку, природи, покрај споменика, у Музеју, фабрици и слично. Ово се нарочито односи на предмете Познавање природе и друштва. У 1. и 2. разреду, неки учитељи су први пут изводили букварску наставу

по методи учења прво штампаних, па писаних слова. У 3. и 4. разреду проблем је представљао недостатак читанке. Стара није више употребљавана, а нова још није штампана, тако да су у настави коришћени пионирска штампа и разне књиге, а ученици су правили низ збирки и албума.

Рад на техничком образовању ученика одвијао се преко Клуба младих техничара „Никола Тесла”, који је 1959. године оформљен при Школи. Клуб је формиран 7. новембра и у својих 9 секција ангажовао је 80 ученика. Било би више полазника, али радионица није могла да прими већи број. У Клубу су радиле следеће секције: Машинска, Грађевинска, Бродарска, Ауто-мото секција, Фото-секција, Говоримо о савременим техничким достигнућима, Радио-аматери, Ваздухопловно моделарство и Хемизација пољопривреде. Клуб није имао довољно средстава за рад, али је постигао солидне резултате. Екипа Клуба је освојила прво место на општинском и среском такмичењу и тако стекла право да учествује на Другом републичком такмичењу младих техничара у Београду. Ученик Милорад Гвозденовић постао је првак Србије и тако учествовао у реперзентацији Србије на Савезном такмичењу. У Клубу су поред наставника радили и поједини родитељи као стручњаци за поједине области.

Секција примењене уметности и ове године је имала изванредне успехе. Забележено је да је вештачко цвеће деловало као природно, а уметничке вазе разних облика и мотива биле су понос младих задругара. Предмети су израђивани са пуно воље, педантности и уметничког дара. Квалитет радова је на таквој висини, да многи не верују да су то стварале руке деце до 15 година. Са овим радовима ученици су учествовали на изложбама у граду. На Смотри младости освојили су две прве награде, као и једно прво место за вајарске радове. „Оваквим радом сваке године из ове школе регрутују се ученици за уметничке школе”, закључио је управитељ.

Школу је посетила и школска инспекција. Циљ ове посете је био да се отпочне са применом новог програма и да се уђе у његову суштину. Саветник Михаило Ђекић је био задовољан целокупним радом учитеља и наставника. Послу су прилазили са вољом и врло озбиљно. Инспектор је оценио да су услови за рад добри и да у колективу постоје коректни односи. Саветник Бојовић из Новог Пазара изнео је мишљење да рад разредних већа може да буде бољи. Приметио је да је много слабих оцена. У дневнику рада се не види рад и не бележи се све на одговарајући начин. Он сматра да је дневник огледало разреда. Милка Барловац је претходне године добила оцену „нарочито се истиче”, а инспектор је сматрао да та оцена може да се да и ове године. Посетио је и часове Крсте Љубеновића. „И ту сам имао први пут пример како наставник може да да правилно грађу и по ширини материјала и по дубини. То је заиста редак пример и то ће пренети наставницима где год буде ишао. Његов рад оцењујем најпохвалније.”

Инспектор Живан Марковић сматра да се у овој школи прешло са речи на дела. Деца стичу правилно друштвено образовање. „И ми стичемо искуство кроз ваш рад.” Био је на часу руског језика. Настава се одвијала на руском. Било је задивљујуће, каже инспектор. Наставница Вјекослава Јовић лако прилази ђацима и даје им елана. За наставника математике, Миољуба Васиљевића, каже да одавно није наишао на тако младог, а доброг наставника. Иако је млад, успео је да уђе у суштину предмета. За Југослава Максимовића, наставника физике, каже да му је кабинет физике богат. Масу учила је наставник сам направио. Заинтересован је за предмет. Инспектор сматра да се у овој школи физика обрађује најбоље у срезу.

Саветник Ђурић је говорио о општем утиску, који је стекао уласком у Школу, посматрањем ученика и целокупног рада. Дошао је до закључка да је колектив јак и да може да прихвати и спроведе реформу школства. Срески начелник просвете, Мића Вучићевић, уочио је раскорак између квалитетних и добрих наставника, на једној страни, и великог броја слабих оцена, на другој. Он сматра да код добрих наставника и ђаци морају бити добри.

Те године је оцењивање ученика било актуелно, јер се прешло на нов начин оцењивања. Раније су оцене даване у распону од 2 до 5. Двојка је била негативна оцена. Новим оцењивањем распон оцена се повећава од 1 до 5. Јединица је негативна оцена, а двојка најнижа позитивна. Сада постоје четири позитивне оцене, а раније су биле три. Препоручено је да се оцена довољан (2) даје ученику који бар нешто зна. Овом оценом би престале да се дају оцене 3² и 2³. Нестало би шаренила из рубрике за оцењивање. Оцена је јавна. Ученик мора знати коју је оцену добио и зашто. Раније је оцена била посебна тајна, понекад су ситуације биле и комичне. Ученици тих генерација се сећају тачкица и знакова у рубрикама за оцене, којима су биле посвећене озбиљне расправе о томе шта ли је коме наставник дао.

Школски одбор ОШ „IV краљевачки батаљон” 1959/60.⁸⁷ радио је у саставу:

1. Никола Максимовић, члан СКЈ, Правни факултет, окружни јавни тужилац, делегат НОО
2. Милица Штулић, члан СКЈ, домаћица, основна школа, делегат НОО
3. Милован Влаховић, мала матура, службеник ЈНА, Збор бирача
4. Вељко Лалевић, члан СКЈ, ССС, службеник, Збор бирача
5. Јелица Јањић, члан СКЈ, Фармацеутски факултет, апотекар, Збор бирача
6. др Светислав Бачаревић, није члан СКЈ, Медицински факултет, лекар, Збор бирача
7. Вера Папакоча, члан СКЈ, средња школа, службеник, Збор бирача
8. Србислав Моравчић, није члан СКЈ, занатска школа, радник, Збор бирача

⁸⁷ Историјски архив Краљево, Школски одбор 1959/60, ОШ „IV краљевачки батаљон” Краљево. Књига записника са седница Школског одбора, децембар 1959 – децембар 1964. Инв. бр. 2.

9. Драгина Грубач, члан СКЈ, основна школа, Збор бирача
10. Вукола Балшић, члан СКЈ, средња школа, службеник, Збор бирача
11. Прибислав Лазаревић, члан СКЈ, ВПШ, управитељ Школе, Управа школе
12. Добривоје Петровић, члан СКЈ, Учитељска школа, учитељ, Наставничко веће
13. Радмила Вучковић, 1916, члан СКЈ, Учитељска школа, учитељ, Наставничко веће
14. Владимир Младићевић, члан СКЈ, ВПШ, наставник, Наставничко веће
15. Крста Љубеновић, није члан СКЈ, Филолошки факултет, професор, Наставничко веће

Из Школе је било 5 чланова а изван Школе 10 чланова, који су представљали НОО, Збор бирача и фабрике. Председник ШО, као и у прошлом мандату, био је Никола Максимовић, окружни јавни тужилац. Секретар је била учитељица Радмила Вучковић.

Почетком фебруара 1960. одржана је заједничка седница Школског одбора и Наставничког већа. Разговарало се о настави, ваннаставним активностима, раду са родитељима, о односу Школе и комуне, о телесном и здравственом васпитању. Договорено је да се организује школа за родитеље, којима је требало одржати неколико педагошких предавања. Одлучено је да се у Спортском друштву „Партизан“ организују секције: гимнастичка, стонотениска, рукометна, стрељачка, секције за одбојку и кошарку, као и да се сваког месеца по једнпут организује дан спорта у школи. Учињено је све да рад ђачке кухиње у потпуности одговори својој намени. Разговарало се о одвајању једне просторије за трпезарију. Подстицали су припрему ученика за јавни наступ фискултурника за Дан младости. Предложено је да се оснује Клуб младих техничара и да се припреми екипа за такмичење младих техничара. Усвојен је предлог да се Школа пријави са својим радовима на Сајму занатства и примењене уметности у Београду у јуну 1960.

У марту, те године, Школски одбор је саветовао наставнике, да није добро да се предмети у школи деле на главне и споредне. Председник Школског одбора је разговарао са председником општине о материјалним проблемима Школе. Он је сматрао да на Зборовима бирача треба дискутовати о материјалном положају школа.

Школске 1960/61. године на подручју општине Краљево радило је 10 потпуних осморазредних школа: четири у граду („Батаљон“, „Јово Курсула“, „Димитрије Туговић“ и „Светозар Марковић“) и по једна у Рибници, Врби, Самаилама, Конареву, Горњим Лађевцима и Рођевићима. Био је велики прилив деце из села у град, па се настојало да се по околним селима, где год је то могуће и потребно, отворе осморазредне школе. Тако је те године отворена петоразредна ОШ „Чибуковачки партизани“.⁸⁸ Просечан годишњи прираштај ученика у општини је износио око 900.

⁸⁸ Више о томе у монографији Славољуба Васојевића *ОШ „Чибуковачки партизани“*, Краљево 2015.

БРОЈ ПРОСВЕТНИХ УСТАНОВА У ОПШТИНИ КРАЉЕВО 1956–1961.					
УКУПАН БРОЈ ШКОЛА	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61
Основних школа од 4. до 7. разреда	31	31	32	32	33
Осмогодишњих	8	8	10	10	10
Број наставника	211	231	267	288	326
Број ученика	5996	7149	8645	8794	9736
Број школских разреда	41	41	43	43	44
Број учионица у школским зградама	124	124	141	148	166
Број учионица ван школских зграда	12	13	14	16	16
Број школских радионица	3	6	12	13	16
Број гимнастичких дворана (сала)	1	1	2	2	2
Број физкултурних терена	10	9	11	13	13
Број кабинета	4	5	13	16	16
Број квадрата (м ²) по ученику	1,03	0,87	0,81	0,80	0,78
Извор: Извештаји основних школа општине Краљево 1960/61. Архива Школе.					

Одласком једног броја ученика у новоотворену чибуковачку школу смањено се број одељења. У овој години било је 13 одељења у нижим разредима и 16 у вишим разредима – укупно 29. Школа је имала 14 учионица и још једну која је била преправљену у радионицу. У вишим разредима се реализовала кабинетска настава.

Ученици и наставници су се ангажовали да уреде фоаје испред директорове канцеларије, да окрече зидове у две боје. Убачене су и три модерне фотеље, столица, полице за књиге, вазе са природним цвећем и сталци од кованог гвожђа. На зидове су окачене три слике. Под је застрт тепихом из директорове канцеларије. Витрина пред канцеларијом је коришћена за сталну изложбу достигнућа Школе: дипломе, пехари, медаље, фотографије. Ходници су декорисани природним цвећем на витринама, као и столицама од кованог гвожђа. Ходник десно је служио за сталну изложбу слика и музеј руда физике и хемије.

Пионирска кошаркашка школа при ОШ „IV краљевачки батаљон” формирана је 10. јанура 1961. године и имала је задатак да припреми будуће првотимце КК „Слога”. Требало је да њени полазници примерени ученици, дисциплинованог понашања на улици, да се не туку, да не псују, да на улици не остају после 20 часова. За кршење ових правила су добијали казнене бодове. Постојале су и мушка и женска група. У плану Школе је било да мали кошаркаши користе игралиште КК „Слога”. Тренер кошаркаша је био Никола Ломић.

⁸⁹ Годишњи извештај о раду Школе 1960/61. Архива ОШ „IV краљевачки батаљон”.

Школске 1960/1961. године Школа је почела са радом 5. септембра а настава је завршена 20. јуна.⁸⁹ Директор школе, Прибислав Лазаревић је поднео годишњи извештај о раду. У овој школској години није било прекида у раду. Реализовано је 214 радних дана, 5 спортских, 2 прославе (школски празник и Нова година). Тако је Школа испунила обавезан број радних дана према Закону о школи.

Школи је било преко потребно да набави 100 нових школских клупа. Купљено је 6 нових табли, а одређен број столица је позајмљиван од Медицинске школе. Велика пажња је посвећена набавци аудио-визуелних средстава. Школа је од „Магнохрома” добила 700.000 динара а од те суме су набављени магнетофон, микроскоп, 7 историјских и 6 географских карти, као и више учила за математику, физику и хемију, затим плоче за руски, немачки, француски и српски језик; електрични грамофон, дијапројектор, преко 40 филмова за разне предмете, пећ за керамику, 15 звучника, опрема за телесно васпитање, машина за обраду дрвета и алат за радионицу. Из средстава буџета купљена је разгласна станица.

Ђачка библиотека имала је у свом фонду 1583 књиге. Читалаца је било 2358. Наставничка библиотека је имала 1520 књига. У школској радионици је постојала потпуно опремљена фото-лабораторија. Те године су набављени фото-апарат и машина за сушење. Млади техничари су на такмичењима освојили 27.000 динара и за тај новац купили фото-апарат. Радионица за примењену уметност је и ове године успешно радила. Млади сликари су добили свој кутак, преградили су део ходника и направили свој мали сликарски атеље.

По одобрењу општине Краљево, Школа је од угоститељског предузећа „Србија” преузела башту код Ибра са свим објектима. Ове објекте Школа је намеравала да преуреди и оспособи за простор где би се деца окупљала у слободним часовима.

Ученици су проводили слободно време у Клубу младих техничара „Никола Тесла”, Ђачкој задрузи „Младост”, огранку Друштва за телесно васпитање „Партизан”, Пионирској организацији, Омладинској организацији и подмлатку Црвеног крста.

Ђачка дружина је обухватала следеће секције:

1. Велики хор – преко 80 чланова;
2. Мали хор – преко 40 чланова;
3. Оркестар – 23 члана;
4. Ритмика – 24 члана;
5. Драмска група виших разреда – 21;
6. Драмска група нижих разреда – 46;
7. Рецитатори – 16;
8. Хорско-драмска-рецитаторска 42;
9. Литерарна – 48 чланова;

Ученици ОШ „IV краљевачки батаљон”, са наставником Владом Милићевићем,
на излету у Шибенику

- 10. Млади сликари – 18 чланова;
- 11. Солисти (вокални и инструментални) – 18;
- 12. Фото-новине – редакција – 8;
- 13. Редакција листа *Будућности* – 14;
- 14. Секција за уређење музејских витрина – 24.

Овим секцијама је било обухваћено око 400 ученика тј. 40%. У организацији Радио-телевизије Београд, организовано је такмичење Краљева и Чачка. Краљево су представљали Хор и оркестар Школе који су освојили максималан број поена. Такмичења градова Чачка и Краљева одржано је 14. јануара. Хор и оркестар су представљали Краљево с песмом „Барјак је знак наше слободе”. Том приликом секција примењене уметности је припремила 20 ваза као поклон такмичарима. Хор и оркестар су учествовали на академији поводом Осмог марта у сали Електрокомбината. Поводом тог празника организован је пријем мајки ученика и мајке Олге Јовичић Рите. Пријем је организован у сали „Партизана”.

Први сачуван Годишњи план рада датира из школске 1960/1961. године. План је написао директор Прибислав Лазаревић. Он је пружио и сугестије за будући рад и израду оперативног плана рада. У току године план се могао разрађивати, допуњавати и прилагођавати новим условима.

Школи су те године били потребни: педагог или психолог, наставник немачког, наставник српскохрватског језика и наставник физике. За наставу историје примљен је професор Живорад Величковић. Школски одбор је закључио да је у Школи било 1046 ученика, који су распоређени у 29 одељења. Разред је завршило 90,52% ученика.

Велики проблем представљала је и даље набавка огрева, угља и дрва. Набавку дрва је помогло Шумско газдинство. Купљен је магнетофон са осам трака. Набављен је грамофон са комплетом плоча за српски језик и стране језике. Оформљена је комисија за руковање овом техником. Набављени су и: микроскоп, неколико витрина, електрична пећ за керамику. „Магнохром” је из своје лабораторије поклатио материјал за хемијски кабинет.

Школа је имала потребу да запосли професора енглеског језика, професора немачког језика и професора француског језика, 2 стручна учитеља за опште техничко образовање, једног стручног учитеља за домаћинство и једног наставника за физичко и здравствено васпитање.

Наставници и ученици су заједнички посетили неколико институција културе у граду. Обишли су историјске споменике. Неки ученици су марширали до Гоча и Попинске реке. Организовано је такмичење у успеху и дисциплини. Урађена је мапа борбеног пута Четвртог краљевачког батаљона од његовог формирања до завршетка рата. Решено је да се прикупи и обради у настави материјал о погинулим ђацима. Очекивала се посета Едварда Кардеља и Родољуба Чолаковића те су вршене припреме за њихов свечани дочек.

На Наставничком већу је прочитан извештај просветних саветника који су посетили Школу и били присутни на неким часовима. Многи су исказали отворено неслагање са мишљењем саветника. Једна учитељица се успротивила тврдњи саветника да ниво писмености није на потребној висини. Неки наставници су сматрали да овакве оцене саветника не користе никоме. „То што деца нису давала добре одговоре, није последица нерада, већ тога што друг саветник није умео да постави питање. Питања су била исхитрена и набацана без везе.” Један наставник је оштро напао саветника и захтевао је од Просветног центра да пошаље другог саветника. Неки су отворено говорили о питањима која нису предвиђена програмом, рецимо из Музичког и Граматике. Седница је показала нескривени бунт учитеља и наставника против извештаја просветних саветника.

У Извештају о раду Школе директор је потом записао да су „за успех заслужни наставници, јер велики број наставника живи животом школе”. Заслужни су и родитељи, „јер су заинтересовани за успех своје деце и на све захтеве школе су одговорили”. Ту су и ученици, који у средњим школама показују исти успех, а некада и бољи од оног у основној школи. „Нису се затворили у четири зида, већ су одлазили и ван учионице; у фабрике, установе и предузећа, у ближу и даљу

околину.” Директор је сматрао да су свим тим активностима успели да приближе школу ученицима.

У Годишњем плану рада за школску 1961/1962. проналазе се слична поглавља као и у оном за претходну годину. У овој години у Школи је било 28 одељења, 12 нижих и 16 виших разреда. Школа је имала на располагању 13 учионица, па се рад опет одвијао у три смене, јер су поред наведених 28 одељења, радила још и 2 одељења Медицинске школе. У међусмену су морала да иду три одељења првог разреда. У Школи је био укупно 1031 ученик.

РАЗРЕДНЕ СТАРЕШИНЕ

- I1 – Јелена Рудњанин,
- I2 – Милица Петровић,
- I3 – Добривоје Петровић,
- II1 – Рајка Вучковић,
- II2 – Јосипа Вучетић,
- II3 – Драга Ђокић,
- III1 – Христина Николић,
- III2 – Олга Домазет,
- III3 – Надежда Милојевић,
- IV1 – Милка Барловац,
- IV2 – Радмила Петровић,
- IV3 – Вука Јанковић,
- V1 – Сперанца Николић,
- V2 – Љубинка Антић,
- V3 – Ненад Виторовић,
- V4 – Вјекослава Јовић,
- VI1 – Живорад Величковић,
- VI2 – Миољуб Васиљевић,
- VI3 – Наталија Петровић,
- VI4 – Радмила Вуковић,
- VII1 – Милица Милићевић,
- VII2 – Милица Зуковић,
- VII3 – Владимир Младићевић,
- VII4 – Олга Драгићевић,
- VII5 – Љиљана Радовановић,
- VIII1 – Крста Љубеновић,
- VIII2 – Олга Дубовик,
- VIII3 – Војислав Петровић.

У V разреду једно одељење је учило руски, а три одељења су учила енглески језик. У VI разреду једно одељење је учило руски језик, два одељења немачки језик а једно одељење француски језик. У VII разреду једно одељење је учило руски језик, а четири одељења француски језик. У осмом разреду једно одељење је учило руски језик, а два француски језик.

Сталних наставника је било укупно 33: 12 учитеља, 6 професора, 10 наставника и 1 стручни учитељ. На уговор су радила два наставника: професор енглеског језика и учитељ практичне наставе. Школом је управљао директор, администрацију је водио секретар, а хигијену су одржавала 4 помоћна службеника. Директор је у Извештају пренео драгоцене податке о спортским манифестацијама које су временом постајале традиционалне. Ова година је проглашена годином физичке културе, па је планом била обухваћена углавном ова област и прецизирани су задаци:

До 1961. године спортско друштво Школе је било огранак ДТВ „Партизан“, а сада је формирано самостално школско друштво. Друштво је имало своје секције: за фудбал, рукомет, кошарку, стони тенис, стрељаштво, ритмику, лаку атлетику, шах, просте вежбе, вежбаче на справама, секција извидника и планинара. Друштво је имало своју управу, савет и своја правила. Већ 4 године тражила се локација за спортске терене и зато је одлучено да се уреди игралиште у сопственом дворишту. Архитекта је требало да испланира одбојкашко и рукометно игралиште.

На Наставничком већу 6. априла 1962. главна тема је била одлазак ученика код Јосипа Броза Тита. Постојао је шири избор ученика, којима је указана та част, па је тај број морло да се сведе на 7-8. „Ученици који ће ићи треба да су витални и одлични ђаци“, каже управитељ и да су вредни у сваком погледу, да су носиоци неких активности, као и да владају богатим речником. Треба припремити поклон, да тај поклон буде направљен у Школи, и да неко од оних који су учествовали у његовој изради буде тамо. Био је предлог да иде по један ученик из сваког разреда. Тако су у ужи избор ушли: Мирјана Пјевац, Станислава Петровић, Предраг Марковић, Љубица Рашковић, Миланка Карапанџић, Душко Корићанац, Нада Лукић, Милева Диденовић и Ћировић... Децу ће водити управитељ Школе, одлучено је на Већу.

Тада су се ученици такмичили у учењу и дисциплини. Дисциплина је оцењивана кроз број изостанака, на основу понашања у дворишту и згради школе, као и на основу дисциплине на часу. Ученик који је записан на часу добијао је је 10 негативних бодова. Ако је записан у књигу дежурства, такође 10 негативних бодова, а ако закасни на час 5 негативних бодова. Бодовало се и учешће ученика на радним акцијама организованим на уређењу дворишта и спортских терена. Управа Школе се питала како покренути ученике, мотивисати их за такмичење и створити реална мерила оцењивања. За најбоље су биле предвиђене награде. Сваких 14 дана објављивани су резултати. Одељење које би освојило прво место

Љубица Рашковић у посети Јосипу Брозџу Титу. У име пионира Србије Љубица предаје златну плакету председнику. Бели двор, 1962. године (Из архиве Љубице Рашковић)

добила је 15.000 динара, другопласирано 10.000 динара, а треће – фудбалску лопту. Нижи разреди су за освојено прво место награђени путовањем до Чачка или Врњачке Бање.

Велика пажња је поклањана чишћењу школе. За сваку учионицу „надзорник” је био неко од наставника или инструктора. Комисија је обилазила учионице сваких 14 дана и оцењивала их. Дежурни наставник свакодневно је бележио, у књизи дежурства, запажања о чистоћи учионица и другог школског простора.

Те године је дошло до повећања положајних плата. Тим питањем се бавила Комисија за унапређивање и расподелу личних доходака. Одлучено је да повећање не буде линеарно, него према квалитету рада.

Ученици 7. и 8. разреда учествовали су на Смотри радних бригада.

Читајући записник са Наставничког већа од 4. маја 1962. сазнајемо да је стање успеха, по речима управитеља, забрињавајуће. Веће је закључило да за такву ситуацију највећу кривицу носе ученици, али и разредне старешине које не реагују благовремено, чак ни тамо где је свега 25% ученика са позитивним успехом. Разредна већа су затајила. Највише слабих оцена је било из историје, математике, географије, српског и страног језика. Превише пажње је посвећено залагању ученика на акцијама, а заборавило се да се прати какви су у учењу. Наставник мора да подстиче и мотивише. Сprovedена је анкета међу наставницима. Показало се да неки раде много, а неки мало на стручном уздизању. Учитељи су

се залагали више од наставника, „који врло слабо траже литературу, или врло споро прате ствари”. Поједини наставници раде без уношења новина у наставу – наставља своју критику управитељ Лазаревић. Све иде по старом. Наставници се нису ангажовали на изради наставних средстава. Премало је иницијативе. Наставно особље је незаинтересовано за уређење учионица. Међу наставницима има неслагања, „па чак и вређања”. Постоје покушаји да се све то прикрије од управитеља, па кад он сазна, онда се нападају „подказивачи”. Управитељ апелује на уздржљивост и прибраност.

Један наставник сматра да су изречене оцене престроге, да је ова година радна, да је колектив јединствен и истиче није приметио да неко неког вређа. На крају су се неки извинили, све се брзо слегло, па су се вратили расправи о успеху.

Неки наставници сматрају да су се ученици опустили, па да очекују да је довољно за позитивну оцену да су присутни на часу. Одељења су „гломазна”. Има ученика који никако не могу да прате наставу и наставници не знају шта ће с њима. Слаб успех из историје условило је тешко и обимно градиво, „и сва је историја измешана”.

Стални проблем било је оцењивање.

Ове школске године наставу је похађало у нижим разредима 450 ученика, а у вишим 634. Укупно 1084 ученика. Са овим бројем ученика радило је 38 наставника. Кадар је стручан, једино недостаје један наставник ОТО-а са Вишом пословном школом. Професорку француског је Школа уступила Гимназији, јер се овај језик гаси. Оптерећење наставника је нормално, једино два наставника физичког држе укупно 57 часова. Сала Друштва за телесно васпитање „Партизан” је адаптирана, па је Школа упућена да зими часове телесног васпитања држи у учионици са олаисаним подовима, а то је сасвим неподесно за ту наставу.

И у школској 1962/1963. години план и програм рада је био сличан оном из претходне године.

Заједничким радом је учињен покушај да се подигне општи ниво писмености ученика. Посебна пажња се посветила стручном усавршавању наставника. Запослен је педагог – Бошко Кривокапић. Од њега се очекивало да прати наставу из појединих предмета. Оно што није добро ваљало је исправити, оно што је добро подржати. Истакнуто је да успех у разреду, као и дисциплина, зависе од наставника, те да љубимаца и омражених ученика – не сме да буде. Чуло се да разредна већа раде шаблонски. Све то требало је поправити. Предложено је да се нађе мера у слободним активностима: на прво место долази настава, а за њом слободне активности.

Те 1962/1963. године у Школи је радило више ученичких организација: Пионирска организација, Омладинска, Феријални савез и Подмладак Црвеног крста. Изабрано је више комисија, које ће пратити поједине сегменте образовног и

васпитног рада. Између осталих изабрана је и Комисија за руковање телевизором, а одређени су и руководиоци Разгласне станице.

Формиране су и научне групе: млади географи, биолози, историчари, математичари и физичари, затим Научна група за језике – српски, француски и немачки језик. Организовано је 17 ђачких дружина за културно-уметнички рад.

На Наставничком већу од 2. октобра 1962. чула се „другарска критика“. Дошли су „другови“ са стране да објашњавају шта је рађено и шта треба да се ради убудуће. Они су рекли да се после сређивања ситуације у привреди и након говора „друга Тита“, поставило питање да ли има криминала и у просвети. Закључак је да га има и да се он одражава у непоштовању радног времена, принципа васпитно-образовног процеса и у неодговорности. Раније се сматрало да су српскохрватски и математика главни предмети, а да се на њих надовезују сви остали. Закон је прописао 210 радних дана у школској години и број часова за сваки предмет. Многе школе то нису испоштовале. Било је комотног и недоговорног понашања. Тако су неке школе одрадиле само 170 радних дана. У неким школама час је скраћен на 40 минута. Претерало се са бројем секција и са слободним активностима. Број тих активности се мора смањити и мора се инсистирати на квалитету. Школа „IV краљевачки батаљон“, према мишљењу одговорних и компетентних „другова“, показала је добре резултате. У поређењу са неким школама ван Краљева, она је достигла максимум.

Посебно је истакнута „борба против вере и религије“. Примећено је да ученици иду на верске обреде. На Дан Светог Саве било је око двадесет ђака са својим родитељима у цркви. Школа је дужна да одвуче децу од верских обреда. Показало се да су краљевачке школе учиниле доста у том погледу. Ученици доносе поклоне наставницима. То се мора искоренити из више разлога.”

Требало се позабавити и идеолошким уздизањем наставника.

Овом приликом је постављено и питање зарада у просвети. Ту се тежи диференцијацији. Раздвајање на боље и лошије, мора се извршити на основу документације коју наставник мора да има. Ту су и План рада са навођењем коришћења нових средстава, као и Дневник рада који треба да проверава управитељ, и тако стекне увид да ли је наставник радио као што пише или је планирано. Наставник је дужан да да списак стручне литературе на којој базира свој рад, као и да конкретизује по ком материјалу ради. Ако ради по свом нахођењу и другачије, одбцаујући дата упутства, онда свој рад треба да објави у штампи и тако стави на увид јавности.

На крају је друг Стаменко приметио да просветни радници не познају довољно Закон о јавној служби и Закон о осигурању. Наставници треба више пажње да посвете раду Социјалистичког савеза и Зборова бирача и да тамо износе проблеме Школе.

Говорило се и о томе да се од 1. јануара 1963. године прелази на нов начин награђивања у школи, ко ће бити тај који ће одређивати плату и на бази каквих параметара. Тај који одређује плате треба да буде савршен. Разредна већа треба

да решавају питања наставе, а не награђивања. Неки су тражили да се просветни радници плаћају према учинку. Али се postavilo питање ко је тај ко ће у просвети парвильно измерити учинак и на који начин. Други су сматрали да је награђивање последња ствар о којој наставници треба да расправљају. Стварање нове школе значи централизацију средстава, „напора и снага”. Модернизација наставе захтева велика материјална средства. „Зашто не пробати спајање, јер то је експеримент.” Истакнуто је да постоје школе које су се интегрисале и већ прешле тај пут. Требало је видети њихова искуства. Један учитељ је сматрао да би после интеграције било боље. Актив учитеља би био већи и боље би радио. Циљ спајања је био да се набави више наставних средстава. Он је сматрао да све сумње долазе из страха од неизвесности: „Ми се налазимо у реформи школства у којој стварамо нову личност.” Чуло се да би за физкултуру било добро спајање сала и спортских полигона, али и да би се појавио проблем термина за одржавање часова у тој „џиновској” школи у којој би 6 наставника предавало физкултуру.

На Наставничком већу 23. октобра 1962. године говорило се о настави математике у школама. Одељење за просвету и културу при Савезном извршном већу дало је препоруку да се унапреди настава математике у основној школи. После дискусије је одлучено да корелација са наставом физике, хемије и осталих предмета треба да буде боља. Требало је у школи створити малу математичку библиотеку, набавити приручнике и часописе, Израдити учила од приручних средстава, форсирати рад научне групе за математику и физику, организовати такмичење математичара, повећати сарадњу са учитељима, омогућити наставницима математике стручно усавршавање, подстицати наставнике математике да продуже образовање до звања професора. Захтевано је да се месечно организују семинари из математике и физике, те да се издају математичке зидне новине.

На седницама Наставничког већа могле су се, као и уобичајено, чути поуке и критике директора Прибислава Лазаревића. Између осталог, Лазаревић је истакао и да учитељи проводе више времена са ученицима и зато постижу бољи успех, али да и то има својих недостатака. Деца нису навикнута на самосталан рад. Учители су према деци фамилијарни и болећиви. Ако је ученик добар из два-три предмета, тада је добар и из осталих. Учители морају пооштровати критеријум оцењивања. У нижим разредима треба повести више рачуна о писању и рукопису. У вишим разредима, према мишљењу директора Лазаревића, нема уједначености у оцењивању. Има младих наставника који претерују у тражењу знања од ученика. Један број наставника жели да кроз оцену стекне ауторитет код деце. У школи не сме да буде „педагошких” јединица. Неки не стигну да понове и утврде градиво на часу, а без тога нема успеха. У првом полугодишту критеријум је био висок, али такав мора бити и у мају. Оцењивање мора да буде систематско, а не кампањско. Лазаревић је поручио наставницима да науче децу како да уче и захтевао бољу радну дисциплину на часу.

Планирање наставе се показало, као и увек до тада, најважнијим сегментом успешне наставе. Тражило се да настава буде у првом плану, а све остало у другом. Слободне активности имају своје место у ваннаставном раду са ученицима и оне се не смеју занемаривати. Морају се добро организовати тако да не иду на штету наставе. У Школи су били активни: хор, оркестар, рецитатори, сликари и разгласна станица. Рад осталих ваннаставних секција није примећен.

На родитељском састанку 16. марта 1963. године директор је родитељима држао предавање у циљу боље сарадње везане за професионалну оријентацију.

Просветни саветник је обишао часове свих учитеља. Извештај је уопштен, а рад свих учитељ је, по његовом мишљењу, задовољавајући. Управитељи су се организовали да обиђу неке школе и прикупе искуства у погледу организације рада. Занимали су их односи у колективу, финансирање школа, расподела личних доходака. У Новом Саду су посетили три школе, у Осијеку две и у Земуну једну. Сагледавши стање у тим школама и упоређујући га са нашим, дошло се до закључка да су школе у много чему сличне. У неким од посећених школа посебна пажња се посвећује планирању целокупног рада у школи и о свему се води евиденција.

Школска година је завршена 22. јуна. Број радних дана је испуњен. Превођења у наредни разред није било. Подељене су књиге одличним ученицима. Управитељ је преко разгласа честитао завршетак школске године ученицима и родитељима. Емитован је и пригодан програм. Организоваће се и свечаност поводом завршетка другог полугодишта. Организована је изложба ђачких радова из географије, математике, биологије, техничког, физике и ликовног. Изложени су ручни радови и цртежи. Савет за просвету упозорио је наставнике да су се појавила фалсификована сведочанства и неморалан однос између наставника и ученика. У школи је те године било 1086 ученика. Разред је понављало 88 ученика. Одличних је било 280, а врлодобрих 305.

Управитељ је истакао да су лепо опремљени кабинети: физике, географије, музички кабинет, биолошки, радионица, и најавио опремање кабинате за хемију, историјског и кабинета за физичко васпитање.

Школа је била тесно повезана са друштвеном средином преко родитеља, организације социјалистичке омладине и преко ССРН-а. Неколико пута Школа је организовала уметнички програм и свечане академије поводом општенародних празника. Такође, Школа је учествовала на изложби туризма у Лесковцу.

На Школском одбору је констатовано да је Школа у тој години обновила део намештаја. Купљено је 95 „ђачких столова”, 225 столица, 8 табли, 9 ормара и 5 катедри. Набављен је и један број учила. Тако је решен велики проблем и побољшани су услови рада. Дотрајали намештај, неудобне и расклиматане клупе и неупотребљиве табле, избачен је из 5 учионица, а набавком ормара решено је питање обезбеђења учила и ђачких радова. Те године није било довољно средстава

за материјално издржавање Школе, „тако да се великом штедњом и одрицањем од неких потреба живело”.

Поред осталог, Школски одбор и Школа су се те године бавили питањем интеграције са Школом „Светозар Марковић”, што је био захтев Савета за просвету Општине Краљево. Иначе, те године Школски одбор је одржао 9 седница и разматрао 34 тачке дневног реда. Поред поменутог, разматрао је персонална питања, као и стварање програма рада школе, допуну положајних плата. Сарадња школе и породице. Систематизација радних места. Расписивање конкурса и решавање по молбама на конкурсе. Анализом рада у школској 1962/63. години.

Наставничко веће је одржало 19 седница.

Управитељ Школе био је Прибислав Лазаревић, наставник биологије и хемије.

Он је те године предлажио да се ради унапређења рада у школама при Општинској скупштини Краљево оснује Педагошки завод, који би анализирао рад школа и наставника, сакупљао искуства и помагао. Срески педагошко-просветни завод са тадашњим бројем саветника, по Лазаревићу, није могао да стигне да посети све школе, а чешће посете и контакти са школама су били потребни.

У Школи је 31. 12. 1962. године било запослено укупно 46 радника: Професора 7, наставника 14, учитеља 14, стручних учитеља 5, службеника 2 и 4 помоћна радника.

Средња оцена по предметима је била:

Српскохрватски језик 3,10;

Ликовно васпитање 3,98 + 3,44;

Математика 3,78 + 2,51;

Физичко и здр. васпитање 4,38 + 2,98;

Познавање друштва 3,25;

Хемија 2,36;

Физика 2,85;

Биологија 2,86;

Домаћинство 2,88;

Географија 2,70;

Историја 2,53;

Немачки 3,30;

Руски 2,74;

Француски 2,70;

Енглески 3,24;

Познавање природе и друштва 3,80;

Познавање природе 3,34;

Могло се чути да школа као васпитно-образовна установа има задатак да ради према законским прописима, на плану васпитања и образовања деце, са циљем остваривања задатка на формирању социјалистичког човека. Била је то је порука са највишеј места. Средње оцене из појединих предмета и налог са највишег места да се оформи социјалистички човек су дискутабилни. Или су професори били престоги у оцењивању ђака, или нису најбоље разумели шта значи оформити социјалистичког човека (прим. Д. Даниловић). Наставници су морали да планирају свој рад, користити аудио-визуелна средства; нађу меру у давању домаћих задатака; избегавају домаће из ОТО-а, ликовног и музичког; постигну јединствен наставно-васпитни утицај на ученике. Повећан је број часова из матерњег језика и математике али то није значило да треба запоставити наставу осталих предмета. Напуштена је дотадашња пракса слободног дана у седмици за ученике 1. и 2. разреда а час физичког је уклопљен у редовни распоред. „Са савременим васпитањем неспојиво је физичко кажњавање ученика и оно се у нашој школи не може примењивати као педагошко-васпитна мера. Сваки покушај наставника да физичким кажњавањем приволи ученика на уредност, дисциплину, учење и слично је кажњив као нехуман и незаконит поступак”, поручивао је управитељ Лазаревић.

У наредној 1963/1964. школској години у школи су била 1022 ученика, који су били распоређени у 29 одељења. Није било прекида у раду. Испуњена је норма од 210 радних дана. Поново је Срески просветно-педагошки завод извршио преглед Школе и констатовао да је рад добар, а његова организација на потребној висини. „Стање у школи је сасвим нормално и рад се одвија квалитетно.” Ове године се доста радило на изградњи спортских терена. Земљане радове је обавила Школа добровољним радом, тако да је плаћено само бетонирање. Набављени су ормари, пећи, микрофон за разгласну станицу и машине за радионицу. Пред почетак школске године наставници су добили упутства за рад. Тражено је да се уведе лабораторијски рад тамо где је то планирано и потребно. Захтевало се да се у настави користе аудио-визуелна средства. Наставник физкултуре тражио је да ученици купе здравствени картон и тенис-патике. На располагању ученицима је било бетонско игралиште.

Наставник се жалио да „ученици не знају да поздраве на улици”.

Након превирања у Школи и сукоба у колективу, првенствено у вези са одређивањем висине примања, управитељ Школе Прибислав Лазаревић је 27. јануара 1964. године, поднео молбу да га разреши те дужности. За вршиоца дужности директора Школе 31. 1. 1964. постављен је Миољуб Васиљевић, наставник математике. Том приликом је истакнуто да је Васиљевић велики радник, стручњак и озбиљан наставник. Активан је друштвено-политички радник. Завршио је Партијску школу. Предложила га је Основна организација Савеза комуниста. Колектив га је изабрао једногласно.

Председник Школског одбора, Душан Пјевац, нашао је за сходно да скрене пажњу запосленима о томе да појединци уносе нездраву атмосферу што може утицати на овај колектив који је био компактан. Лепосава Пешић каже да има наставника који се недовољно залажу и да би то требало да се одрази на њихова примања, па ако и даље наставе слабо да раде, дати им отказ. Она даље наводи да родитељи не смеју да дискутују на састанцима, јер ће се то одразити на децу. Доктор Бачаревић обавестио је наставнике и Школски одбор да је утврђено да деца не одржавају хигијену зуба. Око 70% деце је малокрвно, што је последица неправилне исхране. Лична хигијена је добра код све деце. У априлу 1964. године Школски одбор су чинили:

1. Душан Пјевац, председник
2. Раденко Пејица
3. Видоје Голубовић
4. Петар Векић
5. Цвета Бачаревић
6. Миољуб Васиљевић
7. Вукосава Јановић
8. Лепосава Пешић
9. Радмила Вуковић
10. Радомир Марковић
11. Вита Станисављевић
12. Станислава Аранђеловић
13. Срба Моравић
14. Јелена Рудњанин
15. Нада Нечајев

Те године приступило се даљем подизању математичког образовања и математичке културе. Имајући тај закључак у виду, Друштво математичара, физичара и астронома Среза Краљево решило је почетком 1964. године да организује среско такмичење из математике за ученике основних и средњих школа. Такмичење је требало да допринесе унапређењу наставе математике и да развија љубав и интерес према овом предмету. Да би се ученици квалификовали за Среско такмичење, требало је прво организовати такмичење на нивоу школе и општине. Општинско такмичење из математике је организовано 29. марта 1964. године.

Такмичење „ПИОНИР КЕКЕЦ” је настало интеграцијом децјих листова Југославије и подразумевало такмичење за ШАМПИОНА ЗНАЊА ОСНОВНИХ ШКОЛА ЈУГОСЛАВИЈЕ. Такмичење се у овој години знатно разликовало од оног из претходне године (1963).

Године 1963. у такмичењу је учествовало 100 школа и 1000 ученика, а 1964. године 500 основних школа и 15.000 ученика. Почињало је школским

надметањем. Они са највећим бројем поена су се квалификовали за Среско такмичење. Најбоље пласирани се затим квалификују за финално такмичење у Београду и налазе се у директној борби за назив *шампиона знања* свих срезова Југославије.

Победник ће понети назив ШАМПИОНА ЈУГОСЛАВИЈЕ и добити сребрну плакету и новчану награду од 30.000 динара, а његова школа 100.000 динара и статуу „Сребрна књига”. У априлу 1964. године, управитељ школе, Миољуб Васиљевић, извештава „Пионир Кекец” у Београду да је такмичење за шампиона знања основних школа Југославије обављено и у краљевачкој школи „Батаљон” те да је највише бодова освојио ученик осмог разреда, Добросав Ранђеловић.

У школи су радиле секције: фото, „Млади биолог”, Секција за проучавање саобраћајних прописа, Рецитаторска секција, Спортско друштво „Будућност”, „Млади географ”, „Млади историчар”, Шах-секција, Техничко-производна секција.

Запослени су се жалили да су извештаји просветних саветника били негативни и „некоректни” према одређеним колегама. Један од саветника је претио колеги „да ће му одузети дневник”. Колегиници је замерио „да није остварила план, нити је реализовала програм, а да је знање ученика минимално”. И посета часовима географије није боље прошла. Саветник је дошао у суботу после подне а са наставником није проговорио ни једну једину реч.

Успех је ипак у целини био солидан. У школи има ученика који се задовољавају просечним резултатима, који се могу остварити релативно лако. На другој страни има ученика који теже надпросечним резултатима, за чије су постижање потребни већи рад, залагање, упорност и истрајност. Таквим ученицима су упућене посебне честитке и похвале.

Од 1017 ученика, са позитивним успехом су била 824 ђака или 81,03%. Одличних је било 230 (22,62%), а врлодобрих 270 (26,56%). Родитељи се све више интересују за успех своје деце, што се позитивно одражава на успех.

Из године у годину Школа је све опремљенија намештајем и училима. Наставни планови и програми су устаљени, издати су уџбеници према програмима. Све то је требало да се одрази на квалитет учења. Школа је предузела низ мера да подстакне ученике на још бољи рад. Организовано је такмичење у учењу и дисциплини. Било је и индивидуалних награда. Један број ученика није схватио учење као свој основни задатак. Зато разред понавља 61 ученик. Они су опомена осталима да се без учења не може даље напредовати.

Сваком наставнику основни задатак је подизање квалитета наставе. Ту је на првом месту припрема наставника за час, а потом добро планирање наставне грађе. Требало би планирати онолико грађе колико се може солидно обрадити.

„Од великог значаја за успех у школи је и то да ли је колектив јединствен, и то не само у схватањима, него и у акцији. Без тога нема пуног деловања на ученике и њихове родитеље. Без тог јединства школа није активан фактор на плану

Ученици ОШ „IV краљевачки батаљон”

васпитно образовне делатности. Јединство, упорност и доследност – доносе добар резултат”, записано је у Извештају школе.

У школској 1964/65. години за директора Школе је једногласно изабран Миољуб Васиљевић.⁹⁰ Као основни задатак директор је одредио да се настава подигне на виши ниво. Припремање за час и планирање наставе подићи ће квалитет образовања. Треба користити наставна средства и избацити вербализам из наставе. Ученичко знање треба реално оцењивати. Оцене треба уписивати стално, а не само на крају године или полугођа. Ваља постићи јединство колектива у решавању текућих проблема. Наставник у раду треба да буде дисциплинован. Однос наставника према ученицима да буде коректан. Те године је школа свој извештај преточила у Летопис од стотинак страница.

За 1964/65. годину записано је да је школска година почела уобичајено и да су извршене потребне припреме и договори на Наставничком већу. Дате су смернице за рад, извршена подела предмета на наставнике и разредна старешинства. Рад са ученицима је почео 5. септембра. Тог дана директор је поздравио ученике и говорио о њиховим задацима, затим је извршен распоред

⁹⁰ Годишњи извештај о раду школе 1964/1965. Архива ОШ „IV краљевачки батаљон”.

Р.б. р.	Презиме и име наставника	Звање	Год сл.	Струка
1.	Васиљевић Миролуб	Директор	8	Математика
2.	Симић Миливоје	Пом. директора	8	Физичко и здравствено васпит.
3.	Домазет Олга	Апсолв. ВПШ	19	Енглески језик
4.	Зуковић Милица	Наставник	19	Географија
5.	Дубовик Олга	Наставник	14	Биологија
6.	Николић Спреанса	Наставник	14	Ликовно васпитање
7.	Капларевић Татјана	Наставник	9	Српскохрватски-руски језик
8.	Денић Младен	Наставник	8	Математика
9.	Илић Радомир	Наставник	8	Географија
10.	Вуковић Радмила	Наставник	7	Биологија, Хемија
11.	Марковић Радомир	Наставник	6	Математика
12.	Станковић Горица	Наставник	6	Музичко васпитање
13.	Петровић Наталија	Професор	5	Југословенска књиј и с/х јез.
14.	Станиславовић Радомир	Наставник	5	Физика, Хемија, Математика
15.	Антић Љубинка	Професор	4	Југословенска књиј и с/х јез.
16.	Величковић Живорад	Професор	4	Историја
17.	Миливојевић Љиљана	Струч. учитељ.	4	Физичко и здравствено васпит.
18.	Ђоковић Злата	Струч. учитељ.	3	Домаћинство
19.	Јоветић Ђурђина	Професор	3	Југословенска књиј и с/х јез.
20.	Петковић Александар	Учитељ прак. наст.	3	Општетехничко образовање
21.	Савићевић Загорка	Наставник	3	Физика, Хемија
22.	Мишић Миодраг	Хонорари наст.	2	Физика, Хемија, Математика
23.	Радоњић Рајко	Учитељ прак. наст.	2	Општетехничко образовање
24.	Догдибеговић Радмила	Наставник	1	Руски језик
25.	Ђерковић Драган	Хонорари наст.	1	Физичко и здравствено васпит.
26.	Вулетић Јосипа	Учитељица	26	Учитељица
27.	Вучковић Радмила	Учитељица	26	Учитељица
28.	Петровић Војислав	Учитељ	26	Учитељ
29.	Петровић Добривоје	Учитељ	22	Учитељ
30.	Барловац Милка	Учитељица	18	Учитељица
31.	Јанковић Вукосава	Учитељица	18	Учитељица
32.	Петровић Радмила	Учитељица	18	Учитељица
33.	Раичић Вукосава	Учитељица	17	Учитељица
34.	Ђокић Драга	Учитељица	14	Учитељица
35.	Милојевић Нада	Учитељица	14	Учитељица
36.	Рудњанин Јопова	Учитељица	8	Учитељица
37.	Матовић Радомир	Секретар школе	7	
38.	Новаковић Радмила	Режисер	2	

Део наставничког колектива школске 1964/65.

Стоје у задњем реду: Радомир Матовић, Војислав Петровић, Миодраг Мишић (?), Горча Станковић, Радмила Догдибеговић, Живорад Величковић, Ђурђица Јоветић, Радомир Станимировић, Радмила Вуковић, Радомир Илић.

Стоје у средњем реду: Олга Домазет, Милица Зуковић, Драган Ђокић, Радмила Вучковић, Милка Барловац, Татјана Капларевић.

Седе: Злата Обрадовић, Радмила Новаковић, Миољуб Васиљевић, Наташа (Петровић) Ковачевић, Миливоје Симић, Загорка Савићевић, Љубинка Антић, Драган Ђерковић. Укупно 27. Недостаје 11 запослених. Те године је у школи било 38 радника. Недостају Олга Дубовик, Сперанса Николић, Младен Денић, Радомир Марковић, Љиљана Миливојевић, Александар Петковић, Рајко Радоњић, Јосипа Вучетић, Војислав Петровић, Добривоје Петровић, Вукосав Јанковић, Радмила Петровић, Вукосава Ранчић, Нада Милојевић, Јелена Рудњанин.

ученика по одељењима, подељени су уџбеници и саопштен распоред часова. Одржан је први час разредног старешине. На том часу наставници су говорили ученицима о потреби систематског рада, дисциплини, култури понашања, о школском реду и осталим ученичким дужностима. Редовна настава је почела 6. септембра.

Свечани почетак школске године за прваке био је 10. септембра. Директор је поздравио децу и родитеље, а ученици нижих разреда су извели пригодан програм. До 16. септембра је сачињен Годишњи план рада. Наредног дана извршена је подела задужења слободних активности. Наставничко веће је усвојило преднацрт Статута школе.

Школе су обавештене да је одлуком Скупштине општине Краљево од 24. јуна 1965. године основан Просветно-педагошки завод за основно образовање општине Краљево. Завод је смештен у згради Скупштине општине Краљево. Завод је имао директора и шест саветника. Очекивала се присна сарадња Школе са Заводом на заједничком послу унапређења васпитно-образовног рада. Преко Разгласне станице 7. новембра је одржана комеморација поводом трагичне смрти Слободана Пенезића Крцуна и Светолика Лазаревића.

Школски одбор је одлучивао о прослави ослобођења Краљева и Дана Републике. Биран је помоћник директора. Ученици су писали темат о свом граду. Тих дана су посетили изложбу: *Краљево некада и сада*. Гледали су филм „Марш на Дрину”. Наставници су слушали предавање Добрице Ћосића о актуелним културно-просветним питањима у организацији Радничког универзитета. Школу је 28. новембра посетио друг Родољуб Чолаковић, члан Централног комитета Савеза комуниста Југославије. Он је обишао школске просторије, кабинете, школски музеј и ђачке радионице. Дружина за културно-уметнички рад је у част госта извела програм, а затим је друг Чолаковић одржао говор пред ученицима и наставницима. Тој свечаности су присуствовали генарали: Павле Јакшић, Коча Јончић, Средоје Урошевић, као и првоборци овог краја. Истакнути друштвено-политички радник, Родољуб Чолаковић, запазио је Школу још на Међународном сајму занатства у Београду 1960. године и тада је обећао да ће је посетити. Ученици су били поносни што дочекују тако високог госта, па су украсили своју стару школу да што лепше изгледа. Друг Чолаковић са својом пратњом задржао се дуго пред витринама у којима је била грађа о народним херојима и касније дуго разговарао са наставницима о проблемима наставе у школи. Приређена му је свечана академија са одабраним уметничким програмом, после које је он говорио ученицима о свом животу и раду, позивајући их да боље и више уче. Пионири су предали гостима своје најбоље радове – слике и вазе. Колектив наставника је поклатио високом госту албум школе.

Почетком децембра преко Разгласне станице говорило се о VIII конгресу Савеза комуниста Југославије, а ученици 8. разреда су пратили први дан Конгреса. Припремани су избори за органе самоуправљања. Ученици су гледали филм „Николетина Бурсаћ”.

Настава у првом полугодишту је завршена 16. јануара, а онда је зимски распуст трајао све тамо до осмог фебруара. Похваљени су најбољи и саветовано им је како да искористе зимски распуст. На седници Наставничког већа директор је говорио о идејности у настави појединих предмета.

Сваке недеље је одржаван по један час разредног старешине на коме су решавани разни проблеми. Разредни старешина је требело да има улогу родитеља у школи. Бринуо се о ученицима, васпитавао их, указивао им на грешке, похваљивао њихов рад, али их и кажњавао када погреше, „јер савремена педагогија

Ђурђица Јоветић са својим одељењем на крају школске године
у ОШ „IV краљевачки батаљон” (из архиве Љубице Рашковић)

поставља за крајњи циљ васпитање свестрано образоване личности младог социјалистичког човека”. Пракса говори „да је разредни старешина душа одељења”. Тамо где се разредни старешина више ангажовао, где се саживео са проблемима одељења, било је мање невоља а успех је био бољи. Разредне старешине су обилазиле породице ученика у жељи да се упознају са условима у којима ученици живе и раде. Присутствовали су осталим часовима да би стекли бољи увид у рад одељења и појединаца.

У току школске године одржана су два општа родитељска састанка. Том приликом су одржана два циклуса предавања за родитеље. Теме су биле: Радно васпитање деце, Моје дете и друштво, Проблем преоптерећености ученика, Како треба учити, Моје дете и новац, Моје дете и одрасли, Утицај средине на формирање личности.

Постојала је комисија за сређивање документације школе. Коначно је сређен централни албум слика. Урађен је албум признања. Водило су рачуна о спомен-витрини. Комисија је радила на писању Летописа школе. Прикупљен је материјал о развоју основних школа у Краљеву од 19. века до тог тренутка.

Две трећине запослених у школи су били чланови Савеза комуниста Југославије а постојао је и Актив Савеза комуниста. Његови чланови су разматрали одређени број питања из живота и рада Школе, разговарали о расподели дохотка,

животном стандарду запослених и питањима међуљудских односа. Радило се према закључцима Осмог конгреса Савеза комуниста Југославије и Петог конгреса Савеза синдиката Југославије. Циљеви су били смањење материјалних трошкова, смањење одсуствовања са посла, смањење закашњавања, стицање и расподела дохотка и личних доходака.

У кабинету за српскохрватски језик постојала су очигледна средства: комплет грамофонских плоча народне књижевности а у настави су коришћене слике, проспекти, грамофон, филм и конкретни предмети. У кабинету за биологију ученици су имали све што је норматив захтевао. Очигледна средстава су била смештене у три ормара и у једном плакару. Солидно су били опремљени и кабинети за физику, хемију, математику, географију и историју.

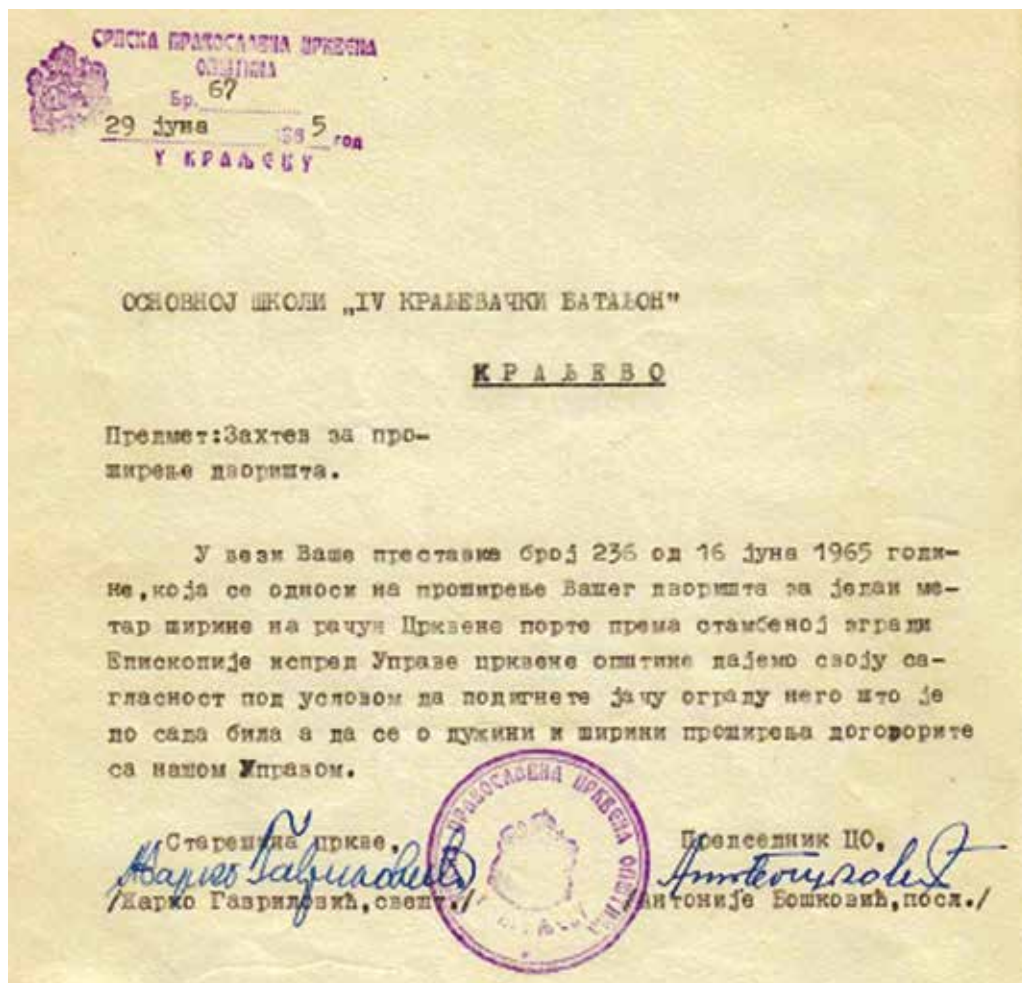
У кабинету музичке наставе налазили су се клавир, виолина, флаута, кларинет, труба, звучна виљушка, радио-апарат са грамофоном, телевизор, слике домаћих и страних композитора, слике инструмената симфонијског оркестра и више дијафилмова о чувеним светским композиторима. Ђачка библиотека имала је 2019 књига. У наставничкој библиотеци су се налазиле 1543 књиге. Ова библиотека има неколико комплекта часописа *Наша школа*, *Социјализам*, *Природа*, *Педагоџија*, *Књижевност*, *Летопис МС*, *Педагошка стварност*, *Педагошки рад*, *Просветни преглед* и *Школске новине*. Ове часописе користе и наставници других школа. Највећи број књига је на српскохрватском језику.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ ШЕЗДЕСЕТИХ ГОДИНА

Феријална организација је била масовна и у њу је тих година учлањено око сто ученика. Летовали су у Шибенику два пута а потом и у Тучепима. Била је то прилика да феријалци посете нова места, упознају домовину и да у свој абум *Лето наше земље* унесу нове разгледнице.

Погон народне радности основан је при Задрузи 1962. године. Задатак овог погона је био да обучи децу да раде лепе ручне радове са разним мотивима у циљу развијања смисла за лепо и неговања љубави према народним мотивима. Прве године су ученице обучаване хеклању, производиле су блузе и миље са народним мотивима. Радиле су гоблене у црно-белој комбинацији, а касније и у боји. Радиле су у међусмени због дневне светлости. За годину дана су израдили 30 гоблена и више миљеа у комбинацији са платном.

При Задрузи је постојала производна фото-секција. Она је радила од 1962. године и у њој је било 12 ученика. Набављен је велики апарат за сушење слика.

Захтев за проширење дворишта Школе и одговор Цркве 29. јуна 1965.

Купљен је фото-апарат. Секција је снимала разне свечаности за документацију школе. У плану је била набавка блица.

Клуб младих техничара „Никола Тесла“ основан је 1959. године. Његови чланови су постигли велики успех 1960. године јер су победили на Општинском и Среском такмичењу.

Спортско друштво „Будућност“ је формирано 1961. године. Године 1965. имало су 300 чланова. Када је основано, није имало никакве услове за рад. Чланови Друштва су радили без реквизита, спортских полигона и сале. Пажљиво су се односили према закључцима и упутствима Првог југословенског конгреса за физичку културу. Поставили су неколико циљева: побољшање услова рада,

Изглед уџбеника

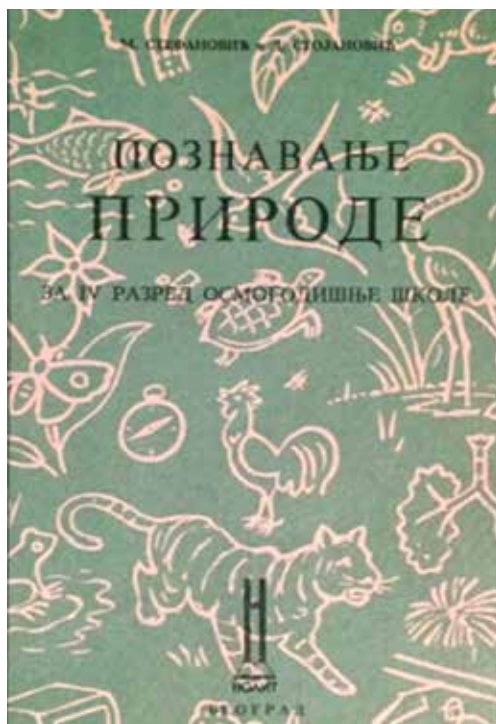
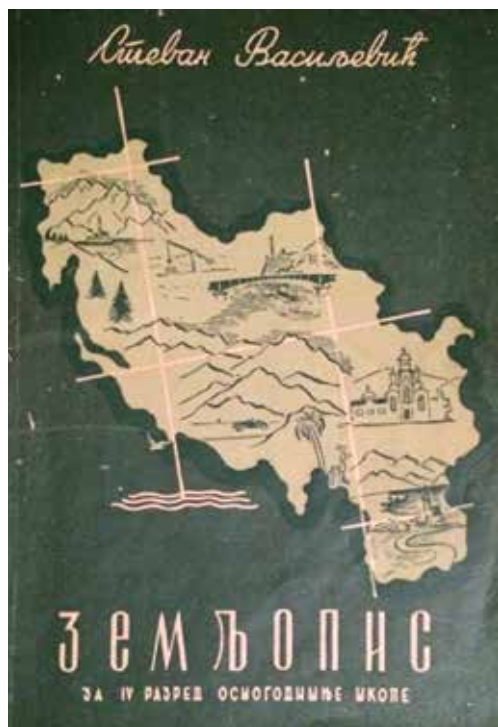
побољшање здравља и физичке спремности ученика, набавка реквизита и омасовљење друштва. Грађен је спортски полигон површине 55 x 35 метара. Из дана у дан, једна по једна група смењивала се у раду. Алат је лако прибављен, али је посао био тежак. Позвали су у помоћ Грађевинско предузеће „Каблар”. Једног дана освануо је булдожер у дворишту. Помогao је и Фонд за физичку културу Краљева. На крају је направљен фискултурни полигон и на њему игралиште за кошарку, одбојку, рукомет, јама за скокове и бацалиште. Урађени су и кабинет за наставнике и две свалачионице. Камерну групу је водила наставница Наталија Петровић. Група је учествовала на приредби свих основних школа под називом – „Порука пролећу”.

У Школи је посебно негована музика. Хармоникаши су били: Бранислав Руменић, Жељко Башић, Милош Живковић, Тончек Пелко, Драгиша Остојић, Мил. Луковац, Љубомир Вићентић, Славица Француски, Нада Јовић и Соња Лончар.

Гитаристи: Мирјана Превац, Раде Арсенијевић, Ратко Грубор.

Солисти певачи: Славољуб Брајковић, Вера Божовић, Лидија Хинић, Јасминка Димитријевић, Снежана Николић и Снежана Јованчевић.

У току школске 1968/1969. године у ОШ „IV краљевачки батаљон” додељиване су награде и признања. Школа је брижљиво неговала музичку уметност. Њен хор и оркестар су освојили највише награде од општинског до републичког

нивоа. Школа је брижљиво развијала смисао за лепо и уметност код својих ученика. Многи њени ученици су у средњим школама учествовали у раду секција и наставили сарадњу са Аматерским позориштем и КУД-ом „Абрашевић”. За ову школу везани су и многи успеси на пољу примењене уметности. Та се делатност Школе прочула по квалитету широм земље, па је нашла место и на једном од штандова на Београдском сајму. Из ове школе су излазили ученици обучени за примењену уметност.

У Албуму диплома до 1968. налази се преко 120 признања за учешће и освајање првих места на такмичењима. Овом приликом наводимо само најважнија признања у 1969. години:

1. Жири Културно-просветне заједнице 1969. године је поводом смотре младости доделио Драмској секцији ОШ „IV краљевачки батаљон” прво место. Истовремено је и Рецитаторска секција проглашена најбољом.

2. Школа негује младе литерате. У школском листу сарађује око 300 ученика. Око 200 сарађује са осталим листовима и часописима. Редакција школског листа постала је саставни део редакције листа *Кекец*. Редакција листа *Кекец* доделила је Школи Пурпурну диплому за освојено прво место у такмичењу „Шампиони знања”. Жири је нагласио да је ово само један у низу успеха, које треба ценити, подржати и пожелети да и остале школе иду стопама ове већ популарне и цењене

основне школе. Приликом обиласка школе, Родољуб Чолаковић је записао: „Желео бих да у нашој земљи има више оваквих школа, јер је ова и поред многих тешкоћа развила, осим наставе, богату делатност, која доприноси развоју ученика.”

Пред жири Културно-просветне заједнице стигао је предлог и да се три појединца овенчају признањима. Један од награђених био је Бранко Младеновић, бивши наставник ОШ „IV краљевачки батаљон”, у том тренутку директор Музичке школе. Жири образлаже да је Младеновић познати музички педагог. За његово име везани су многи успеси ђачког хора и оркестра ОШ „IV краљевачки батаљон” из Краљева. У недостатку литературе за ђачки оркестар, Младеновић је сам компоновао како би ученици имали више комада на репостоару. Тако је за Дувачки оркестар написао композиције: *Краљевачка ђарђизанка*, *Поздрав ђаради* и *Ђачки марш*. Наступао је на помену 14. октобра са оркестром, на школским прославама у Краљеву, на комеморацији посвећеној Мирку Луковићу. Његов оркестар грађани су могли да чују уочи Првог маја у парку код Музеја, увече на централном тргу или када се славио 29. новембар.

Жири је мишљења, да захваљујући другу Бранку, Краљево добија музичку младеж, која се позитивно оријентише, која постаје племенита и која ће за коју годину променити културну физиономију Краљева.

Осим Бранка Младеновића, КПЗ је наградила и Сперанцу Николић. Њено име се често среће у архивској грађи, те се мало-помало мозаик се склапао а изванредан лик ове просветне раднице није бледео откривањем нових детаља, напротив, постао је све сјајнији и већи. Додељујући јој награду КПЗ Краљева, жири је навео да је била активан прегалац преко три деценије на пољу културног просвећивања ученика и грађана Краљева. Педагог ентузијаста. Однеговала је љубав према лепом код бројних генерација краљевачких ученика. Утицала је на појаву више ликовних стваралаца у овој средини. Све је то постигла кроз секције и течајеве. И тако дуги низ година. Вредна, талентована и тактична. Открила је многе таленте и усмерила их према лепим уметностима. У њеном педагошком раду било је много запажених резултата. Учествовала је и добијала награде на многим изложбама и смотрама. И то не само у Краљеву, него и у Републици и шире. Била је са својим ученицима редован излагач и запажени учесник на Мајском ликовном салону, који традиционално организује Народни музеј у Краљеву. Корисним саветима много је допринела стварању физиономије и устаљивању ове сада традиционалне манифестације. Највећи део активности ове неуморне жене, испољен је у школи, у настави. Преко 20 година водила је Секцију за примењену уметност, кроз коју је прошло преко 1000 ученика. Она је била творац, руководилац и душа ове мале школе уметности. У Београду је 1964. године одржан Међународни сајам занатства. Учествовала је и Сперанца са својим младим ствараоцима. Резултат неочкиван и велики – три медаље и неколико диплома за изложене радове. Њени радови су потом красили витрине

многих школа, радних организација и установа. Два најбоља рада налазила су се у витринама Јосип Броза Тита. Наставница Сперанца је водила више течајева, на којима је упућивала одрасле у израду уметничких предмета и лепоту обликовања. На крају сваког течаја организовала је изложбе најуспелијих радова. Поред наведеног Сперанца Николић је дуго била стручни руководица Друштва за телесно васпитање „Партизан”. Тамо је водила Ритмичку секцију. Стигла је да помогне и рад Црвеног крста, Друштва за старање о деци, делатност Социјалистичког савеза, пионирске и омладинске организације. Њен рад је примећен, хваљен и награђиван. Добила је Плакету Друштва за старање о деци НР Србије, Новембарску награду града Краљево, Диплому Општинске заједнице образовања у Краљеву. По својим квалитетима, њено дело је трајног карактера. Добила је и Диплому за обликовање и заштиту човекове културне и природне средине на 13. изложби деце и омладине Југославије у Новом Саду 1976. године. Добитник је Признања Главног одбора Црвеног крста Србије; Дипломе Југословенских пионирских игара 1960–1961. године; Похвале Друштва за телесно васпитање „Партизан” – Краљево; Дипломе ССРН-а Краљево за Осми март. Награђивали су је и: Срез, град Краљево, матична школа, Народна библиотека, Народни музеј. Свуда је стизала и свуда била призната. У пензију је отишла 1977. године.

* * *

Укупно је у школи било 29 одељења и 987 ученика.⁹¹ И у школској 1965. године рад школе су контролисали просветни саветници. Сматрали су да се ради добро. Знање је проверавано преко тестова. Резултати су били солидни. Школом је управљао Савет школе као орган самоуправљања. У ужем саставу Савета било је 15 чланова, као и у Школском одбору. Шири састав Савета имао је 25 чланова.

У нижим разредима Школе је било 11 одељења а у вишим 17.

Требало је неколико ученика да се попуни други разред, али није било сагласности ОШ „Чибуковчки партизани” и ОШ „Светозаром Марковићем”. У априлу се радило на закључцима Савета за просвету СО Краљево. Закључци су били слични пракси која се у Школи већ спроводила: За неуспех су кривци недостатак радних навика, нередовно похађање наставе, непланирање домаћих задатака, затим недостатак уџбеника, незадовољавајућа радна дисциплина. Расправљало се и размишљало о стимулсању ученика. Те године је изашао Закон о републичкој награди „25. мај”, која ће се додељивати као високо признање за васпитно-образовни рад. Наставница српског се жалила да ученици имају лоше предзнање из правописа и да не читају дела лепе књижевности. Захтевано је да србисти

⁹¹ Извештај о пословању Школе за 1965. годину.

и математичари више сарађују са учитељима, ради одржавања континуитета у настави тих предмета. Одлични ученици су запостављени, а требало би их истицати као узор. Њих су често бојкотовали слабији ученици. Наставник Никола Максимовић, изјавио је да му је познато да овај колектив постиже добре резултате и ужива изузетан углед. Како би се тај углед одржао и побољшао, потребна је и самокритика. Други наставник каже да се при крају године највише пажње посвећује довољним и лошим ученицима.

У школској 1966/1967. години у Школи је био укупно 40 запослених: 4 професора, 15 наставника, 10 учитеља, 4 стручна учитеља, двоје службеника и пет помоћних радника.⁹² Рад наставника је је контролисао Педагошки завод за основно образовање СО Краљево преко својих саветника. И ове године знање ученика је проверавано методом теста.

На Наставничком већу 8. фебрура 1967. године представљени су задаци Школе у спровођењу референдума, који ће бити одржан кроз четири дана. Планирано је да се тим путем прикупи 800 милиона динара. Ако референдум не успе, „морало би дуго да се тавори у истим условима”. Наставници су о овоме говорили на родитељским састанцима. Новац се прикупљао за покривање материјалних трошкова школа, а не за плате просветних радника. На референдуму су гласали сви пунолетни грађани. Да би се популарисао референдум, ученицима су подељени прогласи, да подсети родитеље да гласају. Ученици су разнели и поделили грађанима листиће. Апеловано је на наставнике да сви изађу на референдум.

Наставничко веће је 24. априла 1967. године расправљало о оцењивању. Изнето је неколико нових и интересантних ставова. Јавност у оцењивању није представљало само то да се ученику каже да је добио јединицу, него и зашто је добио ту оцену. Наставници су покушавали да „јединицом” до краја године „стимулишу ученике да раде”. То су за наставнике биле „педагошке јединице”, где су за један одговор давали јединицу, а за један одговор нису поправљали оцену.

У школској 1967/1968. години школа је имала 29 одељења.⁹³ Кроз чланство у Савезу пионира и Активу савеза омладине, „створене су навике код ученика за пристojно понашање”. Дужна пажња поклоњена је и моралном и друштвеном васпитању ученика. Такмичење ђака у дисциплини и понашању утицало је да се дисциплина поправи. Анализом успеха на пријемним испитима за средње школе, дошло се до сазнања да је Школа показала солидне резултате. „Наша школа се налази прва на ранг листи школа општине Краљево”, нагласио је директор у Извештају. Колектив је предложио да се те године посебно награде: Миланка Јоксимовић – наставница математике, Сперанца Николић – наставница ликовног васпитања, и учитељице: Вукосава Ранчић, Јосипа Вучетић и Драга Ђокић.

⁹² Извештај о пословању Школе за 1966.

⁹³ Извештај о пословању Школе за 1965. годину.

Ђаци са учитељицом Радмилом Петровић, 1967.

Драмска секција је радила интензивно. Секцију је водила проф. Љубинка Антић. Полазници су припремали комад: „Чича Томина колиба” Харијете Би-чер Стоу, а по сценарију Љубише Ђокића. Почели су са припремама 25. септембра 1967. године и намеравали су да до Дана школе, 22. децембра, спреме представу. После тога ће је изводити за грађанство и у другим школама. Улоге су подељене и почело се са пробама. Пробе су биле сваког дана осим недеље и трајале су по сат и по. До Дана школе одржано је преко 60 проба. Чича Тому је глумио Здравко Комљеновић, Зоран Ковачевић је био господин Шелби, а Љубинка Ђођевић госпођа Шелби; Елизу је глумила Снежана Станковић, а гонича робова Мирко Миладиновић. Легре је био Жељко Станков, Џорџа је играо Небојша Зобеница, Марјан Касабашић је био роб, Мирко Лекић – Самбо, а Сенатора је оживотворио Рајко Давидовић. Било је ту још дивних улога. Глумачка дружина је имала чак 46 чланова. Били су то ученици од 6. до 8. разреда. Најпре су одржане две представе за ученике Школе, а одмах потом она главна поводом Дана Школе и Дана Армије – „за првоборце, госте и родитеље”. После малог предаха наставило се са пробама у марту и априлу. Вероватно је било још представа.

И следеће године Драмска секција је била активна. Опет ју је водила Љубинка Антић. Овог пута су спремали комад Љубише Ђокића „Два дана рата”. „Са увежбавањем ће се ићи до 20. децембра, тако да ће се за Дан школе наступати.”

Шездесете године. Време братимљења и јединства. Састанак Литерарне секције у ОШ „IV краљевачки батаљон”. Присутни су и гости из Босне и Херцеговине.

Ученици ОШ „IV краљевачки батаљон” испред спменика на Лагерском гробљу, 1966. године

Млада професорка Ђурђица Јоветић и њени ђаци.
Одељење VIIЗ. Шездесете године

Шездесете. VII5 на излету. Олга Лазовић, Биљана Павловић, Ружица Милутиновић,
Милена Карапандић, Смиљка Сантрач, Мирослава Милашиновић, Марица Раденковић,
Зоран Станисављевић, Владимир Дамљановић, Ненад Симовић и професорка Ђурђица Јоветић

Потпис са полеђине фотографије: Успомена из осмог разреда ОШ „4. краљевачки батаљон” са разредном Загорком Савићевић, 19. мај 1966.

Учитељица Радмила Петровић
са ученицима, 1971.

Одељење VIII2. Генерација 1968–1972.
Њихова имена су записана у последњем делу ове књиге.

Ученици VIII разреда.
Крај школске 1973/74.

Математичку секцију је водила Миланка Јоксимовић. Она је претходне године водила осми разред, а ове седми. Секција је имала 39 чланова. Миланка Јоксимовић им је од новембра до априла одржала 50 додатних часова или часова припреме. На часовима им је говорила о почецима математике, о старим математичарима – Талесу, Еуклиду, Архимеду. Затим су прешли на разне системе бројања, проверавање рачунских операција, рационално рачунање, на почетак алгебре и негативне бројеве, па онда једначине, неједначине, алгебарске разломке, куб бинома, разлике квадрата, кубова и збира кубова. Бавили су се Питагором и његовом теоремом и бројевима. После тога су прорађивали задатке са такмичења из ранијих година и на крају су прешли на задатке за такмичење у текућој години.

Потпис са полеђине фотографије: Успомена из осмог разреда ОШ „4. краљевачки батаљон” са разредном Загорком Савићевић, 19. мај 1966. Драмска секција, шездесетих година.

У школској 1969/1970. години⁹⁴ директор Школе је, обилазећи часове, приметио да код наставника има доста импровизације, због чега им је саветовао да ученике треба наводити на размишљање. У вишим разредима следећи наставници су вршили дужност разредних старешина:

- 5/1 Радомир Илић
- 5/2 Олга Дубовик
- 5/3 ?
- 6/1 Радмила Догдибеговић
- 6/2 Милица Зуковић
- 6/3 Сперанца Николић
- 6/4 Олга Домазет
- 7/1 Радомир Марковић
- 7/2 Ђурђица Јоветић
- 7/3 Миленко Проковић
- 7/4 Наталија Ковачевић
- 8/1 Загорка Савићевић
- 8/2 Љубинка Антић
- 8/3 Радмила Вуковић
- 8/4 Татјана Капларевић

Расправљало се о ђачким униформама, а за девојчице су биле обавезне ђачке кецеље. Деца у Школу морала да долазе у униформама, које имају, „ако немају да их купе у Робној кући”. Школа је учествовала на Савезном конгресу математичара, физичара и астронома. Наставници су се жалили да су им ученици

⁹⁴ ИАК, ОШ „IV краљевачки батаљон” Краљево, Књига записника са седница Наставничког већа, 25. 05. 1970 – 05. 02. 1972. године. Инв. бр. 10.

неозбиљни: „Врло су бутновни”. Други су сматрали да су деца преоптерећена и да треба размислити о захтевима – „неће сва деца на факултете”; критеријуми су преоштри, „деца су њиме сасечена”; то може да има негативне последице. Наставници су слушали предавање на Филолошком у Београду. Многи студенти нису знали ствари за које би ученици овде добили недовољну оцену. Тачно је и то, да велики број ученика не ради ништа. Много је да 12% ученика из разреда понавља. Владало је велико интересовање за место учитељице. Предлагано је да се направи ужи избор од шест кандидата. Наставнику ОТО-а дали су отказ. Рекли су да није стручан. Суд је наложио да му се нађе друго радно место. Одбио је место домара, сматрао је то понижењем.

Наставничко веће је 25. маја 1970. године разматрало успех ученика осмог разреда. Најбољи просек у неком одељењу био је 3,2. Преовладавају довољне оцене. Понављало је пет ученика а успех се кретао у око тројке. Закључило се да ће се убудуће успех наставника ценити према оценама које дају ученицима. Већина наставника држи допунску наставу, док неки одбијају тај вид помоћи ученицима. Разредно веће је тада имала право да поправи оцену, без сагласности наставника. Вођене су исцрпљујуће расправе са увек истим аргументима за и против. Било је трагичних примера, када ученик целе године „вуче” три-четири јединице, на крају има три слабе оцене и понавља, јер су наставници „упорни и доследни”. Често је коначна одлука зависила од климе која би преовладала на самој седници.

Хигијена у Школи је „на очајном нивоу. У другој смени је ужасно”. На родитељским састанцима је било примедби на оцењивање. Лоша је пракса да се оцене дају пред седницу. Дуго нема оцена, па се одједном у рубрици појаве три.

У новембру 1970. године расписан је конкурс за пријем три „учитеља разредне наставе”.

У овој години (1971) требало је да отпочне изградња нове школске зграде. Локација још увек није била одређена, а тек за лето се припремао елаборат. Од наставника се захтевало осавремењивање наставе. Постигнути су добри резултати на такмичењу математичара. Школа је у том слислу била међу најбољима. У слободним активностима истакла се Секција примењене уметности, затим секције које су спремале приредбе и Техничка секција.

Наставничко веће је одлучило које уџбенике ученици треба да имају и користе:

Први разред – Буквар, Читанка, Бројимо и рачунамо, Радна свеска за познавање природе и друштва. Други разред – Читанка, Радна свеска за српскохрватски језик, Бројимо–меримо–рачунамо, Руска рачуница, Познавање природе и друштва, са радном свеском. Трећи разред – Читанка, Наука о језику, Познавање природе и друштва. Четврти разред – Читанка, Наш језик, Познавање природе и друштва и Математика. Пети разред – Читанка, Познавање природе, Аритметика, Геометрија, ОТО, уџбеник Института за стране језике, Збирка задатака из математике. Шести разред – Читанка, Познавање природе, Аритметика, Геометрија,

Историја, Географија, Уџбеник за стране језике, ОТО. Седми разред – Читанка, Физика, Хемија, Биологија, Алгебра, Геометрија, Историја, Географија, Уџбеник за стране језике. Осми разред – Физика, Хемија, као и раније, Историја, Географија, Уџбеник за стране језике.

У школској 1971/1972. години на дневном реду Наставничког већа било је и питање малолетничке деликвенције. Наставничко веће је 18. 11. 1971. године правило план акције за уређење Школе. Републички одбор за образовање покренуо је акцију за уређење школа. Циљ је био да се добровољним радом ученика, наставника и родитеља уређују школе. ОШ „IV краљевачки батаљон” је формирао Одбор за уређење Школе. Уређивани су слободни школски простор, сама зграда и њене санитарije. Забележено је да је „Фасада школе је право ругло” и да је тако је већ десет година. Није ништа предузимано јер се чекала нова зграда. Постављало се питање да ли потрошити много новца на уређење старе зграде или не дирати ништа? Ипак су олуци и део столарије морали да буду поправљени. Оџаци су угрожавали безбедност па су президани. Било је неопходно одржавање степеништа и ходника. Требало је неговати и цвеће, али светло по учионицама било неадекватно. Стара зграда је под заштитом државе и о њој ће убудуће водити рачуна Завод за заштиту споменика из Краљева.

Није било довољно учионица, због чега је у неким одељењима било и по 40 ученика, што је било у супротности са Законом. Те године је из школе отишла професорка српскохрватског језика Наталија Ковачевић, касније дугогодишња професорка Гимназије у Краљеву.

Водило се рачуна о здрављу ученика. Обављен је систематски преглед. Том приликом је констатовано да су ученици физички средње развијени и тражено да се уведе један оброк у школи а да се на физичком одржавају часови корективне гимнастике. Хигијенски услови у Школи су били лоши, па је Хигијенски завод био принуђен да изврши дезинфекцију Школе. Локација за нову школу још није била утврђена.

Савет за просвету Краљева је 5. фебруара 1972. године послао Школи материјал за разматрање у коме је наведено да ученици морају знати своје обавезе и да настава мора бити стручно изведена. Спољашња контрола је требало да подстакне унутрашњу контролу у Школи. Неопходно је било подржати добре наставнике а у пракси се дешавало да је једна школа преписивала статут од друге, иако су услови рада у били различити. Што се тиче уџбеника, предност су имали они који су наведени у програму. Скреће се пажња још једанпут на оцењивање, које мора да буде јавно и редовно.

У извештају о раду школе за 1973/1974. годину може се приметити да је директор је био у обавези да попуни упитник. Тек када би одговорио на сва питања, подносио би Годишњи извештај. Зидане нове школске зграде било је у току. На старој згради није било оправки, осим текућег одржавања. Да би се направила нова школска зграда, срушено је 6 учионица и фискултурна сала (бивша

Дан младости, 25. мај

Соколана). Док је нова школа грађена, школско двориште је било неупотребљиво. То је отежавало наставу физичког и ометало нормално функционисање ђака на великом одмору. Школа је оријентисана на нову опрему и учила, који се припремају за нову школску зграду.

Школа није имала тачну евиденцију о деци која ће се уписати у први разред. Ученици ове године нису боравили и учили у школи у природи. Том школом се на одређено време мењао устаљени начина рад и реметио уобичајени ритам наставе, те је отуда било доста опрезности у коришћењу ових могућности и понуда. Иначе, организација летовања и зимовања за ученике сматрала се веома корисном за здравље и физички развој ученика; нарочито градске деце. У циљу модернизације наставе тражено је да се што више користе филмови, графоскопи, дијапројектори, а такође радио и телевизија.

Школа није имала обавезу да удовољи захтеву родитеља и ученика у погледу учења страног језика. Те године у Школи је извођена настава руског и енглеског језика. За оба језика Школа је уложила значајна средства за опрему, наставни кадар и литературу. Било је пожељно подједнако опредељење за оба језика. Међутим, проблем је настао када су се готово сви ученици петог разреда изјаснили за учење енглеског језика. „Ако би школа прихватила да наставу сведе на један страни језик, тиме би био битно умањен њен културни, васпитни и образовни домен рада, јер су ученици у овој школи одувек учили неколико страних

језика. Не желимо ни ове године да једнострано наметнемо ученицима учење страног језика, али вас молимо да школи помогнете и да још једном преиспитате избор страног језика, уз настојање (не и обавезу) да извршите избор и руског језика, а не само енглеског, па вас молимо да још једнапут упишете назив језика који ће ваше дете учити”, молио је родитеље директор Школе Велизар Недовић.

Школа је 1. априла 1974. године основала Комисију за праћење изградње нове школске зграде. Комисију је формирао Збор радних људи Школе. Комисија је у марту 1974. године сачинила подсетник у коме је записано шта је још потребно Школи:

1. Разгласна станица;
2. На неком од зидова оставати простор за уградњу кино-апаратуре;
3. Да се оставе завесе за замрачивање на подрумима
4. Боје зидова у учионицама да буду различите
5. На једном од зидова хола поставити велики носач слика за изложбе
6. У сутерену наменити једну просторију за смештај штампарије
7. Да се у сутерену оставе магацини за смештај лавабоа

У јуну су радови на изградњи нове школске зграде успешно напредовали. Наредна школска година је била изузетно динамична за ОШ „IV краљевачки батаљон”. Радило се у дотрајалој стогодишњој згради, умањеној за шест учионица, које су срушене због градње нове школе. Учионички простор по ученику је био веома мали. Било је тесно је и скучено. Рад је организован у три смене. Почињало се у 6 а завршавало у 20 часова. Часови или одмор понекад су морали да буду скраћени да би се све уклопило. Уз све то, годинама се није набављала нова опрема. Настава се одвијала у крајње ограниченим и отежаним условима. Стара школска зграда се налазила до саме улице и саобраћајне раскрснице, којом је током дана пролазило много аутомобила, аутобуса и тешких камиона. Према северној страни старе зграде било је увек активно градилиште нове школе, са много радника, бучних машина и свакаког грађевинског материјала. Ученици нису могли да користе ни 10 м² дворишта. Вибрације од кретања тешких возила и машина изазивале су подрхтавање патоса и плафона у учионицама.

Школа је имала укупно 812 ученика у 25 одељења. Продужени боравак имао је 4 групе и могао је да прими максимално 85 ученика. Радио је од 6 до 16 часова. У редовној настави било је 36 наставника. У продуженом боравку радило је 8 радника са скраћеним радним временом. Помоћних радника било је шесторо, два службеника и директор. Укупно је било 49 запослених.

Ово је била последња година рада у старој школској згради, која је имала 9 учионица, 3 просторије продуженог боравка, 1 просторију за библиотеку, 3 мање просторије за школске службе и наставничку канцеларију. Збор радних људи Школе донео је 8. октобра 1974. године одлуку о преношењу дела инвентара основним

школама у Адранима, Сирчи и Врби (клупе, пећи, столови). Био је то инвентар из оних 6 срушених учионица, који није био погодан за нову школску зграду.

У Краљеву је 12. октобра 1974. стигао Воз братства и јединства из Социјалистичке Републике Словеније. Тај воз је подсећао на братске везе словеначког и српског народа из година рата, када су Словенци прогнани из својих кућа од стране немачких окупатора, нашли уточиште у Краљеву. Сматрало се да тај воз спаја наше народе и Србију са „братском” Словенијом. Ученици и наставници школе са осталим грађанима и удружењима, свечано обучени, ишли су на Железничку станицу да дочекају воз и браћу Словенце. Дочек је настављен на великом митингу у центру града и на свечаности испред Дома ЈНА. Због овог дочека, мењан је распоред рада у школама.

У краљевачким биоскопима је 13. новембра 1974. године почео да се приказује филм „Ужичка република”. Грађанство је било одушевљено.

За 25. мај, Дан младости, припремала се ревија физичке културе. Ревија је требало да буде огледало увежбаности, спремности и залагања наших најмлађих. Очекивало се да сваки ученик који учествује на овој смотри, покаже пуну одговорност, да вежбу изводи на најбољи начин. „Наши ученици су и до сада својим учешћем подизали углед школе и били наш понос. То и сада очекује – залагање и рад без и једног закашњења и изостанка.”

У мају се организовала продужена настава. Одељење се делило у групе, тако да је сваки наставник држао продужену наставу оним ученицима којима је држао и редовну наставу. Тада је вршено проверавање, утврђивање, обнављање, систематизација и увежбавање. Први дан по завршетку продужене наставе са-стало се Разредно веће и утврђивало успех ученика. Продужена настава се организовала за све ученике од V до VIII разреда, само из оних области или предмета из којих су ученици имали негативне оцене. Правио се распоред као и за редовну наставу. Формирана су одељења. Од 15. маја 1975. године формирано је једно одељење осмака; од 14. јуна по једно одељење ученика V, VI и VII разреда и по једно одељење ученика I, II, III и IV разреда. Одељења су се делила на групе. Евиденција се водила у дневницима, као и за редовну наставу.

ОСНОВНА ШКОЛА

„IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН”

ОД 1975. ДО 1990. ГОДИНЕ

Почев од 1975. године Школа је остваривала свој рад уважавајући социјалистичку самоуправну концепцију, уз примену Устава СФРЈ, Резолуције X конгреса СКЈ и VII конгреса Савеза комуниста Србије у области васпитања и образовања. На тим основама Школа је урадила петогодишњи план развоја од 1975. до 1980. године. Опремање школе вршено је у складу са прописаним нормативима за основну школу. На крају планског периода свим ученицима Школа је обезбеђивала бесплатне уџбенике и прибор у складу са Законом. Планирано је да се број ученика Школе креће око 750, са 24 до 25 одељења. Евентуално увећање у наредним годинама могло је да буде до 850 ученика и 28 одељења. Планирано је да број ученика у продуженом боравку буде од 200 до 250. Под руководством наставника, у продуженом боравку ученицима је омогућено бављење музиком, учење страних језика и уметничко васпитање, у складу са њиховим опредељењима и условима. Свим тим пословима руководио је директор Велизар Недовић, пун елана и оптимизма у новој школи. Не само да је школска зграда била нова и лепа, него је директор желео да Школа буде авангарда, школа водиља и школа за пример и узор у сваком погледу, у читавом Рашком округу, па и шире; да се пореди са најбољим школама у Србији. Да би се то постигло, био је предвиђен низ активности:

1. Формирање потпуне и богате наставничке библиотеке;
2. Праћење важнијих педагошких часописа и листова;
3. Да се за ученике комплетирају уџбеници и приручници, као и збирке задатака и тестова;
4. Коришћење најбољих дејјих листова и часописа;
5. Обезбеђивање стручног усавршавања наставника;
6. Формирање пратеће стручне службе у школи: педагог, психолог, логопед, стоматолог и библиотекар;
7. Школа је организовала класичне облике усавршавања: курсеве, семинаре, предавања, консултације и слично;

8. Очекује се интензивна сарадња са родитељима. Тај посао траје читавих осам година, суптилан је и свакодневан. Већина родитеља је образована и високообразована. То су грађани једне урбане средине, која је веома ангажована у друштву.

Средњорочни програм развоја ОШ „IV краљевачки батаљон” у Краљеву усвојен је на Збору радних људи 20. маја 1975. године.

У школској 1975/1976. години настава је почела 1. септембра а завршила се 12. јуна. Збор радних људи одлучује да се редовна настава не изводи за Дан школе, Дан младости и током пресељења у нову школску зграду. Те преломне и значајне школске године, у Школи су као учитељи радили:

Вукосава Ранчић
Иванка Марковић
Надежда Милојевић
Радмила Петровић
Ђорђе Арсенијевић
Радмила Дебељак
Јелена Рудњанин
Драга Ђокић
Добривоје Петровић
Милена Зувић
Нада Глигорић
Радмила Васиљевић

А као предметни наставници:

Географију и Познавање друштва су предавали Милица Зуковић и Мирјана Рошкић а Познавање природе: Олга Дубовик и Радмила Вуковић. Осим тога, њих две су предавале и Биологију.

Хемију су предавале Радмила Вуковић и Загорка Савићевић.

Физику су предавали Загорка Савићевић и Радомир Станимировић.

Математику Миланка Јоксимовић, Миленко Проковић, Радомир Марковић и Миољуб Васиљевић.

ОТО су држали Миленко Ђурић и Радосав Дебељак.

Енглески језик су држале Јелица Луковић и Наталија Вукомановић.

Руски језик је предавала Душанка Радомировић.

Физичким и здравственим васпитањем бавили су се Драган Ђерковић и Јелена Менковић.

Ликовно васпитање предавала је Сперанца Николић.

Домаћинство је предавала Злата Обрадовић.

Просветни саветник, Станоје Петровић, извршио је надзор Школе 9. септембра 1975. године, да би утврдио да ли је школа спремна за рад у новим условима. На почетку те школске године нашао је да Школа нема услова за нормалан рад, јер не може у дворишту да изводи наставу физичког васпитања. Инсистирао је да се наставници припремају за часове, иако не пишу скице. Школска година је почела 1. септембра и у њој нису постојали услови за извођење додатне и допунске наставе, јер је Школа радила у три смене у старој згради. Утисак просветног саветника је био „да је организација рада у школи добра иако су услови тешки и да радни људи улажу напоре да се реализују образовно васпитни задаци”.

Почетком школске 1975/76. године, инспекција је забранила рад у старој школској згради почев од 18. септембра 1975. године. Због тога су убрзани радови на усељењу у нову зграду. Збор радних људи донео је одлуку 25. 9. 1975. године да се изврши усељење у нову школску зграду и да се пренесе стари намештај. Новембра 1975. године Збор радних људи је донео одлуку о именовању Одбора за организовање свечаности поводом отварања нове школске зграде. Одбор је добио задатак да припреми културно-уметнички програм који је требало да буде у знаку сусрета генерација. На изложби је било материјала о Школи „IV краљевачки батаљон”, о њеним ученицима и наставницима. Чланови Редакције школског листа *Будућности* добили су задатак да тематски подсети на прошлост старе школске зграде и укажу на визију младих у новој школској згради. Ученички блок је усељен 1. 10. 1975. године, а продужени боравак месец дана касније. Убрзани су радови на фискултурној сали и школском дворишту. Сви објекти су припремљени за свечано отварање, које је било 19. 12. 1975. године. До Дана Школе и дана свечаног отварања постављени су нова опрема и намештај по учионицама. „Све су истоваривали, уносили и замењивали стару опрему новом, ученици са својим наставницима. Био је то ударнички рад”, каже директор Недовић.

Иако су услови за рад у старој школској згради били врло тешки, а пресељење у нову зграду одвлачило пажњу и трошило време предвиђено за наставу, наставнички колектив се трудио да све тече по плану. Школа је на време сачинила Програм рада и доставила га Самоуправној интересној заједници образовања и Месној заједници, које су дале позитивно мишљење. И у таквим условима, током две-три године изградње нове школске зграде, успех ученика ОШ „IV краљевачки батаљон” био је међу најбољим у општини.

У новој згради рад је организован по систему специјализованих учионица и са уџбеницима и прибором који су остајали у Школи. Намештај и опрема су флексибилније распоређени. Сви су били пуни оптимизма и веровали да долазе бољи дани за просвету. Наставници су били свесни одговорности, пред друштвом, које је омогућило да се једна оваква школска зграда изгради. Инспекцијски преглед Школе извршио је инспектор Радован Миловић. У први разред

су уписана три одељења (96 ученика). Радило се према Годишњем програму рада који је имао 200 наставних дана. У Школи је те године радило 37 наставника. Било је 775 ученика у 25 одељења. Број ученика по одељењу кретао се од 28 до 34, како је и прописано.

Површина нове школске зграде била је 4410 м². Школа је имала тринаест учионица опште намене, четири кабинета специјалне намене, шест учионица за продужени боравак, простор за радионицу и недовршену фискултурну салу. Учионице су биле различите површине: 14 x 56 м, две од 76 м², радионица од 127 м², простор за продужени боравак – три просторије по 74 м², две од 49 м² и једну од 67 м². Остали простор чине: припремне просторије за наставу, канцеларије, оставе, ходници и хигијенски чворови. Школско двориште је заузимао површину од 1350 м². У Школу је уведено парно грејање и унет нов школски намештај. Школа има кабинете за хемију, физику, „сликање”, позоришне приредбе. Услови ни изблиза не личе на раније. Настава се изводила према плану и програму који је донео Просветни савет Србије 1963. године. Образовно-васпитни рад се организује по Закону о основном образовању и васпитању. Крајем 1975. године Школа се још није у потпуности иселила из старог објекта. У новембру је било актуелно обезбеђивање намештаја за продужени боравак; довршавана је фискултурна сала. Набављен је један број књига за библиотеку.

Свечана седница поводом отварања нове школске зграде била је заказана за 20. 12. 1975. године. На овој седници:

1. Изабрано је радно председништво за свечану седницу;
2. Одабрана је делегација која ће да положи венац на Споменик отпора и победе;
3. Реферат на свечаној седници прочитала је Ђурђица Јоветић;
4. Уручене су награде разним заслужним;
5. Подељене су јубиларне награде за 10 година рада у Школи;
6. Испраћени су пензионери;
7. Подељене су награде за посебан допринос успешном раду Школе.
8. Подељене су похвале и награде ученицима за учење, владање и ударнички добровољни рад.

Свечаном отварању је присуствовало око 300 званица. Гости су са интересовањем посматрали врло интересантну видео-презентацију. Директор је у свом излагању о Школи истакао да је она почела са радом давно, прво са десетак ученика, па је расла и гранала се, била матица осталим школама у Краљеву. Из ње се разгранало осам основних школа Краљева, са око 6000 ученика.

Ова школа је неговала сећање на више од 80 бораца НОР-а. Јунаци и хероји Прве пролетерске бригаде и њеног Четвртог краљевачког батаљона прошли су кроз све велике битке, проносећи славу града. Хиљаде људи је прошло кроз ову

школу. Они су постали радници, техничари, инжењери, лекари, професори, правници, економисти и уметници. Многи су се укључили у омладинске радне акције и помагали да се земља обнови и изгради. Учествовали су у стварању новог лица града Краљева.

Зграда од 4400 м² направљена је за две године. Школу је градило предузеће „Каблар”, са својим кооперантима: „Електроном” и Фабриком вагона из Краљева. Пројекат је израдило предузеће „Комуна”, ООУР „План” из Краљева. Новац је обезбеђен путем самодоприноса и учешћа Општине, самоуправних интересних заједница децје заштите и основног образовања. Запажену помоћ пружили су предузећа: „Магнохром”, „Слово”, Југобанка, „Папирпромет”, као и касарна „IV краљевачки батаљон”. Директор је посебно истакао да ће учити децу да усвајају прогресивне идеје и да воле људе; да поштују и развијају самоуправну социјалистичку идеологију у школи.

Затим је говорила Ђурђица Јоветић, председница Збора радних људи. Она је ову свечаност посветила 22. 12, Дану Армије и Дану Школе. Нови услови рада у новој згради изменили су и понашање ученика и наставника, које је испунило осећање поноса и жеља да се украси, оплемени и очува нови радни простор.

Следеће године, за Дан Школе фискултурна сала са трибинама била је мала да прими све раднике и грађане који су желели да присуствују културно-уметничком програму, који је извело око 250 ученика. Општински одбор СУБНОР-а Краљево, у јуну је формирао комисију за израду и уређење споменичког дела у новој згради Основне школе „IV краљевачки батаљон”. Нова школа требало је да има обележја спомен-школе и да сачува сећања на своје бивше ученике, патриоте и борце НОБ-а. СУБНОР и Школа предузели су кораке да се том послу приђе организовано и плански. Формирана је збирка сачуваних предмета ученика и бораца Четвртог краљевачког батаљона.

У школској 1975/76. години у Школи је било 777 ученика у 25 одељења. Број ученика по одељењима се кретао од 24 до 34.

Априла 1976. године зграда још није радила пуном капацитетом. Отворено је и нерешено питање обележја споменичког карактера. Покренута је акција да родитељи и борци својим средствима уреде споменички комплекс у школи.

Школу је 1976. године посетио просветни инспектор Мирослав Весовић, а директор школе је био Велизар Недовић. Задатак инспектора је био надзор над применом закона и других прописа из области васпитања и образовања. Констатовано је да је Школа смештена у новој згради површине 4450 м², чија је изградња почела 1973. године, а довршена 1975. Школа је користила: 4 учионице са просторијама за посебну припрему, 6 учионица са заједничком припремом и 7 учионица без припреме. Само две учионице нису одговарале захтевима норматива. У шест учионица организована је специјализована настава по разредима а у 11 учионица је организована настава по предметима. Школа је имала неколико

канцеларија: директорову, наставничку, канцеларију секретара, канцеларију педагога у којој је било смештено и рачуноводство. У Школи постоји портирница, књижара, библиотека, просторија за помоћно особље, магацин, гардероба, просторија за ћачку штампарију, просторија за књиговезницу, фискултурна сала са свим пратећим просторијама. Део школе намењен је продуженом боравку ученика, а ту су и просторија за зубну амбуланту, кухиња са оставом, трпезарија са 180 седишта, 5 одељења за боравак, једна просторија за друштвено-забавни живот деце, два хола и 6 ходника. Све просторије су складно урађене и доприносе неговању естетских вредности код ученика. Ученици имају у Школи све што им је потребно. Наставни кадар чине: 4 учитеља, 7 наставника разредне наставе, 20 наставника предметне наставе и 4 професора.

Инспектор Весовић је о директору Велизару Недовићу забележио: „Уредно сређује запажања о посећеним часовима. Има изванредан смисао за истицање најбитнијих компоненти часа, које су детаљно описане. До маја је посетио 100 часова учитеља и наставника. После савког посећеног часа води разговор са наставником и истиче оно што је добро или евентуалне недостатке. Његов рад је изванредна синтеза доброг познавања наставног рада и велике жеље да се читав наставни процес осавремени, учини рационалнијим и друштвено кориснијим.” На крају овог извештаја о новој школе, инспектор Весовић даје предлог мера. Сваком раднику на почетку школске године мора да се уручи решење о 42-часовној радној недељи; да се на органима школе донесе програм рада на марксистичком образовању наставног особља, како је то предвиђено Законом о основном образовању и васпитању и Законом о сталном усавршавању наставног и васпитног особља.

Важан и велики састанак одржан је 12. јуна 1976. Тема је била спомен-обележје у школи а присутни су били многи значајни људи оног времена: Мома Дуналић, председник Републичког Субнора Србије, сви представници СУБНОР-а из Краљева, два пуковника, председник Скупштине општине Краљево, Миша Рудњанин, представници предузећа која су пројектовала и градила Школу, председници Збора и Савета радника, директор Школе Велизар Недовић.

Осим о уређивању споменичког обележја у Школи, говорило се и о васпитном раду са ученицима по питању неговања и чувања традиције НОБ-а. Директор је објаснио на који се начин васпитавају ђаци и негују поменуте традиције. У ту сврху коришћена је разгласна станица, затим школска штампарија, али и рад ученичких секција и редовни часови у оквиру многих наставних предмета. У витринама Школе чувале су се фотографије бораца. Сматрало се да је најбоље место за ово обележје главни хол нове зграде.

У 1976/1977. години стекли су се услови за увођења петодневне радне недеље у школама Србије. Било је то усклађивање рада школе са радом у установама и предузећима, тј. са радом осталих запослених у Републици. Породице у Србији су имале слободне суботе. Деца су имала редовне и обимне школске обавезе, па

су ђачка задужења битно утицала на слободно време целе породице. Слободне суботе дале су ученицима могућност да се ангажују у додатним активностима или придруже осталим члановима породице у смисленијем коришћењу викенда. Просветни савет Србије је 30. јуна донео одлуку о петодневnoj наставној недељи у основним школама. Одмах потом донет је *Правилник* о почетку и завршетку школске године и о трајању школских распуста. Основна школа „IV краљевачки батаљон” у захтеву поснетом крајем августа 1976. године наводи да школа има услова за петодневни рад. У томе су је подржали: Месна заједница; Савет родитеља и наставници школе. Скупштина општине Краљево је дала сагласност за петодневну радну недељу а Наставничко веће је донело одлуку да се од 1. септембра 1976. године васпитно-образовни рад изводи у петодневној радној седмици и навело своје разлоге:

1. Највећи број ученика је из породица у којима су родитељи запослени и раде пет дана у недељи;
2. Наставници ће ускладити свој рад са датим околностима;
3. Такав рад даје више времена ученицима за одмор и бављење слободним активностима по сопственом избору и према склоностима.

У Годишњем програму рада школе уносило се време извођења додатне и допунске наставе, слободних активности, друштвено корисног рада, културне и јавне делатности Школе. Планом и програмом је предвиђено да се ради 10 дана ван наставе, биле су то радне суботе. Те дане је требало осмислити посебни активности. Тако је у ОШ „IV краљевачки батаљон” 1. септембар био резервисан за пријем првака, 2. октобар за Октобарске комеморативне свечаности, 3. новембар за акцију Колико језика знаш, толико људи вредиш (припремљен је културно-уметнички програм на језицима који се уче у школи), 4. децембар за организација прославе Дана моје школе, 5. јануар 1977. био је посвећен Дану читања и презентацији најбољих литерарних радова ученика а гости Литерарне секције били су књижевници и уметници. 6. фебруара одржан је програм „Велико коло” (рецитовање – избор лектире из дечје литературе и периодике која се прати у школи), 7. марта је у холу нове школе организована ликовна изложба *Сликари моја ђрада*; 8. априла приређена је изложба техничких „направа” *Техника и млади*; 9. маја је одржан Јавни час физичке културе – такмичења и извођења слетских вежби; 10. јуна је био Дан музичких активности *Viva la musica* (гости су били оркестар Музичке школе и гарнизона ЈНА).

Просветни саветник Славољуб Ђукић је извршио надзор школе 21. септембра 1976. године. Циљ посете је било сагледавање припрема за почетак школске године. Том приликом је установио да Школа има 834 ученика у 26 одељења, „због чега се сматра једном од развијенијих школа у Краљеву”.

СПИСАК ЗАПОСЛЕНИХ 31. 12. 1976.

1. Антић Љубинка, проф., 16 г. стажа;
2. Арсенијевић Ђорђе, наст., 12 г. стажа;
3. Бошњовић Надежда, наст., 8 г. стажа;
4. Васиљевић Миољуб, наст., 19 г. стажа;
5. Васиљевић Радмила, учитељица, 22 г. стажа;
6. Војиновић Здравко, КВ, 13 г. стажа;
7. Војиновић Стојна, НКВ, 4 г. стажа ;
8. Вуковић Радмила, наст., 18 г. стажа;
9. Вукомановић Наталија, наст.;
10. Дебељак Радмила, наст.;
11. Дебељак Радосав, наст., 20 г. стажа;
12. Дубовик Олга, проф., 27 г. стажа;
13. Ђерковић Драган, наст., 12 г. стажа;
14. Ђокић Драга, учитељица, 25 г. стажа;
15. Ђурић Миленко, наст., 14 г. стажа;
16. Здравковић Живомир, средња, 20 г. стажа;
17. Зувић Милена, наст., 18 г. стажа;
18. Илић Радомир, наст., 22 г. стажа;
19. Јаћимовић Десанка, НКВ, 7 г. стажа;
20. Јоветић Ђурђица, проф., 15 г. стажа;
21. Јоксимовић Миланка, наст. 35 год. стажа;
22. Лукић Јелица, наст. 28 год. стажа;
23. Капларевић Татјана, наст., 21 г. стажа;
24. Марковић Иванка, наст., 15 г. стажа;
25. Менковић Јелена, наст.;
26. Милојевић Надежда, наст., 27 г. стажа;
27. Недовић Велизар, магистар, 27 г. стажа;
28. Николић Сперанца, наст., 24 г. стажа;
29. Марковић Радомир, наст., 17 г. стажа;
30. Новаковић Радмила, средња, 14 г. стажа;
31. Обрадовић Злата, наст., 15 г. стажа;
32. Петровић Добривоје, наст., 37 г. стажа;
33. Петровић Радмила, учитељица, 34 г. стажа;
34. Проковић Миленко, наст., 22 г. стажа;
35. Радојковић Душанка, наст., 13 г. стажа;
36. Ранчић Вукосава, наст., 28 г. стажа;
37. Рошкић Мирјана, наст., 23 г. стажа;
38. Рудњанин Јелена, учитељица, 20 г. стажа;

39. Савићевић Загорка, наст., 15 г. стажа;
40. Станимировић Радомир, наст., 17 г. стажа;
41. Станковић Горча, наст., 19 г. стажа;
42. Удовичић Милован, хигијеничар, 23 г. стажа;
43. Николић Даница, хигијеничка, 19 г. стажа;
44. Глигорић Надежда, наст., 10 г. стажа;
45. Стефановић Дрина, хигијеничарка, 1 г. стажа;
46. Алијев Дивна, хигијеничарка, 1 стажа;
47. Микић Светислав, хигијеничар, 1. стажа;
48. Прешић Борка, хигијеничарка, 1 стажа;
49. Јукић Милијана, хигијеничарка, 6 стажа;
50. Симовић Љубинко, учитељ, 5 г. стажа;
51. Павловић Рајна, наст. р. н., 22 г. стажа;
52. Јовановић Слободанка, наст. р. н., 9 г. стажа;
53. Барлов Младена, 21 г. стажа;
54. Југовић Мирјана, учитељица, 2 г. стажа.

Постало је уобичајено да се пред Дан Републике и Дан ослобођења Краљева предлажу заслужни чланови колектива за Новембарску награду. Културно просветној заједници Краљева, послат је предлог да се награди Љубинка Антић, професорка књижевности и српскохрватског језика. У образложењу је речено да је њен рад на културном пољу почео још 1947. године, када је као учитељско дете, заједно са родитељима у селима око Варварина, била носилац свих уметничких програма. Од 1969. године, запажен је њен рад на издавању школског листа *Будућност*, као и у драмској, литерарној и рецитаторској секцији. Дуги низ година била је главни носилац тих активности. Редовно је ангажована за све приредбе у оквиру школских свечаности и шире. Драмска секција је у то време освојила прво место у општини. Освојили су награду и пехар са драмом „Чича Томина колиба”. Њени ученици су активни учесници у многим програмима и приредбама, као и стални чланови Аматерског позоришта у Краљеву.

Школа је предложила и Радомира Марковића, наставника математике, за Новембарску награду. У образложењу се каже да ради у овој школи од 1962. године. У свом раду је постигао добре резултате. Његови ученици су на тестирању, које је вршио Завод, показали најбоље резултате. Тада је награђен гарнитуром пера. Његови ученици су постигли посебне резултате на такмичењу младих математичара. На Републичком такмичењу 1973. године, његов ученик Милош Чејовић освојио је прву награду, а на Савезном другу. Центар за унапређење шаха у СР Србији наградио је школу и наставника Радомира Марковића.

Радне људе и ученике у Школи обавезивали су политички ставови изражени у документима Савеза комуниста. Право и обавеза чланова Савеза комуниста

су били да се боре за социјалистичке самоуправне односе у друштву, као и за побољшање материјалног положаја школе и радника запослених у њој, за социјалистички карактер васпитања ученика, за формирање марксистичког погледа на свет, развој југословенског социјалистичког морала, братства и јединства и других вредности, које су наведене у политичким документима. Чланови Савеза комуниста су били дужни да своје предлоге, сугестије и мишљења, достављају одговарајућим органима и телима пре одлучивања.

Синдикалне организације су учествовале у раду школе када су се решавала питања стицања и расподеле дохотка, личних доходака, утврђивала међусобних права и обавезе радника школе, штитила права радника на минули рад, регрес, стамбено питање и када је запошљавање радника на било на дневном реду.

Морално-политичку подобност могли су да „претресају” – ООСК, Синдикат, Савет родитеља, Месна заједница и друштвено-политичке организације. Уколико се усвоји неки захтев за утврђивање ове подобности, на Збору радних људи се формира комисија за утврђивање моралне и друштвено-политичке подобности радника за рад у школи. Уколико је радник опредељен против самоуправљања и идејно-политичких установа социјалистичког друштва, не развија код ученика марксистички поглед на свет, игнорише јавну и културну делатност школе, толерише и прихвата расправе са позиција религиозности, сујеверја, ненаучности у васпитно-образовном раду, склон је некоректним односима, препиркама и свађи са личних позиција, оговарању, псовкама, неконтролисано иступању пред ученицима и родитељима – таквом се не може дати морално-политичка подобност. Она се не може дати ни наставницима који су склони пороцима – алкохолу, тучи, дроги, потцењивању рада других, неодговорном иступању на јавним местима и у школи и тиме наносе штету угледу школе и просвете. Подобност не може добити ни наставник који показује неправилне и недопуштене односе према ученицима. Комисија може, ако утврди претходне околности, да предложи Збору да таквог удаљи из школе, да му да отказ или га премести на друго радно место.

Ученици, чланови Савеза пионира, Савеза социјалистичке омладине и радни људи ОШ „IV краљевачки батаљон” у Краљеву, 18. марта 1977. године „једнодушно се придружују свим радним људима наше домовине у предлогу да се другу Титу по трећи пут додели Одликовање народног хероја”.

Школи је 15. маја 1977. године додељено високо признање, Награда „25. мај”, за изузетне резултате постигнуте у васпитању и образовању. Догађај је пропраћен честиткама, писањем штампе, у неколико емисија Телевизије Београд, посредством Радио Београда и Радио Краљева. Предлог за награду је дала група делегата Скупштине СР Србије, односно Одбор за просвету. Предлогу се придружила и Интресна заједница за основно образовање из Краљева. Школа се у васпитно-образовном раду налазила у „врху постигнућа у нашој земљи”, писао је тих дана директор Школе, Велизар Недовић. Поред тог важног догађаја, током

1977. Школа је своје прописе усклађивала са чувеним Законом о удруженом раду. Изабран је и Савет школе. Родитељи и друштвена средина били су изузетно задовољни радом установе. Школа је 9. јуна 1977. године из Председништва СР Србије добила позив да њен представник дође 15. јуна 1977. године да прими Повељу Републичке награде „25. мај”.

У сали за физичко ОШ „IV краљевачки батаљон” одржана је 26. јуна 1977. године Академија и организован пријем ученика добитника Дипломе „Вук Караџић”. У име Скупштине општине присутне је поздравио председник Друштвено политичког већа, Велимир Шћепановић. Он је том приликом рекао да је Награда „25. мај”, коју је Школа добила, доказ да се у њој постижу врхунски резултати.

Велизар Недовић, директор Школе, истакао је да су четири ученика и један наставник ове образовне установе проглашени народним херојима. Школска зграда украшава тај део града. За Дан ЈНА и Дан Школе, ова просветна установа је право културно стециште града. Наставници на часове долазе са колицима која возе пројекторе, грамофоне, магнетофоне, разноврсне слике, слајдове и фолије. У овој школској години успех је за 10% био бољи од просека у општини. То је школа која више нема негативних оцена из музичког, ликовног и физичког. Њени наставници су носиоци пет Новембарских награда. Школа такође. Те године је записано да је ова школа матица из које се у Краљеву развило осам потпуних основних школа. По томе колико је значајних радника и стручњака стекло у њој основно образовање, не може се упоредити ни са једном другом школом, не само из ове општине, него ни са ширег подручја Србије. Недовић је подсетио да је Школа 1953. године добила име славног Четвртог краљевачког батаљона, те да је ученица Олга Јовичић Рита, народни херој, била прва жена комесар у народноослободилачкој војсци а да је и у најстаријој и најтрошнијој згради, она била један од најугледнијих ђака.

Ученици су постављени у центар збивања у Школи. Они су бринули о реду. Једино је саобраћајац у униформи обезбеђивао прелаз преко улице испред Школе. И ученици су често били саобраћајци. Док су неки ученици делили доручак у школи, други су прихватили посетиоце и госте Школе. Многи су ангажовани у културном и јавном животу Школе и средине. Захваљујући и ученицима у Школи је била беспрекорна хигијена.

У установи је било 28 чланова Савеза комуниста. „То омогућава развој самоуправних односа и да се чује снажан глас радника у школи. Развијено је марксистичко усавршавање и усавршавање за педагошки рад”, забележио је директор Недовић.

У школи је 1977. године формиран и одбор за прославу четрдесетогодишњице доласка Јосипа Броза Тита на чело КПЈ. Одбор је чинило пет наставника, два помоћна радника и пет ученика. Дужност им је била да упознају ученике и радне људе са животним путем Јосипа Броза, као револуционара, „градитеља

социјалистичке самоуправне заједнице, градитеља мира и равноправних међународних односа у савременом свету”.

Конкурс за директора Школе је расписан у школској 1977/1978. години. Оглас је објављен у *Полицији* 14. децембра 1977. Комисија је разматрала приспеле молбе до 31. јануара 1978. године. Јавио се само један кандидат, мр Велизар Недовић, који је у том тренутку био вршилац дужности директора. Комисија се обраћала Координационом одбору за питања кадровске политике, са молбом за мишљење о морално-политичкој подобности кандидата. Координациони одбор за питања кадровске политике обавестио је Школу 1. фебруара 1978. да је размотрио предлог Конкурсне комисије Школе и да је сагласан да Велизар Недовић, дотадашњи директор школе, испуњава критеријуме за избор руководећих кадрова. На Савету Школе 9. 2. 1978. године биран је директор Школе. Гласање је било тајно. Када су отворили кутије за Велизара Недовића су гласали сви; десет делегата друштвене заједнице и једанаест представника школе. Тако је Недовић поново изабран за „инокосног пословодног органа”. Чекала се још само сагласност Скупштине општине, па да се изабрани уведе у дужност. Скупштина општине Краљева, на заједничкој седници Већа удруженог рада, Већа месних заједница и друштвено-политичког већа одржаној 16. 3. 1978. године, дала је сагласност о именовању Велизара Недовића за директора Школе. У захтеву за сагласност речено је да је у претходне четири године, 1974–1978. године, Велизар је био добар директор, да је друштвено-политички ангажован и морално-политички подобан.

У јуну 1977. одлучено је да се пређе на целодневну наставу у основним школама „IV краљевачки батаљону” и „Светозар Марковић”. У школи је било много ученика чији су родитељи запослени, па је неко морао да брине о њиховој деци. Та чињеница је изискивала организовање целодневног боравака. Најмлађи су имали најмање часова. Та чињеница је Школи омогућила да 1. септембра 1970. године оснује продужени боравак за четири групе. У Школу је 23. септембра 1977. године стигло 50 ученика, победника на такмичењима у СР Србији. Приређен им је дочек. Постројен је одред пионира и одржан говор добротошлице. Ученици школе, седми и осми разред, примили су госте у своје породице. Гости-ма је организован одлазак на Спомен-гробље.

Нови програм рада основних школа уводио је обавезно организовање петнаестоминутних рекреативних вежби на великом одмору. Требало је да ове вежбе освеже и окрепе ученике и омогуће им да лакше да прате наставу. Ученици од петог до осмог разреда су имали вежбе у дворишту Школе. Вежбама су руководили наставници физичког. На вишим инстанцама је закључено да је основно образовање видно напредовало, али да се не посвећује довољно пажње васпитном утицају школе на младе, јер поједине активности школе још увек нису прожете марксистичким погледом на свет. Да би се то исправило, предлагано је да наставници појачају рад на марксистичком и стручном усавршавању. Сматрало се да

савремена школа треба да васпитава будуће самоуправљаче. Те године расправљало се о предлогу да се интегришу Основна школа „IV краљевачки батаљон” и ОШ „Светозар Марковић”.

Школске 1978/1979. Школу је похађало 948 ученика. Наставници су поред свакодневног рада са ученицима били оптерећени и многим другим захтевима и обавезама. Најпре је изашао Зборник аката донетих током 1979. године. Усвојено је 13 правилника, једно правило и један Самоуправни споразум о расподели дохотка и вредновању резултата рада. За илустрације рада на часовима, те године су изашле две збирке или албума.

Тих година страни језик се учио од петог разреда. Школа је спровела анкету међу ученицима и родитељима, који би страни језик желели да ђаци уче.

Ученици су могли да бирају један од четири светска језика: енглески, руски, француски и немачки. Равноправна заступљеност је био стални задатак „због положаја наше земље у свету као и због многоструких веза – културних, политичких, економских, туристичких и других, које наша земља остварује са другим земљама и народима”. Ипак, језици нису били равномерно заступљени. На територији општине Краљево, били су занемарени француски и немачки језик, па су наставници били неједнако оптерећени бројем ученика. Такође, недостајала су техничка средства за осавремењивање наставе језика. Овај проблем је одавно уочен у Србији. Основни документ по овом питању те године је био *Прейорука о сѝраним језицима* Културно просветног већа Скупштине СР Србије из 1968. године. Три године по доношењу овог документа, поново је разматрано ово питање. Одлучено је да се за ту равноправност боре општине. Оне треба да се баве планирањем наставе страних језика у основним школама. Дата је могућност, ако су други услови задовољени, да се у појединим школама могу увести сва четири светска језика или најмање два.

Од почетка 70-их година енглески језик потискује све остале у градским школама док руски апсолутно доминира у сеоским. Форсирано учење енглеског језика имало је и своје негативне стране у социјалном смислу. Стекао се утисак да „елита” учи енглески а само „прости” људи руски. У ОШ „IV краљевачки батаљон” 36 ученика се дописивало на енглеском језику а 212 на руском, са ученицима из Русије.

Настава страних језика је углавном извођена у класичним учионицама. Само је наша школа имала кабинет за стране језике, са 34 места. У школама општине у настави страних језика коришћено је 37 магнетофона, 52 грамофона, 19 дијапројектора и 13 епископа.

По већ устаљеној традицији у Краљево је те, 1978. године стигао Воз братства и јединства из Словеније. Овога пута је приспео 12. октобра. Читав наш град изашао је на улице у сусрет гостима из братске Словеније. Ученици Школе тог дана су се прикључили својим суграђанима и предвођени разредним старешинама, из

дворишта Школе кренули у колони до одређеног места. Ученици, обучени у свечану одећу, носили су цвеће и заставице. Цела колона је изгледала величанствено.

Организација рада у школској 1978/79. заснивала се на:

1. Петодневној радној недељи
2. На 38 радних недеља, са 190 наставних дана; радило се у две смене, у систему специјализованих учионица. Наставници су се и даље усавршавали упознавањем са марксистичким основама друштва и уз посебно образовање за педагошки рад. Сви детаљи о томе и другом дати су у Годишњем програму рада школе. Посебна новина су биле радне суботе, пракса уведена након формирања петодневне радне недеље.

Те суботе су биле предвиђене за спорт, културу, забаву и друштвени живот. Програми радних субота значајно су се разликовали од наставних дана. Било је предвиђено да оне ослобађају ученике од уобичајних клишеа, да разбијају монотонију и устаљеност. За ученике, то је нови облик ангажовања у школи. Ево садржај рада десет наставних субота, колико је Годишњим планом рада било предвиђено у школској 1978/79:

1. „Како је то дивно славље, од плавог неба плавље” – Програм за пријем првака;
2. „Ради слободе смо земљу крвљу натапали и она је процветала као ружа” – Меморијални програм поводом 14. октобра;
3. „Лијепа је ова земља, мени најдража” – Пријем првака у пионирску организацију;
4. „Да се нађу дечија лица испред убица” – У склопу децембарског програма;
5. „О књизи са љубављу” – Посета Библиотеци и Штампарији;
6. „Језик је најсавременије средство за споразумевање међу људима” —Програм посвећен матерњем језику и страним језицима (фебруар);
7. „Слика обогаћује наш живот” – Посета градским галеријама, изложба у Школи, посета колонији сликара „Магнохрома” (март);
8. „Другарство је као храброст војничка” – Сусрет са школама из околине (април);
9. „Ми смо најлепше цвеће Југославије” – Јавни час физичког васпитања (мај);
10. „Ко је, срце у те дирно – те си тако сад немирно” – музичко васпитање и рецитали дечје поезије.

Друштвено-користан рад је била новина у школској пракси, а подразумевао је одржавање и уређивање објекта школе, дежурство у школи и редарство у учионици. Дежурни су учествовали и у подели хране ученицима. Радили су и у школској штампарији на пословима штампања, умножавања, копирања.

У школи је 20. 9. 1978. године просветни саветник Владан Михаиловић обавио информативни преглед о припремљености за почетак нове школске године. Констатовано је да је појачан прилив нових ученика, па су отворена два нова одељења, једно у првом разреду, а друго у петом. На целодневни рад прешло се у четири одељења првог разреда. Тако је Школа те године имала 944 ученика у 29 одељења. Саветник је констатовао да су припреме ваљано извршене и да још једна школска година може да почне. Савет је 24. октобра 1978. године одлучио да Школа учествује у војној вежби „Јединство 78”. Сви радници и ученици су имали задатак да омогуће потпуни успех вежбе. У Школи је образована јединица цивилне заштите од четири члана колектива и 10 пионира. Јединица је имала задатак да прати догађања у близини Школе и да усклађује рад Школе са потребама вежбе. Јединица је могла да затражи евакуацију ученика или премештање школе уз сагласност са штабом вежбе. Јединица је била дужна да прихвати „рањенике” у просторијама школе, да се брине о њима, као и да обезбеди исхрану ученика.

Крајем новембра 1978. инспектори су контролисали примену Закона и других прописа у Школи. Контролу је извршио просветни инспектор Мирослав Весовић. Записао је да школа ради у 15 класичних учионица, три велике и три мале, у свега 21 учионици. Хигијена је била на висини и све просторије доприносе неговању естетске културе ученика. По пет тема је планирано за марксистичко и педагошко образовање наставника. Школа је приликом пријема наставника у радни однос водила рачуна о доказима морално-политичке подобности, како је то прописао Закон о основном образовању и васпитању (члан 68).

Почетком школске 1979/80. године, Просветно-педагошки завод из Краљева је нашао за потребно да упуту допис свим основним и средњим школама на подручју Рашког округа, достављајући им упутство за планирање образовно-васпитног рада и нацрт Годишњег глобално оријентационог плана, који су претходно разматрани на Стручном већу Завода, стручним активима учитеља, наставника и директора школа, а које је требало примењивати од ове школске године. Са овим смерницама и упутствима упознати су сви просветни радници на седницама Наставничког већа. Школе су биле у обавези да према овим актима ураде Годишњи програм рада и планирање образовно-васпитног рада и писање припрема.

За Дан школе Савет је похвалио 44 ученика у вишим разредима и 45 у нижим, за постигнути успех и „испољене врлине, другарске односе, за поштовање према радницима школе, за успех показан у Савезу пионира и Савезу социјалистичке омладине, као и за улепшавање школе и животне средине”. Похвале су уписане у ђачке књижице и читане су у свим одељењима Школе.

Октобра 1980. биран је директор ОШ „IV краљевачки батаљон” у Краљеву. Састанку Конкурсне комисије присуствовали су: Петар Костић – јавни

правобранилац Скупштине Општине, Милан Сочанац – саветник Педагошко-просветног Завода, Милош Мемедовић – радник Општинског комитета СКС, Рајна Павловић и Горча Станковић – наставници из ОШ „IV краљевачки батаљон”.

Затим се прешло на отварање коверата са документима.

1. Радомир Станимировић – наставник хемије из ОШ „IV краљевачки батаљон”, поред осталих докумената приложио је карактеристику о морално-политичкој подобности и фотокопију одликовања: Орден рада са сребреним венцем.

2. Тада је конкурисао и Милан Лечић, професор историје из Краљева (Филозофски факултет Загреб), који је касније радио као надзорник за историју. Приложио је и диплому о завршеним постдипломским студијама.

3. Милен Пановић из Краљева, професор српскохрватског језика и југословенске књижевности. Приложио је радну карактеристику из ОШ „Вук Караџић”, као и оцену партијске организације. Поднео је и уверење да се налази у сталном радном односу у Општинском секретаријату друштвених делатности у Краљеву. После исцрпне дискусије дошло се до закључка да се за директора Школе предложи Милен Пановић, кога је Комисија једногласно подржала.

СПИСАК ЗАПОСЛЕНИХ У ОШ „IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН”

1. Антић Љубинка, проф., 26 г. стажа;
2. Арсенијевић Ђорђе, наст., 22 г. стажа;
3. Барлов Младена, наст. р. н., 30 г. стажа;
4. Благојевић Вера, 19 г. стажа;
5. Благојевић Соња, проф., 20 г. стажа;
6. Беочанин Миломир, наст. р. н., 20 г. стажа;
7. Васиљевић Миољуб, проф., 29 г. стажа;
8. Васиљевић Душанка, ?, 19 г. стажа;
9. Васиљевић Радмила, учитељица, 32 г. стажа;
10. Војиновић Здравко, KB, 22 г. стажа;
11. Војиновић Стојна, НКВ, 14 г. стажа;
12. Вуковић Радмила, наст., 28 г. стажа;
14. Вукомановић Наталија, наст., 17 г. стажа;
15. Глоговац Невенка, ?, 11 г. стажа;
16. Дебељак Радмила, наст., 36 г. стажа;
17. Дебељак Радосав, наст., 30 г. стажа;
18. Докнић Зорица, 8 г. стажа;
19. Драгојловић Нада, 33 г. стажа;
20. Дубовик Олга, проф., 37 г. стажа;
21. Ђокић Драга, учитељица, 35 г. стажа;
22. Ђурић Миленко, наст., 25 г. стажа;

Учитељ Љубинко Симовић са ученицима

23. Живковић Лидија, ?, 12 г. стажа;
24. Здравковић Живомир, средња, 29 г. стажа;
25. Зувић Милена, наст., 28 г. стажа;
26. Илић Радомир, наст., 31 г. стажа;
27. Јаћимовић Десанка, НКВ, 17 г. стажа;
28. Јоветић Ђурђица, проф., 25 г. стажа;
29. Југовић Мирјана, учитељица, 12 г. стажа;
30. Јовановић Слободанка, наст. р. н., 19 г. стажа;
31. Јукић Милијана, хигијеничарка, 16 г. стажа;
32. Јевтић Раданка, 2 г. стажа;
33. Јовановић Радунка, 27 г. стажа;
34. Капларевић Татјана, наст., 31 г. стажа;
35. Карајовић Драгољуб, наст. р. н., 37 г. стажа
36. Каровић Миланка, 12 г. стажа;
37. Ковачевић Даница, ?, 10 г. стажа
38. Марковић Иванка, наст., 25 г. стажа;
39. Менковић Јелена, наст., 24 г. стажа;
40. Маринковић Душанка, педагог, 10 г. стажа;
41. Максимовић Радмила, ?, 10 г. стажа;
42. Микић Светислав, ?, 11 г. стажа;

Слађана Радојичић са ученицима VI4

43. Миленковић Милка, 30 г. стажа;
44. Милојевић Надежда, наст., 37 г. стажа;
45. Николић Даница, ?, 29 г. стажа;
46. Новаковић Радмила, средња, 24 г. стажа;
47. Обрадовић Злата, наст., 25 г. стажа;
48. Павловић Ружица, 11 г. стажа;
49. Пановић Милен, проф., 25 г. стажа;
50. Петровић Лепосава, 24 г. стажа;
51. Петров Снежана, 3 г. стажа;
52. Прентић Борка, хигијеничарка, 10 г. стажа;
53. Проковић Миленко, наст., 32 г. стажа;
54. Проковић Милка, наст. р. н., 13 г. стажа;
55. Радосављевић Момира, наст. р. н., 22 г. стажа;
56. Радојичић Слађана, наст., 5 г. стажа;
57. Рудњанин Јелена, учитељица, 30 г. стажа;
58. Савићевић Загорка, наст., 25 г. стажа;
59. Симовић Љубинко, учитељ, 15 г. стажа;
60. Симовић Стевана, 11 г. стажа;
61. Станимировић Радомир, наст., 27 г. стажа;

62. Станковић Горча, наст., 31 г. стажа;
63. Станишић Радмила, 9 г. стажа;
64. Стефановић Дрина, хигијеничарка, 11 г. стажа;
65. Стојиљковић Дивна, 11 г. стажа;
66. Танасковић Дрина, 2 г. стажа;
67. Удовичић Милован, хигијеничар, 33 г. стажа;
68. Четровић Јасминка, 5 г. стажа;
69. Чурлић Љиљана, проф., 23 г. стажа.

Школске 1987/1988. године Наставничко веће је усвојило програм изборне наставе, по 40 часова у сваком одељењу 7. разреда. Програми су били: Израда таписерија, Информатика, Унутрашње уређење просторија и Израда наставних средстава. Директор је упознао колектив са Самоуправним споразумом о финансирању основних школа.

У Школи је у кратком периоду поломљено више прекидача. Сматрало се да су то учинили ученици искључени са часа. Директор је изнео став да је искључивање ученика са часа израз немоћи наставника да организује наставу. Он је упознао Веће са увођењем мера првог степена приправности. Појавила се потреба појачаног васпитног деловања на ученике. Проблеми нереди и недисциплине ученика су били свакодневна појава. Опет се инсистирало на поштовању критеријума оцењивања, због ауторитета Школе и због полагања пријемних испита. Предложено је да се први час у другом полуугодишту посвети објашњавању тадашње ситуације и стања у земљи. Уведене су ванредне мере због промена у друштву. Појачано је дежурство у Школи. Деца су лепо прихватила овај облик рада и показала су добре резултате. Оцене су биле позитивне. Искуства су пренета на наставнике са територије Србије.

Школа је примила позив да посети ОШ „Бранко Ћопић” у Загребу 21. априла 1989. године. Позиву се одазвала делегација коју су чинили: директор Школе, председник Савета, председник Синдиката и делегација од 6 ученика. Један наставник је предложио да једна делегат иде у име Партијске организације. Међутим, како су сви предложени делегати чланови Партије, није било потребе да се бира њен посебан представник. Делегацију ученика су сачињавали: Ана Ракуш (7. разред), Милена Савићевић (8. разред), Оливера Ђорђевић (6. разред), Томо Симовић (6. разред), Александар Милутиновић (7. разред) и Марко Чковрић (8. разред).

Циљ посете био је братимљење школа. Постигнут је договор да се представници школа убудуће посећују поводом значајних датума и јубилеја. За јесен 1989. године припремало се увођење информатике у наставни процес школе. У новом времену, требало је овладати информатичком писменошћу. Курс информатике су похађале професорке Душанка Васиљевић и Зорица Докнић.

На почетку 1989/1990. школске године организована је приредба за пријем првака, што је постало традиција. У први разред су уписана 4 одељења од по 35 ученика. Осигурани су сви ученици. Поново се забрањује ученицима школе да излазе на улицу за време великог одмора из безбедносних разлога. Родитељи су дали надокнаду за штампани материјал у вредности једне свеске. Организован је систематски преглед радника Школе. Праћен је и успех бивших ђака који су тада били ученици у Гимназији и Техничкој школи. Од пет вуковаца сви су одлични, а троје су и даље вуковци. У Техничкој школи од 10 одличних, њих шест је задржало одличан успех. Професор Миољуб Васиљевић је издао приручник из математике. Закључено је да Школа има добар кадар из математике. Стигло је признање и са манифестације „Стазама слободе”. Наставница Момира Ради-сављевић је добила признање за успехе у ликовном стваралаштву са својим ученицима. Колектив је за Новембарску награду предложио наставника географије, Радомира Илића, и професора математике, Миољуба Васиљевића. Наставничко веће је констатовало да је програм рада у првом полугодишту реализован. Мандат новоизабраном директору Школе, Милену Пановићу, професору из Краљева, почиње 10. фебруара 1990. Савет школе (Школски одбор) је на седници од 1. марта 1990. године донео одлуку да Миољуба Васиљевића, професора математике, делегира за представника у Конференцији основних школа.

Савет Школе је 17. 05. 1990. разматрао потребу изучавања информатике као изборног предмета у седмом разреду са 40 часова годишње и у осмом разреду са 60 часова, као и немачког језика почев од петог разреда. Народни музеј Краљева је обавестио ученике и наставнике Школе да је поводом 40 година рада Музеја, приредио у Господар Васином конаку две значајне изложбе, којима је представио део фондова и преко изложених музејских експоната приказао развој Краљева у 19. и почетком 20. века и развој српског сликарства у првој половини 20. века. Прва изложба је носила назив *Краљево – од вароши до града* и на њој је приказано много старих фотографија, предмета, докумената и текстова из прошлости Краљева, указано је на значајне личности град, те развој занатства, школства, индустрије у њему, као и преображај места од вароши до савременог града. Сматрало се да је изложба веома погодна за упознавање ученика са прошлошћу родног града и завичајне историје. Изложба *Српско сликарство 1900–1950* је понудила дела српских сликара реалиста (Паја Јовановић, Урош Предић), импресиониста, постимпресиониста, интимиста, експресиониста – до дела социјалистичког реализма.

Веза друштвене заједнице и Школе је одувек постојала. Заједница је била оснивач Школе и њена дужност је била да се о овој установи стара. Локална заједница је имала свог представника, делегата, у органу управљања Школом. Овога пута била је то Јелена Петровић, новинарка *Ибарских новоси* из Краљева.

ЛЕТОПИС ШКОЛЕ ОД 1990. ДО 2000. ГОДИНЕ

Школска 1990/1991. је почела 1. септембра, а завршила се 21. јуна. Прво полу-годиште је трајало до 11. јануара. Савет Школе се почетком ове школске године бавио изборним програмима, које је требало реализовати од краја октобра.

Инфлација је тих година била велики проблем у држави, па је Савет морао чешће да се састаје и решава питања топлог obroка, регреса, повећењем броја бодова на основну плату. Колектив је морао да прати економске прилике и трку за преживљавањем. Она је заокупљала свакодневно пажњу свих запослених, јер је борба за голу егзистенцију избила на прво место интересовања. Тако је Савет на седници од 14. септембра 1990. године, одлучивао о вредности бода за обрачун личних доходака. Вршила се корекција вредности бода за јуни, јули и август и одлучивано је о новој вредности бода за септембар. Материјална ситуација у Школи је била лоша. Директор је обавестио колектив да због недостатка средстава рачуни нису плаћени у претходна три месеца. Наредио је да се радницима исплати топли оброк. Тражио је да се Синдикат више ангажује око материјалних проблема Школе. Школске 1991/1992. године организовање екскурзија је било проблематично с обзиром на целокупну ситуацију у држави. По препоруци општине, у очекивању да ће се ситуација у окружењу поправити, екскурзије су одложене за пролеће. Наставничко веће је закључило да је неопходно променити обележавање Дана школе „јер се ове године слави Свети Сава”. Пред Дан Школе, директор Пановић се 16. 12. 1991. године обраћа Фонду основног образовања Краљево, са захтевом да одобре средства за јубиларне награде. Просветни инспектор је дао неколико примедби на ГПР. По његовом мишљењу, планови наставника су били непотпуни, а високом оценом су оцењени планови рада наставника разредне наставе. Поново је на дневни ред Већа стављено питање промене назива Школе. Том приликом је речено да постоји општа тенденција промене имена радних организација и установа, које у свом називу носе неко „идеолошко обележје. До коначне промене имена има још месец дана, па се радницима школе оставља ово питање за размишљање”. Прво полугодиште се први пут завршава 27. децембра. То је из практичних разлога, јер су празници повезани од грегоријанске Нове године, преко Божића, до јулијанске Нове године. На Наставничком већу су одлучили да се ове године екскурзије не изводе због рата у окружењу. У свему другом, у овој школи, као и у осталим школама Србије, школски дани су текли уобичајено.

Директор Школе је школске 1992/1993. године упознао наставнике са изменама у *Закону о основном образовању*. Том приликом им је предложио календар рада за школску 1992/93. годину. Школска година почела је 1. септембра. Прво полугодиште имало је 83 наставна дана, а друго 107. Зимски распуст почео је 25. децембра 1992, а завршио се 15. јануара 1993. Пролећни распуст трајао је од 19. до 23. априла. Припремна настава се одржавала у августу – 5 дана по 2 часа. Саопштавање успеха поново је, као некада, било на Видовдан, 28. јуна. Због великог броја ученика Школа је приморана да отвори шесто одељење другог разреда. По новом правилнику о финансирању, више није била предвиђена надокнада за рад хора, оркестра, за спортске и изборне активности. Разредне старешине су биле дужне да доставе списак деце избеглица из Хрватске и БиХ и њихове потребе за књигама и школским прибором. Црвени крст Србије је у октобру 1992. године покренуо акцију „Солидарност на делу”. Мото акције је био: „Много је људи у невољи – помозимо им”. Акција је трајала месец дана. У акцији су учествовали сви грађани општине Краљево, све радне организације, све школе, све установе, друштва и удружења грађана. Прикупљани су одећа и обућа за предстојећу зиму, постељина, кућни инвентар, све врсте намирница, школски прибор и новчана средства. Све прикупљено се предавало Црвеном крсту Краљево. Прикупљена помоћ је била намењена инвалидима рата, породицама погинулих, угроженом становништву општине Краљево и ратом захваћених подручја. Влада Републике Србије је 19. 11. 1992. у Београду именовала Школски одбор ОШ „IV краљевачки батаљон” у Краљеву. За председницу је изабрана Душанка Васиљевић, Краљево, наставница ове школе. Чланови су били: Милош Бабић, представник родитеља, лекар Медицинског центра Краљево; Јасминка Четровић, Краљево, професорка ове школе; Миломир Беочанин, Краљево, наставник ове школе; Мирјана Југовић, Краљево, наставница ове школе; Марија Лопичић, представник Општине, новинарка *Ибарских новостии* – Краљево; Александра Сретовић, представник Општине, дипл. инжењер, ЈСП Краљево; Милана Ракић, представник Општине, дипл. правник, Окружно јавно тужилаштво Краљево; Љиљана Негојевић, представник Општине, дипл. правник, адвокат – Краљево.

У новембру 1992. године расписан је конкурс за именовање директора Школе. Именоване су сталне комисије Школског одбора:

1. Комисија за општа акта
2. Комисија за Годишњи програм рада
3. Комисија за радне односе
4. Комисија за ученичка питања.

Министарство просвете нашло је за сходно да директорима основних школа на подручју Рашког, Расинског и Моравичког округа пошаље обавештење о поступку за именовање директора основних школа.

На Наставничком већу се расправљало о моралном аспекту личности просветних радника са освртом на савремени тренутак. Закључено је да без обзира на све моралне суноврате, морал просветних радника мора остати на високом нивоу. Стварност намеће много примера који и те како одступају од етике., Неморала има и међу просветним радницима: записују часове које нису одржали, касне на часове; поједини наставници „спремају” ученике којима предају, све чешће се јављају примери погрешног опхођења према ученицима. Апеловало се на све просветене раднике да се подсети шта је то морал и да се уздигну на одавно установљен ниво. Састанак Школског одбора је одржан 13. априла 1993. године, где се разговарало о резултатима конкурса за именовање директора. Школски дбор је пружио подршку дотадашњем директору Милену Пановићу. На овој седници Одбор је донео одлуку да се за инвестиционо одржавање Школе одобри 40.550.000 динара а да се за набавку цвећа издвоји 4.200.000 динара.

Појавили су се предлози за извођење екскурзије за осмаке. Прво се морало разговарати са родитељима. У мају је избор директора Школе био главно питање. Био је то поновљени конкурс, пошто на претходном директор није изабран. Колектив је сматрао да је избор директора праћен разним махинацијама, помоћу којих је у незавидан положај доведен дотадашњи директор, Милен Пановић. Доводио се у питање морални и нарочито, политички аспект директора и већине чланова колектива. Једна професорка је истакла да је бачена „љага” на читав колектив. Поднета је кривична пријава за фалсификовање против Н. Н. починиоца и предата МУП-у. Било је много дискусије и незадовољства. Говорило се да је то нељудски поступак. Неки су говорили да су преварени и увређени. Колективу је саопштено да је за директора школе Министарство именovalo Миломира Мрљеша, професора педагогије. Одлука је саопштена на Већу 16. 8. 1993.

У овој школској години је било укупно 1254 ученика. У јунском року разред је завршило 1169 ученика. На поправни испит су упућена 84 ученика. Три ученика су понављала, а остали су положили поправни. Двојица су понављала разред по други пут, а трећи ученик по трећи пут. Ако су напунили 15 година, ученици су имали право да полажу предмете са поправног али су губили статус редовних ученика. Годишњи програм рада за школску 1992/93. реализован је у потпуности. Донета је одлука да се у ГПР убудуће уносе „Чињенице из архивске грађе”.

У октобру школске 1993/1994. године, директор Школе, Миломир Мрљеш, молио је Институт Фабрике вагона да помогне Школи у опремању кабинета за хемију. Директор је писао да ОШ „IV карљевачки батаљон” има потешкоћа са набавком неопходних наставних средстава и потрошног материјала за несметано остваривање наставе у својим специјализованим учионицама.

Пред последњу наставну седмицу у првом полугодишту школске 1993/94. године директор Мрљеш је поднео следећи извештај: „Настава у првом

полугодишту се завршава 24. децембра 1993. Друго полугодиште почиње 24. јануара 1994. Свечана подела ђачких књижица обавиће се 27. децембра. Очекујемо да ће део ученика бити незадовољан и знањем и оценама. Незадовољство оценом не би требало да прелази у агресивност према школској имовини, јер застакљивање Школе још није исплаћено. Незадовољство оценама ће нестати, ако се оно на културан и озбиљан начин саопшти предметном наставнику, одељенском старешини, школском педагогу или директору. Тако се, ако сте у праву, може нешто и поправити. Агресивност ништа не поправља, а може много шта да поквари, да одложи учење и да нанесе штету и школи и појединцу који агресивност испоји. Већ дуже од месец дана није било изразите агресивности према школској имовини. Случајно су сломљена два стакла, а није разбијен ни једна прекидач. Жврљање по клупама као вид агресивности и незадовољства, још опстаје. Захваљујем вам се за смањење агресивности и желим да је потпуно замените озбиљним учењем. Истовремено молим да из разних разлога, нико не донесе ни једну петарду наредних дана. Ми, ваши васпитачи, желимо да будемо срећни и задовољни што пред нашим очима расте лепа и културна младеж.”

На крају првог тромесечја констатовано је да у школи има 1227 ученика. Вођење евиденције у разредним књигама млађих разреда је беспрекорно. У старијим разредима има мањих пропуста. Подељена су решења свим наставницима у којима је записано шта ко и колико треба да ради.

Када је директор на почетку седнице рекао да ће ова седница имати и свечарски карактер, мислио је и на испраћај колеге Радомира Илића, наставника географије, и помоћне раднице Десанке Јаћимовић у пензију. Одржао је поздравну реч: „На овај дан када говоримо о Светом Сави, користимо прилику ове свечаности да пожелимо колеги Радомиру Илићу, срећен одлазак у пензију. Свесни смо да би он желео и могао да успешно и лепо предаје своју географију још много година, али таква су правила и закон кога се морамо придржавати. У овој школи је провео 33 године веома примерног и одговорног рада. Ову установу је доживљавао као своју кућу. Генерације његових ученика редовно говоре да је био строжији према себи, него према другима. Својом тачношћу учио их је тачности, поштовањем према њима учио их је да и они поштују њега и остале наставнике, да се поштују међусобно. Са својим колегама и колегиницама лако је сарађивао, трудећи се увек да им више помогне, него што је од њих помоћ очекивао. Листа финих особина нашег колеге Радомира Илића је дуга. Он није само радан, одговоран, подесан за сарадњу, обдарен да забави. Он је још тачан, поуздан, поверљив, близак ученицима, лишен ситничарења и цепидлачења у оцењивању, скроман и уздржан када се ради о сопственим потребама, предусретљив према другима и спреман да помогне, не бранећи се од обавеза које и нису његове, опрезан када суди о другима, склон да оно што је повољно каже, а оно неповољно да задржи за себе. Сигурно је да човек кога пратимо у пензију, захваљујући томе

што воли људе, неће бити беспослен, неће ни бити у положају да искуси усамљеност и досаду, као нешто што неугодно прати наша солитерска времена. И зато, као и због свега што нас везује, у име читавог колектива желимо Радомиру срећну и дуготрајну пензију.”

На врло леп и примерен начин уз говор и поклоне, уз пријатне речи испраћења је у пензију и помоћна радница Десанка Јаћимовић.

Школски одбор 25. фебруара 1994. године су чинили: председница Душанка Васиљевић и чланови: Љиљана Негојевић, Даринка Антић, Миломир Беочанин, Мирјана Југовић, Јасминка Четровић, Миломир Мрљеш, директор, Лидија Вељковић (шеф рачуноводства), Милош Бабић, Марија Лопичић и Александра Сретовић.

Усвојен је завршни рачун за календарску 1993. годину. Том приликом је речено да су цифре огромне и неразумљиве због велике инфлације, али да је битно да Школа није пословала с губитком.

Морао је да се мења календар рада за 1993/94. годину, због продуженог зимског распуста. Планирано је да се надокнада изгубљених наставних дана изврши радним суботама или „интензивирањем” наставе. По овом питању су консултовали главног координатора Министарства просвете за Рашки округ, Мирослава Весовића, па им је он сугерисао да часове надокнаде суботама.

Почетком марта 1994. године, била је радна субота и сви ученици старијих разреда, са својим наставницима, разгледали су изложбу у Народном музеју *Краљево од вароши до прага* аутора Драгана Драшковића.

Била је то ненаставна субота, па су ученици млађих разреда у биоскопу „Ибар” гледали дугометражни цртани филм *Робин Худ*. Директор Мрљеш им је поручио: „Желим само да чујем да сте се сви понашали лепо, како доликује ученицима Основне школе „IV краљевачки батаљон”.

На крају другог тромесечја, 8. априла 1994. г. било је укупно 1227 ученика. Без недовољних оцена је било 999 ученика или 81,40%. Школу у то време карактерише претерано изостајање ученика са наставе и веома ружна навика ученика да касне на први час или да побегну са неког од часова. Неки ученици су одсуствовали са више од трећине часова и требало је да, по закону, полажу разредни испит. Повећано изостајање је утицало на успех, јер оно представља прекид радног континуитета и навикава на нерад.

Те године, сваки разредни био је организатор екскурзије за своје одељење. Вођа екскурзије био је Раде Лазовић, а гости Љубинка Антић и Милен Пановић.

Због продуженог зимског распуста у том другом полугодишту било је више наставних субота.

У саопштењу ученицима и наставницима 21. маја 1994. године речено је да је Савет родитеља одабрао фотографа Добрила Чуљковића, који је фотографисао ученике са одељенским старешинама.

На почетку школске 1994/95. године наставници су били:

1. Ђурђица Јоветић – српски језик,
2. Љиљана Вишњић – српски језик,
3. Јасминка Четровић – српски језик,
4. Милен Пановић – српски језик,
5. Љубинка Антић – српски језик,
6. Татјана Капларевић – српски језик,
7. Зора Вишњић – енглески језик,
8. Слађана Радојичић – енглески језик,
9. Наталија Вукомановић – енглески језик,
10. Момира Радосављевић – ликовна култура,
11. Тања Пљакић – ликовна култура,
12. Горча Станковић – музичка култура,
13. Лидија Спаски – музичка култура,
14. Дрина Танасковић – историја,
15. Драгомир Белоица – историја,
16. Невенка Глоговац – историја,
17. Радунка Јовановић – историја и географија,
18. Јасминка Мијатовић – географија,
19. Љубомир Ђуровић – географија,
20. Зага Савићевић – физика и хемија,
21. Радомир Станимировић – физика и информатика,
22. Миленко Ђурић – физика,
23. Цвета Грабовац – хемија,
24. Миломир Беочанин – биологија,
25. Раде Лазовић – биологија,
26. Радослав Дебељак – техничко образовање,
27. Зорица Докнић – техничко образовање,
28. Јелена Менковић – физичко васпитање,
29. Раданка Јевтић – физичко васпитање,
30. Злата Обрадовић – домаћинство и прва помоћ,
31. Соња Благојевић – избор. немачки језик,
32. Ђорђе Арсенијевић – математика,
33. Душанка Васиљевић – математика,
34. Миољуб Васиљевић – математика,
35. Радојко Петковић – математика и информатика.

У Србији је било 15.000 првака мање него раније. У ОШ „IV краљевачки батаљон” уписано је одељење мање. Крај првог полугодишта био је 23. децембар 1994. Више фактора је ометало нормално одвијање наставе и утицало на успех.

У септембру су биле велике врућине, у другој половини октобра хладно и без грејања у школи, а у децембру је више пута искључивана струја. Све ово је утицало на здравствено стање наставника и ученика. Пет наставника је било на дужем боловању, а замену је било тешко обезбедити. Затим извесна недисциплина, нарочито у 8 разреду. По оценама успех није био лош. „Успех изражен оценама, увек је више или мање релативан. Борба за оцену понекада није праћена борбом за знање. Најбоље је кад је то двоје уравнотежено, или када трка за знањем, макар мало иде испред трке за оценом.”

На овој седници своје обраћање имали су старије колеге, Ђорђе Арсенијевић и Радомир Станимировић. Била је то размена мишљења, нека врста преношења искуства на млађе на ненаметљив начин. Имала су та казивања и елемената исповести, и да се каже оно што се годинама прећуткивало. Ђорђе Арсенијевић је за себе рекао да још од 1961. године „човек из учионице”. Прво као учитељ, а затим као наставник математике. Изнео је занимљиво мишљење да су његов рад као учитеља и наставника математике најбоље оценили ученици и њихови родитељи, боље од других који су оцењивали његов рад. Љубав и наклоност према математици стиче се на почецима рада и у нижим разредима.

Наставник физике, Радомир Станимировић за наставу је планирао само оно што може да оствари. Истакао је да је велика грешка коришћење туђег плана. У раду воли да користи цртеже и да је табла прегледна и чиста. Сваки час почиње неким огледом, јер се то много боље памти од учења дефиниција напамет. Посебну пажњу посвећује систематизацији и обнављању градива. Усавршавање наставника може се вршити на много начина; то су посете часовима код колеге, дискусије са колегама на одређене теме и о неким дилемама, припрема ученика за такмичење, активно учешће на стручним активима.

На крају другог полугодишта је било 1182 ученика. Са одличним успехом је било 37,98%. Слаб је био успех у осмом разреду, где је 14 ученика имало пет и више слабих оцена. Ту је било и највише недисциплинованих ученика, који су уместо радних навика стекли негативне навике. Успех је био лошији него претходне године.

На седници Школског одбора, која је одржана 6. јуна 1995. усвојена су три документа:

1. Правилник о мерилима и критеријумима за утврђивање радника за чијим је радом престаје потреба у школи,
2. Основа за Годишњи програм рада у школској 1995/96,
3. Информација о мерама за доградњу косог крова на згради ОШ „IV краљевачки батаљон”.

При сачињавању Годишњег програма рада за школску 1995/96. морао се узети у обзир *Закон о основној школи*, укључујући и сва важећа подзаконска акта, као и најављене а још необјављене мере за растеређивање ученика. За Школу је био проблем и то што су промењени просторни услови рада, због забране коришћења дела школских просторија. То је наметало потребу да се имају у виду две врсте организације рада: постојећа, док се не уради коси кров и друга, по завршетку радова на препокривању зграде. Због тога је ваљало поделу предмета и одељења извршити у две варијанте. Због смањеног броја ученика у свим основним школама општине Краљево тих година се морао решавати такозвани проблем технолошког вишка. Морало се утврдити за којим радницима престаје потреба било у целини, било делимично. На почетку школске године у Школи су три учитеља била технолошки вишак. Због свега тога, просветне власти су морале да донесу одговарајућа нормативна акта како би уједначиле решавање овог проблема. Школа је те године имала 38 одељења. Уз сагласност Подручне јединице Министарства просвете одобрена је једна мешовита група у продуженом боравку. У тим околностима, када новца није било ни за основне потребе, није се могло размишљати о некој набавци наставних средстава. Сва задужења наставника, стручних сарадника и директора, приказана су много конкретније. То исто важи и за рад стручних органа. Није заборављено ни стручно усавршавање наставника, као ни сарадња школе и породице. Школа је и ове године наставила са увођењем иновација и њиховом практиковању на угледним часовима.

Директор је на почетку школске 1996/1997. године поднео исцрпан извештај о реализацији Годишњег програма рада за претходну годину. Реализовано је 186 радних дана уместо 185. Од 1152 ученика њих 1146 је завршило разред. Радило се у скромним материјалним условима. Директор је посетио 192 часа. Мотивисаност за рад је виша у нижим, него у вишим разредима. Остварени су планирани излети и екскурзије. Сарадња са родитељима је била добра. Општа пролазност ученика је била 99,12%. Шест ученика је понављало разред. Родитељи су уложили приговор, зато што су у истом дану рађени писмени и усмени. Долазио је и надзорник Петковић и после анализе утврђено је да нема основе за приговор.

На крају првог полугодишта, на седници Већа, баш на Светог Саву, директор Мрљеш је поднео исцрпан извештај. Говорио је о алуминијумском крову који је постављен пред почетак школске године 1996/97. над фискултурном салом, продуженим боравком и главним учioniчким блоком. До краја претходне школске године реконструисана је фискултурна сала. Током претходног лета, окречене су и поправљене учioniце продужног боравка, углавном ангажовањем домара Школе. Окречени су и сви ходници, као и прљавији делови у појединим учioniцама.

Прво полугодиште је завршено 31. децембра 1996. и до тада је било остварено 86 наставних дана. На крају првог полугодишта у школи је било 1104 ученика. Пролазност је била 82,42%. Успех је био најгори у последње четири године. Зато је окривљен недостатак материјалних средстава. Директор је овом приликом дао изјаву поводом неучествовања запослених у штрајку: „Познато ми је да је председник Синдиката Школе заказивао састанак ради изјашњавања о учешћу у штрајку и да није било кворума. То показује да радници нису били заинтересовани за тај начин самокажњавања. Не сећам се да сам било коме претио, па да је то утицало на људе да се не изјасне за штрајк, као што су писали у дневној штампи *Телеграф* и *Вечерње новостии*. Због тога што сматрам да школа и наставници постоје због ученика а не обрнуто, лично никада не бих штрајковао. Не мали број наставника и родитеља изразили су задовољство што је школа непрекидно радила и што неће изгубити пролећни распуст, нити у другом полугодишту имати шестодневну наставну седмицу. Сматрам да смо као просветни радници сачували достојанство неучествујући у овом штрајку, када већ знамо да држава нема новца да повећа плате, колико су синдикати тражили. Осим тога, штрајк су водили људи чијим моралним особинама и интелектуалним способностима нисам задовољан.” (Миломир Мрљеш, 27. 2. 1997. године)

А онда је 27. марта 1997. године расписан конкурс за избор директора. Директор је тим поводом тражио мишљење Школског одбора. Текст конкурса је морао бити усаглашен са Законом о основној школи. Сводили су се резултати, предузимале су се мере за исправљање пропуста, планиран је завршетак другог полугодишта. Тешко је било мотивисати ученике. Министар просвете, Јово Тодоровић, најављује реформу програма и рада у школама, посебно истичући значај игре у учењу.

Било је и много неугодних ученика и родитеља. Сад већ почињу ургенције за оне који су најмање радили, а највише ометали рад у Школи. Повећава се брига за децу о којима родитељи до сада нису водили рачуна, па су их се сада, пред крај године, сетили. Стручни сарадници Школе су систематизовали неке чињенице. Марина Оцокољић, психолог у школи их је презентovala Већу:

„Догодиле су се крупне економске и социјалне промене у друштву, а самим тим и у породицама ученика и у њеном васпитном деловању. Променила се породица у културном смислу, као што се променио стил и квалитет васпитања, који она пружа својим најмлађим члановима. Породица се јавља као позитивна или као негативна у погледу васпитања, али свакако незаобилазна у развоју младог бића. Раније већина породица није имала никакве проблеме у васпитању своје деце. Већина породица још увек савлађује основне проблеме. Породици припада најважнија функција у васпитању детета, а она је у озбиљној кризи. Школа наставља васпитање из породице и мора јој помоћи. Циљ овог истраживања је био је покушај идентификовања погрешака које родитељи праве у вас-

питању деце, као и да ли образовни систем утиче на грешке у васпитању. За ово истраживање није коришћен упитник, већ се до податка долазило у разговору са наставницима и са родитељима уз вођење нестандардизованих интервјуа. Обављени су и разговори са децом, да се дође до чињеница о понашању ученика. Узорак су чинили сви ученици који су имали неприлагођено понашање, њихови родитељи, као и ученици који су постигли слаб успех.

Анализирајући одговоре истраживачи су закључили да су корени за моћ и немоћ у васпитању у породици, умногоме налазе у друштвеним противуречностима, у ономе што се у друштву догађа, с једне стране, и у ономе што се у породици догађа, с друге.”

На конкурс за директора школе су приспеле две молбе: Софија Черековић из Великог Градишта и Јован Лазовић из Краљева. Актуелни директор Мрљеш је такође конкурисао, а конкурисала је и педагог Школе, Душанка Маринковић. На крају је Школски одбор послао Министарству два имена: Душанка Маринковић и Јован Лазовић уз образложење да оба кандидата испуњавају услове за обављање дужности директора, али да Одбор извесну предност даје Душанки Маринковић.

Детаљан извештај о успеху за школску 1996/97. годину поднео је нови директор школе, Јован Лазовић. Констатовано је да је у тој школској години у Школи било 1106 ученика. Одличан успех је имала половина ученика – 50,18%. Разред је понављало 16 ученика. Општа пролазност на крају године износила је 98,55%.

Директор школе, Јован Лазовић је обавестио Школски одбор и колектив да је на дужност ступио 1. јула 1997. године и да је било доста посла које је требало урадити преко лета. Трбало је наћи средстава. Ангажована је „Чистоћа” да среди парк испред Школе. Оспособљено је осветљење испред зграде. Оправљени су сви мокри чворови. Сви радници су повучени са годишњег одмора и максимално су ангажовани. Формирана је комисија за примопредају дужности директора: Миломир Беочанин, Милош Бабић и Јасминка Четровић. Једногласно је усвојен Годишњи програм рада за школску 1997/98. године. Одељењу Министарства просвете достављен је извештај о реализацији програма рада за школску 1996/97. Извештај је поднела Марина Оцокољић, школски психолог. Полугодишта су била несразмерна, у првом је било 86, а у другом 98 наставних дана.

Укупно је било девет празничних дана. Према Календару то су били: Дан Републике (29. и 30. новембар), 1. децембар, Нова година (1. и 2. јануар), Дан Светог Саве (27. јануар), 28. март, Први мај (1. и 2. мај). Поред тога свака школа је била у обавези да планира 5 дана за спортске, културне и рекреативне активности.⁹⁵ Анализа рада Школе у свим сегментима је одржана 16. марта 1998. Један ученик је премештен у другу школу због вандалског понашања, двојица су

⁹⁵ *Просветни гласник* бр. 9/1997.

кажњена укором Већа због недисциплине. У марту су већ бил завршена многа општинска такмичења. Више ученика Школе се пласирало на Окружно такмичење. У суботу 27. јуна, организован је за раднике Школе једнодневни излет на Рудно и у Студеницу. Ове године је био велики број вуковаца и других успешних ђака. Укупно је било 1053 ученика. У нижим разредима средња оцена је била одлична (4,53). Од спонзора су тражена средства за материјалне трошкове Школе.

У Школи је било приправника, па је међу њима требало тражити оне који би попунили упражњена радна места.

Школа је успела да школске 1998/1999. године побољша материјално-техничке услове. Осећала се потреба за набавком наставних средстава. У библиотеци је било око 6000 књига. Запослено је 65 радника. Прво полугодиште се завршава пред Нову годину, а зимски распуст траје три недеље. Пролећни је у априлу и траје свега четири дана. Годишњим програмом рада, пет дана је предвиђено за спортске и културне активности. Подела предмета на наставнике је извршена као и сваке године. Уведени су изборни предмети и друштвено-користан рад. Предвиђено је и стручно усавршавање наставника. Педагог и психолог, као и директор, морају имати написани програм рада. На основу оцено одељенских и Наставничког већа, Школа је у потпуности спремна за рад у 1998/99. години. Почетком септембра, Школски одбор је усвајао Годишњи програма рада. Ученици су претходну годину завршили са просечном оценом 4,33. Одличних је било 55,49% а понављало је четворо. Школа је измирила све своје обавезе према добављачима. У томе су много помогли родитељи. У Школи је извршена добра припрема за почетак школске 1998/99. године.

На седници одржаној 3. фебруара 1999. године разматран је материјални и социјални положај запослених у образовању. Председник синдиката, Миломир Беочанин је прочитао саопштење Републичког одбора Синдиката образовања Србије. Одмах се кренуло у оштре дискусије. Тражена је смена синдикалног руководства у образовању и министра просвете, Јове Тодоровића. Радници нису били упознати са Колективним уговором. Затражено је да се преко средстава информисања објави када и колика ће бити исплата, јер је добијена информација лажна. Штрајк се мора добро организовати, а то захтева 2-3 месеца, а за то време да се преговара. Директор је обавестио колектив да се из средстава јавног информисања може сазнати да од повећања нема ништа и да ће бити исплаћени само топли оброк за новембар и децембар. Састанак је завршен без одлука, јер није било кворума.

Када је 24. марта 1999. године НАТО започео агресију на Савезну Републику Југославију, због ратног стања прекинута је настава у свим школама. У току априла, маја и јуна у ОШ „IV краљевачки батаљон” одржане су седнице одељенских већа и Наставничког већа на којима су закључене оцено ученицима. Министарство просвете је одлучило да се ученицима призна школска година

и да у години бомбардовања нема понављања. Тако је 1998/1999. била најкраћа наставна година после завршетка Другог светског рата.

Пред крај 1999. године, 27. децембра одржан је састанак Синдикалне организације школе. Главна тачка разговора био је материјални положај просветних радника. Председник Синдиката, Миломир Беочанин је обавестио чланове да је у току дана стигла одлука о ступању у штрајк основних и средњих школа. На тим састанцима сталожене дискусије су реткост. Живан Пешић је сматрао да је овај предлог Републичког синдиката само пусто обећање, јер се то доказало више пута, па је предложио да се тај синдикат напусти и приступи Унији синдиката просветних радника, којој су приступиле многе школе. Унија има стручну службу, која штити просветне раднике. Влади је одговарао час од 30 минута, јер је за њу било битно да се настава не прекида.

За Дан Школе исплаћене су јубиларне награде. Културни програм је био богат. И један и други празник су достојанствено прослављени. Школа се припремала за почетак нове школске године. Директор је упознао Одбор за израду Плана годишњег програма рада за школску 1999/2000. годину. Министарство просвете још није било послало Календар рада јер је током НАТО агресије уништено или оштећено око 500 школа. Школа је започела почети рад са 33 одељења, два мање него у претходној години. Информатика је уведена као изборни предмет, што је био случај и са наставом немачког језика. Информатика је имала статус секције, па је Школа упутила захтев Министарству да јој се врати ниво изборног предмета, јер је интересовање деце било велико. Ова школа је била једна од десет у Војводини, на Косову и у Србији, која је добила средства да се у њој изучава информатика. Опрема је била застарела али то није значило да информатику треба укинути.

Овог јуна прославе матурске вечери није било, због агресије која је задесила нашу земљу. Прослава је одложена за неко боље време.

На почетку школске 1999/2000. године чланови Школског одбора су констатовали тешкоће у раду Школе, које су настале НАТО агресијом на нашу земљу. Сарадња школе и Министарства је била одлична. Поред многобројних тешкоћа, Школа је спремно дочекала почетак школске године. Затим је ШО прешао на усвајање Годишњег програма рада за наступајућу школску годину. Директор је поновио старе проблеме Школе и набројао шта би још требало набавити. После прогона српског становништва са Косова у јуну 1999. године, појавио се већи број ђака са Космета у краљевачким школама, што је био додатни проблем који се морао решити. Школски надзорник Миодраг Србљак 23. новембра је извршио редовну контролу припремљености Школе за почетак рада. Поред уобичајних примедби, констатовано је да је Школа примила 70 ученика расељених лица са Косова.

Крајем децембра, Синдикат се договарао о тексту одлуке о ступању у штрајк који су намеравали да упуте директору Школе. Синдикату Школе упућена је од-

лука Републичког синдиката да основне и средње школе ступе у штрајк. У тексту који су упутили директору, запослени су навели више захтева. У вези са тим формиран је Штрајкачки одбор Школе од девет чланова и са тим је упознат директор. Састанак Извршног одбора Синдиката одржан је 26. јануара 2000. године. Од директора је затражено да организује рад Школе којим би се спровео штрајк у складу са Законом. Састанку одржаном 28. јануара присуствовало је 30 чланова колектива. Договарали су се о ступању у штрајк на основу одлуке коју су раније донели. Затражили су оригинал Закона о штрајку. Прочитан је Закон о штрајку који је дао директор. Тражено је да секретар Школе да правни савет. Било је мишљења да су се запослени неозбиљно понели око организације штрајка. Директор је, сматрали су неки, требало да даје објашњења о Законским могућностима и правима радника. Директор се одазвао позиву и прочитао које су његове обавезе. Нагласио је да не може да организује наставу за четири радника који не желе да ступе у штрајк. Директор Лазовић је том приликом рекао да је Министарство испунило захтеве Синдиката, осим захтева за топлим оброком и изразио уверење да ће и то ће бити испуњено „данас или сутра”. Тошев је рекао да није исплаћен топли оброк за оно време које су провели у Школи у данима бомбардовања. Директор је тражио да штрајкачи буду са ученицима у време док остали раде. Синдикат је на крају донео одлуку да се ипак ступи у штрајк који почиње 31. јануара 2000. године. Настава ће се одвијати према Закону о штрајку и трајаће до испуњења захтева.

Синдикат образовања Србије, на седници одржаној 25. фебруара 2000. године, донео је одлуку о наставку штрајка са захтевима за побољшање материјалног положаја просветних радника. Републички одбор Синдиката је најавио штрајк.

Синдикат Школе је доставио директору захтеве радника:

1. Исплата топлог obroка за 1999. годину (у заостатку је 5-6 месеци),
2. Исплата регреса за 1999. годину,
3. Исплата личних доходака закључно са првим делом децембра.

Од 62 радника захтеве су потписала 42 радника. Друго полугодиште је започело штрајком по Закону о штрајку. Часови су скраћени на пола сата, обезбеђен је тзв. минимум процеса рада. Исту проблематику, истог дана, разматрао је и Школски одбор и упутио допис Министрству просвете – начелнику одељења у Краљеву, Слободану Симовићу. Школски одбор је упознат са захтевима Синдиката. Штрајкачи сматрају да предложена повећања нису довољна. Ни приближно нису једнака у образовању и осталим друштвеним делатностима. Апеловали су да се настава у школама што пре нормализује.

На почетку школске 1999/2000. године у Школи је било 1010 ученика размештених у 33 одељења. Од тог броја је било 18 ученика који су избегли из Хрватске и 72 ученика расељених са Космета. Школа се у потпуности придра-

жавала Календара рада. Одрађено је 185 радних дана (180 наставних и 5 радних). У периоду од 24. јануара до 15. марта 2000. године сви запослени су били у законском штрајку (часови су трајали 30 минута). Није било тоталне обуставе рада. На крају је разред понављао само један ученик. Сви одлични ученици су похваљени и награђени. На основу свега изложеног, Школски одбор је констатовао да је у претходној години Програм рада у потпуности остварен. Истовремено је закључено да нема препрека које би утицале да се не оствари Годишњи програм рада за наредну годину.

ШКОЛА ОД 2000. ДО 2016. ГОДИНЕ

У Републици Србији су се 5. октобра 2000. године догодиле политичке промене, које су имале утицаја и на развој просвете и школских институција. У ОШ „IV краљевачки батаљон” је у складу са одлукама Синдиката дошло до тоталне обуставе рада која је трајала десет дана. Један од најважнијих задатака Прелазне владе Републике Србије, која је формирана после „октобарских промена” био је побољшање изузетно тешког положаја просветних радника. Сви запослени у просвети добили су тада „социјалну помоћ” у висини од 6000 динара и све неисплаћене „топле оброке”.

На крају првог полугодишта 2000/2001. године у Школи је било 1008 ученика. Школски одбор, као и Наставничко веће, били су изузетно незадовољни и забринути због огромног броја изостанака. Били су забринути зато што нису наишли на одговарајућу сарадњу са родитељима и што су од њих очекивали помоћ, која је изостала. Једина охрабрујућа чињеница је била да је те школске године било укупно 16.640 изостанака, док је претходне године било 20.748, дакле 4108 изостанака више. Велики број ученика због тога није имао задовољавајућу оцену из владања.

Школски одбор је донео одлуку да се распише конкурс за избор директора, пошто је тадашњем директору, Јовану Лазовићу, мандат истицао 1. јула 2001. године. Предлоге за избор директора Школски одбор шаље Министарству просвете а решења о његовом постављењу потписује министар.

На „референдуму” запослени су се изјаснили за Јована Лазовића, дотадашњег директора. Неки су предлагали Љубинка Симовића – учитеља, други Душанку Маринковић – педагога, трећи Милана Тошева – професора физичког. У уводној речи директор Лазовић је прочитао допис ДОС-а⁹⁶ „где се радило о давању мишљења за обављање функције директора”.

Нови Школски одбор је конституисан 18. јуна 2001. године и у његовом саставу су били:

Радојка Савић – председник – дипломирани туризмолог,
Драгана Сретовић – дипл. правник,
Катарина Симовић – професор,
Слободан Кошанин – дипл. саобраћајни инж.,
Надица Бањанац – наставница,

⁹⁶ ДОС – Демократска опозиција Србије.

Станка Гуњић – наставница,
Љубинко Симовић – наставник раз. наставе,
Љубомир Ђуровић – професор, председник Савета родитеља,
Весна Томић – професорка

Нико од ученика није понављао разред. Било је 28 вуковаца.

Школски одбор је 2. 7. 2001. године констатовао да су се на конкурс јавила два кандидата: Јован Лазовић, дотадашњи директор школе, и Душанка Маринковић, школски педагог. Одбор је једногласно дао предлог да директор ОШ „IV краљевачки батаљон” буде Душанка Маринковић, школски педагог. На истом састанку одлучено је да в. д. директора до окончања поступка буде дотадашњи директор Јован Лазовић.

Школске 2002/20003. године спроведена је анкета међу ученицима другог разреда по питању избора страног језика. За немачки језик се изјаснило 26 а за француски 16 ученика. Француски језик би се први пут изучавао у овој школи као изборни предмет. Резултати ове анкете су достављени Министарству и чекала се коначна одлука. Поводом 8. марта извршена је исплата колегиницама од по 650, 00 динара. Школски одбор је 28. марта 2003. године донео одлуку о избору директора школе по спроведеном конкурс у и прибављеном мишљењу Наставничког већа. Неки су тражили да гласање буде тајно а други да буде јавно. Одлука се доноси већином гласова чланова Школског одбора.

Школа је била домаћин Републичког такмичења из биологије 24. маја 2003.

Вршилац дужности директора Школе тада је била Душанка Маринковић.

На почетку школске 2003/2004. године у Школи је било 32 одељења са укупно 987 ученика. Изборна настава је организована из немачког језика, информатике и рачунарства, грађанског васпитања и веронауке. Комисија за ученички стандард је крајем септембра 2003. године разматрала понуде за исхрану школске деце, фотографисање, осигурање ученика, извођење екскурзије и рекреативне наставе за ученике трећег разреда. Школа је решила да ове године сама припрема ужину за своје ученике, тако што ће набавити лисната теста. Школа је на основу искуства закључила да је Фото „Чуљко” испунио све захтеве из прошлогодишњег уговора. Уложио је комплетан материјал за фото-секцију, купио полазницима фото-апарат и филмове. Ученици су били врло успешни на такмичењима фото-секција и освајали су дипломе. Зато је Школски одбор поново одлучио да ангажује Добрила Чуљковића.

Годишњи програм рада Школе садржао је све смернице које су одређене претходне године, с тим што је у програм ушло и оно око чега се Школа ангажује, у вези са изградњом медијатеке и амфитеатра преко удружења ACID VOCA. Школски развојни тим обухватио је учитеље првог разреда и стручне сараднике који су интензивно радили, у складу са законским нормама, захтевима, као

и планом и програмом нове, реформисане школе. У том тиму су биле: Сања Обрадовић – проф. р. н.; Миланка Каровић, Дана Ковачевић и Станка Гуњић – наставнице р. н. Са њима је радила и Тања Радовић – проф. енглеског језика. Помагали су им стручни сарадници Драгана Миловић – педагог, мр Мирјана Шиљковић – логопед и Марина Оцокољић – школски психолог. Поменути тим је дуго и врло студиозно радио. Све учитељице су прошле семинаре за планирање, за први разред. Упутства су добијена од Министарства, као и планови и програми. У школском програму било је поглавље, *Лична карѝа школе*, у коме су уписани ресурси Школе, како би се на основу тога закључило шта од тога може да се искористи и на чему ће се тај рад заснивати. У том поглављу су представљени реализатори, њихова школска спрема, године стажа, подаци о положеном стручном испиту, као и подаци о акредитованим програмима које су реализатори похађали, да би се видело колико су обучени за овај посао. Све четири учитељице су тимски планирале градиво према програмским садржајима и захтевима које је планирао министар просвете, Гашо Кнежевић.

ШКОЛСКА 2004/2005. ГОДИНА

Поименични преглед наставног и осталог кадра према звању:

Душанка Маринковић – педагог, директор

Миловић Драгана – педагог

Марина Оцокољић – психолог

Мирјана Шиљковић – логопед

Милка Проковић – наставник р. н.

Радмила Сабљић – наставник р. н.

Славица Ристовић – професор р. н.

Љубинко Симовић – наставник р. н.

Сања Обрадовић – професор р. н.

Миланка Каровић – наставник р. н.

Даница Ковачевић – наставник р. н.

Станка Гуњић – наставник р. н.

Мирјана Југовић – наставник р. н.

Мира Чкребо – професор р. н.

Ружица Ћосић – наставник р. н.

Слободанка Јовановић – наставник р. н.

Снежана Јојић – професор р. н.

Мира Вујовић – наставник р. н.

Славица Павловић – професор р. н.

Надица Вукадиновић – наставник р. н.

Драгана Бошњаковић – наставник р. н.

Биљана Симоновић – професор р. н.

Свечани дочек првака (септембар 2007)

Вјекослав Петришко – професор р. н.

Данијела Петрић – проф.

Наташа Митровић – проф.

Јасминка Четровић – проф.

Нада Тијанић – проф.

Олгица Матовић – проф.

Тања Радовић – проф.

Слађана Радојичић – наст.

Соња Благојевић – проф.

Ирена Столић – проф.

Тања Пљакић – наст.

Лидија Спаски – наст.

Дрина Танасковић – проф.

Драгомир Белоица – наст.

Јасминка Мијатовић – проф.

Љубомир Ђуровић – проф.

Винка Станишић – проф.

Ђорђе Арсенијевић – наст.

Душанка Васиљевић – наст.

Радојко Петковић – наст.

Марија Чоловић, виолинисткиња и нада Школе „IV краљевачки батаљон”

Живан Пешић – наст.
 Радисав Рачић – проф.
 Марина Вучинић – проф.
 Раде Лазовић – наст.
 Цвета Грабовац – наст.
 Живан Бањанац – проф.
 Зорица Докнић – наст.
 Радунка Јевтић – проф.
 Јелена Пајевић – проф.
 Јеленко Димитријевић – проф.
 Владимир Јовановић – вероуч.
 Софија Белоица – секретар
 Софија Дебељак – књиг.
 Јасмина Спасојевић – адм. рад.
 Бобан Антонијевић – домар
 Даница Лазаревић – кувар
 Надица Миливојевић – хиг.
 Јела Јовановић – пекар
 Гордана Јанковић – сервирка
 Милијана Јукић – хигијеничарка

Дружење у Апатину, мај 2008.

Горица Митровић – хигијеничарка
 Дрина Стефановић – хигијеничарка
 Дивна Стојиљковић – хигијеничарка
 Дикосава Главчић – хигијеничарка
 Душица Илић – хигијеничарка
 Јасмина Петровић – хигијеничарка
 Милка Радовић – хигијеничарка
 Душанка Чукић – хигијеничарка

Почетком ове школске године у Школи су била 34 одељења и 71 запослени радник.

Педагошко-психолошка служба, у току ове школске године, обавила је разговоре са 208 ученика које су упутили предметни наставници и разредне старешине. Са сваким од ових ученика обављено је од 1 до 6 индивидуалних разговора. Такође, на разговор су позивани и родитељи ових ученика. Обављено је и неколико групних разговора са родитељима и ученицима, у присуству директора Школе, разредних старешина из одељенских већа осмог разреда а у циљу промене начина понашања ученика. Директор је у току наставне године посетио 52 часа, школски педагог 138 часова а школски психолог 21 час. Материјално-технички услови рада умногоме су побољшани. У новембру и децембру завршена је доградња библиотеке, читаонице и учионице за децу са посебним потребама.

Дружење у Апатину, мај 2008.

Адаптиране су „Штампарија” и бивша библиотека, окречено је 17 учионица, холови у главном наставном блоку, обојено је 14 школских табли, улепшан је ентеријер у многим учионицама, купљене су књиге у вредности од 56.000,00 динара које су подељене као награде ученицима и књиге за библиотеку у вредности од 86.000,00 динара.

У школској 2005/2006. години Школа је имала 35 одељења и 1007 ученика. Наставу у нижим разредима реализовало је 17 учитеља и 2 учитеља у продуженом боравку. У предметној настави радио је 31 наставник и три стручна сарадника. У објекту школе Предшколска установа „Олга Јовичић Рита” имала је две предшколске групе користећи једну учионицу у две смене. Ученици су масовно учествовали у хуманитарним акцијама „болесном другу, сиромашној деци, избеглим и расељеним лицима...”. У периоду од марта до јуна реализован је програм „10 корака” превенција болести зависности за све ученике виших разреда.

Наредне школске године у Школи је било 1016 ученика распоређених у 37 одељења.

Од наставних средстава купљено је: 15 графоскопа, 5 ТВ пријемника, 10 ЦД касетофона, рачунар за књиговодство и ласерски штампач, рачунарски монитор за директора, 10 зелених табли, 2 велика пројекциона платна, 2 зидне карте Србије, уређен је зидни постер у учионици за историју и дигитална фоно-лабараторија. Постављене су клупе у холовима, уређена је фонтана у школском дворишту.

Раде Лазовић и директорка Душанка Маринковић са генерацијом малих матураната

Савез учитељских друштава Србије донирао је Школи инсталацију и пуштање у рад пројекта Е-дневник. Купљен је намештај за припремне предшколске групе. Донација Електродистрибуције била је расвета. Директор Гимназије из Краљева и група професора посетили су ученике 8. разреда и представили план и програм рада ове престижне средње школе. Извршени су систематски прегледи, као и предвиђена вакцинација. Након добијених извештаја уочена је потреба да се деца упуте на корективну гимнастику. Наставници физичког васпитања уврстили су корективну гимнастику у редовне вежбе на часовима како би се предупредили деформитети а постојећи ублажили.

Школа је 2007/2008. године имала 1112 ученика распоређених у 38 одељења и радиле су три групе предшколског узраста (75 деце), као и три групе продуженог боравка.

Почетком септембра формиран је нови Школски одбор, који су чинили: председник Борис Чоловић, чланови Радомир Фемић, Владимир Дабић, Слободан Милутиновић, Војислав Стевановић, Вјекослав Петришко, Радисав Рачић, Никола Радовић и Драган Здравковић. Дугогодишњи проблем још увек није био решен: опет се разматрало питање фискултурне сале око које се водио спор са „Партизаном”. Закључак је да председник Општине треба да интензивира рад на реализацији Закључка Општинског већа који се односи на предметни проблем. Школски одбор је дао сагласност да Школа конкурише код НИП-а за средства за

доградњу Школе. У свом излагању директор Школе је навела разлоге због којих је неопходно извршити доградњу зграде и нагласила да је у питању велика инвестиција за коју Општина, као ни Школа, нема новчаних средстава.

Екипа наше школе учествовала је на квизу *Кроз враћа знања до љутовања* и међу 201 школом учесником успела је да се пласира у прве три школе у Србији.

Ученици од петог до осмог разреда учествовали су на такмичењу *Музички ђобојан*, у неколико серијала.

На такмичењу у познавању ватрогасних прописа учествовале су две екипе из 4. разреда и дечаци су освојили 1. место екипно а девојчице 3. место. Финално такмичење ученика основних школа Србије, под називом „Игре без граница – Игродром” одржано је 30. 31. 5. и 1. 6. 2008. године, у „Пионирском граду”.

Директори Школе „Вук Караџић” из Враћа и наше школе потписали су 9. 11. 2007. године *Повељу о браћимљењу*.

После посете часовима, директор је обавезно одржавао консултације са наставницима, добронамерним и уверљивим аргументима сугерисао побољшање рада и подстицао на креативност и стваралаштво. Такође, педагошко-инструктивни увид у надзор, у неколико наврата, директор је извршио по налогу просветног инспектора и просветног саветника, а по пријави родитеља. Директори Гимназије, Машинско-техничке школе, Економске и Електротехничке школе из Краљева и група професора, посетили су одељења 8. разреда наше школе, представили план и програм рада својих школа и спровели анкете међу ученицима о њиховој заинтересованости за ове средње школе.

Директорка Школе је новембра 2008. године упознала чланове Школског одбора о кадровским решењима и забрани расписивања конкурса док се не реши питање технолошких вишкова. Објаснила је да су стигли резултати са терена и након распоређивања технолошких вишкова, Школа је расписала конкурс за радна места наставника српског језика на одређено време, наставника немачког језика, наставника француског језика и наставника физике, сви на неодређено време. Потом је изнела лични став о кандидатима по конкурс и мишљење о пословним способностима кандидата по конкурс који већ раде у Школи на истим радним местима.

Фебруара 2009. године директорка је објавила обавештење у којем је упозорила ученике: „Строго је забрањено гађање леденим грудвама. То може бити веома опасно.” Затим је замолила ученике да не исписују графите по вратима, намештају и подовима, јер то даје врло ружну слику о школи. Упозорила је ученике да у току одмора не гађају и не повређују своје другове и другарице, „да нађу други начин да изразе своју наклоност према некоме”.

Од 2. марта 2009. године у Школи су распоређени војници који су цивилно служили војни рок. Њихова основна обавеза је била да дежурају на главном улазу у Школу. У марту је за ученике од првог до шестог разреда у Краљевачком позоришту организована балетска представа „Петар Пан”. Представу је извео

балетски студио „АРТ – ДЕНИС КАСАТКИН”. Стихове за либрето написао је краљевачки песник Дејан Алексић. Дисциплина ученика је била редовна тачка дневног реда свих одељенских и наставничких већа. Тако су 2. априла 2009. два ученика премештена у другу школу „због непоштовања наставника, кућног реда, непристојног понашања, ометања наставе, неоправданог изостајања са часова и уништавања школског намештаја”. Двојица ученика кажњена су укором Наставничког већа због уписивања оцена из историје. Управа је замолила ученике да не носе мобилне телефоне у Школу уз напомену да се коришћење мобилних телефона за сликање и злоупотреба фотографија сматра кршењем основних људских права и повлачи кривичну одговорност починиоца.

Још један у низу проблема у раду директора Школе била је и немогућност обезбеђивања новчаних средстава за стручно усавршавање запослених. Савет родитеља Школе је дао предлог и донео одлуку да се спроведе истраживање и испита присуство депресије, оптимизма и песимизма код ученика. Извршено је пилот-истраживање код ученика 6. и 7. разреда и главно истраживање код ученика 6, 7. и 8. разреда. На крају ове школске године успех у осмом разреду је био значајно бољи, о чему сведочи чињеница да су школске 2008/09. године у 8. разреду 34 ученика били носиоци Вукове дипломе.

У школској 2010/2011. години 1070 ученика било је распоређено у 39 одељења. Припремни предшколски програм похађало је 109 полазника. Годишњи план рада Школе је у великој мери реализован. Земљотрес који је погодио Краљево 3. новембра 2010. године изазвао је велику материјалну штету, због чега је прекинута настава у већини краљевачких школа. Ванредна седница Школског одбора сазвана је 4. новембра због ванредне ситуације у граду. Драгана Миловић је рекла да није познат степен оштећена, али да нема просторије у Школи у којој нису попуцали зидови или плафони или једно и друго. Истакла је чињенице о доласку грађевинске инспекције која је наложила затварање објекта због небезбедности боравка у њему и наложила да се у објекту искључи струја и вода и стави траку којом је означено да је објекат затворен за употребу.

Друга комисија која је обишла Школу 17. новембра 2010. године, утврдила је да је зграда безбедна, осим другог спрата, једне учионице на првом спрату и једне учионице у сутерену. Наложено је да се струјни каблови заштите, да се у Школи крене са наставом и да часови трају по 30 минута, а да ће Школа писани доказ о безбедности објекта добити до увече. Мишљење колектива је било да настава у Школи не треба да почне од 18. 11, а посебно док се не добије писани налог од надлежних комисија, односно Кризног штаба Града. Коначно је одлучено да настава започне од понедељка 22. 11. 2010. године, будући да ће се до тада обезбедити минимални услови за њено извођење. У отежаним условима, у оштећеној згради, часови су се изводили у трајању од 30 минута. Млађи разреди су радили у четири смене а старији у три. У објекту Школе наставу су имали и ученици ЕСТШ

У амфитеатру Школе, ученици трећег разреда извели су представу *Да ли ће Дамојед да заволи сладолед*, у режији учитеља Вјекослава Петришка

из Краљева и то од 7 часова у пет учионица у сутерену а од 15 часова и на првом и на другом спрату.

Последице земљотреса су биле велике. Општина Звездара се понудила да буде донатор и да санира Школу. Било је и других врло вредних донација у грађевинском материјалу, наставним средствима, рачунарској опреми и у новцу. „Геберит” је донирао материјал за санацију мокрих чворова, а Аустралијска амбасада радијаторе. Поправљани су столарија, подови, зидови, плафон у амфитеатру, школски намештај и др.

У другом полугодишту 2011. године наставници су били у штрајку. Радило је 14–17 наставника зависно од распореда часова и процента радног времена. За ученике који су долазили у Школу била је организована настава са наставницима који нису били у штрајку. Мишљење Школског одбора је било да школе у Краљеву није требало да узму учешћа у штрајку с обзиром на чињеницу да су часови након земљотреса већ били скраћени на 30 минута.

Крајем марта у нови Школски одбор ушли су: Мирко Виријевић, Предраг Савић, Бојана Бајровић, Бранимир Дуњић, Мирјана Славковић, др Зоран Бабић, Никола Радовић, Јеленко Димитријевић и Вјекослав Петришко. Чланови Школског одбора донели су одлуку о расписивању конкурса за избор директора Школе. Тајним изјашњавањем, чланови Школског одбора донели су 27. маја одлуку да се за

директора ОШ „IV краљевачки батаљон” Краљево по расписаном конкурс изабере кандидат Марина Вучинић, професорка биологије из Краљева. Тадашња директорка, Душанка Маринковић, констатовала је да се ради о добром и вредном наставнику који се труди да напредује у служби, остварује добар контакт са родитељима, свим радницима Школе, као и ученицима, те да се нада да ће се тако и наставити. Новоизабраној директорки је пожелела да буде много успешнија од ње и да Школу подигне на степен више, као и да имиџ школе подигне на још виши ниво.

На завршни испит изашло је 105 ученика. Постигнути резултати ученика су били изузетно добри.

Пред почетак школске 2011/2012. године, на седници Школског одбора, говорио је Вјекослав Петришко о Школском програму за први циклус образовања. Истакао је да он обухвата период од првог до четвртог разреда, да су аутори Програма 23 учитеља, вероучитељ, наставник енглеског језика, стручни сарадници и да је техничку обраду урадио Радисав Рачић. Даље је образложио циљеве и задатке Школског програма, истако да он обухвата фонд часова, радно време запослених, њихову стручну спрему и постигнућа, податке о стручним испитима, друштвене активности, правни основ, секције, ресурсе, како људске тако и материјалне; планиране екскурзује и наставу у природи. Навео је да се посебна пажња посвећује деци са посебним потребама и да се број те деце код нас повећава (до сада је било само једно дете, а од ове школске године биће их још двоје). Као интересантан податак навео је и то да се водило рачуна о томе да се ученицима олакша прелазак из четвртог у пети разред, тако што ће бити организовано неколико часова за ученике 4. разреда, које ће учитељ реализовати у одговарајућем кабинету, а коме ће присуствовати предметни наставник. Што се припремног предшколског програма тиче, истакао је да је у оквиру Програма разрађено све до најситнијих детаља, да он садржи све што је неопходно и потребно за васпитни рад са децом. Припремни предшколски програм се реализује у оквиру васпитних група, сваку васпитну групу води васпитач. У Школи постоје 3 групе предшколаца које раде у 3 смене.

Због временских неприлика током зимског периода 2012. године настава је обустављена одлуком Министарства просвете и Владе РС а надокнада је извршена у наредном периоду радним суботама. Ученици млађих разреда учествовали су на *Дечијим олимпијским играма* у Новом Саду. Посетили су изложбу гљива у организацији еколошког покрета „Ибар” и учествовали су у акцији *Очистићемо Србију*, заједно са групом младих истраживача из Швајцарске и Немачке, који су већ други пут били гости наше школе. Осам ученика шестог и седмог разреда били су учесници еколошког кампа на Тари.

На позив председника општине Звездара и градоначелника Београда, Хор школе је био гост Основне школе „Иван Горан Ковачић” у Београду. Прво су се представили домаћинима а затим су били гости у Скупштини града Београда.

Др Ранко Рајовић, гост наше школе, 5. новембар 2015.

Своје активности чланови Хора успешно су реализовали учешћем у свим школским манифестацијама (Свечаном пријему првака, обележавању Дана школе, Светог Саве, Дана успешних), као и бројним манифестацијама у Краљеву. Ђачки парламент је такође успешно реализовао своје активности и активно учествовао у раду установе. Захваљујући раду Ђачког парламента у Школи је организована ускршња изложба, бројне спортске манифестације а чланови парламента су посетили две основне школе у Нишу: „Радоје Домановић” и „Стефан Немања”.

Ученици ОШ „IV краљевачки батаљон” учествовали су на ликовној колонији, заједно са децом из Дечјег села. Ова манифестација је била хуманитарног карактера и на њој су прикупљене велике количине ђачког прибора, одеће, хране и уручене деци из Дечјег села и Црвеном крсту у Краљеву.

Захваљујући активностима наставника немачког језика, у сарадњи са Универзитетском библиотеком у Бечу и донацији младих истраживача из Швајцарске, фонд књига на немачком језику је знатно обогаћен. Као и сваке године Школски одбор и Савет родитеља бавили су се и актуелним питањима.

Појавила се новина у школском раду. Од 2012/2013. године уведено је екстерно оцењивање школа. Одређена комисија са стране процењује целокупни рад установе и на крају даје оцену. За РТС о Миланском едикту говорили су директорка Марина Вучинић и неколико ученика. Прилог је приказан и на ТВ Мелосу. За ученике старијих разреда Општинско такмичење из математике одржано је по-

Ове школске године наша колегиница Наташа Вуковић,
учествовала је на конкурс који расписује Министарство трговине,
туризма и телекомуникација.
Заједно са Алексом Попадићем, наставником географије из ОШ „Димитрије Туцовић”,
награђена је трећом наградом у области природних наука.
Награђени рад се односи на употребу Каху(т) квиза у настави географије

четком марта. Школу је посетио Милорад Чавић, светски првак у пливању и разговарао са децом и наставницима.

Октобра 2013. године у Школи је организован семинар *Психичке кризне интервенције у васпитно-образовним установама*. У оквиру Дечије недеље у Школи је одржан маскенбал: *Слушајте мама и тата, желим сестру или брата*. Осмог октобра 2013. године Библиотека је организовала програм *Деца ђесници ђесници за децу* а затим су ученици посетили Музеј и видели изложбу *Царски дарови*. У новембру Школа је узвратила посету побратимској школи у Врању „Вук Караџић”, поводом дана те школе. Састанак редакције школског листа одржан је 13. новембра са циљем да се изда први број поводом Дана Школе.

Школска 2014/2015. година започела је 1. септембра са 1076 ученика у 40 одељења, 3 групе припремног предшколског програма и 3 групе продуженог боравка. За свечани пријем ђака првака програм су припремили ученици 4. разреда. Савет родитеља је 4. септембра одржао састанак на коме су изабрани: осигуравајућа кућа и извођачи екскурзија и школе у природи. Заседао је и Школски одбор.

Исидора Ратковић, ученица 1/5 одељења,
на Новогодишњем поселу 24. 12. 2015,
у организацији Краљевачког друштва учитеља
и Народне библиотеке Краљево,
за своју новогодишњу честитку
освојила је другу награду

Ученик Јован Степовић
проглашен је за најбољег стрелца
фудбалског турнира у Чачку,
на коме је постигао 6 голова и добио
признање у виду копачке

Предмет састанка су били усвајање Годишњег плана и службених аката. Одржане су и седнице одељенских већ и Наставничког већа. Ученици су учествовали у кви-зу: *Краљево бира знање* и на даље такмичење се пласирало пет ученика (освојили су прво место). Ученици четвртог разреда одржали су приредбу поводом пријема пр-вака у Дечји савез. На фестивалу у Лесковцу, ученици трећег разреда са учитељем Вјекославом Петришком, извели су представу *Да ли ће Дамојед да заволи сладолед* и освојили су прву награду. Школа је узела учешће у градској акцији *Оживи осмех*. На завршној приредби учествовао је Хор Школе. У оквиру Дечје недеље у градској библиотеци награђено је одељење П4 учитељице Нађе Вукадиновић Алимпијевић. Награђене су и ученице: Богдана Јовановић П5 – прва награда на конкурс *Деца њесници и њесници за децу* и Лана Богдановић – друга награда на конкурс *Свако дете срећна лица чува једна њородица*. Од 8. до 11. новембра били су нерадни дани: државни празник – Дан потписивања примирја у Првом светском рату. Штампан је други број школског часописа *Бајтаљонац*. Оперу *Травијата* гледали су у Народном позоришту у Београду 24. јануара наставници и ученици седмог и осмог разреда. Ученици и наставници који су учествовали на Републичким такми-

Потписивање протокола о сарадњи са ОШ „Мартин Коншак” из Марибора, јануар 2016. године

чењима награђени су тродневним боравком на Копаонику. За ученике који су показали највеће интересовање у области језика и природних наука, организован је одлазак на Сајам књига и Фестивал науке. Такође, за најбоље ученике из хемије и физике, организован је научни дан у Истраживачкој станици Петница. У јуну је организовано матурско вече у Хотелу „Турист”. Пре тога су подељене књиге, дипломе, сведочанства, све уз концерт у фискултурној сали.

Најсвечанији догађај у септембру био је пријем првака. Школа је уз саму прометну улицу и зато су одмах почела упозорења, савети и препоруке са свих страна. Акција је једноставно названа „Пажљивко”. Насиље је било у порасту. Постало је озбиљан проблем читавог друштва па су школски органи, као што је Наставничко веће и Школски одбор, морали њиме озбиљно да се позабаве.

Београдски сајам књига задржао је основни излагачки концепт – представљање савремене светске и домаће издавачке продукције, писаца, покретање актуелних књижевних и друштвених догађаја, а ученици и наставници наше школе посетили су га и ове године.

На велико задовољство, у ОШ „IV краљевачки батаљон” гостовао је и одржао предавање др Ранко Рајовић, дугогодишњи члан четворочланог комитета светске Менсе, аутор НТЦ система учења за надарену децу, који функционише у оквиру Менсе. О томе колико је интресовање за ову област најбоље показује посећеност овог предавања, на коме су многи присутни морали да стоје, јер се

Пролећни распуст 2016. године био је од 27. априла до 3. маја

број седишта у амфитеатру овога пута показао као недовољан. Ово предавање уједно је била и најава организовања радионица за даровиту децу по НТЦ систему и у Краљеву. Наиме, секцију за даровите ученике организовао је „Никола Тесла” центар (НТЦ) из Новог Сада у сарадњи са сертификованим НТЦ едукатором из Краљева. У раду секције примењује се НТЦ систем учења, аутора Уроша Петровића, књижевника, и др Ранка Рајовића, оснивача Менсе Србије, који је 5. децембра имао веома запажено и посећено предавање у нашој школи. Кроз игру, асоцијације, загонетке и загонетне приче, ученици са великим задовољством упознају нов и занимљив начин учења, стичу функционална знања, уче како да брзо размишљају, повезују и закључују.

У организацији Регионалне агенције за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа у ОШ „IV краљевачки батаљон” у Краљеву, за осмаке наше школе, одржано је предавање на тему *Први кораци ка њредузетинишћиву*. Предавање је одржано 17. новембра 2015. у Амфитеатру школе, у трајању од сат и по. Предавач је била Катарина Марковић, менаџер за подршку и развој.

Дана 27. 11. 2015. године, ученици од припремног предшколског до четвртог разреда са својим учитељима у биоскопу „Кварт” гледали су анимирани филм *Мали ѝринц*. Уз фантастичан филм ученици су уз велико интересовање и са великом пажњом уживали. Пројекција је праћена аплаузом и понеком сузом. Слике са филмске пројекције говоре за себе.

Поводом Дана борбе *йройив сиде*, ученици седмог и осмог разреда, уз подршку наставнице биологије Сандре Радетић Вучетић, 1. 12. 2015. год. направили су црвене траке као знак солидарности са оболелима од ХИВ-а. Акција је употребљена изложбом радова у холу Школе. Ученици осмог разреда (одељење 8/1), у пратњи наставника историје Војкана Трифуновића, посетили су изложбу под називом *Пушевима револуције: Меморијални туризам у Југославији*. Том приликом ученици су се упознавали са најзначајнијим споменичким комплексима са простора бивше Југославије, као и њиховим значајем за историју и културу ових простора. Уз стручно вођење Јелене Марковић, историчарке уметности, ученици су добили одговоре на постављена питања. Ученике је највише интересовало о каквим се споменицима ради, због чега су подигнути и коме су посвећени.

Центар за едукацију и превенцију социјалне патологије „Доротеј” из Београда, уз подршку Министарства трговине, туризма и телекомуникација Републике Србије, реализовао је пројекат под називом „Сто школа за детињство без бола”. Циљ пројекта је заштита и безбедност деце на интернету, односно упознавање са опасностима које их вребају са друштвених мрежа. У школи су организоване 3 трибине за родитеље, ученике и наставнике основних и средњих школа. Предавач је био Влада Арсић, уредник и новинар из Београда.

У 2015/2016. школској години организована је и посета Сајму књига у Београду, а у амфитеатру Школе концерт је одржао певач Милош Радовић.

Дана 10. децембра у Школи је осванула изложба интересантних радова, које је било немогуће неприметити! Наиме, ученици трећег разреда са својим учитељима, на часовима ликовне културе показали су велику креативност и уметнички дар, израђујући радове на тему „На Северном полу живе” и „Тропска острва”. У оквиру теме о Северном полу, након читања о Ескимима, њиховим навикама и начину живота, ученици су правили макете иглоа користећи новине, воду, течни штирак, четке, надуване балоне. Призоре из живота Ескима дочарали су фигурицама од пластелина, које су верно приказивале саме Ескиме, као и животиње које живе у њиховом окружењу. А ученици четвртог разреда су правили макете манастира.

У децембру 2015. године Школа је на свечан начин обележила седамдесетогодишњицу постојања под именом „IV краљевачки батаљон”. На свечаној седници 24. децембра 2015. године директорка је поздравила присутне, сажето истакла рад и успехе Школе у претходном периоду, а затим је наставница српског језика и књижевности Наташа Митровић представила трећи број школског часописа *Нови бајтаљонац*. Директорка школе Марина Вучинић је том приликом уручила награде ученицима који су освојили прва, друга и трећа места на литералним и ликовним конкурсима организованим у част Дана Школе. Свечану седницу затворио је ученик 7/4, Јован Живчић, изведбом Менуета на кларинету.⁹⁷

⁹⁷ Летопис школе 2015/2016. шк. година, 20–26

Други дан обележавања јубилеја био је организован у сали Краљевачког позоришта драмско-сценским приказом „Године на које смо поносни” и свечаном вечером у сали ресторана „Ас”.

У децембу, у оквиру програма Професионална оријентација, у просторијама Шумарске школе одржана је презентација и упознавање са образовним профилима те школе. У среду, 23. 12. 2015. у амфитеатру Школе, ученици трећег разреда су на занимљив начин учили о породичним окупљањима, славама и светковинама. На очигледном примеру приказано је славско сечење колача уз детаљно објашњење обреда који га прати.

У уторак, 29. децембра ученици представници Ђачког парламента украсили су хол Школе. Дана 30. 12. 2015. године у амфитеатру ОШ „IV краљевачки батаљон”, одржано је предавање на тему *Загађивање воде, ваздуха, земљишта*. Предавању су присуствовали ученици свих одељења осмог разреда у пратњи предметних наставника. Активисти еколошког покрета *Ибар* из Краљева одржали су предавање и на тај начин упознали ученике са могућим изворима загађења различитих екосистема, глобалним последицама загађења, као и могућностима заштите и унапређења животне средине. Циљ овог предавања био је упознавање ученика са основним еколошким појмовима и подизање еколошке свести појединачно.

Након завршетка новогодишњих празника, 11. јануара 2016. наставило се прво полугодиште. Прва субота је била радна – одрађивао се петак, када се славио Дан Школе. За ученике првог и трећег разреда, крушевачко позориште „Пинокио” је извело представу. Средином јануара „Еко покрет” је одржао више предавања за ученике.

Међу члановима делегације Града Краљева који су 22. јануара боравили у Марибору, у циљу сарадње ова два града, била је и директорка ОШ „IV краљевачки батаљон”. Тога дана представници наше школе и ОШ „Мартин Коншак” из Марибора потписали су меморандум о сарадњи. Сарадња ове две школе засниваће се на упознавању, сарадњи и заједничким програмима које ће реализовати њихови наставници и ученици. Први корак те сарадње представљао је долазак наставника из Школе „Мартин Коншак” у посету нашој школи и на прославу школске славе Светог Саве.

У понедељак 25. јануара 2016. године са почетком у 13 часова, у амфитеатру ОШ „IV краљевачки батаљон” одржан је јавни час – предавање о преживелим заточеницима концентрационог логора Матхаузен. Предавање је организовано у сарадњи са Удружењем заточеника КЛ Матхаузен из Београда и Народним музејем у Краљеву. У програму су учествовали Тамара Ћирић, ауторка пројекта и председница Удружења заточеника КЛ Матхаузен, затим историчар др Милан Кољанин, као и Јелена Радојчић, бивша заточеница усташких логора. Поред ученика наше школе, јавном часу су присуствовали и ученици других

Школски часопис
Нови батаљонац

Снежана Шашић,
на Калемегдану 10. јула 2016,
прима диплому и ваучер за друго место
на националном конкурсy „Буди као Тесла”

основних и средњих школа из Краљева, као и велики број колега и колегиница. Циљ пројекта био је да се млади упознају са појмом концентрационих логора, као и да се активније укључе и мотивишу своје вршњаке да се више посвете темама из наше историје.

Школски часопис *Нови Батаљонац* 2 освојио је другу Републичку награду на Конкурсу за најбоље основношколске и средњошколске листове и часописе за школску 2014/2015. годину, који расписују Друштво за српски језик и књижевност Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Задужбина Милоша Црњанског, а одлука је пропраћена коментаром изборне комисије: *Увидом у овогодишње присиљене листове и часописе из основних и средњих школа жири констатира да је солидан општи ниво уређивања, а посебно је висок број оних узорних и најпросечнијих. Полазећи од критеријума којим су оцењиване и рангиране вредности ових школских јасила, процењивана је пре свега њихова концепција...*

У кући Ђуре Јакшића у београдској Скадарлији, 12. фебруара 2016. године окупило се друштво просветних радника креативаца. Повод окупљања је била промоција зборника песама за децу – цветника *Заувек ђаци*, у који су ушла

дела 193 аутора, просветна радника из целе земље и региона (Македоније, Босне и Херцеговине, Црне Горе и један аутор из Сплита). Међу њима је и професорка разредне наставе Биљана Миљковић, из ОШ „IV краљевачки батаљон”.

У оквиру хуманитарне акције за децу оболелу од рака, а у сарадњи са Друштвом за борбу против рака „Јелена Анжујска”, Здравственим центром „Студеница” и Позориштем, ученици наше школе имали су два извођења представе „Године на које смо поносни”. Глумачку екипу, као и обично, пратио је и школски хор.

Димитрије Павловић, ученик 3/5, који од маја 2015. године тренира цудо у клубу „Паризан”, за непуних годину дана освојио је пет бронзаних, две сребрне и једну златну медаљу. Освајањем златне медаље у Нишу, 21. 2. 2016. постао је државни првак у категорији до 38 кг.

Тужан дан у нашој школи био је 27. фебруар, када је одржана комеморативна седница за драгу наставницу и прерано преминулу колегиницу Дрину Танасковић.

Март је отпочео родитељским састанком за родитеље ученика који иду у Словенију (Марибор), у посету братској школи „Мартин Коншак”.

У Краљевачком позоришту ученици виших разреда су гледали представу Надежде Петровић „Аутопортрет у множини”. Ученици првог, трећег и четвртог разреда су учествовали на такмичењу „Кенгур”. У недељу 26. марта, ученици шестог, седмог и осмог разреда, који су учествовали на Општинском такмичењу из физике и хемије, посетили су Хемијски факултет и Музеј Николе Тесле у Београду.

У пратњи наставника и директора, ученицу су априла 2016. отпутовали у посету братској школи „Мартин Коншак” у Марибору. Тамо су учествовали на приредби, на којој су певали, играли, свирали и глумили. Ђаци су били смештени у породицама својих вршњака. Родила су се и нека нова пријатељства. Домаћини су им представили град Марибор, са околином. Пуни утисака, допутовали су у Краљево 24. априла.

У школи је 8. априла организована промоција француског језика. Промоцију су припремили и реализовали ученици из ОШ „Врњци” из Врњачке Бање, у сарадњи са ученицима ОШ „IV краљевачки батаљон” који похађају француски језик и наставником Александром Ђировић. Школу је тим поводом посетио градоначелник Краљева Томислав Илић и француски аташе Фабрис Пето.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација, у сарадњи са Министарством просвете и компанијом Мајкрософт, покренуло је пројекат едукације о корисној и безбедној употреби информационих технологија, који се у 15 градова Србије спроводи у оквиру иницијативе за развој информационог друштва под слоганом, „Паметно и безбедно – Smart and safe”. Ученицима старијих разреда приређене су интерактивне презентације о ризицима употребе интернета и

Учесници НРРО такмичења из енглеског језика

друштвених мрежа, као и о могућностима употребе ИКТ алатки за лакше и занимљивије учење. Аутори презентације су наставници Катарина Вељковић и Велимир Радловачки, а модератор свих програма је глумац Осман Ахмед.

Преко стотину пријављених радова је пристигло на конкурс „Буди као Тесла” који је завршен 16. јуна. Основци из 42 места широм Србије показали су креативност кроз иновативне и оригиналне радове, а десет најбољих пројеката, по мишљењу стручног жирија, борило се за награду – комплетно опремљену дигиталну учионицу. Међу десет који су ушли у ужи круг, нашла се и наша школа, са филмом „Буди као Тесла”. Главну улогу у филму одиграо је Алекса Живковић, ученик шестог разреда наше школе и члан Драмске секције, који је и у филму де-чак Алекса Живковић. „Алекси нису важне материјалне, *ин, тренд* ствари. Као мали већ је схватио да је испуњење властитог животног сна трагање за звезда-ма. То га и одваја од вршњака. И где човек каже да је задовољан, нејчешће и стаје, али Алекса не само да не одустаје, већ је и нас повео да додирнемо његове звезде. Угледао се на веће људе, оне чија дела као звезде сјаје данашњим генерацијама. Ни мање ни више него на Николу Теслу. Алексин пут ка остварењу сна је наша идеја водиља за овај документарно-играни краткометражни филм”, написала је о филму, учитељица и сценариста овог филма, Снежана Шашић.

На централну манифестацију поводом прославе 160 година од рођења Николе Тесле у организацији Музеја Николе Тесле и компаније Самсунг, која је одржа-

Стручно усавршавање наставника

на на Калемегдану на дан рођења нашег најпознатијег научника, отишла је учитељица, сценариста филма Снежана Шашић и том приликом су јој уручени диплома и ваучер.

У Сплиту је августа 2016. године одржано међународно финале јубиларних 20. Спортских игара младих на којима су основци из Србије освојили 21 медаљу. Међу добитницима медаља је и ученик из ОШ „IV краљевачки батаљон”, Лазар Милићевић, који је освојио прво место и златну медаљу за нашу школу, у тенису, у категорији дечака.

У септембру 2016. године раздрагани ђаци и њихови учитељи и наставници обрадовали су се уређеном дворишту. Предшколци и прваци су као и увек свечано дочекани, а одржано је и неколико предавања о безбедности ученика у саобраћају. Од 6. до 9. октобра 2016. године у посету Школи дошли су ђаци и наставници из мариборске основне школе „Мартин Коншак”.⁹⁸

Дана 26. 10. 2016. године, у амфитеатру Школе, одржана је презентација *Култура и начин живота у Великој Британији*. Ученицима шестог и седмог разреда предавање је одржала професор енглеског језика из Лондона. Предавање се односило на начин живота и навике људи у Великој Британији, улогу Краљевске породице, најважније знаменитости Лондон, навике у исхрани, музику, спорт,

⁹⁸ Летопис ОШ „IV краљевачки батаљон за 2016/2017.шк.годину, 3-15

Екскурзија ученика 7. разреда

Приредба поводом Дана Школе 2016. године

најстарију подземну железницу “The Tube” и образовни систем у Енглеској у коме је обавезно ношење униформе. Пре доласка у нашу школу предавач је ступила у контакт са Фудбалским клубом „Манчестер Јунајтед”, који је обезбедио поклоне за највредније и најпажљивије учеснике квиза – од привезака и качкета до дресова и фудбалских лопти.

Наизглед редовна годишња активност, овогодишњи Дан Школе је по много чему био другачији од претходних. Две велике инвестиције, реконструкција спортске сале и реконструкција школског дворишта, биле су повод за гостовање министарке правде Неле Кубуровић, чије је министарство донирало средства за реконструкцију сале, путем пројекта, и гостовање министра просвете Младена Шарчевића. Министарка Кубуровић и министар Шарчевић свечано су отворили реконструисану спортску салу, пресецањем црвене врпце, а министар Шарчевић је подбацивањем лопте симболично означио почетак прве утакмице у новој сали, која је одиграна између ученика и родитеља, бивших ученика ове школе. Осим ових уважених гостију, обележавање Дана Школе увек је прилика да се батаљонци сретну са пријатељима из побратимских школа, из Врања, Каравукова и Апатина, представницима локалне самоуправе, који иначе на посредан или непосредан начин дају свој допринос нашој школи, бројним пријатељима, родитељима и бившим запосленима.

ОШ „IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН” ДАНАС

У другој деценији XXI века ОШ „IV краљевачки батаљон” реализује многобројне пројекте модерне школе. Људски и материјални ресурси омогућили су школи да буде водећа образовно-васпитна институција на територији града Краљева. Уз редовне активности Школа је у периоду од 2015. до 2019. године имала многобројне ваннаставне активности и велики број предавања, научно-образовних трибина, радионица, концерата, изложби и хуманитарних акција. Нађа Вукашиновић била је, не само ђак генерације, већ је 2012. године учествовала у великој међународној експедицији у Африци „Поглед са планине Тејбл на Кејптауну”. Нађа је истовремено представљала своју школу, Гимназију, град Краљево и Републику Србију.

Прелиминарни круг Нирро такмичења, у школи је одржан 4. 3. 2017. године. Ово је други пут да школа учествује у овом такмичењу, у којем је наступило 35 ученика петог и шестог разреда и такмичило се у категоријама Нирро1 и Нирро2.

Чекали су се резултати који ће најбоље одвести у полуфинале у Београд, а финале овог такмичења традиционално се одржава у Италији у градићу Лидо ди Језоло. Организатори кажу да се поред Србије, Хрватске, Македоније, Бугарске, Албаније, Босне и Херцеговине и Словеније ове године такмичење проширило све до Кине и обухватило на десетине хиљада учесника. Наставнице Јелена Николић и Тања Радовић се поносе својим ученицима који су изразили жељу да опробају своје знање на овом тестирању и стекну једно ново искуство.

Први део семинара о критичком мишљењу и решавању проблема одржан је, 21. и 22. 11. 2016. године, а затим и други део 09. 3. 2017. у Београду, у организацији *British Council*-а и Министарства просвете Републике Србије. Са територије града Краљева присуствовала су само три наставника и то из наше школе: Даница Петровић, професор немачког језика, Александар Мировић, професор историје, и Тања Радовић, професор енглеског језика.

С обзиром да Биолошка секција помно прати и обележава све значајне датуме везане за биологију и екологију, није заборављен ни Дан биодиверзитета, који се у целом свету обележава 22. маја. Наставница биологије Сандра Радетић Вучетић, са ученицима шестог разреда, 22. маја 2017. године, била је на екскурзији на релацији Краљево – Студеница – Сопотани – Ђурђеви ступови –

Бранислав Јовановић,
добитник Светосавске награде

Предавање
„Реци не дрогама”

Копаоник – Ђавоља Варош – Пролом Бања. Наставница је тог дана подсетила децу на значај биодиверзитета живог света, као и да је свака врста битна и значајна за опстанак планете Земље, а самим тим и људске популације. Ученици осмог разреда поставили су у кабинету биологије илустровану изложбу и тако радовима подсетили своје вршњаке на значај очувања биодиверзитета.

Улазимо у школску 2017/2018. годину када обележавамо велики јубилеј, осам векова од крунисања Стефана Првовенчаног, првог српског краља. Радујемо се јер се наша школа налази близу славног Манастира Жиче. За знање о краљу Стефану Немањићу сви су заинтересовани, а посебно ђаци петог и седмог разреда. Зато је у Школи организовано предавање о овом знаменитом српском владару.

Ученици петог и седмог разреда школе су 25. септембра 2017. године имали велику част и радост да дочекају угледне госте. Испред Храма Светог Саве приређен је дочек Његовом блаженству патријарху александријском и све Африке г. г. Теодору II и Његовој светости патријарху српском г. г. Иринеју. У њиховој пратњи био је домаћин епископ жички г. г. Јустин са многим великодостојницима Српске православне цркве и других помесних цркава из читавог света. Ђаци су

Кристина Миљковић, Раша Чоловић и наставница српског језика Нада Тијанић

Ученици награђени на НРРО такмичењима

Ускршња продајна изложба дејјих радова

Наши ученици у градској библиотеци

Час Народне традиције, ученици 3/1 одељења

увеличали и улепшали овај скуп, у пратњи директорке школе Марине Вучинић, својих разредних старешина и вероучитеља Милутина Балтића. Ученици су показали изузетну културу и лепо понашање које приличи овако свечаном и великом догађају и због тога су похваљени.

У оквиру Дечје недеље, ђаци Школе су организовали велики маскенбал, а прву награду Народне библиотеке „Стефан Првовенчани” добила је ученица II 1 Ђурђа Адамовић за песму „Полазак у школу”.

ПОЛАЗАК У ШКОЛУ

*Прошао је лејњи расјусџи
Време је за школске ѿеме
Време је за маѿемаѿику
Срјски и ѿрамаѿику
Ројеве и слова
И искусѿва нова
Време је за ове снове*

Ђурђа Адамовић

Поводом обележавања Дана града Краљева и манифестације „Саборни дани краља Стефана Првовенчаног” у новој спортској дворани одржан је први Сајам спорта. Циљ је да се окупи што већи број деце предшколског и основношколског узраста како би што креативније и здравије провела слободно време.

Европски Дан борбе против трговине људима обележава се 18. октобра и у сусрет том дану Савет за родну равноправност са члановима Црвеног крста организовао је, у амфитеатру Школе, радионицу за три групе деце предшколског узраста – „Миша и Маша”. На тај начин, кроз игру, предочено им је чега треба да се чувају када је у питању трговина људима. С обзиром да је превенција најбитнија, годишње око 30 000 деце буде едуковано на ову тему.

Дана 19. 12. 2017. одржано је предавање ученицима шестог разреда на тему болести зависности „Реци не дрогама”.

У школи је први пут организована Новогодишња продајна изложба, са циљем да постане традиционална.

Вредно је споменути да је у издању „Лагуне” објављена прича „Најчуднија књига на свету” Бранислава Јовановића, ученика 8/4 наше школе. Реч је о књизи младих стваралаца, а Бранислав је награђен у конкуренцији од преко хиљаду триста учесника.

Како традиција, вера и култура нашег народа налажу, и овог 27. јануара 2018. године Школа је прославила своју славу, Светог Саву. Уз церемонију сечења славског колача са домаћином славе, Владимиром Беочанином, додељена је и Светосавска награда најбољем ученику, Браниславу Јовановићу, и одржан је свечани програм. Присутнима се обратила Марина Вучинић, директорка Школе, пожелевши свим ученицима и наставницима срећан празник. Након њеног обраћања, уследио је програм који су ђаци марљиво припремили.

Велики пројекат „Сто младих талената Рашког округа” има за циљ да се створи велика породица од 1000 младих писаца на територији Србије који ће кроз пројекат објавити своју књигу. У овај пројекат је укључено преко 50000 деце, а међу њима своје место су нашли и ученици наше школе Кристина Миљковић и Раша Чоловић. На овогодишњем конкурс „Српске куће”, уврштени су у сто талената и њихове песме објављене су у збирци.

Интернационално *Nippo* такмичење из енглеског језика одржано је 23. фебруара. Преко 60 ученика наше школе учествовало је у категоријама *Nippo* 1, 2, 3. Ове године први пут су у такмичењу учествовали и ученици четвртог разреда. Резултати нису изостали. Све четири наставнице енглеског језика имале су ученике у полуфиналу, а такмичило се десет наших ученика. Лепо је бити део великог тима који своје знање тестира на простору од Италије на Западу, преко балканских и бивших совјетских држава, до Пакистана, Индије, Кине, Монголије, Вијетнама и Филипина на Истоку.

Дана 29. 3. 2018. у дворишту ОШ „IV краљевачки батаљон” одржана је, као и сваке године, Васкршња продајна изложба. Ученици свих разреда учествовали су на овој изложби. Они су по симболичним ценама понудили украсне предмете, ђачке ликовне радове и слаткише. Родитељи ученика и грађани Краљева су се одазвали у великом броју и, као и годинама уназад, подржали ову хуманитарну манифестацију. Својим присуством показали су да се сваки труд исплати и да га треба наградити. На обострано задовољство, дружећи се, уз иницијативу наших ђака, остварили смо још једно племенито дело. Новац зарађен на овој изложби искоришћен је, као и сваке године, у хуманитарне сврхе.⁹⁹

Ученици одељења I/1 су са учитељицом Бојаном Бајровић, у понедељак 16. 4. 2018. године посетили градску библиотеку. Срдачно су их дочекали песник и дугогодишњи радник Библиотеке, Милоје Радовић, и директор ове куће, Миша Милосављевић.

Са ученицима је одрађена кратка радионица, на којој су сви ученици, свако на свом папиру, нешто нацртали или написали, на крају украсили корице и направили књигу. Песник Милоје Радовић ученицима је показао какве све књиге „живе” у библиотеци, изрецитовао неколико песама и објаснио како од децјих цртежа настаје кратак анимирани филм.

Потом су ученици у друштву песника и учитељице прошетали и кроз остала одељења у Библиотеци. Видели су како изгледа Позајмно одељење, одакле сви чланови библиотеке могу позајмити књигу на неколико дана и вратити када је прочитају. Посетили су и Научно одељење, где су „украли” неколико минута студентима који спремају испите, радознало питајући шта то они уче.

Сазнали су да постоји и Завичајно одељење, где се чувају сви најбитнији подаци о граду Краљеву и најпознатијим Краљевчанима. Ученици су се овде сусрели са старијим суграђанима, који свакодневно посећују ово одељење, и који су им испричали какав је некада био наш град.

На часу Народне традиције, 18. 4. 2018. ученици 3/1 одељења, са учитељицом Биљаном Симноновић, месили су хлеб. Сви су били задовољни, јер су цео процес мешања хлеба ученици извели сами.

У периоду од 15. марта до 1. јуна у Школи је реализован пројекат „Батаљонци књигољупци”, настао на иницијативу директорке Школе Марине Вучинић. Аутор пројекта је писац и главни и одговорни уредник часописа *Повеља* Дејан Алексић, коме је помоћ и подршку пружила мр Ана Гвозденовић, такође уредница у редакцији *Повеље*. Сарадници и организатори у оквиру Школе биле су Нада Тијанић и Наташа Митровић, наставнице српског језика. Пројекат је настао са циљем да се ученици мотивишу за читање књига и обухватио је ученике од 2. до 7. разреда. Манифестација је свечано затворена 1. јуна 2018. године у амфитеатру школе

⁹⁹ Летопис ОШ „IV краљевачки батаљон” за 2017/2018. шк. годину, 1–85.

Ученици награђени у пројекту *Бајкаљонци књигољупци*

у присуству свих учесника. Посебна част била је угостити некадашњег директора Народне библиотеке Србије Дејана Ристића, који је претходне вечери у градској библиотеци одржао промоцију своје књиге *Кућа несајоривих речи*. Он се обратио деци топлим речима говорећи о значају књига, непролазности њихове вредности за идентитет сваког народа, за човечанство, и истичући лепоту одрастања уз читање. Пропраћен ведрим погледима и осмесима, првопласирани тим из сваког разреда награђен је књигом, а сви књигољупци су добили дипломе за учешће.

У школску 2018/2019. годину ОШ „IV краљевачки батаљон” улази са великим ентузијазмом, у намери да окупи најбољи наставнички кадар, мотивише ученике и од Школе направи место где ће се подједнако поштовати савремени трендови наставе али и богата традиција српске школе. У 2019. години Школа обележава 125 година свога постојања. На почетку школске године 2018/2019. свечано су дочекани нови ђаци, а на стогодишњицу пробоја Солунског фронта одржано је предавање историчара др Драгољуба Даниловића у амфитеатру Школе. Показало се и овога пута да Школа чува успомену на значајне догађаје српске историје.

Септембар смо посветили врлини *сирљње*. У холу Школе постављен је пано са ученичким радовима. А све то, живописно је укомпоновала у пано и уметнички уобличила наставница ликовне културе Јасмина Тонић.

Октобарска награда, 2018. године

ОКТОБАРСКА НАГРАДА

Вредносћ се човека по делима познаје

Историја пише своје странице. Лепо је када се на њима нађу и наша имена. Значи да смо оставили нешто значајно држави, граду, својој деци, поколењима. Град Краљево сваке године награђује појединце или групе аутора, образовне установе, спортске организације и удружења грађана за заједничка остварење, за дело које представља највредније достигнуће у науци, култури, уметности, просвети, здравству или у другим областима привредног и друштвеног живота.

На царској круни градског грба, засијало је ове године и име ОШ „IV краљевачки батаљон”. Наша школа показала се кроз дуги низ година спремном и способном да се посвети озбиљном раду, да оствари различите идеје и новине у погледу образовања. Тимским радом указивали смо на то да већи образовни ниво и компетенције становништва представљају један од кључних фактора економског и друштвеног развоја. Образовање је увек ослонац у сталном напредовању како појединаца, тако

Вук Алексић, награђени ученик

и целе заједнице. Они који примећују и вреднују наш рад, одлучили да нас уврсте у добитнике ове престижне награде. На свечаној седници, поводом Краљевдана, 7. 10. 2018, у мултимедијалном центру КВАРТ, градоначелник др Предраг Терзић, Октобарску награду уручио је директорки Школе Марини Вучинић.

На наградном конкурс у „Час за углед 4” Издавачке куће „Едука” наставница српског језика Наташа Митровић добила је 12. октобра 2018. године трећу награду (у категорији предметне наставе) за угледни час „Врсте зависних реченица. Исти везници у различитим зависним реченицама. Интерпункција у вези са зависним реченицама”, који је одржала у осмом разреду 7. марта 2017. године. Рад ће бити објављен у електронском издању Зборника „Час за углед” за 2018. годину.

У петак 12. октобра 2018. ученици наше школе посетили су Београд. Било је то наградно путовање за показану љубав према књизи, а на пут су отишли 130 ученика, 5 наставника, директор и чланови градске библиотеке „Стефан Првовенчани” из Краљева. Великим радом наших ученика, а уз помоћ и подршку директора Школе, Марине Вучинић, завршен је први круг књижевног маратона *Бајшаљонци – књијољуйци*.

Важно је да се већ у првим годинама живота схвати важност здравља и правилне исхране. Данас је у свету велики проблем недостатак хране, али и све већи број превише ухрањених особа. Често се због брзог начина живота не води ра-

Међународно HIPPO такмичење, Италија 2018. године

чуна о квалитету и разноврсности исхране, него се користи храна која је индустријски прерађена или брзо спремљена. Зато је све већи број организација укључен у пројекат – ЗДРАВА ХРАНА – ДУЖИ ЖИВОТ.

Тако је и ове године у организацији Завода за јавно здравље Краљево расписан конкурс на тему „Дан здраве хране – 16. октобар” са циљем подизања свести о значају здраве хране. На овом конкурс у од великог броја радова награђен је ликовни рад ученика 2/4 одељења наше школе Вука Алексића. Поносни смо и желимо да се и у будућности нижу награде.

У одељењу 6/1, 23. 11. 2018, код наставника Александра Мировића, одржан је час историје на енглеском језику. Овај час је пример пројектне наставе и корелације технике и технологије са историјом у оквиру часова билингвалне наставе која се од ове школске године изводи у три одељења шестог разреда. Ученици су на часовима технике и технологије, који су такође део билингвалне наставе, правили средњовековне замкове, а затим на часу историје излагали о изгледу замка и животу људи у средњем веку на енглеском језику.

Часу су присуствовали директор, педагог, психолог, проф. енг. Весна Томић Бечки, проф. нем. Кристина Девеџић и проф. енг. Тања Радовић.

Како се ове године прославља велики јубилеј у српском језику, двеста година од прве објаве *Вуковог рјечника*, који је светло дана угледао давне 1818. годи-

Са Манифестације *Светосавски дани*, која је у организацији Друштва за српски језик Краљево одржана у амфитеатру наше школе

не, тако се сама по себи наметнула идеја да представа поводом прославе Дана Школе буде посвећена овом јубилеју и сасвим логично понела је назив *Негујмо српски језик*. Тим поводом расписан је наградни конкурс и у холу Школе, 18. децембра, осванула је изложба ђачких ликовних радова.

У амфитеатру наше школе одржана је 26. јануара 2019. године манифестација „Светосавски дани”, коју је организовало Друштво за српски језик и књижевност Краљево. Ове године била је посвећена важном јубилеју српске писмености – 200 година од објављивања првог издања *Српског рјечника* Вука Караџића. „Светосавске дане” отворила је руководица Школске управе Краљево Бојана Маринковић.

У такмичарском делу учествовало је 10 тимова из нашег града и Рашког округа, међу којима је био и тим наше школе. Након полуфинала, пет тимова се борило за прва три места. Чланови жирија били су Ана Гвозденовић, уредник за есеј и критику у Издавачкој делатности НБ „Стефан Првовенчани”, Данијела Ковачевић Микић, професор српског језика и књижевности и координатор Регионалног центра за таленте Чачак, и Предраг Павловић, глумац Краљевачког позоришта. Иако наш тим, који је припремала наставница српског језика Нада Тијанић, није учествовао у финалу, Школа као домаћин и учесник у ревијалном делу програма са предством „Негујмо српски језик”

оставила је утисак на све присутне наставнике и ученике, међу којима су били и професор Филолошког факултета у Београду Бошко Сувајџић, председница Друштва за српски језик и књижевност Краљево Ана Милуновић, просветни саветник Владан Сеизовић, кустос Народног музеја Мирјана Савић и библиотекар градске библиотеке Катарина Јаблановић.

Ђаци, у потпуности свесни каквом великану одају почаст, осликали су, чини се никад лепше радове инспирисане Вуком Караџићем, изражавајући захвалност за све што је учинио за нас и наш српски језик.

Наставница биологије Ана Јеремић и наставница енглеског језика Тања Радовић, одржале су 18. 4. 2019. сараднички час о угроженим врстама. Час је одржан у одељењу 4/5. Ученици су у групама радили пројекте о угроженим животињама и презентовали их, а затим се упознали са предметом који их очекује у наредној школској години. Наставница биологије је посебно скренула пажњу на угрожене врсте животиња у Србији и припремила интересантан квиз.

Ове године на *Hippo* такмичење из енглеског језика пријавило се 36 000 такмичара, од тога се 6500 пласирало у полуфинале, а 165 такмичара у финале, у 5 категорија од *Hippo* 1 до *Hippo* 5. Први пут ове године је установљена категорија *Little Hippo*. Финале такмичења одржано је од 10. до 14. маја у Лидо ди Јесолу, Италија. Такође, први пут се у финале такмичења пласирала ученица наше школе, Сара Родић, одељење 5/4, чији је наставник Олгица Матовић. Као и сви финалисти и наставници, и њих две су добиле медаље за постигнут успех. У финалу су учествовали ученици из преко 30 земаља и тај број се сваке године увећава.

Републичко такмичење из хемије одржано је у Новом Саду од 17. до 19. маја 2019. године. На такмичењу су учествовали ученици Огњен Симеуновић и Софија Радуловић. Са поносом треба истаћи да су њих двоје на такмичењу представљали не само нашу школу већ и Рашки округ у категорији 7. разреда. Ученик одељења VII/3, Огњен Симеуновић је освојио 2. место.

Година јубилеја показује да испуњавамо циљеве наших претходника. Резултати, успеси, радосна дружења, осмеси на деčјим лицима... Верујемо да ће се будуће генерације поносити нашим радом.

II

ПРИЛОЗИ

ОЦЕЊИВАЊЕ РАДА ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА УПУТСТВО ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ 1. 2. 1949.

Упитник за оцењивање наставног и васпитног особља се бавио генералијама наставника: година рођења, школске квалификације, звање и платни разред, радни стаж, од када ради у овој школи, које предмете предаје, да ли је одликован, похваљиван или награђиван у служби, завршени курсеви и семинари и рад на стручном усавршавању.

Други део се односио на податке о раду наставника: да ли користи часописе, користи ли литературу и коју; планира ли наставну грађу, остварује ли план рада, тражи се да наставник наведе јасно чиме је унапредио и осваременио наставу; која је наставна средства користио, која је средства сам или са ученицима направио; да ли је у раду помагао другим наставницима; која је задужења наставник имао у школи поред редовних часова; да ли је самоиницијативно радио у ваннаставној области; које је активности водио и колико је ученика ангажовано у њима; колико је одржао допунских часова; да ли је држао предавања, која и коме? Колико је одржао родитељских састанака? Која је предавања одржао родитељима? Да ли је обилазио станове ученика? Колико је часова посетио код других наставника у свом одељењу? Да ли је уредно водио школску администрацију? Колико је активан на Наставничком већу? Да ли је редован на стручним активима и у синдикалној подружници? Радна дисциплина – колико је пута је закаснио на дужност? Најмања и највећа средња оцена одељења којима предаје. У којој друштвеној организацији ради и коју функцију обавља?

Комисија је пред собом имала детаљна упутства и по њима радила. Да би оцена била што објективнија, и наставници су попуњавали анонимну анкету. На листу анкете су написана имена свих наставника и основно питање: Како би оценио просветне раднике наше школе? По колонама су оцене: Нема елемената за позитивну оцену, задовољава, добар, истиче се и нарочито се истиче. Градација од 1 до 5, као и код ученика, само другачије названа.

Да би оцена била што објективнија, узимано је у обзир и мишљење просветних саветника о раду појединих наставника, чије су часове посетили. Тако се добијала реална оцена о нечијем раду, која је много значила наставницима, јер им је давала суд околине и могућност да се коригују и утицала је на повећање плате преко платних разреда. Оно што није било добро у том оцењивању је чињеница да је активност и ангажовање ван часова цењено више од самог рада на часу. Тако је учитељица која је квалитетно држала часове, као и она која је доби-

ла највишу оцену, због немогућности да се ангажује у слободном активностима, манифестацијама и приредбама, једва прешла црту и добила оцену задовољава. То ће се после пет-шест година овакавог оцењивања и увидети па ће се од самог оцењивања коначно одустати, јер је сам процес дуго трајао, замарао, између осталог трошио много времена и радне енергије.

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ НАСТАВНИКА

Из године у годину наставници и сви они који прате процес образовања, учили су да се непрекидно морају стручно усавршавати. Дуго времена наставници би завршавали угледне факултете и више школе а када би дошли да раде, стагнирали би, бавили се само елементарним захтевима и фактички само назадовали у односу на оно што су на високим школама научили. То се нарочито односи на крај 20. и почетак 21. века. Старија генерација је то тешко прихватала. Задржали су се на старим позицијама ако нису и назадовали. Појавила се нека врста одбојности у пријему новина.

Године 1955. три пута су се у пролеће састајали просветни радници. Конференција удружења учитеља, наставника и професора је одржана 5. марта. Девог априла је била конференција просветних радника, а 28. и 29. априла састао се и већао Сабор просветних радника Среза Краљево. Још једна конференција просветних радника је одржана 1. октобра 1956. У октобру је била актуелна тема друштвено-моралног васпитања. Просветни радници су усавршавали свој рад и кроз предавања на Наставничком већу. Предавачи истичу да се улога разредног старешине разликује од оне некадашње, предатне. У новој школи је све динамичније и богатије, па се и од разредног старешине тражи више. Он одговара за живот у одељењу и хармонију у њему. За подизање опште културе ученика и стварање радне дисциплине највише може учинити разредни старешина. Он мора да упозна свако дете и да зна његове породичне прилике. Задатак му је да стекне поверење ученика и њихову наклоност. То се не може постићи само на часу, него највише и најбоље на излету, секцији, екскурзији или одлском у биоскоп и позориште. Разредни мора да се интересује за ваннаставне активности својих ученика и да им у њима помогне. Дужност разредног је да успостави тесне контакте са родитељима.

Школске 1958/59. актуелна је реформа школства. На Наставничком већу је читан реферат Милоша Шанка: Мобилисати све снаге на реформи школства. У реферату је показан пређени пут развоја нашег школства и дате су смернице за будући рад, а све на основи донетих закона о реформи школства. Др Шанко је у реферату указао на то да свака школа има своје специфичности у погледу онога што се реформом школства поставља као примарно, јер и ОШ „IV краљевачки

батаљон” има свој план, који се према могућностима и датим приликама реализује. Овом реформом су у први план истакнута три важна питања.

Први захтев је био да се посвети више пажње настави техничког образовања, „да наши ученици у основној школи савладају азбуку технике”. Други захтев се односио на наставу телесног васпитања, а трећи на часове моралног васпитања. Закључено је тада да часови моралног васпитања нису на потребној висини: „Они се обично своде на часове разредног старешине, а тај предмет има сасвим другу намену и задатак.” Планирано је да се кроз ове часове ученици упознају са збивањима у нашој земљи, да се кроз те часове васпитавају ученици у духу социјалистичког материјализма, као и да се упознају са животом који их очекује. Сматрано је да ће ови часови бити интересантнији ако се изврши правилан избор тема и градива. Тражено је да нека одељења школе оду на неку седницу Радничког савета и тако се директно упознају са проблемима у предузећу.

Школске 1959/60. посебно је посвећена пажња стручном, педагошком и идеолошком раду са наставницима. У том циљу, управитељ школе са Комисијом за унапређење наставе, израдио је план за уздизање просветних радника. У том смислу је организован семинар за наставнике у току зимског распуста, а остале теме су обрађене на Наставничком већу. Теме су биле: Суштина реформе школства; Друштвено управљање школама; Друштвено васпитање ученика; Нов однос школе и комуне; Психичке промене деце у пубертету.

У циљу побољшања успеха Наставничко веће је усвојило више тема за реферате:

1. Друштвено управљање у школама – В. Јанковић;
2. Друштвено васпитање ученика – С. Јовић;
3. Проблеми и промене у доба пубертета – Реџић;
4. Учење и памћење ученика – Прибислав Лазаревић;
5. Принципи новог правописа – Крста Љубеновић;
6. Како поправити писменост код ученика – Владислав Басекић;
7. Наставне методе – Милка Барловац.

На састанку управитеља школе у новембру 1963. године, било је речи о стручном усавршавању наставника. Годину дана касније Комисија за унапређивање наставе је предложила, а Наставничко веће усвојило теме за предавања: *Анализа њисменосѝи; Лик насѝавника – ѝрава, дужносѝи и дисциѝлина; Дисциѝлина ученика; Очиѝледносѝи у насѝави*. Ово су била теоретска предавања, а одлучено је да на практична предавања иду сви наставници.

У сав овај посао активно се укључио Савет за просвету Среза. Наставничко веће је после сваког предавања имало дискусије о одржаним часовима. Тих

година практична предавања су била најчешћи вид стручног усавршавања. Наставник би одржао час, па би затим говорио о свом часу а после њега колеге су давале своје мишљење о часу. Биле су то уобичајне приче о току часа, о употреби наставних средстава, колико је предавање било корисно, да ли је нешто могло да се уради боље. Нешто касније, те исте године, одржано је стручно предавање о дисциплини ученика. Говорило се о васпитању ученика; стварању радних навика; дисциплини на часу и ван часа и оцењивању рада ученика. Захтевано је, као и толико пута, да наставник примером делује на ученике.

Саветује се и захтева индивидуално уздизање наставника. Мора се интензивније пратити стручна штампа. Наставницима се препоручује да прате најмање један стручни лист, један педагошки лист и неки педагошки часопис. Мора се организовати набавка потребних часописа. У Школи нема довољно такве литературе. Запажено је да просветни радници падају на државном испиту из устава и законодавства, а обавеза је да се познају прописи и закони у вези са основном школом.

Једна од седница Наставничког већа је посвећена стручном усавршавању наставника. Најпре је управитељ школе одржао предавање: *Лик наставника савремене школе*, затим се дискутовало о том предавању, а у другом делу радног састанка било је речи о практичном предавању једне учитељице.

Учитељица је истакла да је морал различита категорија у капитализму и у социјализму: „Ми као васпитачи морамо водити рачуна о својим поступцима. Често је човеку друге професије допуштено и оправдано, оно што просветном раднику није. Лоше награђивање просветних радника је учинило да немају ауторитет какав би требало да имају. Ми морамо схватити чињеницу да су се времена променила, да просветни радник није више једини писмени човек у селу. Управитељ мисли да је у већини села просветни радник још увек једини стварно писмени човек. У неким селима ради агроном – факултетски образован човек, али се његов утицај у селу не осећа. Он ни као стручњак није много учинио на препороду села, јер није спреман да ради колико и просветни радник, нити његов утицај може да буде колико и наш. Слаже се да добар просветни радник може да буде онај који има воље и љубави за овај позив. Тачно је да друштво строжије гледа на грешке које учини просветни радник, него ако их учини човек друге професије. То је само потврда да друштво и грађани очекују од нас више него од других и да више цене оно што радимо. Важно је да просветни радници треба један другом да чувају ауторитет у месту и да један о другоме не говоре лоше. Просветни радник мора стално да се усавршава. Он не може бити добар, нити постићи неке значајније резултате ако не воли своје ученике. Својим држањем и поступцима мора да даје пример другима. Просветни радник може својим позитивним деловањем доста да утиче на подизање свести у насељу. Тако је било и пре рата, али је данас још и више.” На Већу одр-

жаном 3. 11. 1965. организовано је предавање: *Професионално просвећивање ученика*. Ова тема није била нова. Почев од 1931. године постојала су саветовалишта за избор занимања у школама Србије. Овим питањем се бавио и Завод за запошљавање.

Директор Васиљевић истакао је да је идејност у настави у том тренутку врло актуелна „почев од највиших форума”. Исто предавање је одржао и на састанку Савеза комуниста. За идејност у настави је заинтересован велики број људи. Социјалистички карактер друштава одређује и деловање школе. Сваки наставник треба да уважава идеолошке ставове. Сматрало се да су за овај задатак најподеснији предмети: српскохрватски, историја и географија, али да се идејност може развијати и преко других предмета. „Од наставника се тражи да створи социјалистички лик нашег грађанина.” Замера се наставницима да мало користе марксистичку литературу. „Треба поставити питање колико се наши ученици васпитавају у духу интернационализма.” Сматрало се да је Ђачки универзитет погодан за „тумачење ове наставе”. Постојало је уверење да се у настави историје греша у тумачењу офанзива. Недовољно се истичу храброст и братство и јединство. Често ученици не знају шта је Савет радне заједнице. Разне деформације религије долазе од родитеља, затим се преносе на ученике, па ту школа не може ништа да учини. Себи у задатак наставници постављају да преко културних активности врше појачани идејни утицај. Битни су радио и телевизија, јер они имају велики утицај на младе.

Одржано је планирано предавање: *Морално васпитање кроз друштвене науке*. Говорило се о томе да се може много учинити на васпитању у духу социјалистичког патриотизма кроз српскохрватски језик. Морално васпитање обухвата и идејност у настави. Пример је један чланак рађен у VI разреду. У њему се помиње Америка. Један ученик је рекао да као што су наши људи пре рата ишли у печалбу у Америку, исто то раде и данас. На то је наставница одговорила да не треба да јуримо само за новцем. Треба више радити да се развија и духовна страна личности. Наглашено је да наставници треба више да раде на томе да се ученицима објасни наша стварност.

Искусни учитељ, предатни и поратни, говорио је о томе да нам морал у друштву задаје доста тешкоћа. Позив просветних радника је такав да они сами морају бити жив пример социјалистичког морала и да им се речи строго поклапају са делом. У стварности се наилази на извесне негативне појаве. Често филм, телевизија, штампа и књиге помажу да у настави постигнемо успех, али има и примера да одмажу у том послу. Средина у којој ученици живе, такође, прилично негативно утиче на формирање социјалистичког морала код ученика. Учитељица је говорила о томе да је насеље у ком се налази школа доста малобрађанско и да то ствара велике тешкоће на путу правилног васпитавања младе генерације.

У Извештају из 1972. године читамо констатацију директора: „Иначе се наставници стручно усавршавају и дошколовавају, али шта вреди кад им заједница то не признаје и неће да пружи помоћ”.

У октобру 1980. године сачињен је план усавршавања наставника у ужој струци и план марксистичког уздизања наставног кадра према *Просветном гласнику* бр. 3 из 1979. године. У августу 1981. године одржан је још један семинар за просветне раднике. Семинар је већ постао традиционалан. Опет је током године одржано више предавања: *Васпитање социјалистичке личности, Употреба наставних листића, Социјална димензија васпитања и образовања, Проблеми у решавању задатака у математици* и друга.

Наставило се са сличним предавањима и наредних година: *Сарадња са родитељима у образовно-васпитном процесу, Извођење дојунске наставе и додатне наставе, Психолошки проблеми неуспеха ученика и Полуориентирана настава*. Ово је још увек време доминације марксистичких предавања. Педагошко усавршавање наставника је редовно, а оно политичко повремено.

Међа се стварност у окружењу школе, па се мењају и теме. Политика је потиснута из школа. Наставници се преко предавања на Већу усавршавају. Изостају политичке теме.

Пред почетак нове школске године 1994/95, одржано је велико стручно усавршавање наставника из Рашког и Моравичког округа. Програму су присуствовали директори, наставници разредне наставе, наставници енглеског језика, ликовне културе, историје и географије, биологије, математике, физике, хемије и стручни сарадници.

И у школској 2006/7. посебна пажња се посвећивала семинарима, па су у овој години радници Школе били учесници на семинарима:

у септембру – *Управљање ресурсима* (у Врњачкој Бањи);

– презентација *Клети* за актив учитеља,

– презентација *Нове школе*,

– за математичаре и учитеље презентована је рачунаљка као наставно средство.

Следеће године одржани су семинари: *Примена часописа Национална географија у настави природе и друштва, географије и биологије; Нов начин разумевања дислексije; Дефицити пажње и хиперактивна деца; Агресивно понашање и његова превенција; Описно оцењивање у функцији праћења развоја и напредовања ученика*. Професори немачког језика су два пута били на дводневном семинару у Јагодини. У марту 2009. године реализована је тема из програма за стручно усавршавање наставника: *Савладавање агресивног понашања и резултати праћења психолога*, предавач Марина Оцокољић.

Ново предавање у 2015. години је било за наставнике енглеског језика: "Higher Achievements in a Primary English Classroom" или *Постићније више на часовима енглеског језика у основним школама* у организацији издавачке куће *Pearson Akronolo*. Предавач је била Драгана Филиповић *Pearson teacher trainer* и предавач на Факултету политичких наука Универзитета у Београду.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ПИОНИРИ НАШЕ ШКОЛЕ

Школске 1958/59. године при школи постоји Пионирски одред „IV краљевачки батаљон”.¹⁰⁰ „Амблеми” пионира ове школе су пионирска марама, капа и застава. Школа има за свако одељење пионирску заставу и једну заставу за цео одред. Пионери су имали неколико јавних наступа. Почетком школске године учествовали су на паради поводом почетка школске године, затим су на врло свечан начин пријем извршили нових чланова за 29. новембар, а 22. децембра, за „празник” Школе „дали су” програм. Свака група пионира свечано је прославила Нову годину. Пионери ове школе су били запажени на паради поводом Дана младости.

Пионери ове школе су послали писмо Јосипу Броз, па је група пионира путовала за Београд да му честита 67. рођендан и том приликом му уручила поклоне – производе сопствене радионице примењене уметности. Пионери ове школе издају свој лист *Будућноси*. Они су и чланови више секција, научних и културних група. Хор је бројао 80 чланова.

Пионирска и Омладинска организација су се активно укључиле у све активности Школе. Фото-новине су издале десет бројева: *Уједињене нације, Омладина на радним акцијама, Дан Републике, Дан ЈНА, Сјољно-йолийички дођајаји – борбе у Алжиру и Конју, Дан жена, Пућ друја Тија у афричке земље, Први април – Дан радних бригада, Први мај – йразник радној народа и Дан младосји*.

Из Записника Комисије за припрему пионирских игара из ОТО-а при Основној школи „4. краљевачки батаљон” види се да при Школи постоји Клуб младих техничара „Никола Тесла”, „који не ради у потпуности”. Савет организација и установа за васпитање деце Југославије организовао је у школској 1964/65. године Југословенске пионирске игре. Тема је била: „20 година у слободи”. Формирани су Срески и Општински одбори. Укључене су све школе и у њима су формирани одговарајући одбори са задатком да организују активности на овом плану. Они су одбрали радове и проследили их Општинском одбору.

¹⁰⁰. Годишњи извештај о раду школе за школску 1958/59. Архива Школе.

Југословенске пионирске игре 1961/1962.

Савезни одбор југословенских пионирских игара 1963.

Организоване су следеће активности:

1. Акција сађења под називом „Алеје слободе”. Свака је школа на одређеном месту посадила 20 топола, 20 јасенова или 20 садница било ког дрвета.
2. Формирање „Спомен-албума” у коме су ученици сместили 20 најуспелијих литерарних и ликовних радова и 20 најуспелијих фотографија.
3. „Моји мама и тата као пионери” – кроз литерарне и ликовне радове, ученици су описивали истините догађаје својих родитеља из времена борбе и изградње.
4. Акција „Вредне руке”. У току такмичења ученици су могли да се упознају са 20 различитих занимања и опишу их.
5. Писање састава „Јунаштво данас”. Сви дечаци и девојчице описали су неко своје стварно или измишљено јунаштво.
6. „Цртамо за ТВ-албум”. Цртање на одређену тему. Најбољи радови су послати даље.

Такмичење су пратили радио и телевизија. Најбољи појединци и школе добили су награде.

Двадесет и петог новембра 1964. свечано је формиран одред Савеза пионира Школе под именом „Раде Вилотијевић”. На свечаности је говорила Милица Бабовић – политички активиста. Она је говорила о лику пионира у НОБ-у и задацима пионира данас.

У септембру 1975. формиран је Одбор за спровођење Југословенских пионирских игара.

ЂАЧКА ЗАДРУГА

По мишљењу наставника Школе „IV краљевачки батаљон”, Ђачка задруга је представљала спону између живота и Школе. Кроз Задругу су ђаци изграђивали правилан однос према раду. Дужност наставника била је да преко Задруге пробуде вољу код деце, да верују у њихову снагу и поверавају им све послове. Задруга је била производно-набавно-продајног типа. У првом плану је била производња. Основни циљ Задруге био је васпитни. Школа је имала већ Секцију примењене уметности и сматрала је да тај рад треба само проширити. Преко Задруге ће се растурати и дејча штампа и издавати школски лист; ученици ће се снабдевати свескама, оловкама, шпер-плочом, бојама, па и књигама. Маја 1958. године основана је Ђачка задруга „Младост”. Задруга се тек ораганизационо средила, а у овој је развила своју делатност.

Највећи „произвођач” била је Секција примењене уметности. Она је имала 34 полазника, „који са необичним стрпљењем и педантношћу, раде разне предмете”. Њихови производи су примењена флора и грначарија. Они су створили

„дивне предмете који су привукли општу пажњу на изложби ученичких радова”. На ове производе Задруга се оријентисала зато што „има необично способну и вредну наставницу, Сперанцу Николић, која је стручно и са вољом радила са децом и што се ови производи добро пласирају у Краљеву као туристичком месту”, истицао је управитељ Лазаревић. Секција је у овој школској години призвала предмета у вредности од 176.000 динара. Већина производа је продата установама, предузећима и појединцима. Нису сви производи продати, јер су ученици припремали београдску изложбу за почетак наредне школске године. Задругари ће као награду добити екскурзију до Плитвичких језера.

Секција младих сликара је израдила око 20 слика. Ови радови су оцењени као врло успели и постојало је велико интересовање за њихов откуп. Задруга је неке слике продала, а неке су остале „као украс школе”. Млади сликари су имали посебну радионицу – атеље „и били су необично вредни”. Вредност слика је процењена на 30.000 динара.

У оквиру Задруге је радила и Секција домаће радиности. У њој је било ангажовано 25 ученика. Израђивали су подметаче за столове, столњаке, миљее, салвете, јастучиће, крагнице, блузице са везом „покрстице и конављанским везом”. На једној шиваћој машини обучено је 10 девојчица, које су за потребе ђачке кухиње шиле кецеље и крпе, а за обданиште кецељице за децу. Секција је имала своју радионицу. Секцијом је руководила учитељица Јегда Маринковић. Ови ученици су током године зарадили 21.378 динара. Успешан је био и погон – Секција књиговезаца. Они ће у наредној години коричити књиге у Школи, а касније и ван Школе. Преко Задруге је вршена дистрибуција и децје штампе: *Пионир*, *Пољетарац*, *Змај*, *Биолошки лист* и *Техничке новине*.

Задруга је имала и своју продавницу и преко ње набављала материјал за своје секције, прибор и уџбенике. У току летњих дана Задруга је ученицима продавала безалкохолна пића и воћне сокове. Преко Задруге је организована и ђачка кухиња. О кухињи се старао посебан одбор и она је веома успешно радила. Кухиња је пословала са обртом од 445.050 динара.

Задруга је пословала према донетом Правилнику. Имала је Управни и Надзорни одбор, које су чинили ученици и наставници. Врхунац успеха Ђачке задруге био је 1959/60. учешће на Другом међународном сајму занатства и примењене уметности у Београду. Том приликом радови чланова Задруге су били веома запажени. Штанд је био врло посећен и сви су се чудили: „Зар деца могу и ово да направе!” „Млади произвођачи” у конкуренцији мајстора разних заната из читаве ФНРЈ добили су признање за изванредан рад и две медаље: сребрену и бронзану. О успесима Задруге писала је и штампа: *Борба*, *Политика*, *Просветни преглед*, *Вечерње новост*и, *Ибарске новост*и и *Наша задруга*. Такође су и Радио Београд и Сарајево посветили део својих емисија раду Задруге. *Филмске новост*и бр. 25 су приказале „Живот и рад ђачке задруге Младост” из Краљева. Успеси и

Школски билтен

афирмација Школе су били огромни. У Школу су долазиле групе наставника из других места (Пазар, Крагујевац, Чачак и други) који су се интересовали за рад Школе. У Задругу су била учлањена 642 ученика.

Производни погони Задруге су били: Погон примењене уметности, Погон домаће радиности, Производна фото-група, Производно-технички погон. Погон примењене уметности је радио веома успешно, имао је 46 чланова, а руководилац овог погона била је Сперанца Николић, наставница ликовног. Полазници су правили дивне вазе и „уметничко“ цвеће. У том погону „има цвећа и зими и лети“. Многи пешаче и више километара да би стигли да раде у овом погону. Ученици су под стручним руководством наставника и неуморним радом постигли добре резултате, тако да је за десет година обрт овог погона био око 1.500.000 динара.

Ђачка задруга се старала и о пиноирском листу *Будућности*. Током године излазила су три броја овог листа. Тираж једног броја био је 2000 примерака.

У току 1962/63. школске године ученици су примали велики број дечијих листова и часописа, као што су *Мале новине*, *Пионир*, *Младоси*, *Полетјарац*, *Змај*, *Биолошки лист*, *Дечије новине*, *Аеросвет*, *Техничке новине* и *Весела свеска*. који су коришћени у пуној мери у проширивању и утврђивању знања. Наставници су пратили стручне часописе: *Настава и васпитање*, *Наша школа*, *Просветни преглед*, *Животи и школа* и *Педагошка стварност*.

ПРАЗНИЧНИ ДАНИ У ШКОЛАМА

У 1928/29. години Школа није радила:

на Малу Госпојину, 8. октобра – Дан пробоја Солунског фронта, Митровдан, Аранђеловдан, од 1. до 4. децембра – Празник уједињења, завршетак тромесечја и причешће; 17. децембра – Краљев дан, Св. Никола, од 5. до 14. јануара – Божићни одмор (распуст), Богојављење; од 26. до 28. јануара – Светосавска прослава, 4. фебруара – Штросмајеров дан, 1. и 2. марта – тромесечје, 21. марта – причешће, од 2. до 12. маја – Ускрс, 24. маја Св. Ђирило, Спасовдан.

Државни празници 1932/33. г.:

6. септембра (Рођендан Њ. к. в. прест.), 1. децембра (Дан уједињења), 17. децембра (Рођендан Њ. в. краља), 24. маја (Св. Ђирило и Методије), 28. јуна (Видовдан).

Остали празници када школе не раде:

Недеља, М. Госпојина 21. IX, Крстовдан 27. IX, Митровдан 8. XI, Св. Архангел 21. XI, Ваведење 4. XII, Св. Никола 19. XII, Божићни одмор, Богојављење 19. I, Свети Сава 27. I, Штросмајеров дан 4. II, Сретење 15. II, Благовести 7. IV, Ускршњи одмор, Ђурђевдан 6. V, Спасовдан, Духови (2 дана), Месна слава (литије), Слава месне цркве.

Број празника је 1940. године у односу на 1928/29. годину смањен на половину.

Повереништво просвете доставило је 12. фебруара 1945. године наређења: Школа неће радити у ове празничне дане: Мала Госпојина, Ваведење, Св. Никола, Божић (4 дана), Нова година, Богојављење, Васкрс (6 дана почев од Великог четвртка), Ђурђевдан, Спасовдан и Духови (2 дана). Што се тиче државних празника, Школе неће радити на Дан Ђирила и Методија и на Видовдан.

Завод за просвету НРС 1962. г. је одредио да се током године организују следеће прославе: 29. новембра, за Дан пионира, Дан ЈНА, Нову годину, Дан школе, Дан жена и Дан младости.

У Календару рада из јуна 1994, речено је да су школски празници: 29. новембар, Нова година, Дан Светог Саве, Дан државности Србије (28. март) и Први мај.

Прослава дана Свѣйѡї Саве

Из Министарства просвете 14. јануара 1946. стигло је упутство о прослави „Савин-дана (св. Саве)“:

Прейоручује се да се ове године у свим школама прослави Савин-дан (св. Сава). Славиће се као чиста просветна свечаност, а не као слава са жињом, црквеним обредом и свешћеником. Зашто ове године из прославе треба изоставити све оно што представља верски обред (домаћина, закуску итд). Сама свечаност да се одржи у школи или некој пријодној сали у граду. На њу треба позвати ђачке родитеље и представнике масовних организација. Поједине школе могу организовати прославу заједно. Школски савети (у основним школама – Просветни одбор), преузеће улогу домаћина. Они ће организовати чиставу прославу и дочекивати госте.

На свечаности централни догађај треба да буде предавање. У њему ће се обрадити само просветни и евентуално државни лик Савин, док се његова улога „као црквеног човека неће додиривати”, пошто је Црква одвојена од школе. Школске власти ће затражити помоћ у организацији од Омладинске организације и пионира, а ови су у обавези да пруже тражену помоћ. Министарство препоручује да се тог дана пре подне одрже академије и свечаности. Сам програм не треба да буде дуг, али треба да буде на висини и да има стварно просветни карактер. То је јавни наступ школе, а не појединих разреда. Тог дана могу да се организују и фискултурна такмичења. Могу да се сумирају и резултати рада у школи и да се награде најбољи. У том случају ценити рад разреда, група, кружока, оних који су се истакли у културном и фискултурном раду, као и оне који су помагали сиромашне ђаке, кухиње и интернате.

Нарочито треба обратити пажњу на прославе Савиндана на селу. Тога дана могу поједине ђачке делегације, да иду из града у село, „да даду по коју тачку у приредби и заједно прославе ту свечаност”. Овакав начина прославе Савиндана, учиниће да се тај дан претвори у дан подстрека за бољи и успешнији рад у школи.

Године 1948. Савиндан се већ назива Прослава на успомену Саве Немањића и предложено је да се обави на овај начин: управитељ школе ће одржати реферат о народном просвећивању у новој Југославији, а уз овај реферат обухватити и рад Саве Немањића на просвећивању народа и његов став у односу на политичке прилике у Србији онога доба. Хор ће отпевати химну „Хеј Словени”. Извешће се рецитација – „Растко”, а треба одабрати још неколико рецитација или хорских песама у вези са изградњом земље и Петогодишњим планом. Такође, требало је доставити извештај, а точење алкохолних пића било је забрањено у просторијама Школе.

У школском извештају остало је забележено: *Поздравну реч, реферат, је дао ујавиошћу школе. Затим је хор ошћевао химну Хеј Словени. После тога је ученик одрецићовао јесму Свећу Сава. Након тога су следиле рецитације: Наши савезници, Мајчина слика, Велике године, Песма о Истори, Европи, и Наша Армија. Иза тога је изведена хумореска Наша деца од Бранислава Нушића, коју су извеле ђионирке, па су ошћу следиле рецитације: Девећу мај, Дан побеге, Заборављена хумка, Омладинска јурија. После тога ђионирке су извеле сличицу Рањеник. Затим*

је ђионирски хор ођијевао Сјај, сјај, солнце. Свечаност ђе завршена Песмом IV краљевачкој бађаљона.

Марта 1958. г. на састанку Школског одбора, Лепа Илић, референт за просвету из Краљева, изнела је мишљење како је велики број ђака рецитовао на Светог Саву, 27. јануара, у манастиру, као и да се велики број ђака причестио ове године. Питала је зашто учитељи за ово нису знали, а чланови Школског одбора осуђују такве случајеве. Да су учитељи знали за ове намере, био би смањен број ученика у манастирима и на причесту. Одлучено је да ће учитељи преко ђачких родитеља указивати на штетност тих појава, јер се томе мора стати на пут.

На састанку Школског одбора, одржаном 14. јануара 1959. г., чуло се: „У току ових дана сазнали смо да манастир организује прославу Светог Саве у свом кругу и да су по ранијој традицији почели да врбују децу за декламовање. Зато се ставља у задатак Школском одбору и наставницима да не дозволе да деца оду и учествују у организацији те прославе. Разговарати са родитељима да не дозвољавају деци да узимају декламације. Што боље спровести организацију за Дан школе, што ће у многоме помоћи да се сузбије намера Манастира.”

Школске 1963/64. године, Наставничко веће доноси закључак, а према упутствима општинских власт, да се организује прослава Нове године и обавезно припреми у јануару по нека приредба. „Циљ је да се што више деце ангажује око ових приредби, нарочито на верске празнике, и на тај начин одбије од учествовања у разним религиозним церемонијама које у то време врши манастир.” Ту се пре свега мислило на сузбијање прославе Божића, Српске нове године и Савиндана. А онда се, после много година, Свети Сава опет прослављао у школама. Тако је у фебруару 1991. г. издато обавештење: Вечерас, у 16.30 часова у холу Школе ће се одржати свечана академија посвећена Светом Сави – Растку Немњићу. У потпису је стајало: Директор Школе.

Следеће године у јануару обавештење је било нешто дугачије: Обавештавам ученике и наставнике да се 27. 1. 1992. године неће изводити редовна настава, већ ће се тога дана одржати свечана академија посвећена Светом Сави, са почетком у 10 часова. Свечаној академији су обавезни да присуствују сви ученици и наставници школе. После академије за ученике ће се приредити Светосавски бал.

* * *

На ђочецима ђисане срђске исђиорије и у ђемељима срђске кулђуре, Свеђили ђојава Саве Немањића, ђлавној сђивараоца и ђасђира оној шђио је најбоље у срђском народном биђу, сђиоја је и разумљиво шђио му се врађамо кад нам је ђешико...

Своје излагање „Реч о Светов Сави”, директор Мрђеш је завршио речима: „Није

мало људи, а било би много боље да их је још више, који теже да буду поштени, праведни, истинољубиви, мудри, радознали и од користи своме народу и своје отаџбини слично Светом Сави. Разумљиво је да има и супротних примера и тежњи. Свако од нас, ваљда носи у себи одређену сразмеру и принципе добра и принципа зла. Свети Сава је носилац принципа добра у српском народу. Зато ће се докле год буде српског народа, име Светог Саве помињати са изузетним поштовањем”. (*Реч о Светиом Сави директора Миломира Мрљеша*)

* * *

Времена и обичаји су се брзо мењали. У Министарству просвете су се још увек премишљали шта да се ради. Раније идеје и пракса се нису тако лако предавали.

Наставничко веће је договорило да се прослава Светог Саве 1995. г. обави у Школи. Ученици ће после програма имати игранке по одељењима, а Синдикат ће припремити закуску за запослене. Директор Миломир Мрљеш је дао свечарски тон овој седници Наставничког већа казујући пригодну беседу о првом српском просветитељу. Тако је наредне године на састанку директора основних и средњих школа из Рашког, Расинског и Моравичког округа, који је одржан у Краљеву, министар просвете, проф. др Јован Тодоровић, предложио да се Дан Светог Саве у школама слави, али тако да се верски обреди не врше у школама већ у храмовима и кућама, а наставници са ученицима у школама да припреме пригодне приредбе и изложбе.

Празник се усталио и сваке године се свечано и све маштовитије обележавао. Тако су 2013. у радионици библиотеке организовани Светосавски дани. Два-три дана касније била је приредба поводом Дана Светог Саве. Организована је и свечана академија. Школе домаћини које су организовале програм били су основне школе из Рођевића и Гокчанице. Одржана је Светосавска академија у амфитеатру Школе. Следеће године Библиотека је припремила тему: Свети Сава у причама.

* * *

Колико је Свети Сава био значајан за српску цркву, државу и народ, тек се показало после његове релативно ране смрти. Његов изузетан култ није само поштован код православних хришћана, већ и код католика и Јевреја, а посебно домаћих муслимана. Муслимани су веровали у чудотворну и исцелитељску моћ његових моштију у Манастиру Милешеви, задужбини краља Владислава Немањића. Клањали су се његовим моштима тражећи лека и духовног мира – иако су били муслимани. По свој прилици, то је био један од главних разлога што је везир Синан-паша

Обележавање Дана младости

наредио да се спале његове мошти на Врачару крај Београда 1594. године. Ипак, култ Светог Саве није тиме био уништен. Напротив, постао је још већи. Деловање Растка, потоњег Саве, Немањића је прешло још за његова живота у легенду. (џроф. Салих Селимовић: Култи Светиој Саве и Срби муслимани, 27. јануар 2015)

* * *

Као што то већ традиција налаже, 27. јануара 2016. свечано је обележен Дан Светог Саве. Домаћин је био Бранимир Дуњић. Поред нама драгих гостију из Марибора, свечаности су присуствовали и предстваници Општине, као и многобројни родитељи, ђаци и пријатељи Школе. Након успешно одржане приредбе, приређен је свечани ручак. За домаћина идуће школске славе, изабран је Јеленко Брац.

Дан младости и рођендан Јосипа Броза – 25. мај

Прослава дана рођења југословенског маршала, Јосипа Броза Тита, председника Југословенске јединствене владе, организована се на овај начин: 25. маја 1945. први час одржаће један наставник предавање о животи и раду Маршала Тита

Обележавање Дана младости

*у Народно ослободилачкој борби, зајим ће се наставићи редован рад у школи. На исти начин се има прославићи и изразник словенских ајосіола, Св. Тирила и Мейодија. Дан пионира се прославља слейом у Краљеву.*¹⁰¹

Тако је и више од деценије касније, 24. маја 1958, кроз град прошао дефиле поводом Дана младости. Деца су дошла у школу костимирана сат пре почетка сле-та. Остали су се сакупили у дворишту школе, одакле су са својим наставницима кренули да посматрају параду. У недељу, 25. маја, забавиште Школе је „дало приредбу”. Пре подне приредба је дата за ученике, а у 20 часова за грађанство.

У част Дана младости 1959. одржана је смотра. Друштво пријатеља младости је одржало карневал. Два дана раније је изведена парада кроз град. На паради је учествовала група атлетичара са својим амблемима, група лепо обучених омладинаца са својим ознакама, група пионира са својим капама и марамама, затим шахисти одевени у црне и беле мајице са шаховским фигурама; стрелци су наступали са пушкама, за њима група представника Црвеног крста, уз њих добошари са добошима и трубама, па група саобраћајаца, ојачара, ученица и домаћица.

За том групом су наступали првачићи са црвеним и белим костимима и са венчићима на глави. Они су представљали својеврсно покретно цвеће. Четвртаци су глумили тенисере са лоптицама и рекетима. После њих су наступали ученици у на-

¹⁰¹. Извештај за школску 1945. годину.

родним ношњама. За сваком групом корачали су њихови наставници као *носно десетари покрај својих малих војника*. Остали ученици који нису припадали овим групама били су одушевљени посматрачи, стајали покрај улице и пружали подршку својим аплаузима. После параде организовано је весеље са ватрометом у центру града. Учитељи су на крају вратили децу до Школе да се пресвуку.

Свим носиоцима штафете – Краљево

Општински одбор за прославу Дана младости, Комисија за смотру, шаље допис ОШ „IV краљевачки батаљон”, као и другим школама, 8. маја 1965. године, у којем им даје инструкције како да се те године прослави поменути празник. Уз остало, 1965. године је и јубилеј, 20 година штафете, и исто толико година од победе над фашизмом. Због тога је Одбор за прославу Дана младости решио да са посебном пажњом приступи организацији овогодишње прославе. Поред многих политичких, културних и спортских манифестација, на дан 24. маја 1965. године, имала је да се одржи смотра младости. Предвиђено је да, као и раније, у смотри (дефилеу) учествује целокупна омладина, пионири града и села, као и припадници ЈНА. У вези са тим овај одбор сматра да је пре свега потребна масовност и да по броју учесника ова смотра превазиђе све које су одржане ранијих година. Питање аранжмана и облачења ученика препушта се избору појединачних школа. Целокупна поворка од око 15.000 учесника сврстана је у десет ешалона и кретаће се овим редом:

Први ешалон – Ратни ветерани;

Други ешалон – Двадесетогодишњаци, рођени заједно са домовином;

Трећи ешалон – Најмлађи Краљевчани, забвишта и основне школе;

Четврти ешалон – Омладина средњих школа;

Пети ешалон – Омладина села;

Шести ешалон – Омладина радних организација и устнова;

Седми ешалон – Извиђачи, феријалци и горани;

Осми ешалон – Спортске организације;

Девети ешалон – Ешалон припадника ЈНА;

Десети ешалон – Народна техника.

Свим учесницима је благовремено достављен детаљан план поретка сваке организације. Захтевано је да се посебна пажња посвети младима који су рођени 1945. године.

Основна школа „IV краљевачки батаљон” је одговорила да ће имати око 900 учесника. Четири ученика на челу ешалона ће носити амблем Школе. Иза тога ће ићи застава Пионирског одреда. Затим декорисани камион на коме ће бити глобус са симболима мира. Група ученица 1. и 2. разреда носиће хаљинице са туфницама и мараме у рукама. Група ученика 3. разреда – носиће беле кошуље, плаве панталоне, цилиндер и штап. Четвртаци ће носити беле кошуље и плаве панталоне, девојчице беле блузе и плаве сукњице. Затим ће ићи једни за другима –

петаци, шестаци и седмаци. Сви ће носити радну школску униформу. Група од шест девојака обучена у спортску опрему, вежбаће у ходу са пантљикама дугим 6 метара. Организатори обавештавају Школу да ће се СМОТРА (дефиле младости) одржати 25. маја 1965. године. Потребно је да се учесници дефилеа окупе на пијаци, јер ће одатле кренути чело поворке у 17.40 сати и кретаће се улицама: Београдском, Војводе Путника, Димитрија Туцовића, Октобарских жртава, а потом ће учесници скренути у Улицу цара Лазара.

Обележавање 14. октобра – сећање на стрељане у Краљеву

На Лагерском гробљу (или Спомен-парку како је названо место немачког масакра над Краљевчанима) сваког 14. октобра одржавала се комеморација. Том догађају су претходиле опсежне припреме. Општинске власти Краљева су брижљиво припремале ту манифестацију. Дочекивани су гости. Из Словеније су гости долазили масовно возом братства и јединства. Сећали су се Словенци како их је Краљево домаћински дочекало 1941. године, када су их Немци протерали из њихових кућа. Омладина – ученици би претходно вече држали почасне страже крај споменика страдалим.

Догађај је почињао у 11 часова. Виши разреди су тога дана долазили у организованим колонама и размештали се на трибине Спомен-парка. Трибине су обично биле препуне. На почетку би вод војника са левог брежуљка испалио почасни плотун, затим би неко од руководиоца Општине Краљево поздравио госте и присутне и доделио Повељу против насиља – за мир у свету.

Четрнаестог октобра 1966. у Школи је одржана комеморативна седница, а после тога наставници са ученицима су отишли до Гробља стрељаних. Дошли су и Словенци. Дочекало их је и 200 пионира из ОШ „IV краљевачки батаљон”. На сам дан сећања на стрељане, није било наставе. Ученици од 1. до 3. разреда, били су тог дана са својим родитељима. Остали ученици су дошли у Школу, одакле су у колони са својим разредним старешинама отишли до Спомен-гробља, где су се слиле и остале колоне из школа, радних и других организација да одају пошту жртвама фашистичког терора. На крају су сви са тог величанственог помемна послали Јосипу Брозџу телеграм:

Вољени наш друже Тито,

Са зборној месџа љубави, заједничкој сџрајџиџиџа свих јуџословенских народа 14. окџобра 1974. џодине у Краљеву, џоручујемо џи: Нећемо дозволиџи мржњу, смрџи, сџрадање. Борићемо се за љубав и срећна џролећа наше самоуџравне социјалисџиџичке домовине. Неџоколебљиво иџемо џуџџем којим нас води Савез комунисџа и џи драџи друже Тџџо.

У потпису телеграма стајало је: Ученици и наставници ОШ „4. краљевачки батаљон” – Краљево и чланови драме Мариборског гледалишча.

Програм поводом 14. октобра у Спомен-парку Краљево

Ђаци наше школе у Спомен-парку

Помен жртвама краљевачког октобра добио је у време социјализма назив „меморијалне свечаности”. Идеолози комунистичке власти намеравали су да од трагичног догађаја, када је требало да се служи парастос погинулим хришћанима, направе „свечаност” која би величала живот и „светлу будућност”.

Програм „меморијалних свечаности” био је садржајан и богат. Велики број уметника је припремало наступ. Директор Школе је апеловао да буде што више реда у гледалишту. Ранијих година је било ученика и одељења без контроле, па је то реметило ред у публици. Одбор за прославу је замолио школе да разредне старешине контролишу ред на трибинама. Ученици из наше школе су учествовали као гледаоци а 60 чланова Хора као извођачи програма. Те 1977. године сећање на тешке дане стрељања у Краљеву дочарало је преко 250 уметника из Црне Горе. Херојски ораторијум је носио симболичан назив *Тако већ никако*.

Прослава Дана Републике и ослобођења Краљева

На Наставничком већу 1952. г. донет је програм прославе Дана Републике: 1. Реферат о значају прославе 29. новембра, Дана Републике

2. Химну „Хеј Словени” пева Пионирски мешовити хор
3. „Зашто волим Републику” – рецитација
4. „Уз Маршала Тита” – песму О. Давича, пева Мешовити хор пионира
5. „Отац Народне армије” – рецитација
6. „Стег Партије” Оскара Давича пева Мешовити хор пионира
7. „Хероји – наши учитељи” Бранка Ђопића – рецитација
8. „Домаћи задатак” Ђорђа Мандића – позоришни комад.

За извођење овог програма тражена је дозвола Савета за просвету у Ранковићеву. Савет је предложио да се најбољи ученици награде књигама или новчано, али како није било материјалних могућности, онда је најбољи рад о 29. новембру требало похвалити.

Школске 1953/54. г. Дан Републике је слављен три дана.

На програму поводом 29. новембра 1958. пионири су наступали испред око 1100 посетилаца. Наредне године, у свим одељењима први час је посвећен овом „великом празнику”. Свечани пријем пионира је обављен у Ватрогасном дому. На свечаности је говорио један првоборац. Затим је изведен пригодан културни програм. На свечаност су позвани представници Пионирске организације, представници Друштва пријатеља деце и други гости. Поводом прославе Дана Републике један излог у граду уређен је и испуњен ђачким радовима. Две групе ученика су посетиле „Магнохром” и Фабрику намештаја „Јасен”.

Године 1961. управитељ захтева од колектива да пријем првака у Пионирску организацију буде што свечанији, да се загреје и декорише сала, припреме мараме и покло-

Фолклор 1970. Приредба поводом Дана Школе

ни. Младеновић је припремио *Хор сирена, Песму Рејублици, Пионирску њесму, Сїлейї ѡарїїизанских ѡесама*, а затим су наступили солисти на појединим инструментима.

Новембра 1964. г. прослава Дана Републике организована је са приредбом а тим поводом су примљени прваци у пионирску организацију. За време зимског распуста обично је организована још једна приредба која је требало да замени прославу Светог Саве: „Циљ је да се што више деце ангажује око ових приредби и на тај начин одбије од учествовања у разним религиозним церемонијама које у то време врши манастир”.

Дан Школе – 22. децембар

Школа је 1978. године ѡочастївована највећим ѡризнањем које може добиїи нека школа у Србији: Наїрадом 25. мај уз коју је ишла и Повеља скуїшїїине Социјалисїичке Рејублике Србије. Школа има наставнике који су овенчани признањима. Велики број ученика су победници на спортским и сазнајним такмичењима најмлађих у општини и региону. Школа је поново „охрабрена и обрадована” јер је потписом Јосипа Броза одликовано шест њених наставника. На седници је речено да 22. децембар има шири свенародни значај, јер је свечаност посвећена Дану ЈНА, као и сећању на Прву пролетерску и њен IV краљевачки батаљон. Том приликом у програму академије учествовали су Хор, Рецитаторска, Ритмичка и

Прослава Дана Школе

Фолклорна секција. Они су песмом и игром прошли „кроз нашу прошлост и садашњост”. У рециталу су биле народне лирске и епске песме. Рецитовани су и стихови настали у периоду између два рата и ратних година НОБ-а. Било је и песама новијег времена, написаних у периоду после ослобођења. Ритмичке вежбе су изводили пионири и пионирке. Било је и партизанских игара.

За Дан школе 1988. ће бити одржане свечана седница и свечана академија. Организована је приредба за родитеље и госте. Приређено је и другарско вече.

Дан школе је 2013. године прослављан чак три дана. У госте су дошли пријатељи из Врања, Апатина и Каравукова.

Дан школе је прослављен и следеће године, уз пријем гостију из побратимских школа, а приказан је играказ „Ромео и Јулија нашег завичаја”.

И 2015. године после опсежних припрема обележили смо још један Дан школе. Директорка Марина Вучинић је поздравила присутне, сажето истакла рад и успехе Школе у претходном периоду, а затим је наставница српског језика и књижевности Наташа Митровић представила трећи број школског часописа *Нови Бајбаљонац*. Директорка Школе је том приликом уручила награде ученицима који су освојили прва, друга и трећа места на литерарним и ликовним конкурсима организованим у част Дана школе.

Другог дана, у Краљевачком позоришту ученици су, уз пратњу Хора, били врло успешни у драмско-сценском приказу „Године на које смо поносни”. Прво

приказивање изведено је у 12 часова и било је намењено ученицима од 5. до 8. разреда, који су били у пратњи дежурних наставника. Друго приказивање изведено је у 14 часова за представнике локалне самоуправе, госте из побратимљених школа и остале званице.

У живој једне школе ућкани су животи и сећање на одрасћање и безброј прича из школских клупа генерација ученика. У живој једне школе ућкани су и животи оних који се се бавили и баве се једном дивном професијом у којој се никад не ствари, јер радити са децом значи бити на извору младости и кристалне енергије.

Живот можда и није оно што се десило, већ оно чега се сећамо и како се то сећамо. Успомене и сећања често су тажније од стварности. У години јубилеја сећамо се свих успеха и генерација које деценијама излазе из наше школе оставајући неизбрисив траг. Седамдесет година наша школа поносно носи име „IV краљевачки батаљон“, а 40 година успешно ради у новој школској згради, изводећи генерације којима се поноси. Ни ми нећемо стајати. Имамо своју мисију и визију, имамо вредне ђаке, успешне наставнике. Заједничким радом и узајамном сарађом и поштовањем можемо постићи оно што желимо, сигурни у једно – да само учењем и радом остваримо врати поштоване животног среће и задовољства. (Марина Вучинић, директорка Школе)

СЕЋАЊЕ НА ШКОЛСКЕ ДАНЕ

ЂАЧКЕ ЕКСКУРЗИЈЕ

Ништа се у току школовања не може упоредити са великим узбуђењем које обузме ђаке пред одлазак на екскурзију.

Ево сећања на једну екскурзију ученика VIII разреда крајем 20. века или на почетку 21. века.

О екскурзији је почело да се разговара већ средином септембра. Тада су разредне старешине или директор прикупљали понуде од туристичких организација за екскурзију на планираној релацији која је била уписана у Годишњи програм рада. Када се одабере најповољнија понуда, онда се сазивају родитељски састанци на којима се родитељи упознају са детаљима, а нарочито са ценом и условима плаћања. Тих година материјални услови су диктирали екскурзије које су трајале највише три дана.

Полазак је организован испред Школе у рано јутро. Притајили се ученици пред родитељима, као није то ништа, ето и то мора да се одради, баш је досадно. Али чим аутобус крене, они се зачас преобразе и одмах забораве све оне савете које су им родитељи и наставници давали. Од тог тренутка они постају брига и велики терет одељенским старешинама, који су тада за њих одговорни.

Екскурзија почетком 60-их.
Из албума Руменије и Аранђела Бабића

Прво заустављање је у Београду, ученици разгледају Храм Светог Саве на Брачару. Вешти водич, кустос и наставници успевају за тренутак да им вежу пажњу за величанствени храм и његову околину, на подземну железницу код Вуковог споменика или за занимљивости у Музеју Николе Тесле. Падају прве фотографије, а богами и кадрови документарног филма, јер су неки понели и видео-камере.

Јесен тих дана зна да буде лепа. Уживају ученици и у сремским равницама и падинама Фрушке Горе, али су најважнији песма, добри штосови и друга забава. Сви се за тренутак примирише кад стигосмо у мирно дворишта Манастира Крушедола. Једва их убедисмо да буду пристојни и да се смерно владају, да саслушају свештеника који им прича о манастиру и показује оно чиме се он дичи и слави. Такви су и нешто касније када смо ушли у атар Манастира Хопово. Хоће они све то да саслушају, да пропрате као на занимљивом часу географије, историје или уметности. Воле и они да им се покаже нешто занимљиво и лепо, да прошетају уређеним стазама манастирске околине. Купују сувенире, разгледнице, проспекте манастира, фотографишу се, али главно питање лебди у ваздуху – где је и какав је смештај.

У поподневним часовима стигосмо у Хотел „Парк” у Новом Саду. Ту ће спавати две ноћи. Унапред се зна ко ће с ким (за почетак). Тек што су се сместили

и мало довели у ред, почиње претрага хотела, где се може сести и нешто попити са својим друштвом, као што то раде одрасли, а најважније је има ли у хотелу диско-клуб, за касније. Лифт ради као никад. Неки су већ успели да се заглаве. Конобари и остало особље су узнемирени. Покушавају немогуће, да сачувају мир хотела за остале госте. По ходницима само „шнирају”, траже се, договарају, дошаптавају о нечему за шта наставници не треба да знају, па се и дозивају. Као да су на великом одмору у дугом школском ходнику. Јасно је њима шта ће наставници од њих захтевати, али како да смисле и ураде да ипак буде по њиховом.

Вечера им дође више као обавеза, него као потреба. Стомак су већ успели да покваре у аутобусу наизменичним конзумирањем слано-слатко-кисело, сок-банане-јогурт. Добили су 2-3 сата слободно да се прошетају по трговима Новог Сада, да „сниме” како се њихови вршњаци ту владају. Договор је да се сви врате у хотел до 23 сата.

Следећег јутра крећемо према Суботици. Само што су ушли у аутобус, већ су заспали. Шетња предивним парковима Зобнатице који су уређени још крајем XVIII века, разгледање њиховог музеја и расних грла, дође као велико освежење за све. Има и оних који су нормално спавали, њима је Зобнатица прелепа, они су стварно одушевљени.

У Суботици, у центру – Градска кућа. Стил – мађарска сецесија; зграда зелена, златна и шарена; све уређено са мером и укусом – лепота пред којом је тешко остати равнодушан. Већина наших ђака, а и по неки наставник, просто не верују да теко нешто постоји у нашој земљи. Ван планираног програма, обично се ученицима дозволи да на сат-два, посете чувени суботички бувљак. Ручак је на Палићу. Амбијент за дивљење, услуга беспрекорна. Деца то знају и владају се културно. Чим виде нешто лепо и уређено, знају они то да поштују.

Зоолошки врт је за пример. Унаоколо грађевине аустроугарског времена и стила, поред језера шеталишта за незаборав, у парковима клупе и скулптуре поред којих пожелиш да се фотографишеш. Све је то нека друга култура које нема јужно од Саве и Дунава.

Повратак у лепи град, Нови Сад, па у „наш” хотел. На Дунавском кеју једна група наших дечака пошто-пото жели да се истакне и косом подзиданом обалом трче горе-доле, зачикавају моћну реку, долазе до саме обале, док се један не оклизну на влажне плоче и бућну у Дунав.

Ујутру величанствена Петроварадинска тврђава и поглед на Нови Сад. Подземне катакомбе и надземни ресторани, споменици и паркови. Природњачки музеј – лепота животињског царства заустављена у једном неприродном трену, а тако природна и очаравајућа. Фотографије за успомену.

А онда Сремски Карловци и вечити Бранко Радичевић који је певао: „Ој Карловци, место моје драго...”. Некадашње средиште српске цркве, школе и кул-

туре. Зграда чувене Гимназије, лепе цркве и верске установе. Један од наших дубоких корена. После смо отишли до Стражилова. Најупорнији и најодморнији се пењу до Бранковог гроба на поклоњење. Ручак у Новом Саду и повратак кући. Све што је лепо кратко траје, сети се неко. На Наставничком већу извештај: Екскурзија је била дивна, успешна, програмски задаци су остварени у потпуности. Проблема није било. Ученици су се одувек радовали екскурзијама.

ИСКУСТВА НАСТАВНИКА

Почетком деведесетих година казивања искусних наставника о сопственој педагошкој пракси представљала су нови вид усавршавања запослених. Једном приликом на Наставничком већи своја искуства поделили су: Радомир Илић, наставник географије, Љубинка Антић, професорка српског језика, и Татјана Капларевић, професорка српског језика.

Наставник Илић је своје казивање почео сећањем на свог првог директора, Станишу Барловца, човека који је био радан и волео ред и рад. Илић сматра да је, захваљујући њему, изградио позитиван, дисциплинован и коректан однос према раду. И данас, после 39 година рада, савесно припрема часове. Увек је настојао да му час почне на време, а заврши се оног тренутка када звони за крај. Поштује личност ученика. Испричао је шта му се недавно догодило. Дошао је на час, а ђака нема. Крене да их тражи. Непријатно га је изненадило сазнање да их је колегиница задржала ради израде контролне вежбе. Замерио је то колегиници. Каже да му је тај час пропао. Оцењивању ученика је прилазио крајње осетљиво. Уважавао је извињење ученика пред почетак часа ако нису били спремни за тај час. Никада није оцењивао по сећању. Имао је своју радну свеску са именима свих ученика и ту даје оцене за неке одговоре, записује питање и датум. Онда седне и са ученицима изводи оцену коју уписује у дневник рада. Никада ни једном ученику на крају године није закључио јединицу. „Љути сам противник понављања.” Поучен искуством ученицима је стално мењао распоред седења. Наиме, када је водио ученике на систематски преглед, лекар је на основу деформитета кичме могао да закључи ко седи лево, а ко десно. Кроз рад је схватио да га ученици и родитељи доживљавају као искреног пријатеља. „Јер моји ученици и кроз критике и кроз похвале, осећају љубав коју гајим према њима. И зато, када би ми неко одузео дежурство и разредно старешинство, одузео би део мене.”

За професорку Љубинку Антић у овом послу веома је битан ауторитет. Нема проблема који наставник са ауторитетом не може да реши. Он се не може стећи насилно и по сваку цену. Поготову не строгошћу. Настоји да не буде строга. Ауторитет се стиче добрим владањем материјом. Никад од ученика није тражи-

Записник

са седнице Наставничког већа

О Ш. „IV краљевачки батаљон“ Трн
одржане 09.11.1993. године, с почетком у 17.30 сати

Дневни ред:

1. Трн до казивања искуслих наставника о томе шта су изради најбоље у сајесној педагошкој пракси и педагошкој пракси друшћ (Радосир Крнћ, Јубинка Анђић, Тајана Капановић)
2. Остварени и нестварени часови и програмски садржаји, планирани до краја октобра - план остваривања нествареног (председници одређених већа и директор)
3. Трн до ујесна учесника на крају првог периода првог полугодња и образовна стањајући резултати (школски педагози)
4. Трн до одређених већа и стручних актива Наставничког већа (председници одређених већа и стручних актива, одређени саврешице)
5. Трн до ишјака
а) О шаконим свиденјује у, разрозним књиана
б) Већи на задатка наставног посла

ла гвоздену дисциплину. Кад су непажљиви, не прате оно што на часу ради, тада стане и посматра ученике. Тада међу њима почиње гуркање и упозоравање, „позив да се стиша ситуација”. Ученици се смире и час може да почне. Успешан је онај час који започне лепим расположењем. Једном су тако су започели час док је још био дан, па није требало палити светло. Развила се жива дискусија. Када се завршио час, ученици су тек тада схватили да се напољу и у учионици смрачило. То је био успешан час. Ђаци су били заинтересовани, мотивисани и концентрирани, па им рад у мрачној учионици уопште није сметао.

Професорка истиче да никад није понизила ученика. У сваком детету има нешто позитивно, а ми смо дужни да то нађемо – каже она. Треба имати повећења у ученике. Када се поштује ученикова личност и цене његове способности, никада неће бити њиховог ината и пркоса. Она није прозивала за оцену. Закључила је да то изазива страх. Не треба радити у сенци страха. Оцене ученицима предлаже јавно и пред одељењем и оставља им петнаестак дана да коригују оцену, ако нису задовољни предложеном. „Никада нисам волела дежурство, али зато сам увек волела разредно старешинство.”

Своју причу из праксе испричала је и Татјана Капларевић, наставница српског језика. Она сматра да не може рећи ништа ново што колеге са искуством не би знале, колеге које савесно и одговорно обављају свој посао, „радећи у овим тешким и суморним временима”. Она је причала о писменим и домаћим задацима. Стална контрола, оцењивање и проверавање домаћих задатака, неопходно је, јер се тако ученик усмерава према лепом изражавању и писању.

У сарадњи са родитељима трудила се да изгради међусобно поверење, искреност и заједничку жељу да правилно васпитавају дете. Ако тога није било, ако су родитељи незаинтересовани и преокупирани другим стварима и не сарађују са разредним, онда долази до отуђивања ученика од родитеља, па и од школе и другова и другарица. На крају, она сматра да је васпитање ученика све компликованији процес. Много шта се од ученика више не може сакрити. Са васпитањем треба почети рано. „Уколико се раније почнемо опходити са дететом као са одраслим човеком, утолико ће оно пре постати човек.”

На ред су дошли и други запослени. Миољуб Васиљевић, проф. математике, јесте наставник са тридесетогодишњим искуством. Своје излагање је поделио на три дела: период младости, учења, заноса у раду и ентузијазма; период зрелости и стеченог знања; период пуне зрелости, где се смањена енергија компензује искуством.

У првом периоду желео је да што више пружи, зато је све више и више учио и радио. Усавршавао се. Узор су му били људи који пишу часописе, желећи да и сам нешто тако подари својим ученицима и колегама. Док је радио у првој експерименталној школи, редовно се припремао за седнице Наставничког већа, сматрајући да једино тако може учествовати у дискусијама.

Редовно је пратио иновације у настави, па се и сам њима бавио.

Милена Зувић, учитељица, је такође говорила о своме педагошком раду. Њено излагање је могло да се сведе и на само једну једину реченицу: „Учитељ сваку генерацију узима као празну свеску, а враћа је као написану књигу.”

Каже за себе да је била веома строга учитељица, али оног тренутака када је и сама постала ђачки родитељ, та строгост је мало попустила. Увек је деци прилазила са доста љубави, бриге, пажње и нежности. Па и онда када би их за нешто изгрдила, покушавала је да их одмах утеши неком лепом речју. „Поклони детету осмех, оно ће теби цело срце”, каже да је то много пута доживела и видела у својој пракси.

Учитељица Младена Барлов је истакла да је одувек волела свој позив. Увек је била пожртвовани учитељ. И после 36 година рада, припремала се За сваки час. Не зато што мора, него за то што сматра да тако треба и што јој је тако лакше. Временом јој је припрема постала навика. Од ученика „извлачи” знање. За њу нема добрих и лоших, већ само различитих ученика. Никада није била ни претерано строга, ни блага. Држала се средине.

НЕШТО САСВИМ ЛИЧНО

Славко Недељковић:

Исјовести о раду директора Школе

„Ево већ десетих њуџ (два њуџа јодииње њо Закону), како на овај или онај начин извештавам о свом раду, о њедајашко-инструктивном увиду и надзору, као и о ѡредуџетим мерама за унајређивање образовно-васпитној рада у Школи. Извештај сам најисао, јер је џако ѡџијуније и ѡрејледније, мада бих увек да констатирџем: лакше је урадити одређене ѡслове, нејо о џом раду некоја извештаваџи. Задовољство је шџо су ѡслови одрађени, а нису одрађени заџо шџо о џоме ѡреба некоме ѡднеџи извештај.

Извештаје намерно ѡдносим у ѡисменој форми да би било некаквој маџеријалној ѡраја о једном раду, о најору који је уложен у џоку школске јодине, да би на џај начин био видљивији и мерљивији, ако је џо уоџије од значаја; ѡнекад ми се чини да јесте.

Радиџи мнојо, данонојно, лишаваџи се неких задовољства, нарушаваџи здравље, ускраћујеџи себи ѡродични разјовор или џуџање, ѡнеку шалу и рејке ѡренуџке оџуџиеностџи и самозаборава. Онда се однекуд ѡјаџи незадовољство у џудима и у вама, јер се и друјима и вама чини да се све мојло лакше, једноставније и са мање ѡроблема реџиџи или урадиџи. На срећу, све џо ѡџраје за ѡренуџак, онда несџане, изџуби се. Схваџиџе да је најбоље онако као шџо је и урађено.

Као и увек, све ѡочиње израдом Наџрџа јодиињеј ѡројрама рада, основној ѡџоказа о џоме шџа ће се све и како урадиџи у Школи у џоку једне школске јоди-

не. Планира се до сийница, јер добар Годишњи пројам значи сигурношћ да ће се школска година усјешно привесити крају, да неће бити изражења и изналажења решења у току школске године (кад му време није). То се овој Школи није догодило у претходних пет година. Сем ако не зајмаје многи фактори.

Најпрв пројам радиће од априла до јуна, да би био приправан за „дистрибуцију” већ крајем јуна, одмах после ујисној рока за ученике првој разреда.

Најпрв Годишњи пројам рада буде јошв већ у јуну и отиослати на надлежна места: Међуоштинском заводу (данас Министарству просвете Србије – Одељење у Краљеву), Служби за друштвене делатности СО Краљево, Месној заједници, свим члановима Савета школе. После се њихови савети и сугестије разматрају и усвајају приликом коначној усвајања Најпрва.

Још већи је проблем усвајање јој Годишњи пројам рада. Све је урађено ваљано и на време, али се „представницима друштвене заједнице” на долази на заказану седницу. И ето проблема, усвајање касни без потребе. Тако нам је било са прошлогодишњим Пројамом рада.”

Сећања Златана Шокића,
професора на Машинском факултету у Краљеву,
ученика ове школе од 1971. до 1979.

„У људској природи је да се појединац идентификује са колективом коме припада. Не знам тачно од када, али из детињства знам да сам звездаш, и да треба да се нарогушим ако се у близини нађе *партизановац*. Исто тако, много година после изласка из основне школе, ја сам и даље *батиљонац*, спреман да упркос својим озбиљним годинама и професорском послу унедоглед настављам старе чарке, чим се појави неки *свејозарац* расположен за расправу.

Шта је то значило бити *батиљонац*? То није значило бити најбољи у спорту, или у знању, то је значило бити мера, бити угледан. И мада знам да ће се и то спорити, крајњи аргумент наших противника у том ђачком надгорњавању: *Ма ми смо били бољи од Батиљона*. Тако су нам и нехотице одавали признање, да је мера успеха да постанете у нечему бољи баш од „Батаљона”.

Током мог школовања, Основна школа „IV краљевачки батаљон” подсећала је на неки велики брод, који лагано и сигурно плови ка свом циљу и на коме свако зна свој задатак. Тон таквој атмосфери давао је „капетан брода”, професор Велизар Недовић. Благ лик, смиреност, тихи глас и дотојанствени ход директора, били су праћени одлучношћу и упорношћу.

Један од последњих луксуза Школе у то време била је слобода и могућности да се ученици укључе у различите активности без неког притиска или усмеравања. Иако сам ја, на пример, имао одличне резултате на такмичењима из физике, ни-

кад од мене није тражено да посвећујем сате и дане вежбању задатака како је то био обичај у другим школама, већ сам играо рукомет за школску екипу, такмичио се у шаху и био члан Рецитаторске секције. Посебно ми је драга успомена да сам од 1975. до 1979. био први спикер на разгласној станици Школе, коју је тада водила моја разредна, професорка Љубинка Антић. Та слобода и могућност избора учиниле су да су ђаци тог времена били (да поменемо само неке), Никола Лакић, професор математике на чувеном Колумбија универзитету у Америци, Небојша Дугалић, глумац, првак Народног позоришта у Београду, и Бојана Милошевић, капитен реперзентације женског кошаркашког тима Југославије. Наша школа нам је пружала могућност да се упознамо са различитим облицима људске делатности, без амбиције да нас усмерава или прерано специјализује.

То је било могуће због тога што је наша школа имала нову, функционалну зграду са спортском салом, опремљеним кабинетима за све предмете и квалитетан и бројан професорски кадар, али то су тековине традиције и ексклузивности коју наша школа има и због које је, на крају крајева, представљала меру са којом су се други упоређивали када се говорило о квалитету.

Чега се то сећам, после толико година?

Наравно – другова, екскурзија, успеха. Међутим, нећу о томе, то је превише лично. Причаћу о нечем другом.

Припадам генерацији која је у нашој школи доживела две *историјске* промене.

Прва је градња нове школе. Стара школа, бивша зграда Гимназије, имала је више од сто година, и мада наменски грађена, била је дотрајала. За ту стару зграду су везане успомене генерација пре моје, а са новом зградом се поносе генерације после моје. Моја генерација је провела четири године у старој згради, а четири у новој, те је за нас од великог значаја била баш та промена. Иако је обично сетно осећање када се напушта зграда у којој се провео дужи период, сећам се да код нас тог осећања није било, тим пре што стара школа није била срушена. Пошто је изградња нове школе започела 1972. године у дворишту старе школе, тако да се настава одвијала само у половини старе зграде, сви смо са великим олакшањем дочекали улазак у нову зграду. Сама чињеница да двориште неће бити пуно блата и да нећемо ићи у школу у три смене, била је довољна да нас обрадује. Оно што нас је чекало у новој школи био је за нас корак у нови век.

Нове учионице, нове клупе уместо скамија, централно грејање уместо фурни у учионицама, опремљени кабинети и физкултурна сала, топли подови уместо дрвених патоса. И све то угланцано и усијано, остављало нас је без даха. Добили смо разгласну станицу, малу штампарију, продужени боравак и ђачки ресторан. Тако се наша школа као Пепељуга, преко ноћи претворила у врхунску установу и вероватно најмодернију школу тадашње Југославије. А када се на то дода да су све књиге биле у Школи и да су ђаци носили само свеске, е то је нешто на чему су нам завидели у другим школама. Неко време смо чак уместо ђач-

ких торби носили најлонске торбице са именом школе и ознаком разреда, али се то показало као непрактично, па се од тога одустало. Испред школе су дежурала по два ученика у полицијским униформама који су надзирали саобраћај пред школом.

Други *историјски* догађај нашег школовања је данас заборављен, али је у своје време изазвао еуфорију међу ученицима. То је прелазак на петодневну радну недељу. Две-три године пре тога смо са великом завишћу слушали о београдским експерименталним школама у којима се суботом није радило. Полазак у трећи разред донео нам је сензационалну новост и не верујем да ће слична у будућности моћи да се пореди са нашом неизмерном радошћу. Пошто су тада и наши родитељи прешли на петодневну радну недељу, то је значило да ћемо имати много више времена за забаву и да ће се сваки викенд претворити у мали празник. Да би се данашњим генерацијама представила та радост, нека замисле разочарање које би осетили да им неко врати радне суботе и да за викенд имају само једна дан.

Наука је одговор на питање: Зашто? Техника је одговор на питање: Како? Свако се од нас у животу бави тим питањима. Сви смо ми помало научници и техничари. Ако човек осети да га та питања не остављају на миру, док им не нађе одговор, онда може да одлучи да им посвети свој живот и постане професионалац у науци и техници.

Интересовање за посао којим се бавим осетио сам управо у овој школи, на часовима физике коју ми је предавала професорка Загорка Савићевић. Тајне свемира, простора, атома и молекула, које нам је наговештавала и објашњавала, привукле су моју пажњу и задржале се у мени до дана данашњег.

У међувремену сам сазнао за нове проблеме и посветио им пажњу. Замислите, рецимо, следеће проблеме: Како измерити силу која делује између два вагона који се сударају? Како измерити да ли се огромна дизалица под пуним теретом савија колико је дозвољено? Како измерити оптерећења која делују на циновске подземне резервоаре, када се напуне до врха?

Не одустајте од својих снова, без обзира на реалност која вас окружује. Прво зато што од снова ништа лепше немате. Не бојте се – ако нешто желите да postanете и истрајете у том, то значи да имате талента и да вас успех чека, па било да желите да postanете примабалерина, фудбалска звезда, модни креатор, научник или писац.

Када сам пошао у први разред, био сам међу најгорим ђацима у одељењу. У петом разреду сам имао на полугођу тројке из математике и општетехничког образовања. Први и најлакши испит на студијама – техничко цртање – сам пао, и једва добио шест у другом покушају. Први посао сам чекао годину и по дана. Често су ме саветовали да оставим снове о науци и запослим се у неком предузећу са лакшим послом и већом платом.

Када сам имао тројку из математике и мислио да ја и нисам за науку, професор математике, Ђорђе Арсенијевић је рекао мојој разредној: *Имаш три кликера у одељењу – Миру, Марка и Златана*. После тога сам почео да добијам петице из математике. Да нам разредна није пренела те речи, мислим да бих данас био новинар.”

*Сећање Радомира Илића,
наставника историје у ОШ „IV краљевачки батаљон”*

Његова сећања се односе на Школу пре Другог светског рата, превасходно школску 1938/39. годину. Сећа се учитељице Милице Пејић. Волели су је ђаци. Њен супруг је био коњички капетан. Добио је прекоманду за Мостар. Дошли су да испрате своју драгу учитељицу. Сви су трчали за њом до Ложионице и за возом кад је кренуо. Школска зграда се налазила у центру града, на месту где се данас налази зграда Скупштине општине Краљево. Била је то ниска, приземна зграда са три улаза и безброј прозора, са великим двориштем. У дворишту је постојала звонара и у њој велико звоно, слично црквеним звонима. Многи су га се ђаци касније са сетом сећали, овде и онде, пишући нам из далеког света. На њему су звонили сваког јутра у 7.30 сати. Звоно се чуло далеко и позивало ђаке у школу, опмињало их да не закасне. У углу школског дворишта су се налазили тоалети. На другом крају дворишта је расло огромно дрво. Испод њега су биле клупе. Ту су ђаци одлагали своје торбе са књигама и остављали све оно што би могло да им омета игру. У дворишту су држали огромно лимено буре са слави-нама. Одатле су ученици пили воду. Патоси у учионици су били дрвени и олаис-ани. Свака учионица је имала своју магарећу клупу. Она је служила као васпитно средство за оне који нису били одушевљени образовањем, који су избегавали школске обавезе и којима је школа служила пре свега за разоноду и дружење. Они су више волели одморе од часова.

*Мара Зуцовић Николић
и њени школски дани*

Завршила је основну школу у Тавнику, четири разреда. Школа јој је добро ишла, па је отац одлучио да је даље школује. Далеко је Краљево, читавих 17 километара, а дете мало и од куће се није одвајало. У школу су кренули одмах по ослобођењу Краљева. Нису имали клупе ни столице. Сагореле у великом рату и несрећи ове вароши. Сав намештај су уништили немачки војници који су у згради школе били смештени.

Касније, у вишим разредима гимназије, биле су екскурзије. И данас се сећа једне из 1949. године. Саобраћајне везе лоше. Воз је најсигурније превозно средство. С њим су се упутили на далек пут, чак у Скопље и битољ. „Моје ђачко доба је почело у ,IV краљевачком батаљону’, тада најбољој школи у Краљеву. Због такве репутације и онога што нам је ,Батаљон’ пружио, тешко могу да издвојим неки догађај или емоцију, јер било их је много. Али зато са сигурношћу могу да кажем да је то био најбезбрижнији период мога живота и да из основне школе и данас носим са собом велику ђачку торбу само лепих сећања. Прва успомена, а тако је и ред, односи се на мој први дан у школи. Пошто смо стасали за ђаке-прваке, стисли зубе када су нас вакцинисали, оставили за собом дечије игре, ухватили смо се за мајчине руке и пошли у непознато... Са различитих страна града и из различитих улица скупљали смо се у школском дворишту ондашње школе ,IV краљевачки батаљон’. Двориште је било пространо, ограђено тарабом, а дрвена капија се налазила тик уз улаз у Соколану. Овај улаз је био за ђаке и све остале посетиоце школе, док су наставници, учитељи, званичници... улазили на врата садашње зграде Музеја, са уличне стране.

Стајали смо у дворишту као пилићи, шћућурени уз мајке или очеве, пресрећни када угледамо некога од другара из забавишта, иако нисмо знали да ли ћемо бити са неким од њих у одељењу. Осећали смо трему, неко већу, неко мању, док смо чекали да се појаве учитељице и учитељи. Ко ће од њих неколико, који су носили спискове са именим првака, одредити наш нови пут у живот? Почела је прозивка. Деца су прилазила својим учитељима, један по један... Нека се ни у овом тренутку нису одвајала од родитеља. Али, зато се још увек добро сећам лепе и младе учитељице која је почела да прозива децу и потајно сам прижељкивала да будем у њеном разреду. Моју нему жељу нико није чуо, јер друга учитељица, стара и седа, са списка који је држала у рукама, прочитала је моје име. Расплакала сам се, говорила мами да хоћу лепу и младу учитељицу, а не ову стару... Убрзо је време демантовало моје дечје расуђивање. Млада учитељица је била супруга локалног функционера и понашала се у складу са ,својим статусом’. Викала је на децу, умела да их повуче за уши и удари прутом! А наша учитељица, Добрила Крстић, била нам је као мајка. Дивна, добра, блага, добар учитељ, добар педагог. Сви смо јој били као рођена деца или унуци. На половини другог разреда, наша учитељица је престала да долази у школу. Разболела се. Цело друго полугодиште су се смењивали учитељи на замени, а често смо и сами одржавали ред у разреду, радили задатке из математике, преслишавали се таблицу множења... И тако до краја школске године. Нашу драгу учитељицу Добрилу више нисмо видели.

У трећем разреду нам је дошла, такође добра учитељица, Христина Николић, која је паралелно са текућим градивом морала и да обнавља градиво из претходна два разреда, јер пола ђака је доста тога позаборављало... Са учитељицом Кицом смо учили и дружили се две године, док нисмо постали ученици виших разреда основне школе.

Хор и оркестар Школе водио је наставник Бранко Младеновић, строг и озбиљан, али врло савестан и посвећен свом послу. Подстицао нас је и извлачио максимум из нас, што је имало за резултат успехе и награде на такмичењима ван Краљева. У то време, највише су се певале партизанске песме, а програм се спремао за државне празнике, Дан Школе, који се обележавао 22. децембра, када и Дан ЈНА, Осми март, такмичења и све градске свечаности. Престиж нашег хора, у односу на друге школе, трајао је годинама. Наставник Бранко је најталентованије ученике усмеравао да певају-соло партије уз пратњу хора. На моју срећу, била сам једна од тих ученика, тако да сам певала и забавне песме. Како сам волела сцену, мојој срећи, у то време, није било краја.

Друга моја велика љубав, везана за школу, била је Секција примењене уметности. Чини ми се да сам све слободно време проводила припремајући материјал, правећи и обликујући цветове, листове, различите композиције тих рукотворина, што би сад рекли, аранжмане. Једва сам чекала да упослим руке таквим радом, да од танане жице и провидног најлон-платна, уз помоћ маште направим цветове, који само што не замиришу... Наравно да ове вештине нисам измислила сама. Тај смисао за лепо и технику израде различитих врста цветова, дивље лозе, осликавања ваза... са великом љубављу пренела је на нас наставница Сперанца Николић која је водила Секцију примењене уметности и Сликарску секцију. Уз то, жена која је поседовала многе таленте, на Ритмичкој секцији је учила девојчице грациозним покретима, док су скакутале и плесале. Волела је и режирала поједине краће „приче у сликама” са песмом и игром, у којима смо и глумили. А за време распуста водила нас је на летовања...

Како да заборавимо такву наставницу? Када нам је показивала како да држимо четкицу за сликање или да моделирамо неки део материјала, њене руке су правиле меке покрете, као кад балерина провлачи руке и шаке кроз ваздух. Као да их и сада гледам! Малене шаке (била је жена ситнијег раста), дискретно налакирани нокти, а прсти стварају чуда. Школа „IV краљевачки батаљон” је једина имала Секцију примењене уметности. Радови које су стварале вредне руке наставнице Сперанце и ученица (све су биле девојчице), красили су многе станове и предузећа. А најлепши радови су поклоњени председнику Југославије, Јосипу Брозу за његов рођендан, приликом одласка ученика у Бели двор.

Школски дани

Љубомира Лазаревића из Појовића

Пейлови зову, зора је. Време је за школу. Нема сјавања, треба да се устаје, буди ме или мајка или баба. Скачем, хитро се облачим. Ишод шкореџа чекају

запорејане чараје на „пиронишки” стилоци. На шийорешу шийоло млеко. У кући шийишина. Само шийуцкейа вашира из ложишија са шийаменим свейлом кроз ошвор на врайшанцима. На шийолу, ошворена свеска са домаћим задатком шийо ја заврших шийед сйавање. Поред свеске шийеиролејска лампа. Иширед улазних врайша, у дво-ришију „завија” наш шийубимац. Свако јуширо у ово доба и он добија следовање. У лейој, чистиој шийорбици од шийприродној шийашина, ручно шийивеној, засируи шийо ја носим за ручак, шийуњен са мало кајмака и мало сира. Мирише врућа лейишица шийечена у шийрейљи. У шийиој шийорбици, шийонекад, лонче за следовање млека из школске кухиње. Млеко, које добијамо на великом одмору, на које се навикосмо шийа и ако је од оноја у шийраку. Од UNICEF-а. После доручка на брзину, шийриах „ширибор” у кожну шийашину шийуцалој лака и шийишова без лакираних шийрашова на ивицама и рукохва-шу. Ташина, кућни и шийородични сувенир који ошйаде у шийишреби шийосле шийедрашйној шийоловања мојих двојице шийиричева и шийаријеј брайша. Ишиа шийашина у шийрешој шийенерацији. Иширчим из куће шийа шийраво шийуи шийрема Морави. Изнад Мораве, зора ошй-вара шийрозоре дана и шири се узбрдо шийрема шийланини, шийде се између шийуме и воћњака ноћ још одржава. На раскрсници, у засеоку Тришовићи, не видим ја, само ја чујем, већ чека мој друи и рођак. Звиждуће знаком на који одшварам. Ја „заборавио мо-билни шийелефон” шийа се само шийишим „знаком” најављујем и шийишврђујем. Са Одеја, из засеока Машиовићи, чујемо ја, шийолази још један наш заједнички рођак шийише шийенерације. План је да се нађемо, као и свако јуширо, код шийознаише шийрескакалице шийде увек шийре нас сийишине и чека друшар из засеока Милојевићи са својом сеширом из фами-лије. Тако смо се сусрешйали у ноћи која се шийиоши и шийрелива у дан. Излазимо на шийешачки шийушић кроз крайку шуму на улазу у шийросишрану ливаду која је својом дужи-ном окренушйа јуиу и шийрема реци. Ливада на којој шийемо се шийраиши кад се шийосле шийодне будемо враћали кући. Све се више раздањава. Преко врзина, свейлуца Морава. Чује се воденица. Данас је у смени Радивоје. Волимо ја. Он вози одмах каде се ко шийојави. Не чека да се сакуишмо шийа једном шийуром цело друишйво, као шийио има не-ких који шийако раде. До чуња*, само кроз воденицу. Улазимо шийажљиво. Он шийружа руку и шийомаже да лакше сийђемо на чуњ са воденичке скеле. Хвайша за жицу, скида ланац са шийершйа скеле, моли да будемо мирни. Вода шийиод чуња шийушии и бућка. Морава блишйава бљешиши шийод заруменелим јуширањим небом. И ево нас на дру-иој сийрани реке. Онда шийолако шийреко аде и кроз шийунел на Грдичкој коси, сийишос-мо до цркве Св. Тројице. Кроз шийоршйу, шийраво шийиред школе. Дворишишйе шийразно. Ми обично, сийишйли сийи времена и више, шийре школској часа. Прилика за шийишйање. Присишйжу из Дракчића, из Сирче, из Шумарица, Аграна, Ойланића, Милочаја, Раишине... Правимо шийимове. Село шийрошйив села, усред Краљева. Помоћни радник, звоном са сийейенишйа, најављује улазак у учиионице. Формирају се редови. На улазним врайшима дежурни шийрофесор. Моја учиионица, у шийриземљу, шийросишрана, можда највећа у зйради. Просишйре се од дворишној зйда до улице са друије сийране шийросишйорије. На врху, дуиачкој ходника улаз, шийраво. Прва учиионица до цркве. Нас

38-40. Мешовићо одељење. Можда мало више дечака него девојчица. Мислим да је у овој учионици био уџис за више разреда или за све разреде у дане уџиса. Био сам већ њу, са дедом када ме је њраво из Месне канцеларије, где смо узели њоџвргу о рођењу, не кришњеницу, довео да ме уџише у њрви разред Мешовиће њимназије, школске 1950/51. У Месној канцеларији, сећам се, нема ме у књигама а деда њврди да сам рођен недељу дана њред Сјасовдан, 1940. Израчуна он њо некако са службеником канцеларије, који ради и као маџичар, и закључише: 22. мај 1940. њодине. Хм, њоџрешно. Јер неку њодину касније, нађоше ме у маџичним књигама са даџумом рођења 29. ај. Мора да су у рачуници њревидели неку њресџуџну њодину ње њромаџише за недељу дана.

Првој дана, њрозовка. Има нас са свих сџрана. Из њрада, и још више нас из околних села. Тек касније у живоџу, видим да је њу било достџа њознаџиџ њрезимена. Међу некима, ближи и даљи рођаци. Презимена дечака и девојчица чији су очеви, мајке или сџрарија брађа и сесџре били у школи са мојим браџом и друџим блиским рођацима. Ових дана, оџкривам у књизи Карановац-Краљево у српској штампи, 1868–1903, ауџора Славољуба Марџика (2015. њодине, сџр. 319, извор лисџ Видело бр. 7/1890. њодине), њрезиме свој дуџоџодинишеџ школској друџа, друџа баџ из њоџ одељења у којем смо се нашли и њрви њуџ сусрели у њрвом разреду. Презиме Дукић, на лисџи чланова одбора Наџредне сџранке, међу којима је и мој њрадеда Јован. Задивљен кажем своме друџу и њријаџељу: „Еџо, они се знали, Марко из Дракчића, Јован из Поџовића, међу собом њврдили да ће вечно осџаџи њријаџељи и да ће се и њихови њоџомци њакође, једноџа дана друџиџи. И доџре њај џлас до нас, њреко Мораве и моравске аде њосле 125 њодина. У којих 125, ми нераздуџни скоро 65. Није њо случајно. Само случајно, ми сазнадосмо њо, њек у наших 75. И још један знак са неком „везом“. Одељење I/1, разредни сџареџина Тикомир Маринковић. И замислише, њо је мој учџељ у селу Поџовићи, у њрвом разреду основне школе. И њрозова он. И њрозова моје име. И јавим се ја. И каже он: „О, џа ми се знамо“. И беше касније, њоком њодина, њрви час маџемаџишке. Ми њокисли до њоле коже а Тића нас намесџи њоред фуруне да се осуџимо, док се из наше одеђе њуџило од исџаравања. И ево сада, маџор и зрео, њврдим: не беше никакве разлике у љубави и њоџџовању. Без разлике у њреџману. Наравно, као и код свих осџалих њрофесора и њредавача. И међу нама децом. И као код њријаџеља, где ја њроведох зимске месеце у њосџодској кући, Chesџо у џири са џаздиним сином, маленим Бошком Н. и њеџовим друџџвом из комиџлука, у џарку између Касарне и Боџавчеве куће. Сџановали смо њако њо неколико месеци док не њрођу снеџови и док се Морава смири ње се до села моџло без џажења њреко оџока које излију из реке кроз моравску аду. Али, и џазили смо Chesџо, више њуџа до њојаса. Међуџим, њо само на њовраџку из школе, када идемо кући. Изјуџра, на њуџовању за школу, да не бисмо били мокри, иџили смо заобилазним њуџем њреко Камиџоре или њреко Милочајској мосџа. Одавно, нема више ни џарка ни сџраџарске куџице на ула-

зу у Војни круї, іде бих, нешїю касније, ако некоме кажем „видимо се код касарне”, добијао одговор, с иїшањем: „а јел їо код „Леснине”?

Постїадо смо їрави їмназијалци. На школском великом одмору, їуно дворишїе ђака. Ми чейврїи-їейи, они седми-осми. И сви се сећамо, и дан-дањи, їих їозна-їих имена из їе две їенерације исїред нас. И беше нам мило шїю смо их їада зна-ли и їознавали, шїю смо их касније у живоїу среїтали и шїю их још увек їомињемо и їонеке срећемо. Они нису знали да су нам били узор. Није нам сметало шїю смо и їонеку чврїу од њих добијали. Познаїа имена која и данас їомињемо: Среїа Драїоловић, Предраї Осїојић, Бранко Тохол, Боїдан Мрвош, Борко Гвозденовић, Момо Анїоновић, Миљовје Лазовић, Томо Јовановић, Вељо Милосављевић, Бранимир Таїушковић, Владан Сїефановић, Максим Михаиловић, Илија Блаїојевић, Димїирије Тришовић, Радомир Сїанимировић, Десимир Јевремовић, Јездимир Среїовић, Светїислав Сїанић, Милан Трифуновић, Радисав Јеремић, Томислав Мареновић... Наравно да свака їенерација їамїи оне који су за неку їодину исїред. У нашој їенерацији ми смо заїамїили мноїе а набрајам само неке. Свака часї свима, али морам да кажем да су у їим їенерацијама, велики број њих били деца са села. А данас? Уїиїе у одељење некої чейврїої разреда їмназије и їиїаїїе колико их је са села. Има ли их уоїшїе?

Наставници и професори, имена која и данас трају: Мија Петровић, Душан Вуловић, Даница Коларевић, Јованка Милосављевић, Василија Стријелић, Вјекосава Јовић, Јован Кричковић, Ната Митровић, Љубица Петковић, Јелисавета Тодосїевић... Директорка Ана Богосављевић. Фискултура у ДТВ „Партизан” а у Сали „Соколана”. У буїној стварности, знаци прошлости. Свети Сава се више не слави а о Божићу и Васкрсу има и оних који смеју да тог дана не дођу школу. Понекад директорка Богосављевић, са степеница на улазним вратима, саопштава поруке, упутства, налоге. Стотине ђака у школском дворишту а мртва тишана. Чују се мува када пролети и сасушена „иглица” што пада са зеленог бора.

И ђака све више. Просїора у школи све мање. Селимо се. Друїи разред или їо беше VI, завршисмо у їзв. „Сїарој болници”, данас Школа „Димїирије Туцовић”, разредни сїарешина Маїдалена Марковић – їредметї француски језик. Трећи разред, у овој исїој школи или їоново у зїради Гимназије код Цркве? Чейврїи разред (или VIII осмоїод. шк.) у зїради Женске занайске школе, на уїлу улица Цара Лазара и Хаїдук Вељкове, їреко їуїа „Сїоїекса”. Била је їу и Музичка школа, мноїо касније. Пеїи разред Гимназије їоново у сїарој зїради код Цркве. У їейом разреду, їоред нас неколико из чейврїої, у мом одељењу нова имена: Александар Илић, Десимир Ковачевић, Михаило Косовац, Радмила Поїовић, Радомир Вуїовић, Иїњаї Пеїировић, Зоран Чейерковић, Милица Печенковић, Милан Сераїлић, Гордана Новчић, Предраї Сїојић, Миомир Вукићевић... Баи у їо време, али и нешїю їре, беше и неких законских измена. Уводило се Осмоїодишње школовање. Школске 1950/51. Последња мала маїура са їри раз-

реда, кад смо ми били прва генерација за малу мајџуру са 4 разреда. Ја мислим да је школске 1953/54. На неким мојим свескама било је мојих њојџиса са „IV. Гимназије” а на неким, чини ми се, „VIII осм. школе”. На неким „I. џимназије” или „V. џим.”, а за џију школску, 1954/55. џ. Ох, да, носили смо црне школске каје са ознаком разреда. А оне, 1954/55 ево џа џоново IV џимназије на малој мајџури? Па све до VIII. Нисам сијуран?

НОВО СТАРО ПРИЈАТЕЉСТВО КРАЉЕВО–МАРИБОР

Марибор је други по величини град и једна од једанаест градских општина у Словенији, са 115.000 становника. Представља регионално седиште покрајине Штајерске, која се већим делом простире у Аустрији. Познат је и као образовни центар – седиште је Мариборског универзитета и бројних школа. Марибор лежи на реци Драви (са обе стране реке). На јужној страни Марибора налази се други највећи аеродром у Словенији – Мариборски аеродром. Најближи већи урбани центар је Грац у Аустрији, који је око 60 км северније од Марибора. Путовање за Марибор је било од 21. до 24. априла. Путовало је 23 ученика и 6 наставника. Пут је трајао око 11 сати. Када смо стигли, сачекали су нас наши љубазни домаћини. И они, и њихове породице су се трудили да нам боравак у њиховом граду буде што пријатнији.

Разлог нашег одласка у Словенију било је обнављање дугогодишњег побратимства између Краљева и Марибора, које је прекинуто деведесетих година прошлог века. Пред нама је велики задатак, а воља и добра намера су још веће.

Посету школи ОШ „Мартина Коншака” увеличали смо краћом приредбом, на којој смо певали, играли, свирали и глумили. Тога дана, обишли смо њихову школу. Школа им је лепа, али необична. У њој је знатно мањи број ученика него код нас, ваљда је због тога и мања гужва. Домаћини су нам омогућили да уз пратњу водича сазнамо о историјату града и архитектури, који су заиста очарвајућа. Упознали смо се са најстаријом виновом лозом на Балкану, највећим винским подрумом чије су улице дуге од 3 до 5 км, Јеврејским тргом, лабудовима и осталим атракцијама Марибора.

Следећег дана смо се пели на Похорје, планину чији је највиши врх Црни врх – 1534 м надморске висине. Нисмо ишли до врха, али смо покушали да савладамо њихове стазе, и успели до пола пута. Са врха смо се спуштали бобом или жичаром. Било је заиста узбудљиво. Са Похорја се видео Марибор, као на длану. Тамо смо играли сеоске игре са нашим другарима-домаћинима, у тимовима. Игре су нам биле забавне али необичне. Још једно ново искуство.

Сутрадан смо се опростили од домаћина и кренули за Краљево. Схватили смо да нису битне разлике између народа и да су најбитнији срећа, љубав и другарство, као и да су сва деца света иста. Били смо тужни што се наше путовање завршило, али нас је тешило то да ће они доћи у октобру код нас.

Наше везе и наше пријатељство је деценијско. Тај октобар неће бити као онај 12. из 1974. године, када је стигао Воз братства и јединства из Социјалистичке Републике Словеније. Њих је тада тај воз подсећао на братске везе словеначког и српског народа из година рата, када су прогнани из својих кућа, склањајући се од фашиста, нашли уточиште у Краљеву. Сматрало се да тај воз спаја народе, да подсећа на слогу и заједништво из тешких дана окупације. Ученици и наставници школе, са осталим грађанима и удружењима, свечано обучени, ишли су на Железничку станицу да дочекају Воз братства и јединства и нашу браћу Словенце. Дочек је настављен на великом митингу у центру града и на свечаности испред Дома ЈНА. Ту су били и ученици и наставници школе „IV краљевачки батаљон” и чланови Дrame Мариборског гледалишта. Ове године ће бити нешто другачији дочек, али ће емоције остати исте.

ПОНОСНИ ШТО СМО ДЕО ШКОЛЕ

Школски одбор, орган управљања Школе „IV краљевачки батаљон”, у претходном периоду се бавио темама из свог делокруга рада, а пре свега оним које се односе на:

- доношење школског програма, развојног плана, и годишњег плана рада;
- доношење финансијског плана рада;
- разматрање и усвајање извештаја по реализацији усвојених планских докумената и рада директора школе;
- исходе образовања и васпитавања дефинисаних законском регулативом и усвојеним плановима уз предузимање потребних мера за побољшање услова рада и остварење планова васпитно-образовног рада;
- заштиту и безбедност ученика, унапређивање услова рада и животне средине.

Школски одбор је обављао и друге послове који су се односили на решавања по жалбама и примедбама по решењу директора, доношење одлука о наградама и признањима, вршио правовремено информисање запослених по питањима значајним за рад у школи, и обављао све остале активности које је организовала Школа као установа и у сарадњи са ресорним министарством и надлежним органом локалне самоуправе.

Школски одбор је својим радом и ангажовањем дао све од себе како би остварио што бољу сарадњу са свим структурама у Школи. Поносни смо што припадамо баш овој школи, која је постизала и постиже завидне резултате, пре

Похорје, Словенија

свега у наставном процесу и васпитно-образовном раду, па је због тога стекла завидан статус и имиџ међу свим основним школама, не само у локалној средини, већ и шире.

Мисија Школског одбора је и да сачува, унапреди и афирмише све праве вредности које је стекла, које негује и остварује Школа као установа у васпитнообразовном раду, ширењу знања, културе, уметности, спорта, хуманости и свих позитивних и прогресивних вредности.

Данас, када славимо Дан Школе, у радости и дружењу сажимамо остварења из претходног периода и поносимо се постигнутим резултатима.

Колектив наше школе су чинили и чине добри људи, прегаоци и професионалци посвећени ученицима и својој часној професији.

Наши ђаци из дана у дан, из године у годину, својим достигнућима потврђују стечено знање, васпитање, хуманост... Они израстају у вредне и часне младе људе који ће својим знањем, радом и ангажовањем наставити да постижу успехе једнаке успесима бројних бивших ђака ове школе.

Драги ученици, знајте да својим учењем, радом, ангажовањем постајете прави људи, зато стичите нова знања, стремите новим висинама, док учите недокучиво, снове претварајте у стварност, како би ваши учитељи, наставници и родитељи били поносни на вас.

Зато: „Хођајте с људима који сањају, који верују, који планирају, с храбрима, веселима, слободнима чије главе су у облацима, а ноге на земљи. Нека њихов дух за-

пали ватру у вама како бисте направили овај свет бољим него што сте га затекли”.

У име Школског одбора, свим ученицима, наставном и ваннаставном особљу и свима који су својим радом и ангажовањем у школи и за школу допринели да провереним и правим вредностима као што су образовање, наука, култура, уметност, спорт, али и морал, етика, поштење, хуманост, човекољубље... вратимо место које им припада, честитам Дан Школе.

Бранимир Дуњић, председник Школског одбора, 2015.

НАША ДЕЦА... НАШИ ЋАЦИ... БАТАЉОНЦИ

Није било лако протеклих година. Суочавали смо се са различитим проблемима и ситуацијама. Било је и тренутака када су се проблеми лако решавали, а било је и тренутака када су се доносиле тешке одлуке. Али, ниједног тренутка није долазило у питање ко је приоритет, ко је најважнији... а то су наша деца... наши ђаци... батаљонци. Успели смо да заједно са колективом Школе, оправдамо име престижне образовне установе у граду. Успели смо да набавимо квалитетна учила, да уредимо простор Школе, да после више деценија реконструирамо двориште, спорстку салу такође. Да учинимо све што је у нашој моћи да се ђаци осећају што боље и да уз помоћ својих наставника постижу што боље резултате. Али, како каже изрека, „лако је волети децу када су добра, треба их највише волети онда када најмање заслужују”. Имали смо прилике да се сусрећемо и са проблемима везаним за понашање деце, са вршњачким насиљем, неприхватањем ученика од стране колектива и разноразним ситуацијама, али смо их тимски решавали са мање или више успеха.

У наредном периоду Савет ће у оквиру свог делогруга поради на успостављању још боље сарадње родитеља и Школе, трудити се да саслуша, анализира и изнађе решања за све проблеме који буду пред Савет изнети. Савет ће и даље подржавати организације разних хуманитарних акција како својим одлукама, тако и директним учешћем. Сваки родитељ као члан Савета родитеља ће имати прилику и подршку осталих чланова Савета да своје идеје спроведе у дела.

Сви члановима Савета родитеља, на челу са мнош, имају заједнички циљ, да се омогући да ученици, тј. наша деца уче и раде у што бољим условима, да се суочавају са свим што носи одрастање, наравно уз нашу подршку да превазилазе све потешкоће и да сутра одрасту у одговорне, вредне и честите људе.

*Марица Мијајловић, дигл. инж. арх.
председник Савета родитеља, 2015.*

УПРАВИТЕЉИ И ДИРЕКТОРИ ШКОЛЕ – БИОГРАФИЈЕ

СТОЈАН ЛУКОВИЋ, учитељ, разрешен 14. 10. 1947. Премештен из Краљева у Београд. Највероватнији директор Основне народне школе у Краљеву од 1945. до 1947.

ГОРОЉУБ КАТАНИЋ био је директор Осмолетке бр. 1, односно „IV краљевачки батаљон” од 27. маја 1953.

После њега директор Школе је био МИЛОЈЕ ДИМНИЋ од -- до 1. септембра 1957.

ПРИБИСЛАВ ЛАЗАРЕВИЋ (1925–1983) био је управитељ Школе од 1. сеп. 1957. до 1964.

УЧИТЕЉИ У ПОСЛЕРАТНОМ ПЕРИОДУ

(„Висока свест младих учитеља и учитељица”,
Просветни преглед, бр. 17–18 из 1946. године)

Министарство просвете је у току летњег размештаја 1946. године, представило неколико списица учитеља и учитељица, који су тада завршили школовање, као и да је школске 1945/46. године на територији Народне Републике Србије било 204 „празних” школа и 320 „празних” одељења. Школе су „празне”, јер недостаје учитељски кадар иако је у службу био примљен приличан број неквалификованих учитеља и учитељица.

То што није могло бити учињено прошле, учињено је ове године. Захваљујући младим учитељима, који су се несебично ставили на располагање Министарству просвете, пишући у молбама: Желим да будем представљен у ма ком месту НР Србије или, Желим да ме пошаљете где сам најпотребнији, тамо где Министарство просвете нађе за потребно.

На тај начин је попуњен већи број „празних” школа.

Насупрот њима било је и учитеља, који су у молбама изражили само место у зичају или у близини већих вароши, „који су заборавили шта значи бити прави народни учитељ”. Међу њима је и име младог учитеља Прибислава Лазаревића, из Драче крај Крајевца, Срез Гужански.

Животни пут Прибислава Лазаревића је у многу чему типичан за њега прве наше послератне генерације интелектуалаца, које су најпре у револуционарном покрету, а затим и послератној изградњи, у обнови земље, у просвећивању становништва и стварању услова за бољи живот оних који долазе – налазили смисао и лепоту своја живота.

Прибислав је рођен у селу Драча крај Крајевца у чувеној учитељској породици.

Њејов деда и њејов отац били су учитељи. Деда још и први школски надзорник Округа крајугевачког. Тако је он као учитељско дете пошао уџином својих претходника. Рано је остао без оца, па је бригу о његовом школовању преузела мајка. Школовао се мукојрино одолевајући рајним ојасностима и искушењима. Стицајем околности избегао је стрељање ђака у Крајугевцу у октобру 1941. године. Из Драче је пошао тог дана у школу. На уџи су га пресрели неки познаници и рекли му да се врати, јер хайсе ђаке. Као омладинац од османеској година укључио се 1944. године у ослободилачки покрет. Био је борац Шесте пролетерске бригаде и прошао с њом Србију, Босну, Славонију и Словенију. Чим је демобилисан, вратио се школи и 1946. године завршио последњи разред Учитељске школе у Крајугевцу. Одмах се прихватио многих одговорних задатака. Исте године добровољно учитељује у забачаном санџачком селу Прибојски Голеш. Прибислав је припадао оним нашим просветним радницима који су са великим радним еланом и узвишеним младићким идеалима несегично уграђивали своју младоск у многе акције у заосталим сеоским подручјима. Био је не само вољени и поштовани уча, који је нејисменом сељаштву отварао очи, већ и стиожер у селу, покретач и носилац свих делатности: образовних, културних, здравствених и политичких.

Уз рад је завршио Вишу педагошку школу у Београду, а нешто касније и Филозофски факултет на педагошкој групи предмета.

Службовао је као учитељ и просветни инспектор у Приједору, Прибоју, Жељевици код Чачка, Пожеги, а 1955. године долази у Краљево. Најпре је радио као наставник биологије у ОШ „Вук Караџић” у Рибници. Брзо се афирмисао као узоран просветни радник и већ 1957. године постао директор најразвијеније основне школе у општини Краљево, у „Четвртом краљевачком батаљону”. На тој одговорној дужности испољио је многе своје способности. Као секретар Заједнице основног образовања постао је доприносио развоју и унапређивању краљевачког школства.

Од 1972–1980. године, Прибислав Лазаревић је био директор Међуопштинског завода за унапређивање васпитања и образовања у Краљево. На тој дужности је успео да стабилизује и кадровски ојача ову организацију, тако да је Завод био један од најуспешнијих у Србији. Својим радом и резултатима постао је доприносио развоју школства у овој средини.

МИОЉУБ ВАСИЉЕВИЋ, наставник математике

Рођен је 1935. У Оцењивачком листу за школску 1960/61. годину пише да је наставника: а) математике, б) физике, да има 3 године и 5 месеци радног стажа, да је у ОШ „IV краљевачки батаљон” од септембра 1958. године, да је одсуствовао са наставе 15 дана због војне вежбе. Држао је хонорарно часове на Радничком универзитету у Краљево. Добио је врло добру оцену „истиче се”, зато што озбиљно ради на свом стручном усавршавању, прати стручну литературу. Вредан је и савестан наставник. Посебну пажњу је посветио изради наставних средстава. Израдио

је универзалну таблу за демонстрацију геометријских слика, модел троугла, пропорционални метар, моделе геометријских тела. На дужности је тачан, према ученицима тактичан. Помагао је у раду Ђачке задруге. Осим рада у школи, „наставник Васиљевић је активан друштвени радник у месту службовања”. Председник је Општинског одбора синдиката просветних радника општине Краљево. Члан је Савета за просвету и културу општине Краљево. Члан је Идеолошко политичке комисије при Општинском комитету Савеза комуниста у Краљеву.

Проф. др ВЕЛИЗАР НЕДОВИЋ – директор школе од 1974. до 1980.

Велизар Недовић је рођен 1928. године у Бистрици код Бијелог Поља. Гимназију је похађао у Бијелом пољу и Беранама, а Учитељску школу у Херцег Новом. Филозофски факултет, Група педагогија, завршио је у Загребу. Као доктор педагошких наука радио је као професор на Приштинском универзитету. Када су га питали зашто се определио за педагогију, одговорио је: „Желео сам да школа створи боље људе, децу, омладину, па ми се учинило да нема бољег позива од педагогије”.

Током свог радног века, поред тога што је био директор ОШ „IV краљевачки батаљон”, био је члан Савета за просвету општине Краљево, Среза и Републике Србије, члан Савета Завода за уџбенике Србије, председник Културно-просветне заједнице среза Краљево и директор Завода за унапређење образовања.

У време кад је Велизар Недовић био директор ОШ „IV краљевачки батаљон”, та школа је била једна од најбољих и најугледнијих у Југославији. Са својим сарадницима обезбедио је за школу најсавременију опрему оног времена. Тад је обављена и масовна аудиовизуелизација. Откупљивана је целокупна продукција наставног филма, тако да су радиле све три линије сазнања: визуелна, аудитивна и моторичка. Наставници су се несребично залагали за унапређење рада. Отворена је штампарија, која је радила за потребе школе и шире. За свој рад Школа је тих година добила Награду „25. мај”, коју јој је доделила Скупштина Србије.

МИЛЕН ПАНОВИЋ, директор школе од 1981. до 1993.

На дужност директора дошао је после др Велизара Недовића, у време када је Школа по својим организационим, иновацијским и стручним активностима постала позната широм Југославије. Са својим сарадницима – професорима и наставницима – успешно је наставио рад на подизању квалитета образовно-васпитног рада на европски ниво, па је читаво то време Школа имала статус репрезентативне установе: наставнички колективи из земље и иностранства били су чести гости Школе и кратких семинара на којима су представљана достигнућа и иновације у образовно-васпитном раду.

Пановић је рођен 1942. године у Каменици код Краљева. Основну школу завршио је у овој школи; Учитељску и Вишу педагошку у Крагујевцу, а Филолошки факултет у Београду. Радио је као учитељ, наставник, професор, помоћник ди-

ректора, просветни инспектор а на место директора школе „IV краљевачки батаљон” дошао је на инсистирање др Велизара Недовића, за кога каже да му је као интелектуалац и просветни радник био узор. Оно што је обележило његово руковођење Школом било је изразито настојање на стручном уздицању и раду наставног особља и његовом личном, па је тако за 12 година његовог руковођења установом, објављен велики број стручних радова, а неки наставници били су чак и аутори уџбеника за основну школу. Он сам аутор је више стручних радова из области књижевности и језика, дидактике и методике, као и организације образовно-васпитног рада у стручним часописима (*Књижевност и језик, Насијава и васијишање, Педагошка стварност, Учишље, Повела* и др.). Један од најзапаженијих његових радова (објављен 1973. године у часопису *Књижевност и језик*, под насловом „Битне особине говора Подибра – Краљевачки говор”) представља значајан допринос проучавању лингвистичких карактеристика говора нашег краја у односу на књижевну норму. Околност да је Пановић био ученик ове школе и у њој као руководиоца и професора провео половину радног века, она је у великој мери, по његовој сопственој изјави, обележила и његов живот.

МИЛОМИР МРЉЕШ, директор од 1993. до 1997.

Рођен је 1935. године у месту Пожега, општина Нови Пазар. Професор је педагогије. Био је директор Школе у периоду инфлације и опште оскудице у земљи. Било је тешко у том времену обезбедити средства за несметано функционисање установе. Цифре су биле огромне и неразумљиве због велике инфлације, али Школа није пословала с губитком. Организовао је хуманитарне акције за прикупљања уџбеника, лектире и прибора за ученике Републике Српске и Републике Српске Крајине. Са пуно пажње старао се о ученицима. Са колегама је лепо сарађивао. Када је било услова за то, трудио се да побољша услове рада за прикупљања уџбеника, лектире и прибора за ученике Републике Српске и Републике Српске Крајине. Био је директор школе до пензионисања, 1997. године.

ЈОВАН ЛАЗОВИЋ, директор од 1997. до 2001. године.

Рођен 7. 8. 1948. године, у селу Боће, општина Рашка. Основну школу завршио у Ушћу, а средњу у Краљеву. Вишу педагошку школу и Факултет за физичку културу завршио је у Нишу. Радни однос засновао је у школи за КВ раднике у Краљеву. По одслужењу војног рока, радио је у више основних школа у Краљеву. Од 1983. године, обављао је дужност секретара СОФК-е у Краљеву. Године 1992. изабран је за директора Спортског центра „Ибар” у Краљеву. У периоду од 1997. до 2001. године обавља дужност директора ОШ „IV краљевачки батаљон”. До одласка у пензију ради као професор у ОШ „Светозар Марковић”. За свој рад више пута је награђиван и похваљиван.

ДУШАНКА МАРИНКОВИЋ, директор Школе од 2001. до 2011.

Рођена је 1947. године у селу Милавчићи код Краљева, где је завршила ниже разреде основне школе, а више је завршила у Витковцу. Учитељску школу је завршила у Крагујевцу, а Педагошку академију и Филозофски факултет, Група за педагогију у Приштини. Учитељски рад је започела у ОШ „IV краљевачки батаљон”, у Краљеву, на одређено време, а потом готово десет година радила је као наставник разредне наставе у ОШ „Светозар Марковић” у Краљеву, све до 11. фебруара 1986, када је прешла у ОШ „IV краљевачки батаљон” на радно место школског педагога. Тај посао је радила све до 17. августа 2001. године, када је именована за в. д. директора ОШ „IV краљевачки батаљон”. Маја 2003. године преузела је дужност директора Школе. Радила је 35 година као просветни радник, који је знао да воли дете, да ствара и да буде перфекциониста у свом послу. Током свога рада савесно је извршавала своје обавезе, како у школи тако и ван ње. Увек је тежила да да максималан допринос како ученицима тако и њиховим родитељима и својим колегама и на тај начин заједно са њима градила реноме просветног радника и реноме Школе. Захваљујући свом стрпљењу, упорности и доброј сарадњи са члановима Савета родитеља и Школског одбора, 1. новембра 2001. године, отворени су продужени боравак и кабинет за информатику а почеле су припреме за опремање кухиње. У фебруару 2002. године, уз велико ангажовање директорке, Школа је добила сагласност за формирање Регионалног центра за професионални развој наставника Рашког, Моравичког и Расинског округа. На семинарима који су организовани у оквиру и по програму рада Центра, едуковано је преко 4500 наставника из сва три округа. Надограђени су амфитеатар и библиотека са читаоницом. Овом надоградњом Школа је добила око 500 м². Школски развојни тим „Лет у стваралачки свет”, донатор Светска банка МПС. У узвратној посети Општине Краљево граду Миславице у Пољској, била је члан делегације Краљева са активним учешћем и успостављањем пријатељских контаката. Само неколико месеци касније, градоначелник Миславица позива председника општине Краљево да пошаље ученике на Међународни турнир у фудбалу. Још једном је ова школа имала част да њени ученици репрезентују свој град и Србију. За успешан и несебичан рад, колеге и ученике је награђивала стимулативним наградама. Дан успешних ученика и наставника је устаљен од 26. маја 2003. године.

МАРИНА ВУЧЕНИЋ, директор

Завршила Основну школу „Живан Маричић” у Жичи, те Гимназију у Краљеву. Дипломирала је на Природно-математичком факултету у Београду, на Одсеку за биологију. У периоду од 1999. до 2003. радила је у Машинско-техничкој школи у Краљеву. Од 2003. запослена је у ОШ „IV краљевачки батаљон”, где је у школској 2010/2011. години обављала дужност помоћника директора а од 2011. је, као директор, на челу установе.

Вредна и одговорна, подједнако успешна у индивидуалном и тимском раду, посвећена унапређењу васпитно-образовног процеса – када је реч о образовном нивоу, као и о условима рада, Марина Вучинић је направила вишеструке промене у организацији и раду Школе. Обдарена врлинама врхунског менаџера, спремна на континуирано стручно усавршавање, суочила се са изазовима данашњице и, уз помоћ партнерске подршке локалне заједнице и других чинилаца друштвеног живота, али и својих сарадника, учинила да ОШ „IV краљевачки батаљон” буде по много чему јединствена не само у нашем граду.

У своје мандату директорка је кренула од домаћинских послова и побољшања инфраструктурних услова рада: постављање новог видео-надзора у Школи, замена целокупне столарије, реконструкција ученичких мокрих чворова, препокривање Школе, потпуна реконструкција грејне мреже. Најобимнији су, дакако, били послови на реконструкцији физкултурне сале, чијем је отварању присуствовао и министар просвете Младен Шарчевић (2016) и школског дворишта (у сарадњи са локалном самоуправом, 2016), након којих је Школа решила дугогодишње проблеме.

Да би се унапредио и модернизовао образовни процес, ове послове пратили су опремање дигиталне учионице, набавка нових рачунара, опремање специјализоване мултимедијалне учионице, обука наставника за рад уз помоћ нових технологија а наша школа се међу првима прикључила релаизацији пројекта „Ес-дневник”.

Радећи на сталном проширивању знања својих ученика и својих запослених, Школа сарађује са бројним установама у граду (Здравствени центар, Црвени крст, Предшколска установа, Библиотека, друге школе) али и са школама партнерима из других градова и земаља. Наши ученици и њихови наставници редовно учествују у програмима који се у нашем граду организују поводом Дечје недеље, Савиндана, Дана успешних, Васкрса...

Године 2012. наша породица се проширила братимљењем са Основном школом „Бора Станковић” из Каравука а у јануару 2016. потписан је меморандум о сарадњи са ОШ „Мартин Коншак” из Марибора, чиме је обновљено вишедеценијско пријатељство два града.

Прва Књижевна олимпијада у нашем граду одржана је управо у ОШ „IV краљевачки батаљон” 2013. године, а наредне, 2014, Школу је посетио и песник Љубивоје Ршумовић.

Општинско такмичење рецитатора *Песнице народа мој*, по календару Министарства просвете, науке и технолошког развоја, реализовано је 2015. године у овој школи.

Године 2016. Школа је започела организовање полуфинала међународног Нирро такмичења из енглеског језика, а 2017. у сарадњи са Народном библиотеком „Стефан Првовенчани” из Краљева покренут је пројекат *Батаљонци књигољубци*. Замишљена као својеврсни читалачки маратон ова активност има за циљ неговање културе читања код најмлађих, као и подстицање деце да

Нови изглед школског дворишта (Идејно решење Марице Мијајловић, дипл. инж. архитектуре)

Нови изглед школског дворишта (Идејно решење Марице Мијајловић, дипл. инж. архитектуре)

Кабинет за географију, 2019 (Идејно решење Душице Јованчевић)

Кабинет за историју, 2019 (Идејно решење Душице Јованчевић)

Реконструисана фискултурна сала

Модерно опремљен простор за боравак предшколаца, 2019.

на креативан и неспутан начин, често и уз помоћ модерних технологија, изразе своје импресије о прочитаним књижевним делима. Током трајања манифестације деца су имала прилике да се сретну и друже са савременим српским писцима Владимиром Андрићем, Урошем Петровићем, Дејаном Алексићем, Оливером Недељковић... а као пример добре праксе, овај програм је 2019. године представљен у Атини, на Ифлином конгресу, највећем светском окупљању библиотекара и стручњаке информационих технологија.

Исте, 2017, Школа се укључила у још један међународни пројекат и стекла звање Еко-школе.

Следећи став да су страни језици прозор у свет, почев од школске 2016/2017. у Школи је организована двојезична настава, са циљем да ученици овладају стручном терминологијом и стекну што веће комуникацијске вештине. Пред затварање ове монографије, у склопу поменутог пројекта организована је и студијска посета наших ученика и наставника двојезичној школи у Алманси (Шпанија).

За све што је учињено у протеклом периоду, 2018, уследила је Диплома за заслужне образовне установе града Краљева, за *деценије усјешној рада у области образовања*. Престижно признање уручено је директорки Школе Марини Вучинић на Свечаној седници поводом Краљевдана.

Са иновацијама и стварањем услова за квалитетну, ефикасну и савремену наставу се наставило, па су током ове, 2019, године сасвим реновирани кабинети за историју и немачки језик.

Већ неколико година Школа је укључена у пројекат Самовредновања а у њој се примењује и Посебан протокол о заштити деце од насиља, злостављања, занемаривања.

Ова школска година протиче у знаку израде Монографије, а иницијатива и ентузијазам Марине Вучинић дали су немерљив допринос њеном настанку: „Време је да преко властите прошлости ухватимо садашњост да нам будућност не би побегла. Ова школска година управо је то време у коме наши ђаци, учитељи и наставници морају пронаћи своју везу са занемареном прошлошћу, да је неки други у будућности не би морали понављати”, истакла је директорка прибрајајући резултатима свог рада још један подухват, који је изгледа чекао баш на њу.

НАСТАВНИЦИ НАШЕ ШКОЛЕ, НЕСВАКИДАШЊЕ БИОГРАФИЈЕ

ЈОСИПА ВУЧЕТИЋ, учитељица у Школи од 1955. до 1973.

Рођена је у селу Затону код Дубровника 1917. године. Отац јој је био у државној служби, бавио се финансијама. Основну школу је завршила у селу Брсечинама код Дубровника као ђак пешак (пешачила је пет километара у једном правцу). Пешачила је из села Дубравице, где су становали на мајчином имању, пошто јој је отац „изашао из службе”. Отац поново добија посао као нижи чиновник при Акционарском друштву Дубровачке паробродске пловидбе. Ту је радио 20 година и све њих довео у Дубровник да би их могао школовати. У том месту је завршила четири разреда Грађанске школе и пет разреда Учитељске школе, све са одличним успехом. Живели су скромно од очеве плате и од издавања соба туристима, пошто је Дубровник одувек био туристичко место. Министарство просвете је 5. XI 1937. године донело Указ о постављењу Јосипе Јозиције за учитељицу у Павлици у Срезу студеничком, Бановине зетске, са платом од 970 динара.

Из књиге верника Српске православне цркве Павличке, храма Светог Ваведења у Павлици, општине Павличке, среза Студеничког, бановине Зетске, видимо да је женик Богић Вучетић, учитељ из Врбе, Србин, вере православне, а невеста је Јосипа Јодиција, учитељица из Пискање, Српкиња.

Богићеви родитељи су земљорадници из Врбе, а невестини, Петар и Марија, из Дубровника. Испитани су и оглашени 14. септембра 1938. године. Она је имала 21 годину, а он 32. Венчали су се у храму у Павлици. Кум им је био Миодраг Мијо Петровић, чувени професор математике из Краљева, стари сват Драгић Јовановић, учитељ из Врбе. Оверено 695 црквеним печатом у Павлици. Следеће, 1939. родила им се ћерка Душанка. Тад су као учитељи радили у Подунавцима. Кум на крштењу ћерке је опет био професор Мијо.

Одлуком министра просвете од 22. априла 1939. године премештена је из Павлице у Државну народну школу у Подунавцима, Срез жички, Бановина моравска.

У њеној биографији читамо да јој је муж заробљен још 1941. године, „те сам све време окупације живела са једним дететом од бедне плате и продајући ствари из куће. Нисам учествовала ни у каквој тајној или јавној фашистичкој организацији, нити сам ма чим помагала окупатора и његове помагаче”.

У току рата Јосипин отац је био политички „незаинтересован”. Родитељи су јој живели у Дубровнику све до ослобођења 1945. године, а тада, пошто су остали сами („нас три сестре отишле смо по свету”), одселили су се поново у село Дубравица, 20 км северозападно од Дубровника, где су живели на мајчином имању. „Ја лично, не дописујем се, али врло ретко једнпут до двапут годишње изменимо неке пакетиће у знак пажње. Посећујем их врло ретко, једанпут у три-четири године.”

Окупацију је провела у Подунавцима код Краљева. „Бедно сам живела, скоро гладујући.” Са непријатељем није сарађивала, каже Јосипа у свој биографији, а ни Народноослободилачки покрет није помагала, јер за то није имала прилике, а сама није била свесна. Од ослобођења је била на служби у селу Обрви код Краљева до 1949. године. Од тада је у Ранковићеву. Помагала је активно изградњу социјализма. Удата је од 1938. године. Живи са мужем и двоје деце. Чланови су Савеза комуниста Југославије.

Одмах после рата, 20. II 1945. године, док је рат још трајао, одлуком Окружног народноослободилачког одбора у Чачку, премештена је по потреби службе, Јосипа Вучетић, учитељица из Подунаваца у народну школу у Обрви. Управитељу школе у Обрви се препоручује да именовану изволи увести у дужност. Тада је морала да, као и други, положи заклетву: „Ја, Јосипа Вучетић, заклињем се чашћу свог народа и својом чашћу, да ћу верно служити народу, да ћу се придржавати Устава и закона, да ћу чувати и бранити Устав и демократски поредак Федеративне Народне Републике Југославије и Народне Републике Србије и да ћу своју дужност вршити савесно.”

У подацима о раду за школску 1950/51. годину, пише да се Вучетић Јосипа са службом налази у Основној школи у Ранковићеву. Листајући њен досије налазимо да се од 31. 12. 1949. године налази у овој школи.

Оцењујући њен рад, забележено је да ван школе ради у Фронту и АФЖ-у, „али с обзиром да је млађа наставница и добрих квалитета, могла би се у раду ван школе више заложити”. Школске 1950/51. године је предавала српски језик у вишим разредима Осмолетке и показала врло добре резултате и била је тактична у раду. Одлуком Народног одбора градске општине Краљево, која је донета на седници одржаној 26. августа 1955. године, о реорганизацији школа у граду, Савет за школство општине Краљево донео је 9. септембра исте године решење да се учитељица Вучетић Јосипа премешта из Индустријске школе у Прву осмогодишњу школу у Краљеву у истом звању и са истом платом (X платни разред, 12.900 динара).

Школске 1957/58. године је радила у 3. разреду са 43 ученика. У току године није одсуствовала са наставе. Њен рад је оцењивала Комисија. Према свему наведеном Комисија оцењује учитељицу ВУЧЕТИЋ ЈОСИПУ оценом: ИСТИЧЕ СЕ.

МИЛИЦА ИЛИЋ, наставница историје и географије
у ОШ „IV краљевачки батаљон” од 1957. године

Рођена је 1920. године у Пљевљима. Источноправославне је вероисповести. По народности је Српкиња. Учитељску школу је завршила у Скопљу 1940. године и стекла звање дипломирана учитељица. Из послератног извештаја Просветног одсека Среског одбора у Прибоју видимо да је у службу ступила у новембру 1940. године и да је радила у школи четири године. У првој после-

ратној години је било обавезно да се одговори на низ питања. Где је била и у ком својству од капитулације Југославије до ослобођења? Је ли унапређивана, похваљивана или новчано награђивана за време окупације и зашто? На ова тешке питања Милца је одговорила да је до септембра 1943. године радила као учитељица, а од тада до јануара 1945. године је била код куће. „У јануару сам била приморана да се повлачим са четницима све до маја.” После тога је била код куће. Међутим службеник из Прибоја је прецртао њен одговор и додао: „Брат јој је био у четницима од 1941. године, затим је пред крај рат ступио у Југословенску армију. Не зна се где је.” Она је написала да јој је брат у Армији од 1945. Потом је стигла карактеристика од Народноослободилачког одбора: „Ради сарадње са окупатором ‚затварата’. Од стране наших јединица њена је сестра стријељана 1943. Активно сарађивала и била организатор четничког ‘Равногорског’ покрета. Побегла заједно са окупатором испред наших јединица. Пошто је ухваћена, предата је Суду и осуђена на казну затвора. Од ове казне је ослобођена последњом амнестијом.” Затим следи препорука: „Стручно вредна и способна. Услед помањкања учитељског кадра у овом срезу, могла би да се постави за учитељицу са појачаном контролом над њезиним радом.” Ондашње власти из Прибоја су је поставиле за учитељицу у село Касидоле код Прибоја. После тога из Министарства просвете Србије, из Београда, 27. марта 1946. стиже уверење, да се Милица Илић преузме у државну службу и постави за учитељицу Народне школе у Касидолу, Срез прибојски, Округа новопазарски са дотадашњим чиновничким правима.

Већ у јулу исте године Персонално одељење Министарства просвете, премешта ову учитељицу, односно ставља је на расположење Обласном одбору за Косово и Метохију, који је распоређује на рад у Средску, Срез шарпланински.

У својој биографији учитељица Милица је написала да је имовно стање њених родитеља слабо. Отац јој је за време бивше Југославије био срески начелник, а после рата је незапослен. Мајка, домаћица, живела је са њом. Пред рат је радила на Увцу, Срез вишеградски. Каже да за време рата није била у служби. Од усташа је побегла 1941. године у Београд. Четири месеца касније вратила се кући у Пљевља и живела мирно све до 1943. године „када су почеле борбе”. „Од свакидашњих борби ослабили су ми живци, па сам била на лечењу у Београду. У току 1944. сам четири пута напуштала кућу и ишла за Београд, јер нисам могла да поднесем пуцњаву. Пред ослобођење одем тетке у Марибор и тек после три месеца се вратим кући. Тада ме је војни суд осудио на годину дана принудног рада, без лишења слободе, зато што нисам сачекала ослобођење код своје куће. Казну нисам уопште издржавала, јер је после седам дана стигла амнестија. У лето 1945. радила сам при Градском одбору на ратној штети, а у јесен постављена за учитељицу. Народно ослободилачки покрет нисам помагала, нити сам са ким радила, зато што сам била слабић. Средина у којој сам се налазила била

је сва равнодушна према НОП-у. Из града у ком сам живела у НОП су 1941. отишла свега три борца.”

Биографију је написала учитељица Милица Илић 5. маја 1947. године у Призрену. Милица је завршила Вишу педагошку школу 1951. године.

У мају 1952. године у Вучитрну, Народни одбор доноси решење о запослењу Милице Илић као наставника приправника у гимназији у Вучитрну и о томе да напредује за један платни разред, из XIV у XIII. Обично је за то требало три године. У овом случају то је трајало готово седам година. Те исте године, почетком септембра исправили су грешку и превели је у XII платни разред захтевајући да положи стручни испит.

После тога Милицу налазимо у Рашки 10. децембра 1954. Тада Народни одбор Среза студеничког, „по предмету дисциплинске неуредности” Милице Илић, наставнице Осмогодишње школе у Баљевцу, издаје решење да је крива што је 1. и 2. октобра без ичијег одобрења одсутствовала са семинара, који је организовао Савет за просвету у Рашки. Тиме је „почињена дисциплинска неуредност”. Изречен јој је укор. Пријаву против ње је поднео начелник за просвету у Рашки. Милица се бранила да је тада била болесна и да није у школи радила десетак дана. Ово решење је опстало у њеном досијеу до пензије. Најзад после напорног радног пута, смирила се у Краљеву. Сада сепрезива Зуковић. Прешла је из Баљевца у Основну школу „IV краљевачки батаљон” 1. септембра 1957. године. Предаје историју и географију. Наставник је X платног разреда. „Према ученицима има благ родитељски однос. Воли децу и свој позив. На дужности је тачна. Ван школе не показује активност.”

У оцењивачком листу за 1960/61. године за Милицу Зуковић је записано да има 16 година стажа, те да од 1. септембра 1957. ради у овој школи. Предавала је те године географију. Поред оштих места у оцењивању за њу кажу да је на дужности савесна и уредна. Увела је ученике у картографску писменост. Ученици се сналазе на карти. Преко наставе је увела ученике у суштину односа земаља у свету. Ученицима школе је одржала предавање „О помрачењу сунца”. Могла је више да се ангажује на слободним активностима. Члан је Среског актива географа. Мало времена, ван часова, проводи у школи и зато је оцена била „добар”.

ВОЈИСЛАВ ПЕТРОВИЋ, учитељ

Рођен је у Грмову код Ђиљана 1915. године. Отац му је био рачуновођа у Суду у Скопљу. Завршио је Учитељску школу у Скопљу 1938. године.

Радио је као учитељ у неколико места у близини Лесковца и Ниша. Одслужио ђачки род 1938/39. у Сарајеву и изашао са чином пешадијског потпоручника. Није активно учествовао у НОП-у, „већ као позадински радник”. Није служио у непријатељској војсци, нити је припадао њиховим организацијама. У иностранству није имао никога. Од чланова породице његове породице нико није учест-

вовао у НОП-у, али није ни служио непријатељу. Капитулација га је затекла на Руднику, између Митровице и Пећи. Ухапшен је и одведен у лагер у Митровици. Одатле је после месец дана пуштен. Вративши се у Скопље одмах је прешао за Лесковац и за све време окупације је службовао у селима око Лесковца и Ниша. Тврди да се од 1942. до 1944. године састајао са борцима НОП-а и позадинским радницима и наводи њихова имена. Оженио се Радмилом 1943. године. Борба између партизанских одреда и непријатеља принудила га је да се на краћи период повуче у Лесковац, одакле се вратио на ослобођену територију у Медвеђу. Ту је радио као учитељ, а одмах затим као одговорни референт за народно просвећивање. На сопствену молбу премештен је 1944. године у Витину. На Космету је до 1946. године отворио седам школа.

Забележено је да прихвата критику. Према ученицима је озбиљан, понекад прилично строг. Кроз наставу су провејавале друштвене идеје садашњице и иста је била повезана са блиском историјском прошлошћу. Заступљена идејност била је довољна за правилну свесну оријентацију. Учитељску дужност обавља са пуно смисла и разумевања. Амбициозан, вредан, прилично дисциплинован. Један је од бољих учитеља среза. Име Војислава Петровићс срећемо и у Упитнику за оцењивање школске 1959/60. године. Ради у Основној школи „IV краљевачки батаљон”. Има већ 20 година стажа. Завршио је 1954. курс за израду наставних средстава, 1955. похађао и завршио семинар за телесно васпитање, а 1958. завршава семинар за ОТО. Те године је предавао Општетехничко образовање.

Захваљујући смислу за технички рад, вољи и упорности, као и завршеним течајевима за општетехничко и аутомате, наставник је са потпуним успехом предавао ове предмете.

Школску радионицу је са још једним наставником реорганизовао и оспособио 25 радних места. Он је уредио фото-лабораторију. Код многих ученика је развио љубав према техници. Под његовим руководством израђено је више лепих макета: макета школе, високе пећи, хидроцентрале, разни типови насеља и друго. При Школи је са другима формирао Клуб младих техничара „Никола Тесла”. За позоришну бајку „Биберче” урадио је кулисе. Сталожен је и разуме децу. Од свих наставника у колективу, он проводи највише времена у Школи на обављању разних задатака. Помоћник је управитеља за организациона питања. Руководилац је Ђачке кухиње. Рукује магацином кухиње и врши набавку намирница. Руководи секцијама фото-аматера и грађевинаца. Све у свему учитељ Војислав Петровић је у школи стуб на коме леже многи послови. Сав се предао позиву. Не зна за радно време. Ради колико је потребно. Ову оцену му је сумирао управитељ Прибислав Лазаревић у мају 1960. године. Те године је од оцењивачке комисије добио највишу оцену: „нарочито се истиче”. И наредне 1961. године добија исту оцену, што није био тако чест случај.

ВУКОСАВА ЈАНКОВИЋ, учитељица

Рођена је 1923. године у Краљеву у занатској породици средњег имовног стања. Отац, Милан Јевтић, био је опанчар све до 1934. године, када је банкротирао. Од тада је „био на разним позивима у општини“, радио на ваги, у парку и на другим местима. Од бомбардовања 1944. престао је да ради, јер је рањен на 12 места. Отац има 79 година, мајка 57, живе заједно „и ни са чим се не баве. Већ пет година живе тако што их ја издржавам од своје плате“. Иначе имала је брата и сестру. Сестра је старија. Фармацеут је и удата за инжењера. Живе у Београду. Брат је млађи. Завршио је средњу техничку. Тренутно је у војсци на Словеначком приморју. И сестра и брат су присталице социјалистичке Југославије. Брат је члан Савеза комуниста, сестра није.

Основну школу, као и ниже разреде Гимназије, завршила је у Краљеву, док је пети разред Учитељске завршила у Крагујевцу. Док је ишла у школу у Краљеву, материјални услови су били добри, а Учитељску је завршила у тешким условима.

Пре рата је била политички незаинтересована. Активна је била за време окупације. Тај рад се састојао у плетењу чарапа за партизане, сакупљању новца за Народни фронт у штампарији која је била смештена у њиховој кући. После ослобођења је радила у УСАОЈ-у, СКОЈ-у, АФЖ-у, а 25. јула 1945. године примљена је у Комунистичку партију. Исте се године удала за пуковника. И он је члан КПЈ. „Живимо у заједници, лепо се слажемо и имамо једну девојчицу.”

Вукосава је из основне школе у Чачку премештена преузимањем у Прву осмолетку у Ранковићеву 6. 12. 1947. године. У подацима о раду наставника за школску 1951/52. годину Вукосаву срећемо у Ранковићеву као учитељског приправника у Првој осмолетки, где ради од 1947. године. „Дужност врши са пуно љубави и самопрегора. Према ученицима је тактична. Посвећује пажњу развијању југословенског социјалистичког патриотизма. Нарочито је енергична у борби против мистицизма и остатака религиозног сујеверја, показујући при том пуно такта и опрезности.” Оцењујући даље њен рад у Пионирској организацији Комисија истиче да прихвата све постављене задатке за рад ван школе. Одржала је више предавања у А.Ф.Ж.-у. У Удружењу учитеља поднела је реферат: о Закону о народним одборима. „На основу свега изложеног, другарица Јанковић Вукосава служи за пример у овој школској години и као таква заслужује сваку похвалу, а у случају потребе и одговарајући положај.” (Смрт фашизму – слобода народу. У Ранковићеву, 16. јуни 1952.) Савет за школство општине Краљево је донео 3. фебруара 1956. године решење да се дотадашња приправница учитељица Вукосава Јанковић унапређује у XIII платни разред, јер је навршила три године службе и положила стручни испит. По том основу јој се плата повећава на 10.500 динара.

Школске 1957/58. у Оцењивачком листу је записано да има 10 година службе и да у овој школи ради од 2. 2. 1952. Те године ради у 4. разреду и има 38 ученика. Уобичајено оцењивање: Образовање јој је на потребној висини. Воли свој по-

жив и обавља га са великом љубављу. Вредна, марљива, савесна. Неколико ученика не чита довољно течно, нарочито латиницу. Из рачуна само похвале. Развија код деце патриотизам, познаје историјску грађу и исту повезује са народним песмама. И земљопис је у реду. Писмени састави и вежбе солидно урађени, свеске уредне. Воле је деца и она воли децу. Врло је похвално – каже комисија – што је код ученика развила љубав према књизи и читању. Ван школе није радила. Због тих мањих замерки не добија највишу оцену него солидну: ИСТИЧЕ СЕ.

Пензионисна је у ОШ „IV краљевачки батаљон” 1974. године.

СПЕРАНЦА НИКОЛИЋ, наставница ликовне културе

Рођена је 1918. Имала је вишу стручну спрему – Одсек орнаментика и примењене флоре; 14. платни разред, 5 година стажа. У овој школи ради од 1. септембра 1955. Новчано је награђивана 1954, 1955, 1956. године. Има више писмених похвала и диплома. Од Културно-просветне заједнице среза добила је 1960. године диплому за рад у жирију на Фестивалу. Није одсуствовала са наставе у овој школској години. Предавала је хонорарно у Школи за опште образовање одраслих. Индивидуално ради на свом стручном и педагошком усавршавању. Оцењивачка комисија између осталог за њу каже: О Сперанци се може говорити само са похвалама. Она је наставник ликовног какав се пожелети може и каквог треба нова реформисана школа. Одличан је стручњак и педагог, а такође и неуморни радник. На дужности је тачна, савесна и педантна. Раду прилази са пуно воље и залагања. У школи проводи пуно времена и када је то потребно ради од јутра до мрака. Има пуно смисла за рад са децом. Живи животом школе и радују је успеси које школа постиже. Многе активности у школи везане су за рад ове наставнице.

Нови наставни програм студиозно је прорадила. Наставно градиво је уредно планирала и равномерно обрађивала. Часови су јој солидно организовани, разноврсни и интересантни. Ученици воле овај предмет и са пуно залагања и педантности раде на часовима. Ове године је у наставу унела пуно новина (рад у мозаику, колаж, витраж, пушуар, пластично обликовање, костимерију и графику). Наставу ликовног је потпуно прилагодила захтевима новог програма. Код ученика развија смисао за лепо у сликарству, вајарству и предметима из природе који су у свакодневной употреби. Индивидуално прилази ученицима и подстиче их на самостално ликовно изражавање. Са талентованим ученицима је радила у секцији „Млади сликари”.

Према ученицима има, у правом смислу те речи, благи, родитељски однос. Необично воли децу. Деца је поштују и воле. Дисциплина на часу је примерна. Захваљујући њој из ове школе сваке године одлазе ученици у средње уметничке школе. Школа је постала чувена као расадник уметничких талената захваљујући наставници Сперанци. Просветни саветник је записао у свом извештају: „Стиче

се утисак да је то уметничка школа сликарског смера, где примењена уметност долази до пуног изражаја. Сликарска секција у овој школи заслужује пуну пажњу и може служити као пример свим школама у срезу.”

Поред наведеног, наставница Сперанца је била и стуб у школи око којег су се развијале многе слободне активности. За све има смисла, одушевљења и свуда стигне. Неуморна је и не зна за речи „не могу” када нешто треба учинити за децу и школу. У том погледу, најактивнији је наставник у школи. Нарочито је запажен и познат рад три њене секције: Примењена флора, Примењена грнчарија и Сликарска група. Све ове секције су главни „производни погон” Ђачке задруге „Младост”. Уметнички израђено цвеће, као и вазе разних облика и мотива су украс и понос Школе. Све је то урађено брижљивом деčјом руком уз стрпљиво руковођење наставнице. По тим радовима су постали познати ученици ове школе и њихова наставница. У просеку је недељно проводила 10-12 часова у ваннаставним активностима. Готово цео зимски распуст је радила са ученицима у радионици. Радо и често је сарађивала са другим наставницима. Много је помагала Драмској секцији у изради костима и маски. Као руководилац фолклорне групе сама је компоновала и спремила балетску слику „Сан девојчице”. Врло активно је радила на уређењу Школе. У том смислу је уредила кабинет – учионицу за ликовно васпитање, сталну изложбу деčјих цртежа, витрину деčјих радова, музеј витрину и друго. То је о њој и њеном раду написала Комисија за оцењивање, а потписао управитељ Лазаревић, 31. маја 1960. године. После таквих похвала слеђила је оцена „НАРОЧИТО СЕ ИСТИЧЕ”. Ретка оцена која је утицала на ванредно напредовање у следећи платни разред. (*Извештај из маја 1960*)

Наредне година Оцењивачка комисија је записала да је 1959. и 1960. добила 4 признања од Културно-просветне заједнице и Савеза женских друштава. О њеном раду и њеним успесима у оцењивачком листу увек две густо куцане старнице похвала. Овог пута нове: Одличан стручњак и неуморни радник. Деца је необично цене и воле, а она воли децу и свој васпитачки позив. Посећује изложбе и прати стручну литературу. Солидан педагог. Води секције: 1. Млади сликари. О раду ове секција писала је *Полиџика* 17. маја ове године. 2. Секција примењене уметности. Горњи део ходника у школи је тако уређен да представља праву сликарску галерију. Ту су слике: „Радна акција”, „Музички мотиви” и „Дан маладости”. И опет оцена: НАРОЧИТО СЕ ИСТИЧЕ. Иста оцена била је и 31. маја 1962. Школске 1962/63. године опет оцена НАРОЧИТО СЕ ИСТИЧЕ. Иако се чини да су потрошени су сви комплименти и похвале, има их још: радо се консултује са другим стручњацима, што доводи до тога да у свом раду уноси новине и разноврсне технике. Истиче се илустрацијом бајки.

Добривоје Петровић,
у средини

ДОБРИВОЈЕ ПЕТРОВИЋ, учитељ

у Школи „IV краљевачки батаљон” од 1952. до 1981. године

Рођен је 1922. године у Трстенику, у сиромашној радничкој породици. Забележено је да му је отац био опанчарски радник, стрељан 1941. године у Краљеву; да у иностранству није имао ближих, нити даљих рођака; да је имао брата у Ранковићеву, који је био службеник предузећа за воће и поврће и две сестре.

Основну школу је учио у Трстенику, а 4. разред је завршио у Краљеву, јер су му се родитељи ту преселили. Ту је уписао Гимназију и редовно завршио 6. разред школске 1940/41. У 7. разред се није уписао, јер је отишао у партизански одред „Јово Курсула” и тада су га ратне школске власти искључиле из свих школа у Србији. За време рата школу није настављао. Пре рата се школовао под врло тешким условима, јер од бедне дневнице није било новца ни за основне потребе. После рата, 1948. године био је 7 месеци на финансијском курсу у Београду и оспособио се за књиговођу. Године 1951. призната су му два разреда више гимназије као два разреда учитељске, тако да је 3. и 4. разред учитељске завршио на једногодишњем течају. Септембра 1952. године положио је дипломски учитељски испит и запослио као учитељ у Првој осмољетки у Ранковићеву. До одласка у Учитељску школу, био је на разним друштвеним и привредним дужностима. Пре рата је припадао Напредној средњошколској омладини у Краљеву. Члан СКОЈ-а је постао 1939. године, а члан СКЈ је постао 1944. године.

У децембру, када је одред „Јово Курсула” отишао са овог терена, Добривоје је остао у селу Бинићима, Срез студенички, код ујака Тихомира Пендића све до маја 1943. године.

Из ЈНА је демобилисан 13. маја 1946. године и одмах се укључио у привреду и радио као благајник у више предузећа све до 1951. године, када је отишао на учитељски једногодишњи течај. Учитељски дипломски испит је положио у септембру 1952. године у Београду. Додељена му је споменица за учешће у рату од 14. јуна 1944. године у 14. Српској народноослободилачкој ударној бригади.

Савет ОШ „IV краљевачки батаљон” доделио је Диплому учитељу Добривоју Петровићу за примерно залагање, уложен труд и постигнуте резултате на унапређењу наставно-васпитног процеса 22. 12. 1967 (у потпису: директор Миољуб Васиљевић).

Скупштина општине Краљево је 29. новембра 1971. године доделила Диплому заслужног грађанина Добривоју Петровићу у знак посебног признања за нарочите заслуге за општину Краљево. (у потпису: председник општине др Миленко Мојсиловић).

Указом председника Републике Добривоје Петровић одликован је за заслуге стечене у току Народноослободилачке борбе 15. маја 1972. године.

На празник Школе 22. децембра 1973. године, Радна заједница Школе додељује Диплому Добривоју Петровићу, за постигнуте резултате у настави и слободним активностима (у потпису: в. д. Рад. Марковић).

Педагошку академију (наставник разредне наставе) завршио је у Светозареву 1975. године.

МИРЈАНА БОЖИЋ, наставница историје и географије,
радила у Школи од 1956.

Рођена је у Мостару 1930. године. Отац јој је био службеник, а мајка домаћица. Основну школу је похађала у Краљево и Пећи. У Пећи је провела окупацију. За време рата школа је радила у Пећи, али она није похађала наставу. По ослобођењу је надокнадила изгубљене године на течају за ратом ометене ученике. Матурирала је у Пећи 1949. године. После тога ради као административни радник у Костолцу. Потом се уписује на Вишу педагошку школу и завршава је 1954. године. Удаје се и са мужем прелази у Пожаревац. Годину дана ради у Градској библиотеци, па прелази у основну школу у Костолцу.

Од 1956. године „прелази са станом” у Краљево и ради у Основној школи „IV краљевачки батаљон”. Одговарајући на обавезна питања оног времена, каже: „Цео свој досадашњи живот провела сам у отаџбини. У иностранство нигде нисам путовала, нити са њима имам какве везе. За време окупације била сам дете, али сам бојкотом школе јасно одражавала своју наклоност. Нисам кажњавана.”

Када је било актуелно оцењивање рада наставника, записано је да потпуно испуњава циљеве социјалистичког васпитања. Обогатила је историјски кабинет дечјим радовима и нумизматичком збирком. Кроз наставу географије упознала је децу са социјалистичким самоуправљањем. „Једном речју, деца схватају социјалистички преображај нашег друштва.” Са родитељима је у сталном контакту. Држала је предавања на родитељским састанцима. Припремала је предавања и за синдикалну групу. Председник је Општинског савета пионира. Прати часописе: *Историјски гласник*, *Земља и људи* и *Просветни преглед*.

ВЈЕКОСЛАВА ЈОВИЋ, наставница

у ОШ „IV краљевачки батаљон” од 1955. до 1964.

Министарство просвете Београд решава 26. марта 1949. године да се Вјекослава Јовић, учитељица на раду у Женској гимназији у Краљеву, преведе у звање наставника просветно-научне струке. Министар просвете Мита Миљковић. У другом решењу исте године наводе да ради у Мушкој гимназији у Краљеву. Из решења о положајним платама Народног одбора Градске општине Ранковићево од 1. априла 1952. године, видимо да наставница Вјекослава Јовић ради у Првој осмољетки у Ранковићеву и да је рођена 1913. године у Карловцу – Народна Република Хрватска, да је звање наставника стекла 1949, да је службовала у Гламочу, Чиплићу, Бајмоку, Суботици и Ранковићеву.

Савет за просвету Народног одбора Градске општине у Ранковићеву, 22. јануара 1954. године донео је решење да се Вјекослава Јовић, наставница Осмогодишње школе бр. 1, премешта по потреби службе у Осмогодишњу школу „Братство-Јединство” у Ранковићеву. Дакле ове две школе постоје паралелно, то није једна школа. Народни одбор градске општине је 23. септембар 1954. године у Ранковићеву донео занимљива решења. Народни одбор Градске општине Ранковићево, на седници 6. августа 1954. расправљао је о реорганизацији школа у граду и донео решење да се наставница Вјекослава Јовић по потреби службе из Осмогодишње школе „Братство-Јединство” премешта у Прву мешовиту гимназију.

Одлуком Народног одбора градске општине Краљево, која је донета на седници одржаној 26. августа 1955. године о реорганизацији школа у граду, Савет за школство општине Краљево донео је 9. септембра исте године решење да се наставница Вјекослава Јовић премешта по потреби службе из Друге мешовите гимназије у Прву осмогодишњу школу у Краљеву у истом звању и са истом платом.

Из Оцењивачког листа за школску 1957/58. сазнајемо да је

Вјекослава Јовић наставница а) српскохрватског и б) руског језика са 24 године стажа. Посебно се истиче њен рад на часовима руског језика. Била је строга, али правична. Средила је наставничку библиотеку.

БРАНКО МЛАДЕНОВИЋ, наставник Музичке културе
у Школи од 1956. до 1964.

Рођен је 1920 (подаци су дати уз оцену о раду 30. маја 1960). Завршио је средњу музичку школу, наставнички одсек. У том тренутку је имао 9 г и 7 м стажа. Похваљиван је и новчано награђен за освојено прво место у дириговању 1959. и 1960. године на Фестивалу аматерских делатност општине Краљево. Индивидуално ради на стручном усавршавању. Бранко Младеновић, наставник Осмогодишње школе „IV краљевачки батаљон” у Краљеву, поднео је молбу да се постави у звање стручног учитеља. Из поднетих докуманата је установљено да именовани испуњава услове за пријем у службу и да од школске спреме има завршену Државну музичку школу „Мокрањац” (завршио је 1952. године). До тада је био провео две године на дужности наставника музике. На истој дужности је радио у Ужицу две године после дипломирања.

Испред данашњег улаза у двориште Батаљона. Види се део Соколане. Преко пута кућа Цветић Марине. У средини је управитељ школе Прибислав Лазаревић и наставник музичког, Бранко Младеновић. Година 1960. (Из албума Бубе Рашковић Станковић). Тешко ћете на тој фотографији препознати неке касније славне и познате Краљевчане.

Од 1954. до 1956. године био је директор Музичке школе у Краљеву. Одатле је у октобру 1956. године премештен у Осмогодишњу школу „IV краљевачки батаљон” у Краљеву. Премештајем у ову школу запослен је у звању стручног учитеља. До тада је имао шест година радног стажа. Од њега се захтева да у року од годину дана положи стручни испит. Испит је положио у октобру 1958. године.

У Листу оцењивања за школску 1957/58. годину каже се да је Бранко Младеновић те године радио као стручни учитељ. Од школских квалификација је имао Средњу музичку школу. Имао је 7 г. и 8 месеци службе. У овој школи ради од 1. септембра 1956. Предавао је певање у 5. и 6. разреду. Оцењивала га је Комисија. Комисија је оценила да има солидну стручну спрему и добро искуство. И даље ради на стручном усавршавању. Вредан је и заузимљив. Прихвата задатке и савесно их извршава. Ученици са вољом раде певање и знања су им на висини. Са великим успехом је спремао хор, који је бројао 80 чланова. Његов хор је освојио прво место на Фестивалу пионирских дружина. Поред рада у школи, где као наставник служи за пример, ван школе је активан друштвени радник. Председник је Музичког одбора у Културно-просветној заједници. Води Хорску, Музичку и Соло-секцију у КУД-у „Абрашевић”. И на крају, кад се све сумира оцена: НАРОЧИТО СЕ ИСТИЧЕ. Од 1957. до 1960. оцењиван је одликама: нарочито се истиче, истиче се и нарочито се истиче. Оцене су биле основ и аргумент за ванредно унапређење. После тога је унапређен у XIII платни разред. Ванредно је унапређен у XII платни разред и плата по том основу му се исплаћивала од 1. јанура 1961. године. За даље напредовање рачуна се све време од октобра 1958.

године. Тако је по основу година службе (три године) још једнапут у тој години унапређен (1. 11. 1961) у следећи, XI платни разред. У образложењу је стајало: Како је именовани 29. октобра 1961. године навршио три године службе у XIII платном разреду и положио стручни испит, а у међувремену је од 1. јанура 1961. године ванредно унапређен у XII платни разред, стекао је право да га унапреде у XI платни разред.

Рад Бранка Младеновића високо је оцењен и у мају 1960. Истиче се да Бранко Младеновић непрекидно ради на свом стручном усавршавању. Редовно прати стручну штампу. У раду са хором обрађује савремену музичку тематику и врши веома успешан избор песама из НОБ-а и социјалистичке изградње. Као одличан стручњак несебично помаже наставницима нижих разреда, као и наставницима других школа у граду. Руководи збирком музичких инструмената. Помаже КУД-у „Абрашевић”. Све оцене се слажу у једном: да је са децом постигао много и да се кроз хор и оркестар негује правилно музичко васпитање младих.

Вредан и успешан, Бранко Младеновић је поново ванредно унапређен 1963. године. За ово напредовање у образложењу још пише да му се признаје рад у Омладинском дому у Лесковцу од марта 1946. до августа 1947. године, као и рад у КУД-у „Абрашевић” у Београду од јануара 1948. до августа 1950. године. Признато му је и учествовање у НОБ-у од септембар 1944. до маја 1945. године.

Како је именовани на дан 1. маја 1963. године има 18 година навршене службе за напредовање, стекао је право за унапређење у виши платни разред. Тако је наставник Бранко стигао до IX платног разреда. Већ следеће године је унапређен у VIII платни разред. У Оцењивачком листу за 1963/64. опет је добио највишу оцену: „Нарочито се истиче”. Завршио је Педагошку академију – Музички одсек.

КРСТА ЉУБЕНОВИЋ, професор
у Школи радио од 1958. до 1962.

Није се дуго задржао у овој школи али је оставио неизбрисив траг. Касније је постао један од најугледнијих просветних радника у Краљеву. Писац је књиге: *Како се њише – њравойисни речник*. Последње издање објављено је 2008 (издавачи *Феникс* и *Либрис*, 570), што јасно показује да се књига и данас користи.

Рођен је 1925. године. Завршио је Филозофски факултет у Београду на групи Српскохрватски језик и југословенска књижевност. У Оцењивачком листу је забележено да је у том тренутку професор је 9. платног разреда и да има 9 година и 7 месеци стажа. У овој школи ради од 1. сеп. 1958. године. До тада је био новчано награђен од стране Савета за просвету општине Краљево у 1954. и 1955. години. У 1959/1960. школској години је добио две дипломе за рад – као члан жирија на Фестивалу аматеризма општине и среза Краљево.

Доста ради на свом стручном и педагошком усавршавању. Комисија оцењује да је вредан, способан и савестан наставник. Располаже одличном стручном

Професор Крсто Љубеновић, на школској свечаности (вероватно на Дан пионира)
у ОШ „IV краљевачки батаљон” почетком шездесетих (1958–1962)

спремом и широком општом културом. Има солидно педагошко искуство и знање. Ради са децом на најбољи начин. Часови су му беспрекорно организовани, садржајни, разноврсни и интересantни. И даље озбиљно ради на свом стручном усавршавању. Ванредно је студирао и ове године (1959/60) је завршио факултет. Прима и прати: *Просветни ирејлед*, *Наш језик*, *Наставу и васпитање*, *Језик и књижевност* и *Књижевност*. Нов наставни програм је прихватио, студизно га проучио и применио у настави. Кроз наставу је успео да оспособи ученике да се правилно усмено и писмено изражавају књижевним језиком. Развијао је код ученика љубав према читању лепе књиге. Професор Љубеновић са највећом озбиљношћу и припремом прилази обради сваке методске јединице. Доста даје ученицима, али доста и тражи. У оцењивању је строг, али је правичан. Уредио је кабинет-учионицу за српскохрватски језик. Са ученицима 7. и 8. разреда сакупљао је и бележио типичне језичке деформације на терену Краљева и околине. Израдио је Дијалекатолошку карту ФНРЈ, фонетске карте и већи број слика наших књижевника. Према ученицима има одмерен и тактичан однос, а другарски и коректан став у колективу. Са пуно ауторитета води часове и дисциплина му је увек примерна. На дужности је тачан, савестан и педантан. Дужност разредног старешине обављао је на најбољи могући начин. Обишао је по два пута станове ученика у граду како би имао увида у то како и где живе његови ученици.

Поред часова учествовао је активно у целокупном животу и раду Школе. Руководио је културно-просветним радом у Школи и по тој линији је био помоћник управитељу Школе. Радио је са Литерарном секцијом, а посебно са Редакцијским одбором пионирског листа *Будућности*. Школа је имала више јавних наступа. Љубеновић је учествовао у организовању свих тих приредби (Дан Републике, Дан Школе, Осми март, Први мај и Дан младости). Професор Крста Љубеновић је са таквим квалитетима какве тражи нова реформисана школа, те за свој рад, залагање и постигнуте успехе заслужује пуно признање и похвале. Комисија га је 1959/60. године оценила оценом: „Нарочито се истиче”. Држао је 1961. године предавања у Сјеници и Рашки.

ИСТАКНУТИ ЂАЦИ

ИВАН БЕКЈАРЕВ, глумац

Родитељи Ивана Бекјарева потичу из Македоније. Отац Георги (Ђорђе) је пред Други светски рат дошао у Београд, а мајка Радмила (пореклом из Ђевђелије) је у Београд дошла 1945. Иванов отац је пре рата посрбио своје презиме у Бећаревић, али га је након Ивановог рођења поново променио у Бекјарев, како би избегао непријатности пошто се тако презивао Бошко Бећаревић, шеф београдске Специјалне полиције која је сарађивала са Немцима током рата. Иванов отац је 1952. службено премештен у Краљево. После завршетка основне школе у Краљеву, Иван Бекјарев је уписао Шесту београдску гимназију, а затим и Факултет драмских уметности. За пријемни испит спремали су га Мића Томић и Оливера Марковић. Заједно са њим су студирали Јосиф Татић и Милан Готовић. Прву улогу на филму одиграо је 1967. године, у филму „Боксери иду у рај”, где је главну улогу тумачио Мија Алексић. Славу је стекао улогом Вујковића у ТВ-серији „Бањица” (1984) и Стевице Курчубића у ТВ-серији „Бољи живот” (1987, 1990). Иван Бекјарев је био кандидат за народног посланика на листи Покрета снага Србије на изборима за Народну скупштину Србије 2007. Дуги низ година Бекјарев се бави педагошким радом, као редовни професор глуме на Академији уметности БК.

МАРКО НИКОЛИЋ, глумац

Рођен је у Краљеву 20. октобра 1946. године. Глуму је дипломирао на Академији за позориште, филм, радио и телевизију у Београду. Члан је Народног позоришта од 1970. године. Игра у позоришту, филму и на телевизији. Телевизијску славу је стекао главном улогом у ТВ-серији „Бољи живот”, као и улогом Карађорђа, у неколико ТВ-драма и у серији „Вук Караџић”.

ТОМИСЛАВ СИМОВИЋ

Рођен је 21. новембра 1948. године у селу Поповићи код Краљева. Основну и средњу школу је завршио у Краљеву. Машински факултет Универзитета у Крагујевцу завршио је 1976. године, да би постдипломске студије уписао 1981. године у Београду. Одбранио је 1987. године магистарски рад „Нове технике и методе у испитивању шинских возила” на Машинском факултету у Београду. Докторирао је 1999. године са темом „Аналитичко-експериментални метод пројектовања машинских конструкција”. Ужа научна област којом се бави је железничко машинство. Радио је као дипломирани инжењер машинства и директор у „Фабрици вагона” у Краљеву од 1976. до 1993. године. Изабран је на место министра привреде 1993. године у Савезној влади СР Југославије. У компанији „Дунав осигурање” радио је од 1995. до 2000. године на месту генералног директора. У компанији „Монтинвест” радио је од 2002. до 2004. године као заменик генералног директора, а 2005. године постао је генерални директор „Монтинвеста”. Изабран је и за професора Машинског факултета у Краљеву. Објавио је велики број стручних радова у научним часописима.

ЉУБОДРАГ ДУЦИ СИМОНОВИЋ

Рођен је 1. 1. 1949. у Врњачкој Бањи. Основну и средњу школу учио је у Краљеву. Дипломирао и магистрирао на Правном факултету у Београду. Докторирао је филозофију.

Кошаркашку каријеру започео је у краљевачкој Слоги, где је већ са тринаест година постао првотимац. Био је члан кошаркашке репрезентације Југославије која је освојила прво место на Светском првенству у Љубљани (1970). Седам пута играо је за европску кошаркашку репрезентацију. Учесник је Олимпијских игара у Минхену (1972). У знак протеста против закулиских игара у допинг-афери с Порториком напушта Игре, после чега је суспендован и заувек удаљен из репрезентације. Од 1976. године играо је у Немачкој, а каријеру је због здравствених проблема завршио у Старој Пазови. Аутор је великог броја књига.

Симоновић је сарадник и почасни члан Урбаног књижевног круга из Канаде. Живи и ствара у Београду.

МАРИЦА В. БАШИЋ, анестезиолог

Рођена је у Зрењанину 1958. године. Основну школу „IV краљевачки батаљон” уписала је школске 1965/1966. године. Њена учитељица била је Драга Ђокић, а основну школу завршила је као носилац Вукове дипломе и ђак генерације. Њена „Порука миру” читана је од 1971. године до 90-их година 20. века на почетку комеморације на Лагерском гробљу у Краљеву. Завршила је Гимназију у Краљеву као носилац диплома „Михаило Петровић – Алас” и „Светозар Марковић”.

Најдража награда у животу јој је „Златна значка”, коју је добила од Савеза социјалистичке омладине Краљева. На Медицинском факултету у Београду је дипломирала 1983. године. Паралелно је студирала и клиничку психологију на Филозофском факултету, желећи да се посвети психијатријском позиву.

Од 2011. до 2013. била је заменица директора Филијале РФЗО Београд. Од 2010. до 2011. била је помоћник директора за квалитет РФЗО. Од 2009. до 2010. године била је помоћник директора за квалитете Клиничког центра Србије. Заузимала је и друге важне функције у областима здравства и медицине.

Објавила је велики број стручних радова у научним часописима.

ГОРАН ПЕТРОВИЋ, писац, академик

Рођен је у Краљеву 1961. године. Објавио је књигу кратке прозе *Савешти за лакиши животи* (1989), роман *Ајлас описан небом* (1993), збирку приповедака *Осирво и околне приче* (1996), роман *Ојсада цркве Свејої Сјаса* (1997), роман *Сийничарница „Код срећне руке”* (2000), збирку приповедака *Ближњи* (2002), књигу изабране кратке прозе *Све што знам о времену* (2003), драмски текст *Скела* (2004), збирку приповедака *Разлике* (2006), књигу записа *Преображивач* (2007), новелу *Исход љаванице која се љуси* (2010), књигу изабраних прича *Породичне сторије* (2011), драмски текст *Мајница* (2011) и књигу изабраних прича *Унућрашње двошће* (2018).

Петровићеве књиге објављене су у сто двадесет седам издања, од чега педесет седам издања у преводу на француски, руски, шпански, немачки, италијански, бугарски, словеначки, пољски, украјински, македонски, енглески, холандски, арапски и персијски/фарси језик. Осим на наведене језике, појединачне приче објављене су и у преводу на мађарски, словачки, чешки, белоруски и грчки језик. Двадесетак његових прича је заступљено у антологијама српске приче у земљи и иностранству.

Нека од Петровићевих дела су адаптирана за позориште, телевизију и радио: *Ојсада цркве Свејої Сјаса* (драматизација и режија Кокан Младеновић), Народно позориште Сомбор, 2002; *Скела* (по сопственом тексту), продукција Народно позориште у Београду (режија Кокан Младеновић), Орашац, 2004; радио-драма *Бојородица и друја виђења* (драматизација Сања Милић, режија Нађа Јањетовић), Драмски програм Радио Београда, 2007; телевизијски филм *Ближњи* (по сопственом сценарију, режија Мишко Милојевић), Драмски програм РТС-а, 2008; радио-драма *Изнад њеј шрошних саксија* (драматизација и режија Страхина Млађеновић), Драмски програм Радија Нови Сад, 2011; *Мајница* (по сопственом драмском тексту, режија Рахим Бурхан), Атеље 212, 2011.

Горан Петровић је добитник више књижевних признања, међу којима су књижевна стипендија Фонда Борислава Пекића, награда „Меша Селимовић”, Нинова награда за роман године, „Виталова” награда, „Рачанска повеља”, награда Наро-

дне библиотеке Србије за најчитанију књигу године, награда „Борисав Станковић”, награда „Светозар Ђоровић”, награда „Иво Андрић” за приповетку, награда „Лаза Костић”, награда за драмски текст „Кочићева књига”, награда „Вељкова голубица” за целокупно приповедачко дело, Велика награда „Иво Андрић” за целокупно књижевно стваралаштво... Члан је Српског књижевног друштва и Српског ПЕН центра. За дописног члана Српске академије наука и уметности изабран је 1. новембра 2012. године, а за њеног редовног члана 8. новембра 2018.

БОЈАНА МИЛОШЕВИЋ, кошаркашица

Капитен југословенске кошаркашке реперзентације. Рођена је 19. новембра 1965. године у Београду. Играла је у „Црвеној Звезди”, „Либертасу Трогилосу” (1992–1993) и „Вождовцу”. Као члан репрезентације Југославије учествовала на Летњим олимпијским играма у Сеулу 1988. Учествовала је и на Универзијади у Загребу 1987. године где је са репрезентацијом Југославије освојила златну медаљу.

ЗЛАТАН ШОШКИЋ, професор

Професор на Машинском факултету у Краљеву. Рођен је у Пећи 1965. Основну школу је завршио у Основној школи „IV краљевачки батаљон”, гимназију у Краљеву, а Електро-технички факултет у Београду. У Институту за нуклерне науке „Винча” радио је на развоју сензорских материјала од 1991. до 1998. Од 1999. предаје Физику и Основе електротехнике на Машинском факултету у Краљеву и сарађује на програму испитивања конструкција тешке машиноградње.

ДРАГАН САВИЋ, неурохирург

Рођен је 15. октобра 1967. године у Краљеву, од оца Сретена и мајке Олге (рођ. Ачковић). Основну („IV краљевачки батаљон”) и средњу школу (смер Физичка хемија) завршио је у Краљеву. Године 1992. дипломирао је на Медицинском факултету Универзитета у Београду. Од 1993. до 1994. године, обавио је обавезни лекарски стаж у Клиничком центру Србије. Специјалистички испит из неурохирургије положио је 2000. године. Магистарску тезу одбранио је 1996, а докторску тезу 2004. године.

Од 2006. до 2010. године, у периоду од по месец дана годишње усавршавао се на најбољој неурохирушкој клиници у Европи – International neuroscience Institute у Хановеру, Немачка. Године 2012. у Напуљу, Италија проводи два месеца на усвајању технике примене ендоскопа у хирургији базе лобање.

У октобру 2012. године први пут у Србији уводи у рутинску праксу операције тумора базе лобање помоћу ендоскопа, и на тај начин постаје зачетник те хирургије у нашој земљи.

Године 2013. у годишњем избору дневног листа Блиц изабран је за једног од 20 величанствених, због својих доприноса у медицини и неурохирургији у Србији.

Захваљујући контактима са италијанским колегама, показаном знању и вештини у неурохирургији, омогућио је да Институт за неурохирургију Клиничког центра Србије у Београду, по први пут постане место едукације и усавршавања западноевропских неурохирурга, чиме је та клиника заузела водеће место на неурохирушкој мапи Европе.

Године 2016. први пут у Србији изводи операцију уклањања тумора мозга из критичних делова мозга, код пацијената у будном стању, што од тада то постаје рутинска пракса у неурохирушкој клиници.

Године 2015. изабран је за асистента професора на Медицинском Факултету у Београду, и већ следеће године од студентата добија признање за изузетне резултате у раду са студентима, које му је уручено 4. априла 2017. године, на Дан студената.

Године 2018. нашао се на листи 300 најмоћнијих Срба због свог доприноса у увођењу нових технологија и успешеног лечења пацијената у Србији.

Од 2018. године ради као консултант и шеф васкуларне неурохирургије у болници „Ибн Сина” у Кувајту.

Аутор је многобројних поглавља у уџбеницима издатим у земљи и иностранству, а објавио је и поглавља у домаћим и страним уџбеницима из области неурохирургије.

Члан је српског и европског удружења неурохирурга.

Ожењен је, отац троје деце.

НЕБОЈША ДУГАЛИЋ, глумац

Рођен је 17. маја 1970. године у Краљеву, где је завршио основну и средњу школу. Дипломирао је на Факултету драмских уметности у Београду 1994. године у класи професора Владимира Јевтовића. Играо је на сценама Народног позоришта, Београдског драмског позоришта, Југословенског драмског позоришта, Атељеа 212, Битеф театра, Мадленијанума, Краљевачког позоришта и др. Од 1998. године је шеф Класе глуме на Факултету драмских уметности у Београду. У звање ванредног професора глуме изабран 2001. године, а у звање редовног професора 2007. године. Небојша Дугалић је остварио више улога у телевизијским драмама, на радију и филму. Члан је Удружења драмских уметника Србије. Ожењен је глумицом Драганом Дугалић, са којом има петоро деце. На међународном фестивалу „Златни витез” у Москви 2006. године добио је Златог витеза за улогу у представи „Златно руно” Борислава Пекића. Златног витеза је добио и 2012. године за монодраму „Реч је о свечовеку”. Добитник је још два Златна витеза, укупно четири, и два Сребрна витеза, четири „Зоранова брка”, три Стеријине награде, Награде „Зоран Радмиловић”, Награде „Милош Жутић”, коју додељује Удружење драмских уметника Србије за сезону 2013–2014, Награда Народног позоришта за најбоље индивидуално премијерно уметничко остварење за сезо-

ну 2013–2014, годишње награде Југословенског драмског позоришта за изузетан допринос високим стандардима пословања те куће, те Награде града Београда за позоришно стваралаштво за 2013. годину.

СОФИЈА ШОШКИЋ

Рођена је 5. јуна 1994. године у Београду. Завршила је ОШ „IV краљевачки батаљон” као ђак генерације. Завршила је Гимназију у Краљеву, у специјализованом одељењу математичке гимназије. Као средњошколац била је члан организације „Имам идеју”. По завршетку средње школе, Софија је постала стипендиста програма „Енергија знања” Нафтне индустрије Србије и отишла на основне студије нафтног инжењерства у Москву на Руски државни универзитет за нафту и гас „Губкин”. Током студија била је активни члан Студентске секције Светског удружења нафтних инжењера (Society of Petroleum Engineers International, SPEI) и учествовала у међународним пројектима, усмереним на развој комуникације и размену знања и искустава међу студентима и нафтним инжењерима широм света. У јуну 2018. године дипломирала је са почастима, вратила се у Србију и запослила се у Нафтној индустрији Србије као прва жена-оператер на производњи нафте и гаса у оквиру програма теренске обуке младих инжењера. По завршетку обуке прешла је у Нови Сад на позицију млађег специјалисте за геолошко-технолошке активности у Департман за геолошка истраживања и разраду лежишта, где и сада ради.

Софија је носилац плавог појаса у цудоу и плеше аргентински танго.

НАЂА ВУКАШИНОВИЋ

Рођена је у Краљеву 3. децембра 1996. године. Завршила је Основну школу „IV краљевачки батаљон” 2011. године као ђак генерације. Завршила је Гимназију у Краљеву, а 2015. године уписала је Медицински факултет у Београду. На петој години студија имала је просечну оцену 8,94. Учествовала је у истраживачко-еколошкој експедицији у Намибији и Јужноафричкој Републици у оквиру програма PANGAEA светске истраживачке организације Мајк Хорн (Mike Horne) 2012. године. У оквиру стручног усавршавања и студентске размене учествовала је јула 2019. године, под менторством Ју Мина на кинеској Универзитетској клиници „Jiangsu Province Hospital” у Нањингу.

Објављује стручне радове.

САДАШЊИ РАДНИЦИ ШКОЛЕ

Директор Школе
Марина Вучинић, проф. биологије

Помоћник директора
Сандра Радетић Вучетић, проф. биологије

ПЕДАГОШКО-ПСИХОЛОШКА СЛУЖБА

Педагог
Драгана Миловић

Психолог
Марина Оцокољић

Логопед
Мирјана Шиљковић

*Сандра Петровић, педагошки асистент

ПРОФЕСОРИ РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ

Оливера Петришко
Марија Вукосављевић
Снежана Стојановић
Мирјана Милашиновић
Милица Крунић
Биљана Симоновић
Ивана Милашиновић
Иван Павловић
Станка Ђуњић
Ана Николић

Вјекослав Петришко
Михаела Пантић
Мира Станковић
Оливера Стевановић
Снежана Шашић
Бојана Докнић
Мира Вујовић
Славица Павловић
Надица Вукадиновић-Алемпијевић
Драгана Бошњаковић
Биљана Миљковић
Невена Танасковић
Слободанка Опачић

ВАСПИТАЧИ

Дијана Кундовић
Невена Чубрић
Љиљана Веселиновић
Данијела Нешковић
Љиљана Живковић

ПРОФЕСОРИ

СТРУЧНО ВЕЋЕ НАСТАВНИКА ЈЕЗИКА И КОМУНИКАЦИЈЕ (српског и страних језика)

Данијела Петрић, проф. српског језика и књижевности
Наташа Митровић, проф. српског језика и књижевности
Нада Тијанић, проф. српског језика и књижевности
Марина Лончаревић, проф. српског језика и књижевности
Наталија Балтић, проф. српског језика и књижевности
Аница Вучинић, проф. српског језика и књижевности
Наталија Деспотовић, проф. српског језика и књижевности
Олгица Матовић, проф. енглеског језика
Тања Радовић, проф. енглеског језика
Јелена Николић, проф. енглеског језика
Весна Томић Бечки, проф. енглеског језика

Маријана Дражовић, проф. енглеског језика
Кристина Девеџић, проф. немачког језика и грађанског васпитања
Јелена Секулић, проф. немачког језика
Даница Петровић, проф. немачког језика
Александра Ђировић, проф. француског језика
Бојана Ђуричић, проф. италијанског језика

СТРУЧНО ВЕЋЕ НАСТАВНИКА ПРИРОДНИХ НАУКА
(математика, физика, хемија, биологија, техничко и информатичко образовање
/ техника и технологија, информатика и рачунарство)

Милена Савићевић, проф. математике
Ана Павловић, проф. математике
Никола Радовић, проф. математике
Биљана Митић Вучић, проф. математике
Зоран Дугалић, проф. математике
Ивана Вукотић, проф. математике
Марија Томић Гољић, проф. физике
Милош Дедеић, проф. физике и информатике
Светлана Керечки, проф. хемије
Ана Јеремић, проф. биологије
Ана Пешовић, проф. биологије
Душица Вукомановић, проф. биологије
Марија Весковић, проф. чувара природе
Живан Бањанац, проф. технике и технологије
Наташа Вуковић, проф. технике и технологије
Марија Радосављевић, проф. технике и технологије
Радисав Рачић, проф. информатике и рачунарства
Александар Милутиновић, проф. технике и технологије

СТРУЧНО ВЕЋЕ НАСТАВНИКА ДРУШТВЕНИХ НАУКА
(историја, географија, грађанско васпитање, веронаука)

Марта Мамула, проф. историје
Милан Вучетић, проф. историје
Александар Мирковић, проф. историје
Биљана Мандић, проф. историје
Јасминка Мијатовић Поповић, проф. географије

Љубомир Ђуровић, проф. географије
Мила Вукомановић проф. географије
Никица Андрић, вероучитељ
Милутин Балтић, вероучитељ

СТРУЧНО ВЕЋЕ НАСТАВНИКА ЛИКОВНЕ И МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Јасмина Тонић, проф. ликовне културе
Душица Радосављевић Јованчевић, проф. ликовне културе
Јелена Димитријевић, проф. музичке културе
Марко Чорбић, проф. музичке културе
Александра Поповић, проф. музичке културе
Дејан Марковић, проф. физичког и здравственог васпитања
Јелена Ристовић, проф. физичког и здравственог васпитања
Марина Јевремовић, проф. физичког и здравственог васпитања
Мирослав Марковић, проф. физичког и здравственог васпитања
Срећко Костић, проф. физичког и здравственог васпитања

БИБЛИОТЕКАРИ

Марија Данчетовић, библиотекар
Оља Радосављевић, библиотекар, проф. грађанског васпитања

ОПШТА СЛУЖБА

Марија Жарчанин Станишић, секретар
Софија Дебељак, шеф Рачуноводства
Јасмина Илић, административни радник

ПОМОЋНО ОСОБЉЕ

Бобан Антонијевић, домар
Обрад Бачевић, домар
Даница Лазаревић, ВК кувар
Гордана Јанковић, сервирка
Надица Миливојевић, хигијеничарка

Весна Терзић, хигијеничарка
Горица Митровић, хигијеничарка
Гордана Богдановић, хигијеничарка
Јасмина Петровић, хигијеничарка
Милка Радовић, хигијеничарка
Гордана Миловановић, хигијеничарка
Јелена Танкосић, хигијеничарка
Милка Николић, хигијеничарка
Весна Савић, хигијеничарка
Даринка Станковић, хигијеничарка
Ковиљка Кнежевић, хигијеничарка

СПИСАК ПЕНЗИОНИСАНИХ РАДНИКА

ОД 1975. ГОДИНЕ
НА ОСНОВУ УВИДА У МАТИЧНУ КЊИГУ РАДНИКА

Име и презиме радника	Занимање
Љубинка Антић	наставник српског језика
Ђорђе Арсенијевић	наставник математике
Младена Барлов	наставник разредне наставе
Драгомир Белоица	наставник историје
Миломир Беочанин	наставник биологије
Вера Благојевић	наставник разредне наставе
Соња Благојевић	наставник немачког језика
Миољуб Васиљевић	наставник математике
Радмила Васиљевић	учитељ
Душанка Васиљевић	наставник математике
Љиљана Вишњић	наставник српског језика
Здравко Војиновић	домар
Стојана Војиновић	хигијеничар
Радмила Вуковић	наставник биологије
Наталија Вукмановић	наставник енглеског језика
Дикосава Главчић	хигијеничар
Цвета Грабовац	наставник хемије
Радослав Дебељак	наставник ОТО
Радмила Дебељак	учитељ
Јеленко Димитријевић	наставник физичког васпитања
Зорица Докнић	наставник ОТО
Олга Дубовик	наставник биологије
Илинка Дучић	хигијеничар
Драга Ђокић	учитељ
Миленко Ђурић	наставник ОТО
Живомир Здравковић	секретар
Милена Зувић	учитељ
Радомир Илић	наставник географије
Душица Илић	хигијеничар
Десанка Јаћимовић	хигијеничар
Станица Јемуовић	хигијеничар
Слободанка Јовановић	наставник разредне наставе

Радунка Јовановић	наставник географије
Јела Јовановић	економ
Ђурђица Јоветић	наставник српског језика
Мирјана Југовић	наставник разредне наставе
Милијана Јукић	хигијеничар
Татјана Капларевић	наставник српског језика
Драгољуб Карајовић	наставник разредне наставе
Зорка Карајовић	учитељ
Миланка Каровић	наставник разредне наставе
Даница Ковачевић	наставник разредне наставе
Раданка Кузмановић	наставник физичког васпитања
Раде Лазовић	наставник биологије
Јелица Лукић	наставник енглеског језика
Душанка Маринковић	педагог
Иванка Марковић	учитељ
Јелена Менковић	наставник физичког васпитања
Надежда Милојевић	учитељ
Миломир Мрљеш	професор педагогије
Сперанца Николић	наставник ликовне културе
Даница Николић	хигијеничар
Радмила Новаковић	књиговођа
Злата Обрадовић	наставник домаћинства
Рајна Павловић	наставник разредне наставе
Милен Пановић	наставник српског језика
Радојко Петковић	наставник математике
Добривоје Петровић	учитељ
Радмила Петровић	учитељ
Војислав Петровић	учитељ
Лепосава Петровић	учитељ
Живан Пешић	наставник математике
Татјана Пљакић	наставник ликовне културе
Борка Прентић	хигијеничар
Миленко Проковић	наставник математике
Милка Проковић	наставник разредне наставе
Слађана Радојичић	наставник енглеског језика
Момира Радосављевић	наставник ликовне културе
Цана Ракић	наставник разредне наставе
Вучица Ристовић	васпитач
Јелена Рудњанин	учитељ

Раца Сабљић	наставник разредне наставе
Загорка Савићевић	наставник физике
Љубинко Симовић	наставник разредне наставе
Стевана Симовић	наставник разредне наставе
Лидија Спаски	наставник музичке културе
Радомир Станимировић	наставник физике
Винка Станишић	наставник физике
Радмила Станишић	хигијеничар
Горча Станковић	наставник музичке културе
Дрина Стефановић	хигијеничар
Дивна Стојиљковић	хигијеничар
Ружица Ћосић	наставник разредне наставе
Милован Удовичић	домар
Јасминка Четровић	наставник српског језика

НАСТАВНИЦИ КОЈИ НИСУ ДОЧЕКАЛИ ПЕНЗИЈУ

Радмила Вуковић професор биологије
Милка Миленковић наставник хемије
Станислав Димитријевић професор техничког образовања
Дрина Танасковић професор историје

СПИСАК МАТУРАНАТА

ОД ШКОЛСКЕ 1952/53. ДО ШКОЛСКЕ 1999/00.
НА ОСНОВУ УВИДА У МАТИЧНЕ КЊИГЕ

А

Абрамовић Анђелка	Алексић Мирјана
Абрамовић Данијела	Алексић Мирослав
Абрамовић Момир	Алексић Митар
Аврамовић Борко	Алексић Момчило
Аврамовић Велимир	Алексић Наташа
Аврамовић Ивана	Алексић Олга
Аврамовић Лепосава	Алексић Оливера
Аврамовић Љиљана	Алексић Петар
Аврамовић Милош	Алексић Угљеша
Адамовић Григорије	Алексов Марија
Адамовић Ксенија	Алексов Петар
Адемовић Есад	Алиев Емилија
Адемовић Сенад	Алурац Иван
Азањац Горан	Алурац Ивана
Азањац Гордана	Андријашевић Ивана
Ајдачић Весна	Андријашевић Тијана
Ајдачић Слађана	Андријашић Даринка
Аксентијевић Слободан	Андрић Владимир
Александрић Љиљана	Андрић Драган
Александрић Мирта	Андрић Милан
Алексендрић Бојан	Андрић Милица
Алексендрић Дејан	Андрић Милош
Алексијевић Споменка	Андрић Небојша
Алексић Бранислава	Андрић Радисав
Алексић Вера	Андрић Радмила
Алексић Владимир	Андрић Радосав
Алексић Драган	Андрић Сања
Алексић Зоран	Андрић Саша
Алексић Зорица	Андрић Светлана
Алексић Јелена	Анђелић Љубидраг
Алексић Љубиша	Анђелић Милена
Алексић Марија	Анђелић Милена
Алексић Милош	Анђелић Милосав
	Анђелковић Александар
	Анђелковић Александра

Анђелковић Владислав
Анђелковић Драган
Анђелковић Драгана
Анђелковић Жарко
Анђелковић Зоран
Анђелковић Љиљана
Анђелковић Станислава
Анђелковић Сузана
Анђић Андреј
Анђушић Даница
Анђушић Јасмина
Анђушић Љиљана
Анђушић Милош
Анђушић Радмила
Аничић Биљана
Антић Александар
Антић Владимир
Антић Горан
Антић Снежана
Антонијевић Бојан
Антонијевић Весна
Антонијевић Драган
Антонијевић Игор
Антонијевић Марина
Антонијевић Марко
Антонијевић Марко
Антонијевић Милица
Антонијевић Сања
Антонијевић Светлана
Антонијевић Србислав
Антонијевић Татјана
Антонић Загорка
Антонић Јован
Антонић Катарина
Антонић Наташа
Антонић Ружица
Антоновић Милош
Антоновић Момчило
Антоновић Невена
Апостолов Драгана

Аранђелковић Винка
Аранђеловић Гордана
Аранђеловић Игор
Аранђеловић Саша
Араповић Павле
Арежина Јовица
Арежина Слободан
Аризановић Маја
Аритоновић Владислав
Аритоновић Марко
Аритоновић Мирослав
Арсенијевић Александра
Арсенијевић Ана
Арсенијевић Ана
Арсенијевић Бранимир
Арсенијевић Видосава
Арсенијевић Дарко
Арсенијевић Добрила
Арсенијевић Ђорђе
Арсенијевић Зоран
Арсенијевић Ивана
Арсенијевић Игор
Арсенијевић Наташа
Арсенијевић Раде
Арсенијевић Саша
Арсенијевић Слађана
Арсич Александар
Арсич Бојана
Арсич Јелена
Арсич Јована
Арсич Сања
Арсовић Нешко
Арсовић Рајка
Аслани Миридин
Атанасовски Митке
Аћимовић Војимир
Аћимовић Гордана
Аћимовић Драган
Аћимовић Драган
Аћимовић Ђорђе

Аћимовић Милош
Аћимовић Мирјана
Аћимовић Мирјана
Аћимовић Светозар
Ахмић Дино
Аџемовић Јован
Аџемовић Предраг
Аџић Драган
Аџић Драгана
Аџић Драгица
Аџић Никола
Ашими Бенбела
Ашими Емина
Ашими Нарцис
Ашими Ханида
Ашимовић Синан

Б

Бабић Аранђел
Бабић Бранко
Бабић Диана
Бабић Зоран
Бабић Јелена
Бабић Миланка
Бабић Милица
Бабић Радивоје
Бабичевић Бранко
Бајић Раде
Бајровић Јасмина
Бајровић Јелена
Бајровић Рашо
Бакић Зоран
Баковић Милан
Баковић Славица
Бакрачевић Миланка
Бакшуновић Марија
Бакшуновић Нешко
Балабановић Александар

Балабановић Александра
Балабановић Ана
Балончевић Недељко
Балтић Александра
Балтић Бисерка
Балтић Владана
Балтић Владимир
Балтић Данијела
Балтић Загорка
Балтић Јелена
Балтић Јован
Балтић Катарина
Балтић Миладин
Балтић Ненад
Балтић Саша
Балшић Александар
Балшић Велимир
Балшић Драган
Балшић Лидија
Балшић Момчило
Балшић Наталија
Балшић Раде
Бандовић Игор
Бандовић Јован
Бандовић Катица
Бандовић Љиљана
Банковић Викторија
Бановић Андрија
Бановић Милован
Бановић Слободанка
Бантулић Драгана
Бантулић Зора
Бантулић Зоран
Бантулић Зорица
Бантулић Љиљана
Бантулић Споменка
Бантулић Станислава
Бањанац Рајица
Бањац Добрила
Баралић Жељко

Баралић Споменка
Бараћ Владимир
Бараћ Горан
Бараћ Катарина
Бараћ Слађана
Барац Оливера
Барлов Иванка
Барлов Марко
Барлов Мира
Барлов Недељко
Барлов Слободан
Барлов Станко
Барловац Весна
Барловац Милоје
Барловац Ненад
Басарић Љиљана
Басарић Светлана
Басарић Снежана
Басарић Сретен
Басекић Владислав
Басекић Иван
Басекић Марија
Батаков Гордана
Батаков Љиљана
Батаков Мирјана
Батало Милош
Батало Мирјана
Батножић Тамара
Батоћанин Љиљана
Батрићевић Драган
Батрићевић Зоран
Бачаревић Бојана
Бачаревић Владимир
Бачевић Драгољуб
Бачков Милан
Бачкуља Драган
Бачкуља Слободанка
Бачкуља Чедомир
Башић Ацо
Башић Драгана

Башић Жељко
Башић Марица
Беатовић Катарина
Беатовић Митар
Бејдић Александар
Бековац Мирослава
Бекчић Жарко
Бекчић Зорица
Бекчић Снежана
Белаћевић Снежана
Белетић Анђело
Белић Марија
Белић Никола
Белобрђанин Даница
Белобркић Василије
Беловођанин Персида
Белоица Јована
Белоица Миливоје
Белоица Никола
Белоица Нићифор
Белоица Нићифор
Белоица Радославка
Белојица Вукашин
Белопавловић Живорад
Белопавловић Лепосава
Белопавловић Љиљана
Белопавловић Мирослава
Белопавловић Тања
Белопавловићојин Милостима
Белчевић Бојана
Белчевић Драган
Бељаковић Стојанка
Бенаћ Марија
Бенаћ Соња
Бенић Зора
Бережнов Александар
Бережнов Зоран
Березлев Иван
Березлев Ирина
Берисавац Марија

Беришић Ана
Бечелић Емилија
Бешевић Борислав
Бешевић Драган
Бешевић Зоран
Бешевић Микица
Бешевић Младена
Бешић Анђелија
Бижић Иванка
Бијеловић Алекса
Бијеловић Славица
Бијеловић Снежана
Бијеловић Срђан
Билибајкић Угрин
Биорац Јелена
Бисенић Алекса
Бисенић Милан
Бисенић Милорад
Бисенић Радослав
Бишевац Илија
Бишчић Михајло
Бишчић Петар
Бјекић Мила
Бјелић Александар
Бјелојевић Анета
Благојевић Драшко
Благојевић Валентина
Благојевић Драгана
Благојевић Зоран
Благојевић Катарина
Благојевић Миломирка
Благојевић Небојша
Благојевић Невенка
Благојевић Никола
Благојевић Равијојла
Благојевић Сандра
Благојевић Саша
Благојевић Славица
Благојевић Срђан
Благојевић Тамара

Благојевић Татјана
Блажевски Данијела
Блажевски Драгана
Блажевски Јованка
Блажески Васил
Блажески Владо
Блажић Марко
Блажић Радомир
Блажић Срђан
Блануша Олга
Бобавац Александар
Бобавац Андрија
Бобавац Анђелка
Бобавац Драгана
Бобавац Иван
Бобавац Катарина
Бобавац Милан
Бобавац Милош
Бобавац Станиша
Богдановић Бојана
Богдановић Дејан
Богдановић Зоран
Богдановић Зорана
Богдановић Јелена
Богдановић Љиљана
Богдановић Оливера
Богдановић Саша
Богдановић Светлана
Богдановић Слободан
Богдановић Татјана
Богићевић Десимир
Богићевић Зоран
Богићевић Милан
Богићевић Миланка
Богићевић Станоје
Богићевић Стеван
Богојевић Владимир
Богојевић Драган
Богојевић Љубиша
Богојевић Милосав

Богојевић Радомир
Богојевић Радослав
Богунровић Оливера
Божанић Вера
Божикић Милан
Божинровић Миле
Божич Вера
Божич Горан
Божич Добривоје
Божич Здравко
Божич Иван
Божич Јасминка
Божич Јелена
Божич Магда
Божич Маја
Божич Нада
Божич Срђан
Божовић Александра
Божовић Ана
Божовић Божидар
Божовић Вера
Божовић Весна
Божовић Војислав
Божовић Гордана
Божовић Гордана
Божовић Дарко
Божовић Драгана
Божовић Зоран
Божовић Јакша
Божовић Јасна
Божовић Нела
Божовић Ненад
Божовић Никола
Божовић Новак
Божовић Радоје
Божовић Срђан
Божовић Татјана
Божич Зоран
Божовић Сања
Божовић Бојан

Божовић Вера
Божовић Владимир
Божовић Владимир
Божовић Горан
Божовић Дејан
Божовић Десанка
Божовић Драгица
Божовић Ђорђе
Божовић Злата
Божовић Зоран
Божовић Иван
Божовић Лидија
Божовић Марина
Божовић Мирјана
Божовић Небојша
Божовић Тања
Божовић Тонка
Божчевић Маријана
Божич Мирослав
Борисављевић Борислав
Борисављевић Станојла
Боровачки Љубомир
Боровић Небојша
Боровићанин Драгана
Боровићанин Марина
Бошкић Жељко
Бошкић Ивица
Бошковић Александар
Бошковић Аница
Бошковић Биљана
Бошковић Дарко
Бошковић Лидија
Бошковић Марија
Бошковић Надежда
Бошковић Славица
Бошковић Слађана
Бошковић Соња
Бошковић Станојла
Бошковић Жељко, Снежана
Бошковић Биљана

Бошњовић Оливера
Бошњовић Татјана
Брадарић Татјана
Брадић Владимир
Брадић Владимир
Брадић Игор
Брајковић Гордана
Брајковић Славомир
Брахна Иван
Брахна Мирослав
Бркић Магдалена
Бркић Наташа
Брковић Петар
Бркушанац Гроздана
Бркушанин Ана
Бркушанин Драган
Бркушанин Јелена
Бркушанин Радиша
Бркушанин Радослав
Бугарић Далибор
Буђевац Јелена
Буђевац Никола
Бујић Биљана
Букара Љубиша
Буквић Малина
Буквић Никола
Буквић Ранка
Буквић Сузана
Буковац Горан
Буковац Драган
Букумира Благомир
Букумира Драгица
Букумирић Слађана
Булајић Косара
Булатовић Бојана
Булатовић Загорка
Булатовић Иван
Булатовић Јелена
Булатовић Катарина
Булић Љиљана

Бунарџић Бранимир
Бунарџић Данијела
Бунарџић Ирена
Буњак Ана
Буњак Борис
Буњак Маја
Буњак Мила
Буњак Оља
Бура Мирјана
Бура Мирослав
Буројевић Милић
Буројевић Наташа
Бурсаћ Горана
Бусић Мирјана
Бутачевић Радован

В

Валентић Зденко
Валчић Данијела
Валчић Дејан
Валчић Милан
Вањур Гордана
Вањур Мартин
Вањур Ратомир
Варагић Дијего
Варагић Милица
Варга Михајло
Василијевић Иван
Васиљевић Вера
Васиљевић Владан
Васиљевић Владан
Васиљевић Војислав
Васиљевић Данијела
Васиљевић Драгана
Васиљевић Душан
Васиљевић Душица
Васиљевић Зоран
Васиљевић Ивана

Васиљевић Јелена
 Васиљевић Јована
 Васиљевић Марко
 Васиљевић Милан
 Васиљевић Миливоје
 Васиљевић Милош
 Васиљевић Небојша
 Васиљевић Ненад
 Васиљевић Олга
 Васиљевић Саша
 Васиљевић Соња
 Васић Александар
 Васић Александар
 Васић Андријана
 Васић Иван
 Васић Мирјана
 Васић Михајло
 Васић Светлана
 Васић Срђан
 Васковић Марија
 Васовић Гордана
 Васовић Здравко
 Васовић Јелисије
 Васовић Милена
 Васовић Младен
 Васовић Небојша
 Васовић Предраг
 Васовић Слободанка
 Вasoјевић Јелена
 Вебија Енвер
 Векић Гордан
 Великинац Марина
 Великинац Предраг
 Велимировић Мирослав
 Велимировић Снежана
 Величковић Весна
 Величковић Зоран
 Величковић Милош
 Величковић Мирјана
 Величковић Невена

Величковић Светлана
 Веловић Драгослав
 Вељковић Добривоје
 Вељковић Драгана
 Вељковић Драгољуб
 Вељковић Зоран
 Вељковић Ивана
 Вељковић Лепослава
 Вељковић Љиљана
 Вељковић Мила
 Вељовић Вера
 Вељовић Виктор
 Вељовић Владислав
 Вељовић Јасмина
 Вељовић Сретен
 Венечанин Данијел
 Вермезовић Слободан
 Веселиновић Дринка
 Веселиновић Зорана
 Веселиновић Милица
 Веселиновић Милош
 Веселиновић Мира
 Веселиновић Немања
 Веселиновић Саша
 Веселиновић Саша
 Веселиновић Снежана
 Веселић Владимир
 Весковић Гордана
 Весковић Десанка
 Весковић Драган
 Весковић Драган
 Весковић Драгана
 Весковић Јасмина
 Весковић Јелена
 Весковић Мара
 Весковић Марија
 Весковић Марија
 Весковић Марина
 Весковић Милица
 Весковић Мирјана

Весковић Мирослав
Весковић Мирослав
Весковић, М, Јасна
Весковић, М, Марко
Весковић, М, Слађана
Весковић, Т, Весна
Весовић Александар
Весовић Зоран
Весовић М. Драган
Весовић Наташа
Весовић Радмила
Видиц Карло
Видојевић Драгутин
Видојевић Милена
Видојевић Светлана
Видојевић Станимирка
Викторовић Снежана
Вилимановић Жељко
Вилимановић Јелена
Вилимановић Наташа
Вилимоновић Александар
Вилимоновић Владимир
Вилимоновић Јасминка
Вилимоновић Милан
Вилимоновић Невена
Вилић Татјана
Вилотијевић Дарко
Вилотијевић Жељко
Виријевић Љубиша
Виријевић Симо
Вирић Наталија
Висковић Ана
Витковић Нина
Виторовић Милан
Виторовић Милош
Вићентијевић Виолета
Вићентијевић Владимир
Вићентијевић Горан
Вићентијевић Татјана
Вићентић Миодраг

Вицковић Слађана
Вишљанин Драган
Вишљанин Слободан
Вишњанин Биљана
Вишњић Александар
Вишњић Горан
Вишњић Небојша
Влајић Слободан
Влаовић Иван
Влатковић Јован
Влатковић Марко
Влатковић Милош
Влатковић Миодраг
Влаховић Анђелка
Влаховић Данијела
Влаховић Мирослава
Влашић Драган
Влашић Златан
Водоплав Данче
Водоплав Зорица
Водоплав Милица
Војиновић Јелена
Војиновић Милорад
Војмиловац Далибор
Војмиловац Далиборка
Војмиловац Миланка
Војмиловац Славица
Воштинић Горан
Воштинић Драган
Воштинић Михајло
Воштинић Светлана
Враговић Слободанка
Вранеш Лука
Вранеш Наташа
Вранешевић Раденка
Вранић Биљана
Вранић Борисав
Вранић Злата
Вранић Зоран
Вранић Небојша

Вранић Немања
 Вранић Саво
 Вранић Слађана
 Враћеш Душанка
 Врндић Боровоје
 Врндић Милутин
 Врцаловић Душан
 Вугделија Дарко
 Вујадиновић Марија
 Вујадиновић Маријан
 Вујанац Гордан
 Вујанац Марина
 Вујашанин Гордана
 Вујашанин Гордана
 Вујашанин Драгана
 Вујашанин Душан
 Вујашанин Зорица
 Вујашанин Иван
 Вујашанин Мирјана
 Вујашанин Татијана
 Вујиновић Братислава
 Вујић Владимир
 Вујић Љубица
 Вујић Милан
 Вујић Никола
 Вујић Стево
 Вујичић Бојан
 Вујичић Небојша
 Вујичић Снежана
 Вујовић Александар
 Вујовић Александар
 Вујовић Владимир
 Вујовић Дарко
 Вујовић Душица
 Вујовић Зоран
 Вујовић Јелена
 Вујовић Љиљана
 Вујовић М. Дејан
 Вујовић Марица
 Вујовић Мирољуб

Вујовић Н. Дејан
 Вујовић Радомир
 Вујовић Родољуб
 Вујовић Срђан
 Вујовић, Блажо, Татјана
 Вујовић, Велизар, Зорица
 Вујовић, Данко, Вучета
 Вукадиновић Д. Иван
 Вукадиновић Драган
 Вукадиновић Зоран
 Вукадиновић Ивана
 Вукадиновић Љиљана
 Вукадиновић Миланка
 Вукадиновић Мирјана
 Вукадиновић Надица
 Вукадиновић Наташа
 Вукадиновић Небојша
 Вукадиновић Никола
 Вукадиновић Светлана
 Вукадиновић Соња
 Вукајловић Гордана
 Вукановић Аница
 Вукановић Госпава
 Вукановић Нада
 Вукановић Слободан
 Вукановић Стеван
 Вукашиновић Бранка
 Вукашиновић Вања
 Вукашиновић Крсто
 Вукашиновић Срђан
 Вукићевић Радомир
 Вукићевић Ана
 Вукићевић Весна
 Вукићевић Даница
 Вукићевић Јелица
 Вукићевић Јелка
 Вукићевић Мијомир
 Вукићевић Радован
 Вукићевић Светлана
 Вукићевић Сибинка

Вукићевић Снежана
Вукићевић Соња
Вукићевић Сузана
Вукмировић Мирослав
Вукобрат Иван
Вуковић Видосава
Вуковић Велимир
Вуковић Д. Горан
Вуковић Д. Иван
Вуковић Душица
Вуковић Жаклина
Вуковић Зора
Вуковић Јармила
Вуковић Јелена
Вуковић Кристина
Вуковић Љ. Александар
Вуковић Љ. Драган
Вуковић М. Горан
Вуковић М. Драган
Вуковић Марија
Вуковић Мила
Вуковић Милосија
Вуковић Михаило
Вуковић Наташа
Вуковић Р.Александар
Вуковић Р.Иван
Вуковић Радивоје
Вуковић Радивоје
Вуковић Радмило
Вуковић Сања
Вуковић Слободан
Вуковић Снежана
Вуковић Сузана
Вуковић Тамара
Вуковић, Здравко, Љубисав
Вуковић, Јован, Драгица
Вуковић, Љубинко, Милош
Вукоја Анка
Вукојевић Видосав
Вукомановић Божидар

Вукомановић Бојана
Вукомановић Братислав
Вукомановић Владимир
Вукомановић Дејан
Вукомановић Драгана
Вукомановић Душан
Вукомановић Загорка
Вукомановић Звездан
Вукомановић Зоран
Вукомановић Ивана
Вукомановић Јелена
Вукомановић Љубиша
Вукомановић Милорад
Вукомановић Петар
Вукомановић Радован
Вукомановић Радосија
Вукосављевић Владимир
Вукосављевић Драгољуб
Вукосављевић Зорица
Вукосављевић Јелена
Вукосављевић М. Марија
Вукосављевић М. Марија
Вукосављевић Миленија
Вукосављевић Миленија
Вукосављевић Оља
Вуксановић Љиљана
Вуксановић Ненад
Вуксановић Станислава
Вуксић Зорица
Вукумира Ранка
Вукчевић Радоје
Вукшић Јелена
Вулетић Јасна
Вулетић Јелена
Вулетић Јован
Вулетић Оливера
Вулетић Снежана
Вулић Петар
Вулићевић Владимир
Вулићевић Вујица

Вулићевић Николета
 Вуловић Светлана
 Вучетић Ана
 Вучетић Биљана
 Вучетић Бранислав
 Вучетић Милорад
 Вучетић Мина
 Вучетић Петар
 Вучетић Р. Јована
 Вучетић, Предраг, Слађана
 Вучинић Ана
 Вучинић Ивана
 Вучинић Милутин
 Вучићевић Драгица
 Вучићевић Бранислав
 Вучићевић Владислав
 Вучићевић Гордан
 Вучићевић Гордана
 Вучићевић Драган
 Вучићевић З. Владимир
 Вучићевић Јован
 Вучићевић Маја
 Вучићевић Радица
 Вучићевић Славомир
 Вучићевић Славомир
 Вучићевић Снежана
 Вучићевић Сретен
 Вучковић Д. Весна
 Вучковић Димитрије Зоран
 Вучковић Драгана
 Вучковић Иван
 Вучковић М. Милорад
 Вучковић Мирослав
 Вучковић Небојша
 Вучковић Нена
 Вучковић Р. Весна
 Вучковић Светислав Сузана
 Вучковић Слободан Сузана
 Вучковић Вера
 Вучковић Д. Милорад

Вучковић Добринка
 Вучковић Драгослав
 Вучковић Душан Зоран
 Вучковић Душица
 Вучковић Зорица
 Вучковић Слободанка

Г

Гавриловић Миодраг
 Гавриловић Александар
 Гавриловић Ана
 Гавриловић Вукосава
 Гавриловић Горан
 Гавриловић Драгана
 Гавриловић Зоран
 Гавриловић Јелена
 Гавриловић Катарина
 Гавриловић Лидија
 Гавриловић Љиљана
 Гавриловић Марија
 Гавриловић Милева
 Гавриловић Милица
 Гавриловић Мирко
 Гавриловић Славољуб
 Гаврић Бранко
 Гаврић Никола
 Гаврић Сениша
 Гавровић Зоран
 Гавровић Иван
 Гавровић Марија
 Газикаловић Градимир
 Газикаловић Ивана
 Гајевић Милка
 Гајић Бошко
 Гајић Драган
 Гајић Злата
 Гајић Радоје
 Гајовић Александар

Гајовић Бојан
Гајовић Снежана
Гајовић Срђан
Галић Јефимија
Гардић Јасминка
Гарић Зорица
Гарић Јелица
Гарић Милош
Гаровић Даница
Гаровић Марина
Гаровић Рада
Гаровић Славица
Гарчевић Данило
Гарчевић Иван
Гарчевић Милан
Гашић Марко
Гашовић Владимир
Гашовић Милица
Гашовић Мирјана
Гвозденовић Александар
Гвозденовић Весна
Гвозденовић Зоран
Гвозденовић Јелица
Гвозденовић Љубомир
Гвозденовић Милијана
Гвозденовић Милорад
Гвозденовић Миљана
Гвозденовић Мирјана
Гвозденовић Мирослав
Гвозденовић Никола
Гвозденовић Оливера
Гвозденовић Предраг
Гермек Весна
Гилић Даница
Гилић Душан
Гилић Константин
Главоњић Гордана
Гладанац Томислав
Гладанац Томислав
Глигоријевић Зора

Глигоријевић Ратомир
Глигорић Данијела
Глигорић Данило
Глигоров Катарина
Глигоров Наташа
Глишић Александар
Глишић Маја
Глишић Марина
Глишић Мина
Глишић Нада
Глишић Светозар
Глогиња Гордана
Глогиња Данијела
Гмитрић Зорица
Гмитрић Љиљана
Гобељић Драгана
Гобељић Иван
Гогих Вера
Гогих Драган
Гогих Драгана
Гојаковић Светлана
Гојић Христина
Гојковић Драган
Гојковић Зорка
Гојковић Љубомир
Гојковић Миланка
Гојковић Споменка
Голубовић Ана
Голубовић Владимир
Голубовић Гордана
Голубовић Јелена
Голубовић Љиљана
Голубовић Милена
Голубовић Сандра
Голц Верица
Голц Сања
Голц Славко
Голц Славко
Гољић Љубиша
Горбарев Милица

Госпавић Мила
Гочобија Александар
Гочобија Бранислав
Гочобија Гордана
Гочобија Драгана
Гошовић Јелена
Гошовић Радисав
Граовац Андреј
Граовац Бојан
Граховац Горан
Грачанац Мица
Грбић Радмила
Грбић Симо
Грбић Станка
Грбовић Валентина
Грбовић Зоран
Грбовић Катарина
Грбовић Миланка
Грбовић Миљан
Грбовић Нада
Гримберг Борис
Грковић Иванка
Грковић Рашко
Грковић Снежана
Громовић Зоран
Грубор Ратко
Грујин Мирјана
Грујић Добривоје
Грујић Драгослава
Грујић Игор
Грујић Марина
Грујић Марко
Грујић Милан
Грујић Милутин
Грујић Тамара
Грујичић Гордана
Грујичић Јагода
Грујичић Мирослав
Грујичић Невена
Гудић Игор

Гудић Светлана
Гуњак Данијела
Гуњак Дејан
Гуњић Драган
Гуњић Ивана
Гуњић Милан
Гуцулић Драган
Гуцулић Ђорђе
Гуцулић Ивана
Гуцулић Јелена
Гуцулић Слободанка

Д

Дабетић Радмила
Давидовић Вељко
Давидовић Лидија
Давидовић Милош
Давидовић Небојша
Давидовић Ненад
Давидовић Предраг
Давидовић Радмила
Давидовић Рајко
Давинић Александар
Давинић Јован
Даворија Данијел
Дакић Владимир
Дамјанац Весна
Дамјановић Горан
Дамјановић Милосав
Дамњановић Бојана
Дамњановић Бранко
Дамњановић Владимир
Дамњановић Зора
Дамњановић Нада
Дамњановић Николета
Дамњановић Саша
Дамњановић Соња
Дамњановић Сузана

Данев, Миле, Александар
Даниловић Ненад
Даниловић Роберт
Даниловски Милкица
Даниловски Сузана
Даничић Љиљана
Данчетовић Александар
Данчетовић Аница
Дачовић Вељко
Дачовић Љубисав
Дачовић Радмила
Дашић Југослав
Дебељак Бојан
Дебељак Видосав
Дебељак Драгана
Дебељак Зоран
Дебељак Иван
Дебељак Јелена
Дебељак Наташа
Дебељак Снежана
Дебељаковић Драгомир
Дебељаковић Ивана
Дебељаковић Невена
Дебљевић Иван
Девеџић Бојан
Девеџић Игор
Дедовић Божица
Дедовић Босиљка
Дедовић Босиљка
Делевић Миланка
Делевски Владимир
Делић Дражен
Делић Љиљана
Денић Ана
Денић Душан
Денић Љ. Марко
Денић Љубиша
Денић Милан
Денић Радмила
Денић Сања

Денић Саша
Деновић Александар
Деновић Жарко
Деновић Миомир
Деспотовић Драгош
Дидић Бојана
Диздаревић Весна
Диздаревић Дејан
Диздаревић Јасна
Дилбер Саша
Димитријевић Верица
Димитријевић Ана
Димитријевић Бранислав
Димитријевић Велисав
Димитријевић Горан
Димитријевић Горанка
Димитријевић Данијела
Димитријевић Дарко
Димитријевић Драган
Димитријевић Драгана
Димитријевић Драгиша Александар
Димитријевић Зоран
Димитријевић Зорица
Димитријевић Зорка
Димитријевић Катарина
Димитријевић Љиљана
Димитријевић Манојло Снежана
Димитријевић Милена
Димитријевић Милка
Димитријевић Миодраг
Димитријевић Мирко Снежана
Димитријевић Небојша
Димитријевић Нела
Димитријевић Р. Александар
Димитријевић Радивоје
Димитријевић Ружица
Димитријевић Сузана
Димитријевић Ч. Снежана
Димитрић Нада
Димитрова Драгана

Димић Ненад
Димовска Анча
Димовски Иван
Димчић Споменка
Динић Драгица
Динчић Мирјана
Длачић Вељко
Длачић Снежана
Добрић Далибор
Доламић Драган
Домановић Анђела
Домановић Даница
Домановић Драган
Домановић Олга
Доневски Светлана
Доневски Слободан
Дончић Љиљана
Дончић Марина
Достанић Весна
Достанић Дејан
Достанић Зоран
Дотлић Данијела
Дотлић Милан
Дошен Мирослав
Драганов Славица
Драгањац Светомир
Драгићевић Бранислав
Драгићевић Бранислав
Драгићевић Нада
Драгићевић Наташа
Драгићевић Небојша
Драгојевић Весна
Драгојевић Драган
Драгојловић Драгослав
Драгојловић Живко
Драгојловић Немања
Драгославац Милош
Драгутиновић Мирјана
Драгутиновић Светлана
Дражевић Предраг

Дражевић Радојка
Дражовић Аљоша
Дражовић Бранислав
Дражовић Драган
Дражовић Драгана
Дражовић Душица
Дражовић Жељко
Дражовић Петар
Драшковић Александар
Дренић Александар
Дренић Ивана
Дреноваковић Небојша
Дробњак Катарина
Дробњак Љубисав
Дрчелић Далибор
Дрчелић Сузана
Дубак Татјана
Дубравац Мирослав
Дугалић Божана
Дугалић Вера
Дугалић Војислав
Дугалић Дарко
Дугалић Дмитар
Дугалић Драгиша
Дугалић Јасна
Дугалић Јелена
Дугалић Нада
Дугалић Наташа
Дугалић Небојша
Дугалић Павле
Дугалић Снежана
Дугалић Стеван
Дуканац Братислав
Дуканац М. Андрија
Дукић Мирјана
Дукић А. Јасмина
Дукић Ана
Дукић Боса
Дукић Бранко
Дукић Д. Љиљана

Дукић З. Јасмина
 Дукић Љиљана
 Дукић Марија
 Дукић Марина
 Дукић Милорад
 Дукић Милун
 Дукић Миодраг
 Дукић Н. Љиљана
 Дукић Небојша
 Дукић Ненад
 Дукић Оливера
 Дукић Светлана
 Дукић Славољуб
 Дукић Снежана
 Дукић Соња
 Дуловић Јелена
 Дуловић Стеван
 Дуловић Тања
 Думановић Зоран
 Думановић Милорад
 Думић Добросав
 Думић Лепосава
 Думић Маријана
 Думић Симеун
 Дуњић Бранимир
 Дуњић Владимир
 Дуњић Живорад
 Дуњић Јелена
 Дуњић Љиљана
 Дуњић Оливера
 Дупор Александра
 Дураковић Еди
 Дурсум Наталија
 Дурсун Тамара
 Дурутовић Младен
 Дучић Милана
 Дучић Славица
 Душкић Велибор
 Душкић Милош
 Душкић Селена

Ђ

Ђаковић Соња
 Ђаловић Величко
 Ђаловић Томка
 Ђекић Дејан
 Ђекић Жарко
 Ђекић Игор
 Ђекић Јадранка
 Ђекић Милица
 Ђекић Ранка
 Ђекић Славица
 Ђековић Владимир
 Ђековић Миодраг
 Ђековић Небојша
 Ђенић Ирена
 Ђерковић Драгомир
 Ђерковић Ђорђе
 Ђерковић Слободан
 Ђерковић Стеван
 Ђикић Момчило
 Ђогатовић Маја
 Ђогатовић Марко
 Ђокић Александар
 Ђокић Даница
 Ђокић Драган
 Ђокић Драган
 Ђокић Драгољуб
 Ђокић Душан
 Ђокић Љубинка
 Ђокић Милан
 Ђокић Милијана
 Ђокић Миломир
 Ђокић Ненад
 Ђокић Петар
 Ђоковић А. Ивана
 Ђоковић Бојана
 Ђоковић Горан
 Ђоковић Данка

Ђоковић Драгана
 Ђоковић Зоран
 Ђоковић Љиљана
 Ђоковић Љиљана
 Ђоковић М. Ивана
 Ђоковић Милорад
 Ђоковић Мирко
 Ђоковић Невена
 Ђоковић Слободанка
 Ђоковић Србислав
 Ђоковић Стојка
 Ђоковић Хранислав
 Ђоковић, Александар, Владимир
 Ђолић Драган
 Ђоловић Андрија
 Ђоловић Иван
 Ђоловић Немања
 Ђоновић Марија
 Ђоновић Слободан
 Ђорговић Нада
 Ђорђевић А. Иван
 Ђорђевић Братислав
 Ђорђевић Војкан
 Ђорђевић Вукосава
 Ђорђевић Гордан
 Ђорђевић Гордана
 Ђорђевић Дејан
 Ђорђевић Драган
 Ђорђевић Живан
 Ђорђевић Зоран
 Ђорђевић Зоран
 Ђорђевић Зоран
 Ђорђевић Ивана
 Ђорђевић Ивана
 Ђорђевић Крстина
 Ђорђевић Љиљана
 Ђорђевић Љубинка
 Ђорђевић Љубица
 Ђорђевић Милован
 Ђорђевић Мирјана

Ђорђевић Момчило
 Ђорђевић Невена
 Ђорђевић Оливера
 Ђорђевић Р. Иван
 Ђорђевић Рада
 Ђорђевић С. Иван
 Ђорђевић Саша
 Ђорђевић Славица
 Ђорђевић Слободанка
 Ђорђевић Снежана
 Ђорђевић Србољуб
 Ђорђевић Срђан
 Ђорђевић Стана
 Ђорђевић, Златко
 Ђорђевић, Јелена
 Ђорић Даница
 Ђорић Драгић
 Ђоровић Драгутин
 Ђоровић Светлана
 Ђоровић Татјана
 Ђошић Мирјана
 Ђошић Мирослав
 Ђошић Немања
 Ђуђић Мирослава
 Ђуђић Наташа
 Ђуђић Оливера
 Ђукић Горан
 Ђукић Гордана
 Ђукић Јелена
 Ђукић Ненад
 Ђукић Олга
 Ђукић Саша
 Ђукић Славиша
 Ђукић Снежана
 Ђуковић Ранко
 Ђулаковић Слободанка
 Ђурђевић Гордана
 Ђурђевић Славољуб
 Ђурић Бранислав
 Ђурић Душан

Ђурић Јелена
 Ђурић Љубица
 Ђурић Оливера
 Ђурић Радивоје
 Ђурић Срђан
 Ђурић Сретен
 Ђуричић Душанка
 Ђуричић Иван
 Ђуричић Небојша
 Ђуришић Иван
 Ђурковић Зорка
 Ђуровић Ана
 Ђуровић Дејан
 Ђуровић Дијана
 Ђуровић Драган
 Ђуровић Здравко
 Ђуровић Јанко
 Ђуровић Марија
 Ђуровић Марија
 Ђуровић Марко
 Ђуровић Миладин
 Ђуровић Славиша
 Ђуровић Слободан
 Ђуровић Слободан
 Ђуровић Томислав
 Ђусић Бранка
 Ђусић Даница
 Ђусић Дијана
 Ђусић Душанка
 Ђусић Љиљана

Е

Ерац Раде
 Ербез Часлав
 Ерић Радмила
 Ерић Слађана
 Ерић Сузана
 Ерчевић Предраг

Ж

Жаревац Ана
 Жаревац Предраг
 Жарковић Јована
 Жарчанин Анита
 Жарчанин Владимир
 Ждраљевић Милена
 Живановић Ђорђе
 Живановић Милан
 Живановић Радомир
 Живановић Филип
 Живић Драгана
 Живић Љубомир
 Живковић Александар
 Живковић Александра
 Живковић Андрија
 Живковић Биљана
 Живковић Бојан
 Живковић Бојан
 Живковић Верица
 Живковић Горан
 Живковић Дејан
 Живковић Драгана
 Живковић Иван
 Живковић Иван
 Живковић Ивана
 Живковић Јасмина
 Живковић Јасна
 Живковић Јованка
 Живковић Маја
 Живковић Марија
 Живковић Марија
 Живковић Милица
 Живковић Милован
 Живковић Раде
 Живковић Рајко
 Живковић Слободан
 Живковић Срђан
 Живковић Срећко

Живковић Станко
 Живковић Тања
 Животић Верица
 Жирнић Лидија
 Жрвнар Гордана
 Жрвнар Предраг
 Жужић Дамир
 Жујовић Данијела
 Жујовић Дејан
 Жујовић Предраг
 Жујовић Слободан
 Жунић Живан
 Жупањац Дејан
 Жупањац Небојша
 Жупац Марија

3

Заклан Ружица
 Зарић Жељко
 Зарић Снежана
 Зафиров Јасмина
 Зафировић Евица
 Згоњанин Славица
 Здравих Јакша
 Здравих Лазарета
 Здравих Николета
 Здравковић Бојан
 Здравковић Владимир
 Здравковић Војислав
 Здравковић Горан
 Здравковић Даница
 Здравковић Данка
 Здравковић Драгана
 Здравковић Душан
 Здравковић Душанка
 Здравковић Живојин
 Здравковић Зоран
 Здравковић Јелена

Здравковић Јована
 Здравковић Миле
 Здравковић Милутин
 Здравковић Миодраг
 Здравковић Светлана
 Здравковић Слободан
 Здравковић Слободан
 Здравковић Слободан
 Здравковић Срећко
 Здравковић Тихомир
 Зекавица Слађана
 Зекић Тања
 Зекић Урош
 Зеленовић Горица
 Зеленовић Ђорђе
 Зеџ Ана
 Зечевић Дарко
 Зечевић Дијана
 Зечевић Зоран
 Зечевић Иван
 Зечевић Иванка
 Зечевић Љубинка
 Зечевић Марија
 Зечевић Милош
 Зечевић Младен
 Зечевић Никола
 Зимоњић Мирсад
 Зиндовић Милош
 Златановић Бојан
 Златановић Марија
 Златић Марија
 Златић Мирко
 Златић Мирко
 Златић Саво
 Златић Снежана
 Златић Томислав
 Златојевић Верослав
 Златојевић Србислав
 Злокапа Владимир
 Злокапа Љиљана

Злокапа Љубомир
Змрзликaр Драгaн
Змрзликaр Зорaн
Змрзликaр Мирoљуб
Зобеницa Зорaн
Зобеницa Небoјшa
Зорaјa Жељкo
Зорић Милош
Зорнић Дрaгaнa
Зубљић Вaлeнтинa
Зубљић Сaњa
Зубљић Тaтјaнa
Зувић Зорaн
Зувић Јовaнa
Зувић Мирјaнa
Зуцовић Aнкицa
Зуцовић Прeдрaг
Зуцовић Слaвицa

И

Ибрић Вeснa
Ибрић Влaдимир
Ивaнишeвић Љубaн
Ивaнишeвић Љубицa
Ивaнoвић Бoјaнa
Ивaнoвић Брaнислaв
Ивaнoвић Вeлимир
Ивaнoвић Вeрицa
Ивaнoвић Влaдимир
Ивaнoвић Дaницa
Ивaнoвић Дeјaн
Ивaнoвић Дрaгaн
Ивaнoвић Дрaгицa
Ивaнoвић Жељкo
Ивaнoвић Живaдинкa
Ивaнoвић Ивицa
Ивaнoвић Јeлeнa
Ивaнoвић Јeлeнa

Ивaнoвић Мaријa
Ивaнoвић Милoмир
Ивaнoвић Миoдрaг
Ивaнoвић Миркo
Ивaнoвић Нaтaлијa
Ивaнoвић Oливeрa
Ивaнoвић Пeтaр
Ивaнoвић Сaвeтa
Ивaнoвић Слoбoдaнкa
Ивaнoвић Трифун
Ивић Вeснa
Ивић Нeнaд
Ивић Сaшa
Ивкoвић Дeјaн
Ивкoвић Ђoрђe
Ивкoвић Ивaн
Ивкoвић Мaријa
Ивкoвић Милкa
Ивкoвић Свeтлaнa
Ивкoвић Слaђaнa
Игњaтoвић Дoбрилa
Игњaтoвић Рaдмилa
Игњeвски Мaринкo
Игњeвски Мaринa
Игњић Тoмислaв
Игрутинoвић Вeрицa
Игрутинoвић Вoјислaв
Игрутинoвић Дрaгaнa
Игрутинoвић Јулијaнa
Игрутинoвић Кaтaринa
Игрутинoвић Љубицa
Игрутинoвић Мaркo
Игрутинoвић Милaн
Игрутинoвић Мирослaв
Игрутинoвић Никoлa
Игрутинoвић Никoлa
Игрутинoвић Oлгa
Игрутинoвић Прeдрaг
Игрутинoвић Рaдoјкa
Игрутинoвић Стaнимир

Игрутиновић Стеван
Иконић Ивана
Илинчић Ана
Илинчић Драган
Илинчић Зоран
Илинчић Миланка
Илинчић Милош
Илинчић Наташа
Илић Александар
Илић Александар
Илић Александра
Илић Весна
Илић Весна
Илић Владимир
Илић Владимир
Илић Драган
Илић Драган
Илић Драган
Илић Драгана
Илић Драгана
Илић Драгољуб
Илић Зоран
Илић Зоран
Илић Зорана
Илић Зорица
Илић Иван
Илић Ивана
Илић Илија
Илић Јасмина
Илић Јулијана
Илић Косовка
Илић Љиљана
Илић Љубиша
Илић Марија
Илић Марија
Илић Марија
Илић Марко
Илић Милан
Илић Милијана
Илић Милица

Илић Милица
Илић Милорад
Илић Мирјана
Илић Мирјана
Илић Нада
Илић Нада
Илић Надежда
Илић Петар
Илић Радмила
Илић Саша
Илић Славиша
Илић Соња
Илић Татјана
Илић Томислав

Ј

Јаблановић Олга
Јаблановић Биљана
Јаблановић Владимир
Јаблановић Раде
Јаблановић Снежана
Јакић Миладин
Јаковетић Весна
Јаковетић Јелена
Јаковљевић Александар
Јаковљевић Биљана
Јаковљевић Весна
Јаковљевић Владимир
Јаковљевић Властимир
Јаковљевић Горан
Јаковљевић Данка
Јаковљевић Жика
Јаковљевић Љиљана
Јаковљевић Љубомир
Јаковљевић Милена
Јаковљевић Слађана
Јаковљевић Снежана
Јаковљевић, Раца

Јакшић Марија
Јакшић Слободан
Јанић Александар
Јанић Александра
Јанић Владан
Јанић Драган
Јанић Драгана
Јанић Јелисавета
Јанић Љубисав
Јанић Милан
Јанић Милан
Јанић Милош
Јанић Миодраг
Јанић Наташа
Јанић Предраг
Јанић Срђан
Јанић Станко
Јанић Татјана
Јанићијевић Сандра
Јанићијевић Татјана
Јанковић Ана
Јанковић Бојан
Јанковић Вања
Јанковић Владица
Јанковић Властимир
Јанковић Горан
Јанковић Дарко
Јанковић Дарко
Јанковић Дејан
Јанковић Драгана
Јанковић Живка
Јанковић Зоран
Јанковић Зоран
Јанковић Зоран
Јанковић Иван
Јанковић Ивона
Јанковић Ирена
Јанковић Јелена
Јанковић Љиљана
Јанковић Марија

Јанковић Марко
Јанковић Надежда
Јанковић Наташа
Јанковић Невена
Јанковић Невена
Јанковић Невенка
Јанковић Ненад
Јанковић Оливера
Јанковић Радоица
Јанковић Сандра
Јанковић Светлана
Јанковић Слађана
Јањевић Душан
Јањетовић Јована
Јањетовић Немања
Јањић Вања
Јањић Мирослава
Јањић Предраг
Јањић Слободан
Јапунца Весна
Јаћимовић Саша
Јаћимовић Филип
Јевђенијевић Лидија
Јевђенијевић Мирослав
Јевђенијевић Надежда
Јевђовић Душица
Јевђовић Милорад
Јевремовић Бранислав
Јевремовић Гордана
Јевремовић Јелена
Јевремовић Лидија
Јевремовић Љубодраг
Јевремовић Маја
Јевремовић Миладин
Јевремовић Милица
Јевремовић Момчило
Јевремовић Ненад
Јевремовић Оливера
Јевремовић Сретен
Јевтић Божићар

Јевтић Бранко
Јевтић Весна
Јевтић Горан
Јевтић Живота
Јевтић Јелена
Јевтић М.Јелена
Јевтић Миодраг
Јевтић Немања
Јевтић Немања
Јевтовић Александар
Јевтовић Борислав
Јевтовић Горан
Јевтовић Гордана
Јевтовић Горица
Јевтовић Драгомила
Јевтовић Иван
Јевтовић Милојка
Јевтовић Саша
Јевтовић Соња
Јездимировић Јован
Јездимировић Милан
Јекић Ангелина
Јекић Биљана
Јекић Борко
Јекнић Петар
Јеленковић Дејан
Јеленковић Дијана
Јелесијевић Србислав
Јелић Вера
Јеловић Драгица
Јелчић Јелена
Јемуовић Дејан
Јемуовић Марија
Јемуовић Милица
Јемуовић Мирослав
Јеремић Ана
Јеремић Братислав
Јеремић Гордана
Јеремић Зорица
Јеремић Косара

Јеремић Миланка
Јеремић Милица
Јеремић Миломир
Јеремић Миомир
Јеремић Рада
Јеремић Радмила
Јеремић Радослав
Јеремић Срђана
Јеринић Бобан
Јеринић Горан
Јеринић Душан
Јеринић Нада
Јерковић Александра
Јерковић Анђелка
Јерковић Јасминка
Јеротијевић Ана
Јеротијевић Вера
Јеротијевић Дејан
Јеротијевић Миленко
Јеротијевић Милица
Јеротијевић Светислав
Јеротијевић Светислав
Јетула Светлана
Јефтовић Саша
Јечменица Верица
Јечменица Дарко
Јечменица Жељко
Јовановић Александар
Јовановић Александар
Јовановић Анита
Јовановић Аница
Јовановић Боро
Јовановић Бранка
Јовановић Бранко
Јовановић Валерија
Јовановић Вера
Јовановић Весна
Јовановић Владанка
Јовановић Владимир
Јовановић Владимир

Јовановић Владимир
Јовановић Владимир
Јовановић Глигорије
Јовановић Горан
Јовановић Гордана
Јовановић Даница
Јовановић Дејан
Јовановић Дејан
Јовановић Драган
Јовановић Драган
Јовановић Драган
Јовановић Драгана
Јовановић Драгољуб
Јовановић Драгомир
Јовановић Дубравка
Јовановић Душан
Јовановић Елизабета
Јовановић Емилија
Јовановић Жељко
Јовановић Живка
Јовановић Зоран
Јовановић Зоран
Јовановић Зорица
Јовановић Иван
Јовановић Иван
Јовановић Ивана
Јовановић Јелена
Јовановић Јелена
Јовановић Јелена
Јовановић Јелена
Јовановић Јован
Јовановић Јован
Јовановић Јована
Јовановић Јулијана
Јовановић Љ. Марија
Јовановић Љиљана
Јовановић Љубинка
Јовановић М. Бојан
Јовановић М. Марија
Јовановић М. Марија

Јовановић Марија
Јовановић Марина
Јовановић Милан
Јовановић Миленко
Јовановић Милица
Јовановић Милица
Јовановић Милка
Јовановић Милосав
Јовановић Милош
Јовановић Милутин
Јовановић Мирјана
Јовановић Мирјана
Јовановић Мирјана
Јовановић Мирослав
Јовановић Мирослав
Јовановић Михајло
Јовановић Нада
Јовановић Наташа
Јовановић Небојша
Јовановић Небојша
Јовановић Немања
Јовановић Нена
Јовановић Ненад
Јовановић Ненад
Јовановић Ненад
Јовановић Павле
Јовановић Предраг
Јовановић Предраг
Јовановић Предраг
Јовановић Радмила
Јовановић Радован
Јовановић Радоје
Јовановић Радош
Јовановић Рајко
Јовановић Ратомирка
Јовановић Рашо
Јовановић Ружа
Јовановић Сандра
Јовановић Саша
Јовановић Саша

Јовановић Светлана
 Јовановић Светлана
 Јовановић Славко
 Јовановић Слободан
 Јовановић Слободан
 Јовановић Слободан
 Јовановић Слободан
 Јовановић Слободанка
 Јовановић Снежана
 Јовановић Снежана
 Јовановић Снежана
 Јовановић Соња
 Јовановић Споменка
 Јовановић Срђан
 Јовановић Срђан
 Јовановић Стеван
 Јовановић Стефан
 Јованчевић Биљана
 Јованчевић Вељко
 Јованчевић Веселинка
 Јованчевић Весна
 Јованчевић Владан
 Јованчевић Драган
 Јованчевић Љубинка
 Јованчевић Маринко
 Јованчевић Слађана
 Јованчевић Снежана
 Јованчић Марија
 Јовашевић Гордана
 Јоветић Александар
 Јоветић Милица
 Јовић Александар
 Јовић Бобан
 Јовић Бојана
 Јовић Весна
 Јовић Владимир
 Јовић Иван
 Јовић Оливера
 Јовић Радмила
 Јовић Сања

Јовић Селена
 Јовић Слободан
 Јовићевић Ана
 Јовићевић Весна
 Јовићевић Катарина
 Јовићевић Ненад
 Јовичић Весна
 Јовичић Гордана
 Јовичић Данијела
 Јовичић Иванка
 Јовичић Катарина
 Јовичић Милутин
 Јовичић Небојша
 Јовичић Слободанка
 Јововић Мирослав
 Јововић Надежда
 Јокић Милутин
 Јокић Мирослав
 Јоковић Маријана
 Јоксимовић Љиљана
 Јоксимовић Марија
 Јоксимовић Мирјана
 Јонлија Гордана
 Јонлија Драган
 Јончић Анушка
 Јончић Бранислав
 Јордановић Добривоје
 Јордановски Александар
 Јордовић Душан
 Јордовић Марко
 Јосифљевић Александар
 Јосифљевић Владимир
 Јосифљевић Иван
 Јосифљевић Љубица
 Јосифљевић Милан
 Јосифовић Аница
 Јосовић Планка
 Јоцић Драгана
 Југовић Вера
 Југовић Маја

Јукић Божидар
Јукић Драгана
Јукић М. Божидар
Јурић Владислав
Јурић Јелена
Јуришевић Далиборка
Јурошевић Драган
Јурчевић Елизабета
Јушковић Милорад

К

Кадић Љубо
Кадић Страхиња
Кајовић Александар
Кајовић Јелена
Кајтарановић Јасмина
Калинић Јован
Каличанин Владета
Каличанин Грозданка
Каличанин Ђорђе
Каличанин Ђорђе
Каличанин Јелена
Каличанин Небојша
Каличанин Петар
Каличанин Свилана
Камиџорац Ивана
Камиџорац Надежда
Кандић Љиљана
Кановић Александар
Кановић Душан
Кановић Снежана
Кањевац Светлана
Капларевић Бранко
Капларевић Владимир
Капларевић Зоран
Капларевић Лазар
Капларевић Марија
Капларевић Саша

Капунац Радојка
Караичић Никола
Карајичић Александар
Каралић Андрија
Каралић Марија
Каранфиловић Слободанка
Карапанџић Биљана
Карапанџић Босиљка
Карапанџић Вељко
Карапанџић Вера
Карапанџић Гордан
Карапанџић Гордана
Карапанџић Драган
Карапанџић Јовица
Карапанџић Л. Драгана
Карапанџић Милан
Карапанџић Миланка
Карапанџић Милка
Карапанџић Мирјана
Карапанџић Мирослав
Карапанџић Надежда
Карапанџић С. Драгана
Карапанџић Светлана
Карапанџић Светлана
Карапанџић Славица
Карапанџић Слободан
Карапанџић Снежана
Карапанџић У. Драгана
Караџић Бранка
Карданов Бојан
Карданов Бранка
Каровић Бранка
Каровић Душан
Каровић Илија
Каровић Марија
Каровић Мила
Каровић Миљан
Каровић Наташа
Каровић Никола
Каровић Никола

Каровић Сања
Касабашић Марјан
Кастратовић Милица
Катанић Весна
Катић Владимир
Катић Драган
Катић Марија
Каурин Јелена
Каурин Марија
Качамаковић Александар
Качамаковић Љиљана
Качаревић Тијана
Кашић Дејан
Кашић Светлана
Кедић Љиљана
Кезовић Гордана
Кезовић Зоран
Кекерић Сања
Келечевић Ирена
Кељановић Иван
Кељановић Маријана
Кељановић Милић
Кереметовић Надежда
Керечки Јован
Керкез Душанка
Киковић Верица
Киковић Весна
Киковић Сунчица
Кинкела Марија
Китановић Илија
Китановић Јелена
Китановић Милош
Китањић Зоран
Китањић Михајло
Китић Зоран
Китић Стеван
Китоњић Зоран
Кићин Иван
Кићин Марио
Клетников Нела

Кљаић Љубица
Кљајевић Цвета
Кнежевић Александар
Кнежевић Александар
Кнежевић Ана
Кнежевић Бојан
Кнежевић Вељко
Кнежевић Владимир
Кнежевић Владимир
Кнежевић Властимир
Кнежевић Вукашин
Кнежевић Горан
Кнежевић Гордана
Кнежевић Данијела
Кнежевић Драган
Кнежевић Драгица
Кнежевић Звездан
Кнежевић Зоран
Кнежевић Зорана
Кнежевић Лидија
Кнежевић Љиљана
Кнежевић Милан
Кнежевић Милица
Кнежевић Милица
Кнежевић Милка
Кнежевић Милорад
Кнежевић Михаило
Кнежевић Моника
Кнежевић Небојша
Кнежевић Радмило
Кнежевић Ружица
Кнежевић Срђан
Кнежевић Тања
Књиха Јелена
Књихл Слободан
Ковачевић Александар
Ковачевић Александра
Ковачевић Биљана
Ковачевић Бојана
Ковачевић Бранка

Ковачевић Бранко
Ковачевић Владимир
Ковачевић Владимир
Ковачевић Горан
Ковачевић Горан
Ковачевић Драган
Ковачевић Драгиша
Ковачевић Ђорђе
Ковачевић Зоран
Ковачевић Зоран
Ковачевић Иван
Ковачевић Ивана
Ковачевић Јасмина
Ковачевић Јасна
Ковачевић Јелена
Ковачевић Љиљана
Ковачевић Љубица
Ковачевић Љубомир
Ковачевић Марина
Ковачевић Марјана
Ковачевић Мила
Ковачевић Милан
Ковачевић Милан
Ковачевић Милан
Ковачевић Милена
Ковачевић Милорад
Ковачевић Милош
Ковачевић Мирјана
Ковачевић Мирјана
Ковачевић Мирослав
Ковачевић Михаило
Ковачевић Наташа
Ковачевић Негосав
Ковачевић Никола
Ковачевић Оливера
Ковачевић Петар
Ковачевић Радица
Ковачевић Радмила
Ковачевић Радомир
Ковачевић Радослав

Ковачевић Ружа
Ковачевић Сава
Ковачевић Саша
Ковачевић Саша
Ковачевић Славен
Ковачевић Славица
Ковачевић Славица
Ковачевић Славко
Ковачевић Слободан
Ковачевић Снежана
Ковачевић Спасенија
Ковинић Бојана
Ковинић Владимир
Ковинић Гордана
Ковинић Дејан
Ковинић Кристина
Ковинић Станко
Ковичић Јела
Козар Наташа
Којић Гордана
Којић Данијела
Којић Драган
Којић Душан
Кокановић Добрица
Колаковић Александра
Колаковић Катарина
Колаковић Радмила
Коларевић Александар
Коларевић Гордана
Коларевић Драган
Коларевић Ивана
Коларевић Јасна
Коларевић Небојша
Коларевић Перица
Коларевић Предраг
Коларевић Снежана
Колашинац Ксенија
Коловић Александра
Коловић Владимир
Коловић Драган

Коловић Љубица
Комњеновић Здравко
Коњикушић Татјана
Копитовић Марија
Копривица Бојана
Кораћ Здравко
Кораћ Зорица
Кордић Марија
Корићанац Душан
Корићанац Ивана
Корићанац Ирена
Корићанац Миланко
Корићанац Миљана
Корићанац Снежана
Корићанац Станимир
Кос Маријана
Косанић Лука
Косанић Предраг
Коси Марија
Косић Биљана
Косић Бранка
Косић Весна
Косић Драгана
Косић Срећко
Косовац Жељко
Косовац Маја
Косовац Марко
Косовац Миладин
Косовац Михајло
Костадиновић Биљана
Костадиновић Драгана
Костинков Василије
Костић Александар
Костић Александар
Костић Бранислава
Костић Бранка
Костић Бранко
Костић Владимир
Костић Гордана
Костић Гордана

Костић Гордана
Костић Дејан
Костић Драгана
Костић Драгиша
Костић Драгољуб
Костић Душан
Костић Игор
Костић Јасмина
Костић Катарина
Костић Катарина
Костић Љиљана
Костић Марија
Костић Марина
Костић Миљинко
Костић Милица
Костић Мирослав
Костић Радослав
Костић Сандра
Костић Снежана
Костић Снежана
Костић Стеван
Костовић Боро
Костовић Даница
Костовић Драгана
Костовић Миладин
Костовић Никола
Костовић Олга
Костовић Радован
Костовић Радомир
Костовић Слађана
Кострешевећ Бранислав
Кострешевећ Мирослав
Котуревић Верица
Котуровић Биљана
Коцић Божана
Коцић Милица
Коцић Нада
Кочовић Антоније
Кочовић Арсеније
Кочовић Драгослав

Кочовић Драгослав
 Кочовић Зоран
 Кочовић Ирена
 Кочовић Јевђа
 Кочовић Нинослав
 Кочовић Предраг
 Кочовић Радослав
 Кочовић Росанда
 Кочовић Славица
 Кочовић Хранислав
 Кошанин Горан
 Кошанин Зоран
 Кошанин Оливера
 Кошанин Славица
 Кошанин Славиша
 Краговић Анђела
 Крањц Златан
 Краснојевић Марко
 Краснојевић Милева
 Краснојевић Никола
 Краснојевић Сања
 Кривокапић Бојана
 Кривокапић Владимир
 Кривокапић Ивана
 Кривокућа Живка
 Кривокућа Јована
 Кривокућа Персида
 Кричковић Мирјана
 Крљар Ружица
 Крпић Драгослав
 Крпић Љубодраг
 Крпић Миливоје
 Крпић Никола
 Крпић Радомир
 Крсмановић Ружица
 Крстевска Жаклина
 Крстевски Оливера
 Крстић Александар
 Крстић Ана
 Крстић Владимир

Крстић Марија
 Крстић Миодраг
 Крстић Негосава
 Крстић Радивоје
 Крстић Славица
 Крстовић Јелена
 Крунић Ана
 Крунић Бранислав
 Крунић Владимир
 Крунић Ивана
 Крцуновић Горан
 Крџић Јелена
 Крџић Милош
 Кршанин Зоран
 Кршанин Зорица
 Кубуровић Александар
 Кубуровић Оливера
 Кувекаловић Игор
 Кувекаловић Слободан
 Кувељић Зорица
 Кузмановић Драгољуб
 Кузмановић Дражен
 Кузмановић Ђорђе
 Кузмановић Љиљана
 Кујовић Мирјана
 Кујовић Небојша
 Кујунџић Јелица
 Кујунџић Петар
 Кујунџић Ранка
 Кундовић Александар
 Кундовић Димитрије
 Кундовић Дринка
 Куртић Нена
 Куртић Соња
 Кусић Жарко
 Кусмук Бојан
 Кусмук Маја
 Кустудић Дубравка
 Кучевић Слободан

Л

Лабан Даница
 Лабан Небојша
 Лабовић Слободан
 Лазаревић Александар
 Лазаревић Ана
 Лазаревић Бојана
 Лазаревић Бранко
 Лазаревић Винка
 Лазаревић Војимир
 Лазаревић Војислав
 Лазаревић Дејан
 Лазаревић Драган
 Лазаревић Драгица
 Лазаревић Драгиша
 Лазаревић Душица
 Лазаревић Ђорђе
 Лазаревић Злата
 Лазаревић Зоран
 Лазаревић Зоран
 Лазаревић Зоран
 Лазаревић Зорица
 Лазаревић Иван
 Лазаревић Ивана
 Лазаревић Јована
 Лазаревић Јулијана
 Лазаревић Катарина
 Лазаревић Љубомир
 Лазаревић Маријана
 Лазаревић Марина
 Лазаревић Марко
 Лазаревић Милосија
 Лазаревић Немања
 Лазаревић Никола
 Лазаревић Радосав
 Лазаревић Славица
 Лазаревић Стана
 Лазаревић Станоје
 Лазаревић Чедомир

Лазаревски Зденко
 Лазаревски Игор
 Лазаревски Методије
 Лазаревски Цветан
 Лазић Андријана
 Лазић Анђела
 Лазић Жељко
 Лазић Зоран
 Лазић Сибинка
 Лазић Славица
 Лазић Софија
 Лазић Станка
 Лазовић Александар
 Лазовић Александра
 Лазовић Ана
 Лазовић Ангелина
 Лазовић Бојана
 Лазовић Верољуб
 Лазовић Даница
 Лазовић Дарко
 Лазовић Драган
 Лазовић Драгана
 Лазовић Живадин
 Лазовић Живадинка
 Лазовић Живота
 Лазовић Зорица
 Лазовић Маја
 Лазовић Милан
 Лазовић Милан
 Лазовић Милан
 Лазовић Миланка
 Лазовић Миливоје
 Лазовић Милица
 Лазовић Милоје
 Лазовић Момир
 Лазовић Петар
 Лазовић Снежана
 Лазовић Хранислав
 Лакић Никола
 Лаковић Младена

Лаковић Слободанка
 Лаковић Слободанка
 Лалатовић Снежана
 Лалић Ивона
 Лапчевић Соња
 Латиновић Љубица
 Леви Снежана
 Левнаић Милорад
 Лекић Ивана
 Лекић Катарина
 Лекић Милош
 Лекић Мирко
 Лекић Рајко
 Лекић Светлана
 Лекић Снежана
 Лековић Александар
 Лековић Александар
 Лековић Јован
 Лековић Милена
 Леловац Жарко
 Леловац Маја
 Лечић Милица
 Лечић Снежана
 Лешевић Бранислав
 Лешевић Драгана
 Лешевић Зоран
 Лешевић Милан
 Лешевић Наташа
 Лешевић Саша
 Лешевић Светлана
 Лешко Миливој
 Липовац Драга
 Лисинац Весна
 Листратова Вера
 Личина Павле
 Лишанин Горица
 Лишанин Љиљана
 Лишанин Милан
 Лишанин Снежана
 Ловаш Ђијанта

Лозанић Горан
 Лозанић Јелена
 Ломић Александра
 Ломић Бојан
 Ломић Крсто
 Ломић Никола
 Лопичић Лука
 Лопичић Радован
 Лугарић Драгица
 Лужајић Срђан
 Лужњанин Владислав
 Лужњанин Милош
 Лукић Александар
 Лукић Бранка
 Лукић Ивана
 Лукић Илија
 Лукић Јелена
 Лукић Љубица
 Лукић Марина
 Лукић Милутин
 Лукић Нада
 Лукић Радомир
 Лукић Ратко
 Лукић Срђан
 Лукић Томислав
 Луковац Љубомир
 Луковић Стефан
 Луковић Божидар
 Луковић Бојана
 Луковић Боривоје
 Луковић Драган
 Луковић Драгана
 Луковић Душанка
 Луковић Зоран
 Луковић Зоран
 Луковић Лидија
 Луковић Љиљана
 Луковић Марија
 Луковић Марко
 Луковић Марко

Луковић Миланко
Луковић Милена
Луковић Милица
Луковић Милунка
Луковић Наташа
Луковић Неда
Луковић Петар
Луковић Радмила
Луковић Радомир
Луковић Слободанка
Лулевић Јасмина
Лулевић Јелена
Лулевић Марија
Лутовац Рајко
Лучић Ђорђе
Лучић Јасмина

Љ

Љубисављевић Виолета
Љубисављевић Јелена
Љубисављевић Марија
Љубисављевић Марко
Љубисављевић Ранко
Љубичић Симонида
Љубичић Сузана
Љујић Александар
Љујић Драган
Љујић Иван
Љујић Игор

М

Магић Драган
Магић Мира
Мајсторовић Анђелка
Мајсторовић Божидар
Мајсторовић Гордана

Мајсторовић Зоран
Мајсторовић Ивица
Мајсторовић Јелица
Мајсторовић Милорад
Мајсторовић Мирослав
Мајсторовић Небојша
Мајсторовић Ненад
Мајсторовић Предраг
Мајсторовић Сретен
Максимовић Божидар
Максимовић Вера
Максимовић Весна
Максимовић Владимир
Максимовић Зоран
Максимовић Марина
Максимовић Милан
Максимовић Мирослав
Максимовић Михаило
Максимовић Наташа
Максимовић Радмило (а)
Максимовић Сања
Максимовић Светомир
Максимовић Смиљка
Маливуковић Гордан
Маливуковић Споменка
Малишић Блажо
Малишић Јелена
Мандић Владимир
Мандић Драган
Мандић Игор
Мандић Милица
Мандић Радомир
Манојловић Живота
Манојловић Вања
Манојловић Владимир
Манојловић Дарко
Манојловић Драгица
Манојловић Марија
Манојловић Радмила
Манојловић Саша

Маравић Љубица
Мараш Љубица
Маревић Владимир
Марељ Милан
Маријански Бранислав
Маринковић Велибор
Маринковић Владан
Маринковић Драгица
Маринковић Живан
Маринковић Иван
Маринковић Ивана
Маринковић Марија
Маринковић Марко
Маринковић Мирослав
Маринковић Мирослав
Маринковић Ненад
Маринковић Никола
Маринковић Радица
Маринковић Радмила
Маринковић Ратко
Маринковић Слободан
Маринковић Србољуб
Маринковић Србољуб
Мариновић Ранко
Марић Бранислав
Марић Вера
Марић Даринка
Марић Драгана
Марић Ђорђе
Марић Ђорђе
Марић Јелена
Марић Милена
Марић Миодраг
Марић Мира
Марић Наташа
Марић Саша
Марић Слободан
Марић Снежана
Маричић Ивана
Маричић Игор

Маричић Јордан
Маричић Маја
Маричић Марија
Маричић Саша
Маричић Славко
Марјановић Весна
Марјановић Гордана
Марјановић Зоран
Марјановић Иван
Марјановић Јасмина
Марјановић Марко
Марјановић Огњен
Маркићевић Биљана
Маркићевић Мила
Маркићевић Слободан
Марковић Владан
Марковић Александар
Марковић Александар
Марковић Александар
Марковић Аница
Марковић Биљана
Марковић Биљана
Марковић Биљана
Марковић Бобан
Марковић Бранислав
Марковић Вера
Марковић Верица
Марковић Весна
Марковић Виолета
Марковић Владан
Марковић Владимир
Марковић Владимир
Марковић Владимир
Марковић Горан
Марковић Горан
Марковић Гордана
Марковић Гордана
Марковић Данијела
Марковић Даница
Марковић Дарко

Марковић Дејан
Марковић Душан
Марковић Живан
Марковић Живорад
Марковић Звонко
Марковић Зоран
Марковић Зоран
Марковић Зоран
Марковић Иван
Марковић Ирена
Марковић Јасмина
Марковић Јелена
Марковић Јелена
Марковић Јелисавета
Марковић Калина
Марковић Катарина
Марковић Лидија
Марковић Љиљана
Марковић Маја
Марковић Мара
Марковић Марија
Марковић Марија
Марковић Маријана
Марковић Марко
Марковић Миладин
Марковић Милан
Марковић Милица
Марковић Милош
Марковић Милутин
Марковић Мирјана
Марковић Мирјана
Марковић Мирјана
Марковић Мирослав
Марковић Мирослав
Марковић Михаило
Марковић Наташа
Марковић Наташа
Марковић Невена
Марковић Никола
Марковић Петар

Марковић Предраг
Марковић Предраг
Марковић Радмило
Марковић Радослав
Марковић Сања
Марковић Сибинка
Марковић Славољуб
Марковић Славомир
Марковић Слободанка
Марковић Соња
Марковић Тамара
Марковић Татјана
Марковић Татјана
Маровић Владимир
Маровић Добрила
Маровић Зоран
Маровић Милорад
Мартић Александар
Мартић Владан
Мартић Миле
Марушић Мирко
Марушић Момир
Масал Јасминка
Масал Јово
Масић Драгомир
Масић Марија
Масловарић Јелена
Масловарић Лидија
Матијевић Данко
Матијевић Радоје
Матић Александар
Матић Ана
Матић Дејан
Матић Иван
Матић Калина
Матић Љубомир
Матић Маја
Матић Марјан
Матић Марко
Матић Милорад

Матић Мирјана
Матић Славица
Матић Соња
Матковић Гордана
Матовић Андрија
Матовић Боривоје
Матовић Брана
Матовић Бранислав
Матовић Верица
Матовић Гина
Матовић Драган
Матовић Драган
Матовић Душан
Матовић Зорица
Матовић Иванка
Матовић Јелена
Матовић Јелика
Матовић Јованка
Матовић Љубиша
Матовић Љубодраг
Матовић Маријана
Матовић Милена
Матовић Милорад
Матовић Миодраг
Матовић Миодраг
Матовић Оливера
Матовић Рада
Матовић Саша
Матовић Светлана
Матовић Снежана
Матовић Срђан
Матовић Станиша
Матовић Станка
Матовић Станка
Матовић Татјана
Матовић Томислав
Мацан Александар
Мацан Иван
Мацић Нинко
Мачужић Дара

Мачужић Драган
Мачужић Ивана
Мачужић Јелена
Мачужић Маја
Мачужић Радољуб
Мачужић Ружа
Маџаревић Весна
Маџаревић Паун
Маџаревић Синиша
Медар Мира
Медаревић Владимир
Медаревић Љубица
Медаревић Олга
Медаревић Оливера
Медаревић Слободан
Медаревић Снежана
Меденица Олга
Медић Горан
Медић Гордана
Медић Емилија
Медић Милица
Медојевић Славенко
Међедовић Војислав
Менковић Данијела
Менковић Снежана
Миздраковић Бранислав
Миздраковић Гордана
Миздраковић Предраг
Миздраковић Радмила
Мијаиловић Бојан
Мијаиловић Далиборка
Мијаиловић Дарко
Мијаиловић Драган
Мијаиловић Жаклина
Мијаиловић Јадранка
Мијаиловић Љиљана
Мијаиловић Маријана
Мијаиловић Миодраг
Мијаиловић Миодраг
Мијаиловић Наташа

Мијаиловић Небојша
Мијаиловић Оливера
Мијаиловић Радмила
Мијаиловић Сандра
Мијаиловић Светлана
Мијаиловић Слађана
Мијаиловић Срђан
Мијајловић Саша
Мијалачковић Драгана
Мијалковић Звонко
Мијаљевић Светлана
Мијатовић Александар
Мијатовић Весна
Мијатовић Владан
Мијатовић Драган
Мијатовић Душан
Мијатовић Зоран
Мијатовић Љубомир
Мијатовић Марија
Мијатовић Милица
Мијатовић Миодраг
Мијатовић Оливера
Мијатовић Сандра
Мијатовић Срђан
Мијовић Ана
Мијовић Владимир
Мијовић Исидор
Микић Бојан
Микић Бранислав
Микић Зоран
Микић Милован
Микић Мирјана
Миков Вера
Миков Виолета
Миковић Вера
Миковић Вера
Миковић Љубиша
Миковић Мица
Миковић Радмила
Миладиновић Ана

Миладиновић Бојан
Миладиновић Бранимир
Миладиновић Весна
Миладиновић Весна
Миладиновић Весна
Миладиновић Дејан
Миладиновић Зоран
Миладиновић Зоран
Миладиновић Зоран
Миладиновић Иван
Миладиновић Љиљана
Миладиновић Маја
Миладиновић Милкица
Миладиновић Милорад
Миладиновић Мица
Миладиновић Ненад
Миладиновић Никола
Миладиновић Радојко
Миладиновић Ружица
Миладиновић Соња
Милакић Томислав
Милановић Весна
Милановић Гордана
Милановић Драгољуб
Милановић Душанка
Милановић Иван
Милановић Иван
Милановић Љубиша
Милановић Марија
Милановић Милан
Милановић Наташа
Милановић Никола
Милановић Радмила
Милановић Ружица
Милановић Христина
Милашиновић Драган
Милашиновић Јован
Милашиновић Милош
Милашиновић Мирослава
Милашиновић Наташа

Милашиновић Петар
Милашковић Драган
Милекић Бранко
Милекић Миланко
Милекић Силвана
Миленић Александар
Миленић Владимир
Миленић Ђорђе
Миленић Иван
Миленић Соња
Миленковић Александар
Миленковић Александар
Миленковић Боровоје
Миленковић Вера
Миленковић Владимир
Миленковић Душан
Миленковић Зоран
Миленковић Зорица
Миленковић Иван
Миленковић Ивица
Миленковић Игор
Миленковић Ирена
Миленковић Јелена
Миленковић Јелена
Миленковић Јелена
Миленковић Љубивоје
Миленковић Милан
Миленковић Мирослав
Миленковић Никола
Миленковић Никола
Миленковић Радмила
Миленковић Сандра
Миленковић Сања
Миленковић Славиша
Миленковић Смиљана
Миленковић Стево
Миленовић Никола
Милетић Александра
Милетић Ана
Милетић Бранко

Милетић Верослава
Милетић Владимир
Милетић Гордана
Милетић Гордана
Милетић Данијела
Милетић Дарио
Милетић Дејан
Милетић Дијана
Милетић Драган
Милетић Драгана
Милетић Загорка
Милетић Зоран
Милетић Јелена
Милетић Мануела
Милетић Марина
Милетић Мила
Милетић Милан
Милетић Милан
Милетић Милан
Милетић Милан
Милетић Милка
Милетић Мирјана
Милетић Мирјана
Милетић Мирко
Милетић Ружица
Милетић Снежана
Миливојевић Драган
Миливојевић Драгољуб
Миливојевић Ђуро
Миливојевић Милан
Миливојевић Оливера
Милијановић Јелена
Милијић Весна
Милијић Зорица
Милијић Милош
Миликић Гордана
Миликић Зорица
Миликић Милица
Миликић Ружица
Милинковић Верица

Милинковић Габријела
Милинковић Милица
Милинковић Мира
Милинковић Мирко
Милинковић Небојша
Милинковић Слободан
Милинчић Драгољуб
Милинчић Небојша
Милисављевић Марица
Милисављевић Милица
Милисављевић Мишо
Милић Братислав
Милић Вера
Милић Владимир
Милић Гордана
Милић Гордана
Милић Драган
Милић Драгана
Милић Драгана
Милић Зоран
Милић Иван
Милић Ивана
Милић Игор
Милић Јелена
Милић Љиљана
Милић Љиљана
Милић Миодраг
Милић Мирослав
Милић Небојша
Милић Никола
Милић Никола
Милић Радмила
Милић Радослав
Милић Снежана
Милић Срђан
Милићевић Александра
Милићевић Ана
Милићевић Анка
Милићевић Даница
Милићевић Драган

Милићевић Драган
Милићевић Зоран
Милићевић Иван
Милићевић Јелена
Милићевић Јелица
Милићевић Љубица
Милићевић Миланко
Милићевић Милорад
Милићевић Мирјана
Милићевић Наташа
Милићевић Предраг
Милићевић Радомир
Милићевић Светозар
Милићевић Славица
Милићевић Слободанка
Милићевић Тања
Миличевић Ивана
Миличић Зоран
Миличић Зорица
Миличић Иван
Миличић Љиљана
Миличић Миливоје
Миличић Светлана
Миличић Слађана
Миличић Снежана
Милишић Петар
Милишић Петар
Милишић Ружа
Милишић Славко
Миловановић Ана
Миловановић Ана
Миловановић Бобан
Миловановић Горан
Миловановић Гордана
Миловановић Гордана
Миловановић Дејан
Миловановић Добрила
Миловановић Драган
Миловановић Драгана
Миловановић Драгана

Миловановић Емилија
Миловановић Зорица
Миловановић Иван
Миловановић Јелена
Миловановић Милоје
Миловановић Мирослава
Миловановић Нада
Миловановић Никола
Миловановић Олга
Миловановић Радмила
Миловановић Радован
Миловановић Радослав
Миловановић Снежана
Миловановић Соња
Милованчевић Милованка
Миловић Гордана
Миловић Дејан
Миловић Драгана
Миловић Зоран
Миловић Љубица
Миловић Милка
Миловић Ненад
Миловић Предраг
Миловић Угљеша
Милојевић Бранка
Милојевић Бранко
Милојевић Бранко
Милојевић Живана
Милојевић Зоран
Милојевић Јелена
Милојевић Маја
Милојевић Марија
Милојевић Милан
Милојевић Петар
Милојевић Светлана
Милојевић Славиша
Милојевић Слободан
Милојковић Сузана
Милојчевић Жарко
Милојчевић Живана

Милојчевић Зоран
Милорадовић Биљана
Милорадовић Жарко
Милосављевић Александар
Милосављевић Александар
Милосављевић Биљана
Милосављевић Бојан
Милосављевић Бранко
Милосављевић Данијела
Милосављевић Дејан
Милосављевић Добрица
Милосављевић Драган
Милосављевић Драган
Милосављевић Драгојла
Милосављевић Јелена
Милосављевић Јелена
Милосављевић Јелена
Милосављевић Љиљана
Милосављевић Марија
Милосављевић Милан
Милосављевић Милица
Милосављевић Миодраг
Милосављевић Наташа
Милосављевић Никола
Милосављевић Оливера
Милосављевић Радослав
Милосављевић Сташа
Милосављевић Тијана
Милосављевић Тихомир
Милошевић Александар
Милошевић Александар
Милошевић Ана
Милошевић Бојана
Милошевић Бранко
Милошевић Владимир
Милошевић Данијела
Милошевић Данијела
Милошевић Даринка
Милошевић Дејан
Милошевић Драган

Милошевић Драган
 Милошевић Драгана
 Милошевић Душица
 Милошевић Жељко
 Милошевић Зоран
 Милошевић Ивана
 Милошевић Игор
 Милошевић Јадранка
 Милошевић Јелица
 Милошевић Лепосава
 Милошевић Лидија
 Милошевић Љиљана
 Милошевић Љиљана
 Милошевић Љубинка
 Милошевић Љубинка
 Милошевић Љубиша
 Милошевић Марина
 Милошевић Милан
 Милошевић Милена
 Милошевић Миливоје
 Милошевић Милица
 Милошевић Миодраг
 Милошевић Никола
 Милошевић Олга
 Милошевић Славица
 Милошковић Драгана
 Милуновић Данијела
 Милуновић Милан
 Милутиновић Александар
 Милутиновић Ана
 Милутиновић Андрија
 Милутиновић Божо
 Милутиновић Бојан
 Милутиновић Горан
 Милутиновић Горица
 Милутиновић Дамјан
 Милутиновић Живорад
 Милутиновић Ивана
 Милутиновић Љиљана
 Милутиновић Љиљана

Милутиновић Маја
 Милутиновић Марија
 Милутиновић Марија
 Милутиновић Милка
 Милутиновић Миљана
 Милутиновић Мирјана
 Милутиновић Мирјана
 Милутиновић Мирјана
 Милутиновић Оливера
 Милутиновић Ружица
 Милутиновић Стефка
 Миљковић Љиљана
 Миљковац Лазар
 Миљковац Милан
 Миљковац Милица
 Миљковић Александар
 Миљковић Анђелка
 Миљковић Биљана
 Миљковић Биљана
 Миљковић Весна
 Миљковић Гордана
 Миљковић Данијела
 Миљковић Данка
 Миљковић Дарко
 Миљковић Дејан
 Миљковић Драгана
 Миљковић Драгана
 Миљковић Зоран
 Миљковић Зоран
 Миљковић Зоран
 Миљковић Зорана
 Миљковић Ивана
 Миљковић Љиљана
 Миљковић Љубица
 Миљковић Марија
 Миљковић Милан
 Миљковић Миленко
 Миљковић Немања
 Миљковић Никола
 Миљковић Перица

Миљковић Предраг
Миљковић Татјана
Миљојковић Миодраг
Минић Јелена
Минић Милан
Минић Миланка
Минић Милутин
Минић Мирослава
Минић Мићо
Минова Лидија
Минова Љиљана
Миновић Немања
Миодраговић Дарко
Миодраговић Мирослава
Мионић Маријана
Мионић Радомир
Миркајло Драгољуб
Мирков Милош
Мирков Славенка
Мирковић Богољуб
Мирковић Александра
Мирковић Ана
Мирковић Вера
Мирковић Владимир
Мирковић Гордана
Мирковић Гордана
Мирковић Драга
Мирковић Драган
Мирковић Драган
Мирковић Златан
Мирковић Зоран
Мирковић Зоран
Мирковић Ирена
Мирковић Милан
Мирковић Милан
Мирковић Милован
Мирковић Мирјана
Мирковић Мирослава
Мирковић Наташа
Мирковић Никола

Мирковић Новица
Мирковић Петар
Мирковић Славица
Мирковић Славица
Мирковић Слободан
Мирковић Снежана
Мирковић Хранислав
Миросавић Владимир
Мирошниченко Драган
Митевска Верица
Митић Весна
Митић Владимир
Митић Дара
Митић Милица
Митић Никола
Митић Славољуб
Митић Томислав
Митровић Александар
Митровић Александар
Митровић Андриана
Митровић Биљана
Митровић Бојана
Митровић Борјанка
Митровић Весна
Митровић Војин
Митровић Војислав
Митровић Гордана
Митровић Добросав
Митровић Драган
Митровић Душан
Митровић Ђорђије
Митровић Зорица
Митровић Ивица
Митровић Игор
Митровић Ирена
Митровић Катарина
Митровић Љиљана
Митровић Љубинка
Митровић Марија
Митровић Милан

Митровић Милан
Митровић Милена
Митровић Милинко
Митровић Милић
Митровић Мирјана
Митић Владимир
Митић Дара
Митић Милица
Митић Никола
Митић Славољуб
Митић Томислав
Митровић Александар
Митровић Александар
Митровић Андриана
Митровић Биљана
Митровић Бојана
Митровић Борјанка
Митровић Весна
Митровић Војин
Митровић Војислав
Митровић Гордана
Митровић Добросав
Митровић Драган
Митровић Душан
Митровић Ђорђије
Митровић Зорица
Митровић Ивица
Митровић Игор
Митровић Ирена
Митровић Катарина
Митровић Љиљана
Митровић Љубинка
Митровић Марија
Митровић Милан
Митровић Милан
Митровић Милена
Митровић Милинко
Митровић Милић
Митровић Мирјана
Митровић Мирољупка

Митровић Мирослав
Митровић Новица
Митровић Олга
Митровић Олга
Митровић Предраг
Митровић Снежана
Митровић Станица
Мићић Љубивоје
Михаиловић Биљана
Михаиловић Бојан
Михаиловић Дејан
Михаиловић Зоран
Михаиловић Игор
Михаиловић Јасмина
Михаиловић Јелена
Михаиловић Јовица
Михаиловић Катарина
Михаиловић Ненад
Михаиловић Предраг
Михаиловић Раде
Михаиловић Радисав
Михаиловић Славица
Михаиловић Срђан
Михајловић Вера
Михајловић Весна
Михајловић Владан
Михајловић Данијела
Михајловић Данијела
Михајловић Дејан
Михајловић Дејан
Михајловић Драган
Михајловић Ђорђе
Михајловић Круна
Михајловић Лидија
Михајловић Маја
Михајловић Миодрaг
Михајловић Момир
Михајловић Силвана
Михић Слободан
Мићић Драган

Мишагић Слободан
 Мишалић Соња
 Мишић Марко
 Мишић Милан
 Мишковић Ирена
 Мишковић Михајло
 Мишовић Данијела
 Младенић Ана
 Младенић Драгица
 Младенић Милорад
 Младенић Миомир
 Младеновић Дејан
 Младеновић Драган
 Младеновић Драгана
 Младеновић Зорка
 Младеновић Љиљана
 Младеновић Маја
 Младеновић Милица
 Младеновић Наташа
 Младеновић Никола
 Младеновић Профар
 Младеновић Слободан
 Мојовић Владан
 Мојовић Томислав
 Момчиловић Владимир
 Моравчић Гордана
 Моравчић Душан
 Моравчић Зорица
 Моравчић Олгица
 Морачанин Ненад
 Морев Александар
 Морев Соња
 Мосић Небојша
 Мрваљевић Ана
 Мрваљевић Нина
 Мрвош Милица
 Мрљеш Наташа
 Мрљеш Ненад
 Мршовић Иван
 Мршовић Ката

Мршовић Милан
 Мујић Зоран
 Мулалић Ненад
 Мунижаба Данијела
 Мунижаба Ивана
 Мурганић Јована
 Мурганић Татјана

Н

Најдановић Марија
 Најкић Анђелка
 Најкић Бојан
 Накарада Никола
 Наумовић Естела
 Наумовић Жељко
 Наумовић Љиљана
 Нацик Владимир
 Неговановић Оливера
 Негојевић Ангела
 Негојевић Вукан
 Негојевић Јелена
 Негојевић Невена
 Негојевић Немања
 Недељковић Александар
 Недељковић Александар
 Недељковић Александра
 Недељковић Вук
 Недељковић Гордана
 Недељковић Дејан
 Недељковић Ивана
 Недељковић Марија
 Недељковић Ненад
 Недељковић Олга
 Недељковић Петар
 Недељковић Предраг
 Недељковић Предраг
 Недељковић Слободан
 Недељковић Слободанка

Недић Гордана
Недић Иван
Недовић Милош
Недучин Перица
Нектаријевић Васица
Нектаријевић Никола
Немчевић Лидија
Немчевић Матилда
Немчевић Радослав
Немчевић Слободан
Ненадић Мирко
Ненадић Никола
Нерић Александра
Несторовић Ненад
Несторовић Славица
Нешић Божана
Нешић Драгослав
Нешић Душан
Нешић Зорица
Нешић Љубица
Нешић Родољуб
Нешић Светлана
Нешић Слађана
Нешић Снежана
Нешковић Александар
Нешковић Зоран
Нешковић Ирена
Нешковић Небојша
Нешовановић Мирослав
Нешовић Александар
Нешовић Бојан
Нешовић Борка
Нешовић Бранка
Нешовић Велибор
Нешовић Весна
Нешовић Весна
Нешовић Владимир
Нешовић Горан
Нешовић Градимир
Нешовић Данијела

Нешовић Дејан
Нешовић Драгица
Нешовић Емилија
Нешовић Жарко
Нешовић Живољуб
Нешовић Зоран
Нешовић Зоран
Нешовић Зорица
Нешовић Зорица
Нешовић Ивана
Нешовић Исидор
Нешовић Љиљана
Нешовић Милорад
Нешовић Милутин
Нешовић Миљко
Нешовић Мирко
Нешовић Ненад
Нешовић Раде
Нешовић Радмила
Нешовић Снежана
Нешовић Србољуб
Нешовић Тамара
Никадиновић Мирјана
Никачевић Ненад
Никачевић Никола
Никетић Милан
Никитовић Светлана
Никић Владимир
Никић Зорица
Никић Марија
Никић Марко
Никић Михајло
Никић Радмила
Никодијевић Љиљана
Николајевић Боса
Николајевић Мирјана
Николић Александар
Николић Андрија
Николић Анђелија
Николић Бобана

Николић Бојан
Николић Бојана
Николић Бранислав
Николић Вера
Николић Весна
Николић Весна
Николић Викторија
Николић Градимир
Николић Даница
Николић Даница
Николић Даница
Николић Дарко
Николић Дејан
Николић Димитрије
Николић Драган
Николић Драгана
Николић Драгана
Николић Драгослава
Николић Душан
Николић Душанка
Николић Душко
Николић Ђорђе
Николић Зоран
Николић Зоран
Николић Зоран
Николић Зорица
Николић Иван
Николић Игор
Николић Јасмина
Николић Јелена
Николић Јелена
Николић Јелица
Николић Јована
Николић Јована
Николић Љиљана
Николић Љубодраг
Николић Маја
Николић Марија
Николић Марко
Николић Мила

Николић Миладин
Николић Миланка
Николић Миломир
Николић Милорад
Николић Милорад
Николић Миодраг
Николић Миодраг
Николић Мира
Николић Мирјана
Николић Мирјана
Николић Мирослав
Николић Момо
Николић Момчило
Николић Ненад
Николић Никола
Николић Оливера
Николић Петар
Николић Предраг
Николић Радмила
Николић Радомир
Николић Ратко
Николић Ружица
Николић Сања
Николић Сања
Николић Сара
Николић Славица
Николић Слободан
Николић Слободан
Николић Слободанка
Николић Слободанка
Николић Смиља
Николић Соња
Николић Соњица
Николић Тијана
Николић Томислав
Никчевић Владо
Ниловић Јелена
Ниловић Олга
Нишавић Милица
Новаковић Александар

Новаковић Дејан
 Новаковић Драган
 Новаковић Зоран
 Новаковић Зорка
 Новаковић Катарина
 Новаковић Љубица
 Новаковић Милан
 Новаковић Небојша
 Новаковић Радмила
 Новаковић Саша
 Новаковић Светлана
 Новитовић Дијана
 Новитовић Жељко
 Новићевић Даница
 Новићевић Милосава
 Новићевић Миодраг
 Новичић Предраг
 Новичић Снежана
 Новковић Драган
 Новковић Радмила
 Новчић Богић
 Новчић Вера
 Новчић Виолета
 Новчић Гордана
 Новчић Јелица
 Новчић Маја

Њ

Њежић Јелена

О

Обрадиновић Драган
 Обрадовић Аца
 Обрадовић Бојан
 Обрадовић Вера
 Обрадовић Виолета

Обрадовић Ђорђе
 Обрадовић Ивана
 Обрадовић Јелена
 Обрадовић Јелена
 Обрадовић Јелена
 Обрадовић Марија
 Обрадовић Марија
 Обрадовић Марија
 Обрадовић Марија
 Обрадовић Милорад
 Обрадовић Мирјана
 Обрадовић Михаило
 Обрадовић Никола
 Обрадовић Оливера
 Обрадовић Ранко
 Обрадовић Сања
 Обрадовић Светислав
 Обрадовић Светлана
 Обреза Драган
 Обреза Мирјана
 Обреновић Горан
 Обреновић Драган
 Обреновић Ивана
 Обреновић Јован
 Обреновић Мила
 Обреновић Слободан
 Обућина Војислав
 Окошановић Милена
 Окошановић Руменија
 Окошановић Слободан
 Опачина Далибор
 Опачина Ивана
 Орбовић Јелица
 Орбовић Снежана
 Оро Драган
 Оро Саво
 Остојић Дивна
 Остојић Драгана
 Остојић Драгиша
 Остојић Зоран

Остојић Зоран
Остојић Предраг
Остраћанин Владимир
Остраћанин Јелена
Остраћанин Михајло
Оташевић Бојан
Оташевић Драган
Оташевић Златко
Оташевић Зоран
Отовић Иван
Отовић Љиљана

П

Павловић Душко
Павић Мирослав
Павић Сандра
Павићевић Марија
Павићевић Милева
Павићевић Саша
Павићевић Славица
Павићевић Слободан
Павлићевић Владимир
Павловић – Домазет Мирољуб
Павловић Ана
Павловић Анђела
Павловић Биљана
Павловић Биљана
Павловић Бранислав
Павловић Бранко
Павловић Вера
Павловић Владимир
Павловић Владимир
Павловић Вукосава
Павловић Гордана
Павловић Гордана
Павловић Данијела
Павловић Драган
Павловић Драган

Павловић Драгана
Павловић Драгана
Павловић Драгић
Павловић Драгица
Павловић Драгош
Павловић Ђорђе
Павловић Загорка
Павловић Зоран
Павловић Зоран
Павловић Ивица
Павловић Јелена
Павловић Јована
Павловић Катарина
Павловић Крсман
Павловић Љиљана
Павловић Љиљана
Павловић Љиљана
Павловић Марија
Павловић Марина
Павловић Марина
Павловић Милан
Павловић Милан
Павловић Миломирка
Павловић Милорад
Павловић Милош
Павловић Мирко
Павловић Михајло
Павловић Ненад
Павловић Ненад
Павловић Никола
Павловић Павле
Павловић Предраг
Павловић Радмила
Павловић Радош
Павловић Сања
Павловић Саша
Павловић Саша
Павловић Слободан
Павловић Слободан
Павловић Соња

Павловић Стеван
 Павловић Татијана
 Павловић Татјана
 Павловић Цветлана
 Павловић Владан
 Падакоча Родољуб
 Пајевић Марко
 Пајевић Радомир
 Пајић Драган
 Пајић Лепосава
 Пајић Марија
 Пајић Мира
 Пајић Оливера
 Пајић Стојанка
 Пајкић Вера
 Пајовић Александар
 Пајовић Ацо
 Пајовић Владимир
 Пајовић Душанка
 Пајовић Ивана
 Пајовић Лидија
 Пајовић Љиљана
 Пајовић Љиљана
 Пајовић Миљојко
 Пајовић Надежда
 Пајовић Сандра
 Пајовић Слободан
 Пајовић Снежана
 Пајовић Срђан
 Палалић Снежана
 Палдрмић Слађана
 Палигорић Љиљана
 Палић Зора
 Палић Јасминка
 Палић Томислав
 Пандрц Драган
 Пандрц Зоран
 Панић Александар
 Панић Александар
 Панић Јована

Панић Милан
 Панић Миленко
 Пановић Бојан
 Пантелић Ана
 Пантелић Ана
 Пантелић Љиљана
 Пантелић Љубиша
 Пантелић Нина
 Пантелић Сања
 Пантелић Сретен
 Пантовић Божана
 Пантовић Бојан
 Пантовић Бојан
 Пантовић Верица
 Пантовић Глигорије
 Пантовић Дарко
 Пантовић Дејан
 Пантовић Душан
 Пантовић Зоран
 Пантовић Мајда
 Пантовић Марија
 Пантовић Марија
 Пантовић Марко
 Пантовић Мирослав
 Пантовић Момчило
 Пантовић Слободан
 Папакоча Неда
 Парађанин Ана
 Парађанин Војислав
 Парађанин Михајло
 Парезановић Александар
 Парезановић Александар
 Парезановић Владимир
 Парезановић Душан
 Парезановић Душица
 Парезановић Марија
 Парезановић Милка
 Парезановић Милутин
 Парезановић Небојша
 Парезановић Ненад

Парезановић Предраг
Парезановић Ранко
Парлић Владислав
Парлић Станислав
Пауновић Андрија
Пауновић Бојан
Пауновић Бранко
Пауновић Добросав
Пауновић Добросав
Пауновић Драган
Пауновић Иван
Пауновић Катарина
Пауновић Ковиљка
Пауновић Ковиљка
Пауновић Љубинка
Пауновић Љубомир
Пауновић Милан
Пауновић Милика
Пауновић Никола
Пауновић Ружица
Пауновић Светислав
Пашић Бојана
Пашић Лазар
Пашић Марија
Паштар Александар
Паштар Слободан
Педовић Александар
Педовић Гордан
Педовић Лола
Педовић Сања
Пеичић Немања
Пеичић Никола
Пејић Љиљана
Пејић Боривоје
Пејић Бранислав
Пејић Бранислав
Пејић Весна
Пејић Жана
Пејић Жана
Пејић Иван

Пејић Светлана
Пејић Слободан
Пејица Славко
Пејица Слободан
Пејковић Данијела
Пејковић Дејан
Пејовић Љиљана
Пејовић Славица
Пејчиновић Зоран
Пејчиновић Марко
Пејчиновић Милан
Пејчић Слободан
Пелко Антон
Перић Ана
Перић Бојка
Перић Бранислав
Перић Даница
Перић Даница
Перић Миљан
Перић Татјана
Перишић Бранка
Перишић Вера
Перишић Горан
Перишић Гордана
Перишић Загорка
Перишић Миломир
Перишић Милосија
Перишић Светомир
Перишић Славица
Перкучин Драгиња
Перкучин Саша
Перкучин Соња
Пернар Владо
Пернар Жељко
Перовић Владимир
Перовић Јелена
Перовић Љиљана
Перовић Марина
Перовић Миодраг
Перуничкић Александар

Перуничих Иван
 Перуничих Јелена
 Перуничих Ненад
 Петковић Александра
 Петковић Вељко
 Петковић Владо
 Петковић Драган
 Петковић Драган
 Петковић Драгана
 Петковић Драгана
 Петковић Јован
 Петковић Љиљана
 Петковић Милан
 Петковић Милица
 Петковић Милош
 Петковић Мира
 Петковић Мирјана
 Петковић Мирослав
 Петковић Наташа
 Петковић Никола
 Петковић Нинослав
 Петковић Светлана
 Петковић Слађана
 Петковић Смиљка
 Петрашиновић Мирјана
 Петрић Зоран
 Петрић Љиљана
 Петрић Славиша
 Петрић Снежана
 Петричковић Тамара
 Петровић Оливера
 Петровић Александар
 Петровић Александар
 Петровић Александар
 Петровић Александар
 Петровић Александар
 Петровић Александра
 Петровић Ана
 Петровић Андреа

Петровић Андријана
 Петровић Анђелко
 Петровић Биљана
 Петровић Биљана
 Петровић Божидар
 Петровић Бранимир
 Петровић Бранислав
 Петровић Бранко
 Петровић Бранко
 Петровић Валентина
 Петровић Вера
 Петровић Верица
 Петровић Весна
 Петровић Винка
 Петровић Владимир
 Петровић Владимир
 Петровић Горан
 Петровић Горан
 Петровић Горан
 Петровић Гордан
 Петровић Гордана
 Петровић Гордана
 Петровић Градимир
 Петровић Дарка
 Петровић Дејан
 Петровић Дејан
 Петровић Драгана
 Петровић Душан
 Петровић Ђорђе
 Петровић Ђорђе
 Петровић Ђорђе
 Петровић Живка
 Петровић Зоран
 Петровић Зорица
 Петровић Иван
 Петровић Иван
 Петровић Иван
 Петровић Ивана
 Петровић Иванка
 Петровић Јелена

Петровић Јелена
Петровић Јелена
Петровић Јованка
Петровић Јовица
Петровић Лепа
Петровић Љиљана
Петровић Љиљана
Петровић Љиљана
Петровић Љиљана
Петровић Љубинка
Петровић Маја
Петровић Маријана
Петровић Марина
Петровић Марко
Петровић Марко
Петровић Миладин
Петровић Милан
Петровић Милан
Петровић Милка
Петровић Милосав
Петровић Милош
Петровић Милош
Петровић Миодраг
Петровић Миодраг
Петровић Мирјана
Петровић Мирослав
Петровић Михајло
Петровић Момчило
Петровић Наташа
Петровић Наташа
Петровић Немања
Петровић Немања
Петровић Ненад
Петровић Никола
Петровић Олга
Петровић Оливера
Петровић Петар
Петровић Планка
Петровић Предраг
Петровић Предраг

Петровић Предраг
Петровић Предраг
Петровић Радослав
Петровић Реља
Петровић Светлана
Петровић Славица
Петровић Снежана
Петровић Снежана
Петровић Срђан
Петровић Срђан
Петровић Станислава
Петровић Сузана
Петровић Тања
Петронијевић Весна
Петронијевић Вукан
Петронијевић Снежана
Петрушевски Александар
Пећанић Раде
Пецић Мирослав
Печенковић Милица
Пешић Ана
Пешић Бисерка
Пешић Владимир
Пешић Данијела
Пешић Даринка
Пешић Драган
Пешић Драган
Пешић Катарина
Пешић Љиљана
Пешић Марија
Пешић Марко
Пешић Милорад
Пешић Нада
Пешић Надежда
Пешић Ненад
Пешић Николас
Пешић Олга
Пешић Предраг
Пешић Предраг
Пешић Радмила

Пешић Светомирка
Пешић Славиша
Пешић Соња
Пешић Стевица
Пешић Тамара
Пешовић Никола
Пешовић Снежана
Пештерац Драгослав
Пештерац Илија
Пиљојчић Мирјана
Пиљојчић Радослав
Пиљојчић Ратомирка
Пиљојчић Слободан
Пиљојчић Слободанка
Пинтер Маријана
Пинтера Дарко
Пинтера Душко
Пјевац Мирјана
Плавшић Бранка
Плавшић Марина
Плавшић Миодраг
Планојевић Ана
Планојевић Душан
Планојевић Мила
Плашинац Слободан
Плашић Јадранка
Плешинац Весна
Плешинац Зоран
Плешинац Слободан
Пљакић Горан
Пожежанац Добривоје
Пожежанац Добрила
Пожежанац Јелена
Покимица Небојша
Покимица Сања
Покимица Слободан
Покимица Слободанка
Полић Иван
Половина Срђан
Полугић Владимир

Полугић Тања
Полумирац Борка
Пољак Дајана
Попадић Ацо
Попадић Биљана
Попадић Зоран
Попадић Јасмина
Попадић Соња
Попадић Татијана
Поповић Александра
Поповић Александра
Поповић Александра
Поповић Ана
Поповић Ана
Поповић Ана
Поповић Аница
Поповић Бојана
Поповић Босиљка
Поповић Бранка
Поповић Велибор
Поповић Весна
Поповић Војин
Поповић Горан
Поповић Д. Радмила
Поповић Душан
Поповић Душан
Поповић Душица
Поповић Иван
Поповић Ивана
Поповић Ивана
Поповић Лео
Поповић Љиљана
Поповић Љиљана
Поповић Љубица
Поповић М.Радмила
Поповић Марина
Поповић Марко
Поповић Мидраг
Поповић Милан
Поповић Миле

Поповић Милица
Поповић Милица
Поповић Мирјана
Поповић Мирко
Поповић Младен
Поповић Нада
Поповић Надежда
Поповић Никола
Поповић Нина
Поповић Петар
Поповић Раде
Поповић Славица
Поповић Слободан
Поповић Снежана
Поповић Соња
Поповић Срђан
Поповић Стојанка
Поповић Татјана
Породинчевић Тамара
Поскурица Зоран
Поскуричић Драган
Поскуричић Драгана
Поскуричић Маријета
Потпара Гордана
Потпара Татјана
Правакић Драгиша
Прело Драган
Премовић Биљана
Прибаковић Душан
Прибаковић Ивана
Прибаковић Слободанка
Прибојац Биљана
Прибојац Небојша
Пројовић Верица
Пројовић Весна
Пројовић Драгица
Пројовић Марко
Пројовић Милица
Пројовић Светлана
Проковић Драгана

Протић Александар
Протић Владимир
Протић Владимир
Протић Ивана
Протић Јелисавета
Пршендић Гордана
Пршендић Милосава
Путник Александар
Пушоњић Марина

Р

Рабреновић Марина
Равић Небојша
Радак Владимир
Радак Софија
Радаковић Анђелка
Радаковић Божидар
Радаковић Бранислав
Радаковић Живко
Радаковић Миливоје
Радаковић Милош
Радаковић Млађен
Радаковић Слободан
Радаковић Споменка
Радаковић Томислав
Радељак Славица
Раденковић Андријана
Раденковић Бранислав
Раденковић Бранкица
Раденковић Велимир
Раденковић Владимир
Раденковић Габријела
Раденковић Дејан
Раденковић Душко
Раденковић Јелена
Раденковић Костадин
Раденковић Марица
Раденковић Милош

Раденковић Мирко
Раденковић Оливера
Раденковић Светислав
Раденковић Срђан
Раденовић Миланка
Радетић Миломир
Радивојевић Властимир
Радивојевић Душица
Радивојевић Завиша
Радивојевић Наташа
Радисављевић Гаца
Радисављевић Драган
Радисављевић Жељко
Радисављевић Мирјана
Радисављевић Ратко
Радичевић Владимир
Радичевић Горан
Радичевић Златко
Радичевић Златоје
Радичевић Зора
Радичевић Љиљана
Радичевић Милорад
Радичевић Радојка
Радичевић Стојанка
Радман Андрина
Радовановић Вељко
Радовановић Вера
Радовановић Верољуб
Радовановић Весна
Радовановић Дмитра
Радовановић Драгана
Радовановић Ђорђе
Радовановић Жељко
Радовановић Живота
Радовановић Злата
Радовановић Иван
Радовановић Ивана
Радовановић Ивана
Радовановић Јован
Радовановић Мерима

Радовановић Мила
Радовановић Милева
Радовановић Милисав
Радовановић Милован
Радовановић Милорад
Радовановић Мирољуб
Радовановић Миша
Радовановић Никола
Радовановић Никола
Радовановић Предраг
Радовановић Радоје
Радовановић Ружица
Радовановић Славица
Радовановић Слађана
Радовановић Срђан
Радовановић Тања
Радовановић Томислав
Радовац Виолета
Радовић Бојан
Радовић Бојана
Радовић Бошко
Радовић Бранислав
Радовић Валентина
Радовић Весна
Радовић Гордана
Радовић Гордана
Радовић Драгиша
Радовић Драгутин
Радовић Иван
Радовић Јелена
Радовић Јована
Радовић Марија
Радовић Мијојла
Радовић Мила
Радовић Милада
Радовић Миладин
Радовић Милан
Радовић Миодраг
Радовић Мирјана
Радовић Мирослава

Радовић Надежда
 Радовић Негослав
 Радовић Немања
 Радовић Ненад
 Радовић Ненад
 Радовић Ненад
 Радовић Никола
 Радовић Предраг
 Радовић Снежана
 Радоичић Јелена
 Радојевић Драган
 Радојевић Јасмина
 Радојевић Љиљана
 Радојевић Марина
 Радојевић Марко
 Радојевић Нада
 Радојевић Неда
 Радојевић Радмила
 Радојичић Александар
 Радојичић Владо
 Радојичић Драган
 Радојичић Драган
 Радојичић Ивана
 Радојичић Марија
 Радојичић Нада
 Радојичић Сања
 Радојичић Слободан
 Радојковић Драгана
 Радојковић Зоран
 Радојковић Зоран
 Радојковић Зорица
 Радојковић Марко
 Радојковић Милош
 Радојчић Ивана
 Радоман Драган
 Радоман Зоран
 Радомировић Александар
 Радомировић Божидар
 Радомировић Димитрије
 Радомировић Драженка

Радомировић Лидија
 Радомировић Ненад
 Радонић Марија
 Радоњић Бранислав
 Радоњић Виолета
 Радоњић Владислав
 Радоњић Горан
 Радоњић Живка
 Радоњић Живка
 Радоњић Живомир
 Радоњић Младенко
 Радоњић Новак
 Радоњић Стево
 Радосављевић Биљана
 Радосављевић Владан
 Радосављевић Воја
 Радосављевић Војин
 Радосављевић Горан
 Радосављевић Дејан
 Радосављевић Душан
 Радосављевић Душица
 Радосављевић Зоран
 Радосављевић Ивана
 Радосављевић Јелена
 Радосављевић Јелена
 Радосављевић Карменка
 Радосављевић Катарина
 Радосављевић Љиљана
 Радосављевић Милица
 Радосављевић Милун
 Радосављевић Мирјана
 Радосављевић Мирослав
 Радосављевић Невена
 Радосављевић Слађана
 Радошевић Сенка
 Радујевић Добрила
 Радујевић Снежана
 Радуловић Биљана
 Радуловић Виктор
 Радуловић Дарко

Радуловић Дејан
Радуловић Драган
Радуловић Живорад
Радуловић Марко
Радуловић Маша
Радуловић Милостива
Радуловић Никола
Радуловић Предраг
Радуловић Раде
Радуловић Радован
Радуловић Саво
Радуловић Саша
Радунковић Биљана
Радунковић Зоран
Радунковић Ивана
Радунковић Слободан
Радуновић Александар
Раичевић Јадранка
Рајачић Душан
Рајић Босиљка
Рајић Драгољуб
Рајић Зоран
Рајић Сања
Рајичић Веселин
Рајичић Милутин
Рајичић Мира
Рајичић Нада
Рајковић Биљана
Рајковић Драгана
Рајковић Ракић
Рајковић Ракић
Рајовић Мирјана
Рајовић Мирољуб
Рајовић Надежда
Рајчић Михаило
Ракановић Александар
Ракић Александра
Ракић Анђелка
Ракић Бојан
Ракић Бојан

Ракић Велибор
Ракић Веселин
Ракић Драган
Ракић Душанка
Ракић Зоран
Ракић Иван
Ракић Ивана
Ракић Јанко
Ракић Јелена
Ракић Лидија
Ракић Љубивоје
Ракић Милица
Ракић Миодраг
Ракић Слободан
Ракић Снежана
Раковић Андреј
Раковић Владимир
Раковић Горан
Раковић Душан
Раковић Надежда
Раковић Небојша
Раковић Славомир
Раковић Тајана
Раковић Хранислав
Ракоњац Драгојло
Ракоњац Небојша
Ракочевић Оливера
Ракуш Александар
Ракуш Ана
Ракуш Бранислав
Ракуш Владимир
Ракуш Игор
Ракуш Олга
Рамовић Милан
Ранђеловић Добросав
Ранђеловић Милорад
Ранђеловић Момчило
Ранђеловић Раде
Ранђеловић Радослав
Ранисављевић Александар

Ранисављевић Верица
Ранисављевић Сања
Ранитовић Ковиљка
Ранковић Бранислав
Ранковић Весна
Ранковић Владимир
Ранковић Јела
Ранковић Јелена
Ранковић Марија
Ранковић Нада
Ранковић Снежана
Ранковић Срђан
Ранковић Стефан
Ранковић Христина
Ранчић Ана
Ранчић Марко
Ранчић Никола
Раосављевић Светлана
Расимовић Душан
Распоповић Љиљана
Распоповић Предраг
Растодер Дамир
Растодер Дарко
Растодер Самир
Ратковић Гордана
Ратковић Маја
Ратковић Марина
Рафајловић Даринка
Рафајловска Соња
Рафајлоска Весна
Рачић Живомирка
Рашета Томислав
Рашковић Весна
Рашковић Вукосава
Рашковић Данијела
Рашковић Драгана
Рашковић Драгиша
Рашковић Милан
Рашковић Никола
Рашковић Предраг

Рашковић Страхиња
Рашовић Босиљка
Рашовић Драгана
Рашовић Зоран
Рашовић Марко
Рашовић Светлана
Ребовић Илија
Рељић Горан
Ресимић Братислав
Рецовић Бисера
Рецовић Јасмина
Рецовић Јасминка
Рибаћ Дијана
Рибаћ Нада
Рибаћ Небојша
Рибаћ Небојша
Ристић Љиљана
Ристић Марина
Ристић Наташа
Ристић Сања
Ристовић Александар
Ристовић Аница
Ристовић Борис
Ристовић Верослав
Ристовић Јелена
Ристовић Лидија
Ристовић Марија
Ристовић Слободан
Ристовић Татјана
Робовић Зорица
Роглић Катарина
Рогоњић Светомир
Рогуља Тамара
Розгић Бисенија
Розгић Сретен
Розгић Станица
Романић Гордана
Романић Ивана
Ромчевић Зоран
Ромчевић Милан

Росић Бранко
 Росић Милена
 Росић Мирољуб
 Росић Перица
 Рошкић Владан
 Рсовац Владимир
 Рсовац Драган
 Рсовац Драгана
 Рсовац Љиљана
 Рсовац Мирјана
 Рсовац Сања
 Рсовац Тамара
 Рубежић Мирко
 Рудан Драган
 Рудан Јасна
 Рудинац Гордана
 Рудинац Бранка
 Рудинац Љубинка
 Рудњанин Душан
 Рудњанин Александра
 Рудњанин Бојана
 Рудњанин Душко
 Рудњанин Мирољуб
 Рудњанин Теодора
 Ружић Душан
 Ружић Иван
 Ружић Ирена
 Ружић Марија
 Ружић Марко
 Ружић Немања
 Ружић Смиљка
 Ружић Снежана
 Руменић Бранислав
 Руменић Душан
 Руменић Душко
 Руменић Станко

С

Саблић Душица
 Сабљар Јадранка
 Сабљић Милан
 Сабљић Михаило
 Савел Мирјана
 Савел Рихард
 Савел Слађана
 Савић Александра
 Савић Анђелка
 Савић Весна
 Савић Витомир
 Савић Владимир
 Савић Владимир
 Савић Гордан
 Савић Гордана
 Савић Дарко
 Савић Дејан
 Савић Драган
 Савић Драган
 Савић Драган
 Савић Драгана
 Савић Драги
 Савић Драгољуб
 Савић Душко
 Савић Жарко
 Савић Зоран
 Савић Иван
 Савић Ивана
 Савић Марија
 Савић Марко
 Савић Милосав
 Савић Мирослав
 Савић Мирослав
 Савић Наташа
 Савић Наташа
 Савић Предраг
 Савић Радомир
 Савић Рајица

Савић Сања
Савић Саша
Савић Слађана
Савић Србобран
Савић Стефана
Савић Сузана
Савић Татјана
Савићевић Иванка
Савићевић Милан
Савићевић Милена
Савићевић Миљан
Савићевић Мирослав
Савкић Надежда
Савковић Данијел
Савковић Сабина
Савковић Стефан
Савовић Милош
Савовић Олга
Саздов Ана
Сајић Драган
Сајић Марија
Сајчић Ненад
Сакић Ана
Сакић Немања
Саковић Љиљана
Саковић Стамена
Сакос Хрисула
Салевић Оливера
Салевић Снежана
Салевић Томислав
Самарџић Лидија
Сантрач Смиљка
Саплаковић Гордана
Сарић Весна
Сарић Горан
Сарић Емилија
Секереш Звонко
Секулић Владимир
Секулић Данијела
Секулић Живојин

Секулић Јелена
Секулић Маријана
Секулић Марко
Секулић Миодраг
Секулић Никола
Секуловић Ђорђе
Секуловић Светомир
Селаковић Олгица
Селечанин Гордана
Селечанин Соња
Селечанин Тања
Селеш Зоран
Селковић Бранкица
Семић Олгица
Сенић Александар
Сенић Владимир
Сенић Даница
Сеничић Бранислав
Сеничић Видан
Сеничић Владимир
Сеничић Даница
Сеничић Јелена
Сеничић Милан
Сеничић Миломир
Сеничић Споменка
Сеничић Татјана
Сенковски Снежана
Сентић Милан
Сентић Милица
Сератлић Милан
Сератлић Олга
Сећковић Милена
Симеуновић Милијана
Симеуновић Владимир
Симеуновић Десимир
Симеуновић Драга
Симеуновић Живко
Симеуновић Марица
Симеуновић Милисав
Симеуновић Мирослав

Симеуновић Предраг
Симеуновић Разуменка
Симеуновић Разуменка
Симић Велимир
Симић Драгана
Симић Ђорђе
Симић Луко
Симић Љиљана
Симић Љиљана
Симић Мирјана
Симић Мирослав
Симић Радмила
Симић Синиша
Симић Сузана
Симовић Александар
Симовић Ана
Симовић Аница
Симовић Вера
Симовић Верољуб
Симовић Весна
Симовић Владимир
Симовић Владица
Симовић Горан
Симовић Драгана
Симовић Душан
Симовић Златана
Симовић Зора
Симовић Ивица
Симовић Јадранка
Симовић Јелисавета
Симовић Катарина
Симовић Ксенија
Симовић Љиљана
Симовић Љубиша
Симовић Марина
Симовић Марко
Симовић Милан
Симовић Милена
Симовић Милица
Симовић Милорад

Симовић Милунка
Симовић Мирјана
Симовић Мирољуб
Симовић Мирољубка
Симовић Наташа
Симовић Небојша
Симовић Ненад
Симовић Радослав
Симовић Рашко
Симовић Саша
Симовић Славољуб
Симовић Слободан
Симовић Соња
Симовић Сретен
Симовић Срећко
Симовић Станица
Симовић Станојла
Симовић Томо
Симојловић Марко
Симојловић Милан
Симоновић Владимир
Симоновић Биљана
Симоновић Бојана
Симоновић Владан
Симоновић Владимир
Симоновић Гојко
Симоновић Драгана
Симоновић Драгиша
Симоновић Иван
Симоновић Јелена
Симоновић Сања
Симоновић Снежана
Синђелић Владимир
Синђелић Властимир
Синђелић Данијела
Синђелић Драган
Синђелић Драгана
Синђелић Зора
Синђелић Иванка
Синђелић Милена

Синђелић Милица
Синђелић Младена
Сичановић Бошко
Скроза Даница
Славковић Александра
Славковић Аница
Славковић Биљана
Славковић Владимир
Славковић Владимир
Славковић Дејан
Славковић Ђорђе
Славковић Зоран
Славковић Зорица
Славковић Миљана
Славковић Милица
Славковић Петар
Славковић Филип
Сладоје Драган
Сладоје Милан
Словић Бранко
Словић Владимир
Словић Никола
Смиљковић Драгица
Смиљковић Зоран
Смиљковић Јелена
Смиљковић Катарина
Смиљковић Кристина
Смиљковић Марија
Смиљковић Милош
Смиљковић Сандра
Смиљковић Страхимир
Смородски Димитрије
Совић Мирослава
Соколић Драган
Соколовић Душан
Соколовић Лидија
Соколовић Милан
Солдатовић Драган
Соро Снежана
Соро Стеван

Сотиров Зорица
Сотиров Раданка
Сочанац Зорка
Сочанац Драгољуб
Сочанац Ранко
Сочанац Славица
Спајић Слободанка
Спајић Соња
Спаловић Маја
Спасић Вељко
Спасић Верица
Спасић Градимир
Спасић Дејан
Спасић Дубравка
Спасић Зоран
Спасић Зоран
Спасић Зорица
Спасић Иван
Спасић Марија
Спасић Милош
Спасовић Гвозден
Спасовић Миљојка
Спасовић Мирјана
Спасојевић Александра
Спасојевић Владан
Спасојевић Гордана
Спасојевић Зора
Спасојевић Милан
Спасојевић Мирко
Спасојевић Мирољуб
Спасојевић Саша
Спасојевић Светлана
Спасојевић Срђан
Спичановић Андрија
Спичановић Мило
Спичановић Тамара
Срдановић Саша
Срдић Зора
Сремчевић Зоран
Сремчевић Миладин

Сретеновић Ана
Сретеновић Бранислава
Сретеновић Емилија
Сретеновић Јелена
Сретеновић Катарина
Сретеновић Миломир
Сретовић Вишња
Сретовић Горан
Сретовић Живојин
Сретовић Зоран
Сретовић Ивана
Сретовић Ивана
Сретовић Милица
Сретовић Милостива
Сретовић Мирослав
Сретовић Наташа
Сретовић Радмила
Сретовић Светлана
Сретовић Слађана
Сретовић Слободан
Сретовић Снежана
Срећковић Александар
Срећковић Анђа
Срећковић Бранка
Срећковић Вера
Срећковић Дејан
Срећковић Драган
Срећковић Катарина
Срећковић Марија
Срећковић Миланка
Срећковић Милица
Срећковић Мирјана
Срећковић Мирослав
Срећковић Ненад
Срећковић Никола
Срећковић Никола
Срнић Гордана
Срнић Зоран
Срнић Милорад
Срнић Мира

Стаичић Александар
Стајић Јулијана
Стајић Марија
Сталетић Светлана
Стаматовић Мирослав
Стаматовић Славица
Стамболић Витодрага
Стамболић Горан
Стамболић Гордана
Стаменић Зоран
Стаменковић Александра
Стаменковић Весна
Стаменковић Виолета
Стаменковић Катарина
Стаменчић Зоран
Стаменчић Катарина
Стаменчић Милан
Стаменчић Олга
Стаменчић Оливера
Станек Иван
Станек Сузана
Станимировић Гордана
Станимировић Зоран
Станимировић Милан
Станисављевић Драгана
Станисављевић Зоран
Станисављевић Марија
Станисављевић Миодраг
Станисављевић Мирољуб
Станић Милица
Станић Миломир
Станић Татјана
Станишић Ана
Станишић Ивана
Станишић Јелена
Станишић Ладислав
Станишић Љиљана
Станишић Срђан
Станишковић Љиљана
Станков Жељко

Станков Љиљана
Станковић Александра
Станковић Верица
Станковић Весна
Станковић Данијела
Станковић Дарко
Станковић Душанка
Станковић Иван
Станковић Ивана
Станковић Јелена
Станковић Љиљана
Станковић Марија
Станковић Марта
Станковић Мила
Станковић Милан
Станковић Милан
Станковић Мирољуб
Станковић Невенка
Станковић Ненад
Станковић Ненад
Станковић Петар
Станковић Предраг
Станковић Радмила
Станковић Славиша
Станковић Снежана
Станковић Цветко
Станојевић Гвозден
Станојевић Драган
Станојевић Миодраг
Станојевић Николина
Станојковић Миле
Станчић Владимир
Старчевић Снежана
Стевановић Александар
Стевановић Александар
Стевановић Александра
Стевановић Бранислав
Стевановић Владимир
Стевановић Гордана
Стевановић Горица

Стевановић Дејан
Стевановић Драган
Стевановић Драган
Стевановић Зоран
Стевановић Зоран
Стевановић Зорица
Стевановић Иван
Стевановић Иван
Стевановић Јелена
Стевановић Јелена
Стевановић Љиљана
Стевановић Марија
Стевановић Миланка
Стевановић Милена
Стевановић Момир
Стевановић Ненад
Стевановић Ненад
Стевановић Никола
Стевановић Никола
Стевановић Никола
Стевановић Предраг
Стевановић Предраг
Стевановић Радован
Стевановић Сања
Стевановић Снежана
Стевановић Томислав
Стевић Душан
Степановић Данијела
Степановић Дарко
Степановић Ивана
Степић Александар
Степовић Ненад
Стефановић Александра
Стефановић Биљана
Стефановић Винојла
Стефановић Владан
Стефановић Даница
Стефановић Десанка
Стефановић Драгослав
Стефановић Живојин

Стефановић Зоран
Стефановић Јелена
Стефановић Јелица
Стефановић Јован
Стефановић Јована
Стефановић Марина
Стефановић Мила
Стефановић Милан
Стефановић Мирјана
Стефановић Наташа
Стефановић Небојша
Стефановић Оливера
Стефановић Светлана
Стефановић Снежана
Стефановић Стефан
Стипановић Душан
Стоиљковић Мила
Стоић Босиљка
Стојадиновић Драган
Стојадиновић Драган
Стојадиновић Оливера
Стојадиновић Петар
Стојаковић Драга
Стојаковић Миодраг
Стојанић Марија
Стојановић Бранислав
Стојановић Весна
Стојановић Владислав
Стојановић Горан
Стојановић Горан
Стојановић Дејан
Стојановић Дејан
Стојановић Дејан
Стојановић Драгана
Стојановић Драгана
Стојановић Драгомир
Стојановић Душица
Стојановић Душко
Стојановић Зоран
Стојановић Иван

Стојановић Ивана
Стојановић Јасминка
Стојановић Јован
Стојановић Марија
Стојановић Милена
Стојановић Милкица
Стојановић Милош
Стојановић Момчило
Стојановић Надежда
Стојановић Сенка
Стојановић Слободан
Стојановић Срећко
Стојановић Стефан
Стојимировић Невенка
Стојић Бојана
Стојић Звездана
Стојић Мира
Стојкаковић Милосав
Стојковић Бранислав
Стојковић Драгана
Стојковић Ђурђија
Стојковић Јасмина
Стојковић Љиљана
Стојковић Љубомир
Стојковић Милован
Стојковић Оливер
Стојковић Радосав
Стојковски Драган
Стојковски Марко
Стојнић Миодраг
Стојчић Александар
Стојчић Катарина
Столић Александра
Столић Ана
Столић Владимир
Столић Дејан
Столић Драган
Столић Драгица
Столић Ђорђе
Столић Иван

Столић Ирена
 Столић Сања
 Столић Слободан
 Страхилов Зоран
 Страхињић Миленко
 Студовић Миодраг
 Суботић Александар
 Суботић Драгана
 Суботић Иван
 Суботић Марија
 Суботић Мирјана
 Суботић Мирослав
 Суботић Сања
 Суботић Татјана
 Сувочесмаковић Биљана
 Сувочесмаковић Љиљана
 Сурла Рудолф
 Суруџић Ангелина
 Суша Горан
 Суша Данило

Т

Табаковић Марија
 Табаковић Сузана
 Тадић Горица
 Тадић Загорка
 Тадић Коста
 Тадић Маријана
 Тадић Николија
 Тадић Сузана
 Тадић Тамара
 Танасијевић Милија
 Танасијевић Предраг
 Танасковић Владимир
 Танасковић Љубомир
 Тановић Драгана
 Тановић Слађана
 Тањга Дарко

Тањга Наташа
 Тапушковић Василије
 Тапушковић Лидија
 Тапушковић Селена
 Тасић Милорад
 Тасић Томислав
 Ташић Владимир
 Ташић Драгиша
 Ташић Тихомир
 Тврдишић Анђелка
 Тврдишић Горан
 Тврдишић Дарко
 Тврдишић Јасмина
 Тврдишић Сузана
 Текић Горан
 Теофиловић Бранка
 Теофиловић Јелена
 Теофиловић Марина
 Теофиловић Татјана
 Тепавчевић Зоран
 Терзић Александар
 Терзић Верица
 Терзић Виолета
 Терзић Дарко
 Терзић Дејан
 Терзић Драгица
 Терзић Душан
 Терзић Ђорђе
 Терзић Зоран
 Терзић Иван
 Терзић Љиљана
 Терзић Љиљана
 Терзић Љубисав
 Терзић Марија
 Терзић Маријана
 Терзић Милан
 Терзић Милан
 Терзић Милош
 Терзић Мирко
 Терзић Мирослав

Терзић Небојша	Тодоровић Жељко
Терзић Нешко	Тодоровић Зоран
Терзић Никола	Тодоровић Зорица
Терзић Оливера	Тодоровић Иван
Терзић Оливера	Тодоровић Јадранка
Терзић Радомир	Тодоровић Јасминка
Терзић Саша	Тодоровић Марко
Терзић Софија	Тодоровић Милан
Терзић Тамара	Тодоровић Милорад
Тешић Вишња	Тодоровић Милош
Тешић Ђурица	Тодоровић Миодраг
Тешић Живко	Тодоровић Мирољуб
Тешић Љубица	Тодоровић Ненад
Тешић Миља	Тодоровић Предраг
Тешић Миодраг	Тодоровић Радмила
Тијанић Лидија	Тодоровић Радојица
Тијанић Ранко	Тодоровић Ружица
Тилић Звонко	Тодоровић Светлана
Тимотијевић Данијела	Тодосијевић Драгослав
Тимотијевић Душица	Тодосијевић Драган
Тимотијевић Зорица	Тодосијевић Ђорђе
Тимотијевић Марко	Тодосијевић Милева
Тодић Мирјана	Тодосијевић Славица
Тодорић Ангелина	Тодосијевић Теодор
Тодорић Бранислав	Токалић Драгослав
Тодорић Јелена	Токалић Драгутин
Тодорић Никола	Томанић Никола
Тодоровић Ана	Томасов Бранко
Тодоровић Бранислав	Томашевић Александар
Тодоровић Бранко	Томашевић Верица
Тодоровић Бранко	Томашевић Горан
Тодоровић Владимир	Томашевић Гордана
Тодоровић Владимир	Томашевић Драган
Тодоровић Владимир	Томашевић Драгана
Тодоровић Горица	Томашевић Зоран
Тодоровић Дарко	Томашевић Зорица
Тодоровић Дејан	Томашевић Радован
Тодоровић Душан	Томић Александар
Тодоровић Душица	Томић Весна
Тодоровић Жељко	Томић Владимир

Томић Зоран
Томић Игор
Томић Јасна
Томић Јелена
Томић Љиљана
Томић Марко
Томић Нада
Томић Сања
Томић Славица
Томић Слађана
Томић Слободан
Томовић Горан
Томовић Гордана
Томовић Ружица
Торлаковић Зоран
Тоскић Миломир
Тошевски Мара
Тошић Бранислав
Тошић Бојана
Тошић Дана
Тошић Лазар
Тошић Милан
Тошић Милица
Тошић Ранко
Тошић Смиљана
Тошић Споменка
Тошић Стеван
Тошковић Велизар
Тошковић Драган
Тошковић Миланка
Тошковић Неранца
Траиловић Живко
Траиловић Марина
Траиловић Милка
Трипковић Биљана
Трипковић Дејан
Трипковић Драган
Трипковић Миљана
Трипковић Мирјана
Трипковић Снежана

Трипковић Снежана
Трифунровић Ана
Трифунровић Далибор
Трифунровић Драган
Трифунровић Драган
Трифунровић Драгана
Трифунровић Драгица
Трифунровић Звонко
Трифунровић Зорица
Трифунровић Зорица
Трифунровић Иван
Трифунровић Јелена
Трифунровић Јована
Трифунровић Миланка
Трифунровић Миланка
Трифунровић Милорад
Трифунровић Наташа
Трифунровић Предраг
Трифунровић Радослава
Трифунровић Ратко (а)
Трифунровић Саша
Трифунровић Светлана
Трифунровић Славица
Трифунровић Слободан
Трифунровић Споменка
Трифунровић Тања
Тришовић Игор
Тришовић Милан
Тришовић Миљојка
Тришовић Сандра
Тришовић Слободан
Трмчић Ана
Трмчић Зоран
Трмчић Марија
Трнавац Вера
Трнавац Јулија
Трнавац Марко
Трнавац Милијана
Трнавац Миломир
Трнавац Радисав

Трпковић Немања
Трујић Гордана
Трујић Зорица
Трујић Мирослав
Трумбуловић Милош
Туришек Бранко
Турншек Тамара
Турудић Игор
Туфегџић Биљана
Туфегџић Љиљана
Туфегџић Славица
Туфегџић Тамара

Ђ

Ђајић Ратко
Ђамиловић Зорица
Ђамиловић Зорица
Ђамиловић Маја
Ђамиловић Милена
Ђамиловић Оливера
Ђендић Данка
Ђетковић Јелена
Ђетковић Љиљана
Ђетковић Љубисав
Ђилерџић Владан
Ђирић Александра
Ђирић Весна
Ђирић Горан
Ђирић Катарина
Ђирић Маријана
Ђирић Милош
Ђирица Милан
Ђирица Горан
Ђирица Данијела
Ђирица Дејан
Ђирковић Јелена
Ђирковић Јелена
Ђирковић Катарина

Ђирковић Марко
Ђирковић Милош
Ђирковић Момир
Ђирковић Перица
Ђирковић Радунка
Ђирковић Сандра
Ђирковић Татјана
Ђировић Благоје
Ђировић Бранислав
Ђировић Горан
Ђировић Дејан
Ђировић Марина
Ђировић Марјан
Ђировић Марјан
Ђировић Радмило
Ђоровић Милорад
Ђорпапић Љубиша
Ђосић Зорица
Ђосић Никола
Ђосић Срђан
Ђулафић Александар
Ђулафић Гордана
Ђулафић Душица
Ђулафић Живорад
Ђулафић Снежана
Ђурчић Владан
Ђурчић Драган
Ђурчић Катарина
Ђурчић Миодраг
Ђурчић Мирослава

У

Угреновић Бобан
Угреновић Бранислав
Угреновић Јелена
Угреновић Мирослав
Угреновић Мирославка
Угриновска Зорица

Угриновски Угрин
 Удовичић Миодраг
 Узелац Босиљка
 Узелац Радмила
 Урдов Ана
 Урдов Драгана
 Урдов Радмила
 Урдов Светлана
 Урдов Слободан
 Урошевић Данијела
 Урошевић Душан
 Урошевић Зоран
 Усиљанин Драган
 Усиљанин Драгана
 Усиљанин Иван
 Усиљанин Јелена
 Усиљанин Миодраг
 Усиљанин Мирјана
 Ускоковић Драгана
 Ускоковић Нада
 Ушћумлић Горјана

Ф

Фабрик Бранислава
 Фемић Наташа
 Филиповић Биљана
 Филиповић Бранкица
 Филиповић Владе
 Филиповић Драган
 Филиповић Драгана
 Филиповић Драгана
 Филиповић Живојин
 Филиповић Живојин
 Филиповић Зоран
 Филиповић Иван
 Филиповић Љиљана
 Филиповић Љупка
 Филиповић Милан

Филиповић Милијана
 Филиповић Миодраг
 Филиповић Олга
 Филиповић Славица
 Филиповић Слободан
 Фићовић Владимир
 Фићовић Зорана
 Фићовић Маја
 Француски Славица
 Фредотовић Анђелка
 Фредотовић Владимир
 Фримел Данијела

Х

Хасанбеговић Асим
 Хасанбеговић Мирела
 Хаџи – Перић Нада
 Хаџиски Миле
 Хинић Лидија
 Хусејни Дарко
 Хусејни Жељко

Ц

Цамовић Милан
 Царевић Предраг
 Царићевић Дејан
 Цветанић Зоран
 Цветановић Милица
 Цветановски Бојан
 Цветановски Виолета
 Цветановски Зоран
 Цветаноски Бојана
 Цветаноски Михајло
 Цветиновић Јелена
 Цветић Добрила
 Цветић Драган

Цветић Зоран
 Цветић Марија
 Цветић Миломир
 Цветић Слађана
 Цветић Снежана
 Цветићанин Михаило
 Цветковић Бранка
 Цветковић Весна
 Цветковић Војислав
 Цветковић Данило
 Цветковић Душан
 Цветковић Иван
 Цветковић Јелена
 Цветковић Јован
 Цветковић Љиљана
 Цветковић Милан
 Цветковић Мирјана
 Цветковић Мирјана
 Цветковић Наташа
 Цветковић Ненад
 Цветковић Реља
 Цветковић Светлана
 Цветковић Славица
 Цветковић Томислав
 Цветковић Часлав
 Цвијић Гојко
 Цвијић Ружица
 Цвијовић Миле
 Цвијовић Предраг
 Цековић Емилија
 Цинцовић Зоран
 Цинцовић Мирјана
 Цогаљевић Момчило
 Цогољевић Драгојла
 Цогољевић Радмила
 Црљеница Радица
 Црнчевић Милорад
 Црнчевић Славица

Ч

Чабаркапа Александар
 Чабаркапа Оливера
 Чакановић Дејан
 Чакановић Милан
 Чакаревић Жељко
 Чакаревић Сања
 Чакровић Никола
 Чалигаловић Јелена
 Чамагић Милан
 Чамагић Славиша
 Чамагић Слободан
 Чамагић Смиља
 Чампар Горан
 Чампар Милентије
 Чановић Ивица
 Чапрић Милица
 Чарлија Снежана
 Чворовић Снежана
 Чедић Предраг
 Чедић Сузана
 Чејовић Милка
 Чејовић Милош
 Чекановић Јелена
 Чекановић Лазар
 Чекановић Марија
 Чекановић Марија
 Чекановић Олга
 Чекановић Славица
 Челебић Миодраг
 Чеперковић Ана
 Чеперковић Владимир
 Чеперковић Зоран
 Чеперковић Ивана
 Чеперковић Јелена
 Чеперковић Миодраг
 Чеперковић Сандра
 Четровић Бојан

Четровић Весна
Четровић Владимир
Четровић Драгица
Четровић Јелена
Четровић Милан
Четровић Милош
Четровић Миљко
Четровић Мирјана
Четровић Мирко
Четровић Радмила
Четровић Радош
Четровић Сретен
Четровић Урош
Чибуковац Драгана
Чикириз Слободан
Чингелић Бранислав
Читлучанин Милош
Чичић Ненад
Чковрић Александар
Чковрић Зорица
Чковрић Марко
Чмерић Гордана
Чмерић Ивана
Чмерић Сузан
Чмерић Татјана
Чолаковић Љиљана
Чолаковић Снежана
Чолаковић Стаменко
Чолић Горан
Чолић Зоран
Чоловић Добрила
Чоловић Зорка
Чоловић Јасмина
Чоловић Јелена
Чоловић Косовка
Чоловић Оливера
Чоловић Срђан
Чорбић Ана
Чорбић Вања
Чорбић Драгана

Чорбић Лазар
Чорбић Марија
Чорбић Марија
Чорбић Сања
Чорбић Светлана
Чорбић Снежана
Чубрановић Миодраг
Чубрановић Чедомир
Чубрић Јасна
Чугаљ Звонко
Чугаљ Саша
Чукалов Иван
Чукаловић Јовица
Чуле Јелена
Чуле Слађана
Чурлић Момирка
Чурлић Анита
Чурлић Катарина
Чурлић Мара
Чурлић Милош
Чурлић Михаела
Чурлић Равијојла

Џ

Џемаиљи Усен
Џинић Срђан
Џолић Зоран

Ш

Шакић Јелена
Шаптовић Јелена
Шаптовић Мирослав
Шаптовић Предраг
Шарац Оливера
Швелец Снежана
Шегрт Љиљана

Шегрт Нада
Шејпеш Петар
Шеклер Верица
Шекуларац Зорица
Шекуларац Радован
Шекуларац Слободанка
Шекуларац Стојна
Шибалић Душица
Шиљковић Драган
Шиљковић Драгана
Шиљковић Слободан
Шиљковић Срђан
Шишовић Бранислав
Шишовић Бранка
Шкобић Слободан
Шкобо Синиша
Шкорић Боримир
Шкорић Бранимир
Шкорић Бранислав
Шкорић Горанка
Шкундрић Александра
Шкундрић Дејан
Шкундрић Манојло
Шљивић Весна
Шмиц Михаило
Шмиц Саша
Шоковић Оливера
Шошић Ненад
Шошкић Елена
Шошкић Златан
Шпановић Марија
Шпановић Милица
Шпановић Стојан
Штављанин Александар
Штављанин Зорица
Штављанин Љиљана
Штављанин Милош
Штављанин Мира
Штављанин Предислав
Штављанин Светлана

Штављанин Соња
Штајер Гордана
Штулић Гојко
Штулић Милан
Шћекић Мирјана
Шћепановић Горица
Шћепановић Данка
Шћепановић Зорица
Шћепановић Милан
Шћепановић Соња
Шћепановић Томислав
Шћеповић Урош
Шукуида Миланко
Шукуида Растко
Шукуида Светислав
Шулејић Даница
Шулејић Милица
Шумарац Слободан
Шундовић Александар
Шундовић Александра
Шушић Саша

СЛАВОЉУБ ВАСОЈЕВИЋ (1948–2016). Рођен је у селу Лопижама, општина Сјеница. Основну школу је завршио у Аљиновићима, а гимназију у Сјеници. Завршио је Филозофски факултет у Сарајеву 1972. године, на групи Руски језик и књижевност. Као професор руског језика радио је две године у Сјеници у Школи ученика у привреди. По одслужењу војног рока запошљава се у Шумарској школи у Краљеву, где остаје до 1979. године. Те године прелази у Економску школу у Краљеву и тамо остаје све до 1993. године, када је именован за директора ОШ „Чибуковачки партизани”, на том месту ради до 2000. године. После тога је наставио рад у школи. Овога пута у Косовској Митровици, у Техничкој школи, где остаје три године. Након тога одлази у Русију, да би радни век завршио у ОШ „Емилија Остојић” у Пожеги 2013. године.

Магистрирао 1983. године на Економском факултету у Крагујцу, на групи Привредни развој.

Бавио се публицистиком и књижевним радом. Био је члан „Милешевског културног клуба” из Пријепоља. Сарађује са њима од 2003. године. У њиховом часопису *Савиндан* објавио је више приповедака и неколико публицистичких радова. Штампано му је више приповедака по разним часописима и збиркама. Објавио је књиге: *Лойиже, Од манастирској училишћу до савремене школе у Жичи* и *Монографију Економске школе у Краљеву*. За књигу *Лойиже* добио је Захвалницу Српске академије наука. За књигу *Од манастирској училишћу до савремене школе у Жичи* добио је награду „Васа Пелагић”. Та књига је проглашена за педагошку књигу године у Србији 2006. године. За рукопис о бомбардовању Белешке о рату и лицемерју добио је награду „Драгојло Дудић”.

ДРАГОЉУБ В. ДАНИЛОВИЋ, доктор историје (Београд, 18. VI 1965), наставник историје, педагошки саветник, Гимназија, Краљево. Образовање: ОШ „Иво Андрић”, Београд (1979); Дванаеста београдска гимназија, Београд (1983); Филозофски факултет Универзитета у Београду, професор историје (1989), магистар историје – *Стари српски ђоменици* (1994), доктор историје – *Жичка епархија у средњем веку* (2015). Радно искуство: Гимназија, Краљево (од 1992); Филозофски факултет, Београд, асистент (1992–1993); ОШ „Јован Цвијић”, Сирча, Краљево (1993–1994). Аутор монографија: *Манастир Жича, центар Архиепископије, епархије и сабора у средњем веку*, Историјски архив, Краљево, 2017. Коаутор монографија: *Гимназија у Краљеву 1909–1999*, Гимназија, Краљево, 2000; *Краљево у окупираној Србији 1915–1918*. Историјски Архив, Краљево 2018. Аутор чланака: „Стари српски родослови и црквени поменици”, *Наша прошлост*, 7, 2006; „Реља Новаковић, директор Гимназије у Краљеву 1947–1949”, Зборник радова *Др Реља Новаковић*, Митолошки зборник, Рача, 2009;

„Српски црквени поменици и идентификација личности у средњем веку”, *Наша прошлост*, 9, 2010; „Старине Косова и Метохије”, Зборник радова *Старине Косова и Метохије*, Завод за заштиту споменик Косова и Метохије, Приштина, 1997. Аутор лексикографске одреднице: О поменицима, *Лексикон српској средњеј века*, Knowledge, Београд, 1999. Аутор поговора: поновљена издања књига – *Албум јобља и јобови са Солунској фронти* (приређивач Ј. Сретеновић, 1921), Друштво историчара Рашког округа, Краљево, 2014; *Први јуџ кроз Албанију са Шумадијским одредом 1912*, *Призрен – Драч* (аутор Драгољуб Динић, 1922), Друштво историчара Рашког округа, Краљево, 2014. Пројекти: *Осам векова крунисања краља Стефана Првовенчаног*, предавач и организатор тематских квизова за ученике од маја до децембра 2017. Евалуатор: Klett, Београд (четири уџбеника); Нови Логос, Београд (један уџбеник). Педагошки саветник – спољни сарадник, МПНТР РС (од 2017). Функције: председник Друштва историчара Рашког округа, Краљево (2013–2017).

САДРЖАЈ

7	Уводна реч
I	
11	ТРАДИЦИЈА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА У КРАЉЕВУ – КАРАНОВЦУ – ВРЕМЕ СРПСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ
12	ШКОЛЕ У СРБИЈИ У ПРВИМ ДЕЦЕНИЈАМА XIX ВЕКА
18	КАРАНОВАЧКЕ (КРАЉЕВАЧКЕ) ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА
27	СА ОГРОМНИМ ОПТИМИЗМОМ У 20. ВЕК
27	Учитељске школе у Србији крајем 19. и почетком 20. века
30	Сећања (1898–1902)
31	<i>Десетт ученичких дужности</i>
32	Школа у време Првог светског рата
37	РАД КРАЉЕВСКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА 1918–1941.
37	Школа од 1910. до 1941. године
45	Мартовске демонстрације у Краљеву 1941.
47	КРАЉЕВСКА ОСНОВНА ШКОЛА У ГОДИНАМА НЕМАЧКЕ ОКУПАЦИЈЕ 1941–1944.
51	ОСНИВАЊЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН”
55	У ПРВИМ ПОСЛЕРАТНИМ ГОДИНАМА
65	САМОУПРАВЉАЊЕ И ОШ „IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН”
114	Ваннаставне активности шездесетих година
133	ОСНОВНА ШКОЛА „IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН” ОД 1975. ДО 1990. ГОДИНЕ
153	ЛЕТОПИС ШКОЛЕ ОД 1990. ДО 2000. ГОДИНЕ
167	ШКОЛА ОД 2000. ДО 2016. ГОДИНЕ
192	ОСНОВНА ШКОЛА „IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН” ДАНАС

II

204	ПРИЛОЗИ
207	Оцењивање рада просветних радника – Упутство за оцењивање 1. 2. 1949.
208	Стручно усавршавање наставника
212	Ваннаставне активности
212	<i>Пионири наше школе</i>
215	Ћачка задруга
218	Празнични дани у школама
218	<i>Прослава дана Светиої Саве</i>
222	<i>Дан младости и рођендан Јосипа Броза – 25. мај</i>
224	<i>Свим локалним носиоцима штипафетје</i>
225	<i>Обележавање 14. октобра – сећање на стрељане у Краљеву</i>
227	<i>Прослава Дана Републике и Дана ослобођења Краљева</i>
228	<i>Дан Школе</i>
230	<i>Сећање на школске дане</i>
230	Ћачке екскурзије
233	Искусства наставника
236	Нешто сасвим лично
236	Славко Недовић: Исповест о раду директора Школе
237	Сећања Златан Шошкић
240	Сећања Радомира Илића
240	Мара Зуцовић Николић и њени школски дани
242	Школски дани Љубомира Лазаревића уз Поповића
246	Ново старо пријатељство Краљево–Марибор
247	Поносни што смо део школе
249	Наша деца... Наши ђаци... Батаљонци
250	Управитељи и директори Школе – Биографије
260	Наставници наше школе – Несвакидашње биографије
274	Истакнути ђаци
281	САДАШЊИ РАДНИЦИ ШКОЛЕ
286	СПИСАК ПЕНЗИОНИСАНИХ РАДНИКА
289	СПИСАК МАТУРАНАТА
363	О ауторима

ОСНОВНА ШКОЛА
„IV КРАЉЕВАЧКИ БАТАЉОН”
Традиција кроз векове

Аутори
Др Драгољуб Даниловић
Мр Славољуб Васојевић

Редакцијски одбор
Бранимир Дуњић, др Томислав Симовић, Драгомир Белоица

Издавач
Основна школа „IV краљевачки батаљон”

За издавача
Марина Вучинић

Лектура
Ана Гвозденовић

Фотографија на корицама
Срђан Вуловић

Дизајн
Драган Пешић

Припрема за штампу
Јован Антонић

Штапма
АДМ графика
Краљево

Краљево
2019

CIP - каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

373.3/.4(497.11)(091)
371(497.1)

ВАСОЈЕВИЋ, Славољуб, 1948–2016

Основна школа IV краљевачки батаљон традиција кроз векове /
Славољуб Васојевић, Драгољуб Даниловић. – Краљево : Основна школа
„IV краљевачки батаљон“, 2019 (Краљево : АДМ графика).
– 368 стр. : илустр. ; 23 cm

Тираж 1.000. – Стр. 7–8: Уводна реч / Марина Вучинић.
– О ауторима: стр. 363–364. – Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-901760-0-7

1. Даниловић, Драгољуб, 1965– [аутор]
а) Основна школа "IV краљевачки батаљон" (Краљево) --- Историја б)
Школство – – Краљево и околина

COBISS.SR-ID 281341452